

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

เรื่อง

“พื้นที่และเวลา” ในการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษาหญิง
ในมหาวิทยาลัยในจังหวัดเชียงใหม่

เผ่าไทย สีนอำพล

ข้อตกลงโครงการเลขที่ 59-A1-0009

รหัสโครงการ 58-00-1258

ภาควิชาภูมิศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

กันยายน 2560

กิตติกรรมประกาศ

โครงการวิจัยเรื่อง “พื้นที่และเวลา” ในการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษาหญิงในมหาวิทยาลัยในจังหวัดเชียงใหม่ จะไม่สามารถสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีหากขาดการสนับสนุนจากศูนย์วิจัยปัญหาสุรา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ทั้งด้านงบประมาณ และคำแนะนำอันเป็นประโยชน์ และช่วยแก้ไขปัญหาต่างๆ ตลอดระยะเวลาดำเนินงานวิจัย ขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร. แพทย์หญิงสาวิตรี อัยฉนงค์กรชัย ผู้จัดการแผนงานศูนย์วิจัยปัญหาสุรา และคณะกรรมการที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่าน ที่ให้ความกรุณาและโอกาสในการดำเนินโครงการวิจัยในครั้งนี้ ขอขอบพระคุณ คณะกรรมการพิทักษ์สิทธิ์ สวัสดิภาพ และป้องกันภัยอันตรายในการวิจัยกับมนุษย์ สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ รวมไปถึงคุณรัตเกล้า สหราช เจ้าหน้าที่ประสานงาน คณะกรรมการ ที่ให้ความช่วยเหลือระหว่างการดำเนินการจนกระทั่งได้รับอนุมัติจริยธรรมการวิจัย ให้กับการศึกษาในครั้งนี้ ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัจฉรา วัฒนภิญโญ หัวหน้าภาควิชาภูมิศาสตร์ ที่รับรองและอนุมัติให้ดำเนินโครงการวิจัยนี้ได้ รวมไปถึงผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ถิลา ผาต ไชยสง รองคณบดีฝ่ายวิจัยและวิเทศสัมพันธ์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และอาจารย์ ดร. พรรษา เศรษฐบุปผา กลุ่มวิชาการพยาบาลจิตเวช คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ที่ให้ความช่วยเหลือและข้อเสนอแนะที่มีประโยชน์เพื่อให้ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการพิทักษ์สิทธิ์ สวัสดิภาพ และป้องกันภัยอันตรายในการวิจัยกับมนุษย์

ในส่วนของผู้ที่เกี่ยวกับดำเนินการดำเนินโครงการวิจัยครั้งนี้ ขอขอบคุณ คุณนฤภัค จันทิมา ผู้ช่วยนักวิจัยหลักของโครงการ ที่ช่วยแบ่งเบาภาระในการรวบรวมข้อมูลและช่วยเหลือการทำงานต่างๆ ตลอดทั้งโครงการนี้ได้เป็นอย่างดี ขอขอบพระคุณผู้ประสานงานโครงการและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับศูนย์วิจัยปัญหาสุรา ไม่ว่าจะเป็น คุณทักษัญญา สรรเพ็ชญ์ คุณวาริศา ชูแก้ว คุณชลิกา เจียรชนกฤดี และคุณมานีวรรณ ทิพย์แก้ว ที่อำนวยความสะดวกระหว่างการดำเนินงานโครงการมาโดยตลอด ขอขอบพระคุณ คุณนฤมล น่วมอนงค์ หัวหน้าฝ่ายวิจัยและวิเทศสัมพันธ์ รวมไปถึง คุณกรภัทร์ บุญเรือนยา เจ้าหน้าที่ฝ่ายพัฒนาคุณภาพนักศึกษา และคุณสุดาจันทร์ แสนประเสริฐ พนักงานปฏิบัติงาน ภาควิชาภูมิศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ที่ให้ข้อเสนอแนะต่างๆ และความช่วยเหลือเกี่ยวกับการประสานงานและดำเนินโครงการวิจัยในระดับคณะ นอกจากนี้ ขอขอบคุณ คุณปรียาภรณ์ หมั่นราช คุณวรลักษณ์ ไก่งาม คุณสุกามาศ สงวนศักดิ์สันติ คุณอนุสรณ์ หมื่นชัย และผู้ช่วยนักวิจัยคนอื่นๆ ที่สนับสนุนการรวบรวมข้อมูลให้แก่โครงการวิจัย ผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณบุคคลดังกล่าวข้างต้นไว้ ณ ที่นี้

นอกจากนี้ ภาควิชาที่จำเป็นและสำคัญที่สุดสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ คือ นักศึกษาหญิงและบุคลากรที่เกี่ยวข้องในระดับมหาวิทยาลัย คณะ และสาขาวิชา ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ นักศึกษาหญิงชั้น

ปีที่ 1 และนักศึกษาชั้นปีที่ 2 ขึ้นไปจำนวนทั้งสิ้น 400 คนของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในจังหวัด
เชียงใหม่เป็นอย่างสูงที่สละเวลาอันมีค่าเพื่อให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ในการศึกษาครั้งนี้ ขอขอบคุณ
เจ้าหน้าที่กองพัฒนาคุณภาพนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัย เจ้าหน้าที่ฝ่ายพัฒนาคุณภาพนักศึกษาแต่ละ
คณะ และตัวแทนสโมสรนักศึกษาในระดับคณะที่ได้อนุเคราะห์ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ รวมถึงสละ
เวลาอันมีค่าเข้าร่วมโครงการในครั้งนี้ รวมถึงการให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์จนทำให้งานวิจัยนี้
สามารถดำเนินการตามวัตถุประสงค์และสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

เผ่าไทย สินอำพล

กันยายน 2560

ชื่อโครงการวิจัย “พื้นที่และเวลา” ในการเข้าถึงเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ของนักศึกษาหญิง
ในมหาวิทยาลัยในจังหวัดเชียงใหม่

หัวหน้าโครงการวิจัย อาจารย์เผ่าไทย สีนอำพล
ภาควิชาภูมิศาสตร์ สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

บทคัดย่อ

การเปลี่ยนแปลงสถานภาพจากนักเรียนเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยถือเป็นจุดเปลี่ยนครั้งสำคัญ
ครั้งหนึ่งในชีวิตที่นำไปสู่การเรียนรู้ประสบการณ์ใหม่ๆ รวมถึงการเข้าถึงพื้นที่ทางสังคมใหม่ๆ ผ่าน
การใช้เครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์เป็นสื่อกลาง อันจะนำไปสู่ผลกระทบต้องบประมาณเวลา การเรียน สังคม
เศรษฐกิจ และสุขภาพ โดยเฉพาะในกลุ่มนักศึกษาหญิงที่มีความเปราะบางต่อการถูกคุกคาม
ประกอบกับสภาพแวดล้อมเมืองเชียงใหม่ที่รายล้อมไปด้วยสถานบันเทิงชื่อดังมากมาย ดังนั้น ผู้วิจัย
จึงมีความสนใจที่จะศึกษาการสร้างและการเข้าร่วมพื้นที่ทางสังคมด้วยเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ของ
นักศึกษามหาวิทยาลัยในจังหวัดเชียงใหม่ และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเข้าถึงพื้นที่ทาง
กายภาพและการใช้เวลาในการดื่มน้ำแอลกอฮอล์ต่อการเปลี่ยนแปลงงบประมาณเวลา รวมถึง
วิเคราะห์ผลกระทบจากความสัมพันธ์ทางด้านพื้นที่และเวลาในการเข้าถึงเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ของ
นักศึกษามหาวิทยาลัย ทั้งด้านการเรียน สังคม เศรษฐกิจ และสุขภาพ

งานวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาทางสังคมศาสตร์ และได้รับการอนุมัติจริยธรรมการวิจัย จาก
คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่เป็นที่
เรียบร้อยแล้ว จึงดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามของนักศึกษามหาวิทยาลัย จำนวนทั้งสิ้น 400 คน
จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชาและชั้นปี ประกอบกับการสัมภาษณ์หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องใน
มหาวิทยาลัย ร่วมกับการวิเคราะห์บริบทความเป็นเมืองเชียงใหม่ ซึ่งสรุปผลการศึกษาได้ว่า เพื่อนใน
คณะและสาขาวิชาเป็นทุนทางสังคมแบบมีพันธะ และเป็นกลุ่มคนมีอิทธิพลต่อการสร้างและเข้าร่วม
พื้นที่ทางสังคมในมหาวิทยาลัยของนักศึกษาหญิงมากที่สุด โดยการเข้าร่วมพื้นที่ทางสังคมดังกล่าว
เป็นเสมือนการสร้างภาพตัวแทนของความเป็นผู้หญิงสมัยใหม่และสถานภาพนักศึกษาที่แสดงออกถึง
ความเป็นผู้ใหญ่ที่สามารถดูแลตัวเองได้ อย่างไรก็ตาม การเข้าถึงพื้นที่ทางกายภาพเพื่อการเข้าร่วม
พื้นที่ทางสังคมได้รับอิทธิพลจากชั้นปีและอายุของนักศึกษาหญิงเป็นหลัก โดยสถานบันเทิงกลายเป็น
พื้นที่ที่สามที่ใช้ในการสานสัมพันธ์ทางสังคมมากที่สุด นำไปสู่ผลกระทบต้องบประมาณเวลาในการ
เรียนและเวลาพักผ่อน รวมถึงส่งผลให้สถานะทางการเงินส่วนบุคคลฝืดเคือง และกระทบต่อการเรียน
และสุขภาพในระยะสั้น

จากผลกระทบดังกล่าว นำไปสู่แนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาจากทุกภาคส่วนที่
เกี่ยวข้องโดยนักศึกษาส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการจัดโครงการบำบัด/ลด ละ เลิก การดื่มน้ำแอลกอฮอล์

แอลกอฮอล์ในกลุ่มนักศึกษาหญิง และเห็นด้วยว่า ตัวนักศึกษาเองเป็นส่วนสำคัญที่สุดในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ในส่วนของหน่วยงานระดับมหาวิทยาลัยมีระบบการทำงานแบบเครือข่ายที่มุ่งเน้นให้ทุกๆ กิจกรรมของนักศึกษาต้องขึ้นตรงกับมหาวิทยาลัยหรือคณะเท่านั้น รวมถึงมีกิจกรรมและการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับโครงการลด ละ เลิกการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ร่วมกับองค์กรต่างๆ นอกมหาวิทยาลัย และส่งต่อนโยบายมหาวิทยาลัยลงสู่หน่วยงานระดับคณะ ประกอบกับเจ้าหน้าที่ของแต่ละคณะมีวิธีการเข้าถึงปัญหาของนักศึกษาที่แตกต่างกันไปตามความเหมาะสม และมอบหมายให้สโมสรนักศึกษาเป็นผู้นำนโยบายต่างๆ ไปปฏิบัติต่อ นอกจากนี้ โครงการวิจัยนี้ได้นำเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวเพิ่มเติมว่า ควรจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างนักศึกษาที่ดื่มหรือเคยดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เพิ่มบทบาทอาจารย์ที่ปรึกษาและฝ่ายพัฒนาคุณภาพนักศึกษา และควรมีการจัดการปัญหาการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์รอบสถานศึกษาให้เหมาะสม

คำสำคัญ: นักศึกษาหญิง เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พื้นที่ที่สาม งบประมาณเวลา ผลกระทบ เมืองเชียงใหม่

Research Project Title “Time and Space” for Alcoholic Beverages Accessibility of Female Students of a University in Chiang Mai Province

Project Leader Lecturer Phaothai Sin-ampol
Department of Geography
Faculty of Social Sciences, Chiang Mai University

Abstract

Changing of student status from school to the university is a main turning point of life, which bring new experiences and access to new social spaces through alcoholic beverages. Besides, Chiang Mai have many places of nightlife venue, alcoholic beverages are conveniently accessed and lead to several impacts in studying, social, economic and health aspects particularly in female students who are quite vulnerable to threats. So, this research interested to study:

- 1) The construction and participation to social spaces with alcoholic beverages of female students of a university in Chiang Mai Province.
- 2) A relationship between access to physical space and time budget spent for alcoholic drinking.
- 3) Analysis of impacts from a third space relationship and time in access to alcoholic beverages of female students; e.g. time budget, study, social, economy and health aspects.

This social-based research has been approved research ethics from Office of Research Ethics, Research Institute for Health Sciences, Chiang Mai University. Afterwards, the questionnaire was collected from 400 female students which classified by disciplines and years, including interviews with relevant agencies in the university and the analysis of secondary information in relation to Chiang Mai city context.

The study concluded that friends in faculties and departments are bonding social capital, which influence to creating and participating social spaces rather than other groups in the campus. In addition, the participation in social space is a representation to female modernity and maturity who can take care of themselves. However, access to physical space for participating social space is limited by years and ages of female students. Nightlife avenues become the third space and be able to create social relations leading to impacts of study time budget, rest time budget, insecurity in financial status, studying and health in the short term.

According to such impacts, agencies from all associated sectors in the university have sought ways to prevent and solve problems. Most female students agree with the alcohol drinking reduction project among female students which is the most important mechanism in solving this problems. In addition, agencies in the university should collaborate each other to inspect all activities of students which must be allowed from the university or faculty only. Besides, other activities and public relations about alcohol drinking reduction program should be nested with organizations outside the university, linked with university policies and forwarded to faculty agencies. Each faculty officer has variety of ways to approach student problems and assign student clubs to be policy leaders. Furthermore, this research presented the solutions to such problems that related stakeholders should organize knowledge exchange activities between students who drink or used to drink alcohol, enhance the role of advisors and student quality development divisions, and manage the problem of alcoholic beverages distribution around the university in appropriate methods.

Keyword: Female students, Alcoholic beverages, Third space, Time budget, Impacts, Chiang Mai

บทสรุปผู้บริหาร

จุดเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญครั้งหนึ่งในชีวิต คือ การเปลี่ยนสถานภาพจากนักเรียนเป็น นักศึกษามหาวิทยาลัย ซึ่งจุดเปลี่ยนในครั้งนี้นำไปสู่ประสบการณ์ใหม่ๆ ในชีวิต ทั้งการศึกษาที่สูงขึ้น การพึ่งพาตนเอง การเข้าสู่พื้นที่ทางสังคมใหม่ๆ และการเข้าถึงเครื่องดื่มนอกแอลกอฮอล์ผ่านพื้นที่ทาง กายภาพถูกใช้เป็นเครื่องมือในการเข้าร่วมพื้นที่ทางสังคมของนักศึกษา ซึ่งการเข้าถึงเครื่องดื่มนอก แอลกอฮอล์ดังกล่าวย่อมส่งผลต่องบประมาณเวลาที่ต้องจัดสรรให้สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตใน มหาวิทยาลัย รวมถึงผลกระทบต่อบทบาทหน้าที่และสุขภาพของนักศึกษา ยิ่งไปกว่านั้น มิติทางด้าน เวลามีความเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสถานภาพทางสังคมในช่วงเวลาต่างๆ นำไปสู่ความสัมพันธ์ และบทบาททางสังคมที่แตกต่างกัน

ผู้หญิงเป็นเพศที่มีความอ่อนไหวต่อการถูกคุกคามทั้งด้านการถูกทำร้ายร่างกายหรือถูกข่มขืน โดยเฉพาะหลังจากขาดสติจากการดื่มนอกแอลกอฮอล์ ซึ่งพบว่าในปัจจุบันมีจำนวนนักดื่มประจำ เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเยาวชนในวัยนักศึกษารับบทบาทเป็นทั้งผู้ถูกชักนำให้ดื่ม และเป็นผู้ ชักนำให้ดื่มได้เช่นกัน ยิ่งในสภาพแวดล้อมที่รายล้อมไปด้วยสถานบันเทิงดังเช่นเมืองเชียงใหม่แล้ว นั้น ยังมีความล่อแหลมต่อการเข้าถึงพื้นที่และเวลาของการดื่มนอกแอลกอฮอล์ที่เพิ่มสูงขึ้น ประกอบกับกระบวนการรับน้องใหม่ในมหาวิทยาลัย ซึ่งอาจเป็นหนึ่งปัจจัยร่วมที่ทำให้การเข้าถึง เครื่องดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เข้มข้นขึ้น

ด้วยความเป็นเหตุเป็นผลดังกล่าว จึงนำไปสู่ความสนใจในการศึกษาบทบาทในการสร้างและ การเข้าร่วมพื้นที่ทางสังคมด้วยเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ที่เปลี่ยนแปลงตามเวลาทางสังคมของนักศึกษา หญิงในมหาวิทยาลัยในจังหวัดเชียงใหม่ และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเข้าถึงพื้นที่ทางกายภาพ และการใช้เวลาในการดื่มนอกแอลกอฮอล์ที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงงบประมาณเวลารายบุคคล ของนักศึกษาหญิง รวมถึงวิเคราะห์ผลกระทบจากความสัมพันธ์ทางด้านพื้นที่และเวลาในการเข้าถึง เครื่องดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษาหญิง ทั้งด้านการเรียน สังคม เศรษฐกิจ และสุขภาพ

ซึ่งงานวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาในบริบททางสังคมศาสตร์ และได้รับการอนุมัติจริยธรรม การวิจัย จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เป็นที่เรียบร้อยแล้วจึงดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพจากข้อมูลแบบสอบถาม ของนักศึกษาหญิง จำนวน 400 คน ร่วมกับการสัมภาษณ์หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในมหาวิทยาลัย ประกอบกับการวิเคราะห์บริบทความเป็นเมืองเชียงใหม่ ในส่วนของข้อมูลจากนักศึกษาหญิงดังกล่าว จะถูกจำแนกตามกลุ่มสาขาวิชาและชั้นปีเพื่อวิเคราะห์และเปรียบเทียบความเหมือนต่างระหว่างกลุ่ม นำไปสู่การวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ และสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

บทบาทในการสร้างและการเข้าร่วมพื้นที่ทางสังคมด้วยการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พบว่า
ทุนทางสังคมของนักศึกษาหญิงที่ได้รับทั้งก่อนและระหว่างศึกษาในมหาวิทยาลัยเป็นพื้นฐานสำคัญ
ในการสร้างพื้นที่ทางสังคมผ่านเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งเพื่อนในคณะและสาขาวิชามีอิทธิพลต่อการ
ดำเนินชีวิตในมหาวิทยาลัยของนักศึกษาหญิงมากที่สุด (ทุนทางสังคมแบบมีพันธะ) โดยมีรุ่นพี่-รุ่น
น้องในคณะและสาขาวิชาเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดกลไกดังกล่าว นอกจากนี้ การสร้างและเข้าร่วมพื้นที่
ทางสังคมยังเป็นการแสดงถึงความเป็นผู้หญิงสมัยใหม่ภายใต้การเปลี่ยนผ่านเวลาทางสังคม และการ
แสดงออกเพื่อต่อรองภาพลักษณ์ใหม่ของความเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยแทนที่การเป็นนักเรียน

ความสามารถในการเข้าถึงพื้นที่ทางกายภาพเพื่อสร้างพื้นที่ทางสังคมถูกจำกัดด้วยชั้นปีและ
อายุของนักศึกษาหญิง ความสัมพันธ์ทางสังคม และระยะทางระหว่างสถานบันเทิงและที่พักอาศัย
นำไปสู่การสร้างภาพตัวแทนสถานบันเทิงและที่พักอาศัยในฐานะพื้นที่ที่สาม อีกทั้งสถานที่ทั้งสอง
แห่งดังกล่าวยังเป็นเสมือนตัวกำหนดรูปแบบพฤติกรรมของนักศึกษาด้วย ยิ่งไปกว่านั้น การเข้าถึง
พื้นที่ที่สามยังส่งผลกระทบต่องบประมาณเวลาของนักศึกษาหญิงจำนวนไม่น้อย ทำให้สูญเสียเวลา
เรียนและพักผ่อนเป็นหลัก

การวิเคราะห์ผลกระทบและแนวทางแก้ไขปัญหาจากการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พบว่า
ผลกระทบทางสังคม บังคับทางพื้นที่ และการจัดสรรงบประมาณเวลาเป็นตัวแปรต้นที่นำไปสู่
ผลกระทบด้านการเรียน ซึ่งได้รับอิทธิพลอย่างมากจากการเข้าร่วมพื้นที่ทางสังคม และผลกระทบเชิง
ลบด้านเศรษฐกิจและสุขภาพ ซึ่งผลกระทบดังกล่าว นักศึกษาหญิงและเจ้าหน้าที่หน่วยงานต่างๆ ใน
มหาวิทยาลัยต่างเล็งเห็นถึงปัญหาที่เกิดขึ้น นำไปสู่การกำหนดแนวทางการดำเนินงานและแก้ไข
ปัญหาในอนาคตหลากหลายรูปแบบ โดยนักศึกษาหญิงเห็นว่าควรดำเนินการด้วยวิธีการสร้างความรู้
ความเข้าใจมากกว่าการบังคับใช้กฎระเบียบและข้อบังคับต่างๆ

จึงสรุปผลการศึกษาได้ว่า เพื่อนในคณะและสาขาวิชาเป็นทุนทางสังคมแบบมีพันธะ มี
อิทธิพลต่อการสร้างและเข้าร่วมพื้นที่ทางสังคมในมหาวิทยาลัยของนักศึกษาหญิงมากที่สุด และการ
เข้าร่วมพื้นที่ทางสังคมเป็นเสมือนการสร้างภาพตัวแทนของความเป็นผู้หญิงสมัยใหม่และสถานภาพ
นักศึกษาที่สามารถดูแลตัวเองได้ ซึ่งการเข้าถึงพื้นที่ทางกายภาพเพื่อการเข้าร่วมพื้นที่ทางสังคมได้รับ
อิทธิพลจากชั้นปีและอายุของนักศึกษาหญิง โดยสถานบันเทิงเป็นพื้นที่ที่สามที่มีบทบาทสำคัญต่อการ
เชื่อมความสัมพันธ์ของนักศึกษาหญิงมากที่สุด และส่งผลกระทบต่องบประมาณเวลาในการเรียนและ
พักผ่อนของนักศึกษาหญิง รวมถึงส่งผลกระทบต่อการเรียนในระยะสั้นๆ การเงินฝืดเคือง และผลกระทบต่อ
สุขภาพระยะสั้น นำไปสู่แนวทางป้องกันและแก้ไขที่ประนีประนอมประกอบด้วยกฎระเบียบและ
ข้อบังคับที่เข้มงวดขึ้น

จากผลการศึกษาข้างต้น ผู้วิจัยจึงเสนอข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาครั้งต่อไป และข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ดังนี้

ในการศึกษาครั้งต่อไป ผู้วิจัยเห็นว่า ควรมีการศึกษาประเด็นการสร้างและเข้าร่วมพื้นที่ทางสังคมและการสร้างพื้นที่ที่สามของนักศึกษาชายเพิ่มเติมด้วย และควรมีการวิเคราะห์เพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวคิดสำนึกของสถานที่ (Sense of place) เพื่อทำความเข้าใจพื้นที่ที่สามของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ชัดเจนขึ้น รวมถึงงานวิจัยนี้ยังไม่สามารถชี้ให้เห็นถึงมิติทางสังคมของนักดื่มประจำแบบหัวร่น้ำ ซึ่งเห็นสมควรว่าหากมีการศึกษาน่าจะมีประโยชน์และช่วยแก้ปัญหาให้นักศึกษากลุ่มนี้ได้มากยิ่งขึ้น

ในส่วน of ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ผู้วิจัยเห็นควรว่า มหาวิทยาลัยควรจัดการแลกเปลี่ยนให้ความรู้และแนวปฏิบัติที่ดีในการดูแลตนเองและการจัดการเวลาจากนักศึกษาที่ดื่มหรือเคยดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และนักศึกษาที่ไม่เคยดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ รวมถึงส่งเสริมระบบเพื่อนช่วยเพื่อน ในการสอดส่องดูแลและติดตามเพื่อนในคณะและสาขาวิชาที่มีพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มากผิดปกติ และเพิ่มบทบาทอาจารย์ที่ปรึกษาและฝ่ายพัฒนาคุณภาพนักศึกษาในการเข้าถึงและติดตามพฤติกรรมของนักศึกษาและเพื่อนของนักศึกษาให้ใกล้ชิดมากขึ้น ประกอบกับส่งเสริมกิจกรรมรณรงค์สร้างสรรค์และควบคุมกิจกรรมการรับน้องอย่างต่อเนื่อง ร่วมกับการผลักดันนักศึกษาที่ไม่เคยมีประวัติดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้มีส่วนร่วมในการออกแบบและดำเนินกิจกรรมในคณะและสาขาวิชามากขึ้น นอกจากนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรควบคุมการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์รอบสถานศึกษา โดยมุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาที่ลักษณะการขายและการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และควรมีการจัดสรรรถขนส่งสาธารณะจากสถานบันเชิงเพื่อรับ-ส่งผู้ที่มีอาการเมามากกลับที่พักอาศัย หรือมีที่พักของคณาจารย์เพื่อลดอุบัติเหตุ

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทคัดย่อ	ค
Abstract	จ
บทสรุปผู้บริหาร	ช
สารบัญตาราง	ณ
สารบัญภาพ	ถ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 หลักการและเหตุผล	1
1.2 วัตถุประสงค์ในการศึกษา	3
1.3 ขอบเขตการศึกษา	3
1.4 การทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	4
1.4.1 พื้นที่ที่สามในบริบทของผู้หญิง: ปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ พื้นที่ และเวลา	4
1.4.2 การเข้าถึงพื้นที่ทางสังคมของวัยรุ่นด้วยเครื่องดื่มน้ำอัดลม	8
1.4.3 พฤติกรรมมนุษย์ พื้นที่ และงบประมาณเวลา	16
1.4.4 สังคมไทยกับการดื่มน้ำอัดลม	20
1.4.5 การดื่มน้ำอัดลมในบริบทของผู้หญิง: แนวทางการศึกษาทางสังคมศาสตร์ และกรณีตัวอย่าง	22
1.5 กรอบแนวคิด	27
1.6 นิยามคำศัพท์	29
1.7 รูปแบบการศึกษา	29
1.8 พื้นที่ ประชากร ขนาดตัวอย่าง และการเลือกตัวอย่าง	30
1.9 เครื่องมือ/แบบเก็บข้อมูล	31
1.10 ขั้นตอนการดำเนินงาน	32
1.11 การวิเคราะห์ข้อมูล	36
1.12 ขั้นตอนการดำเนินงาน	38

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
1.13 การติดตามและประเมินผล	38
1.14 องค์รรภาคีเรือข่ายภายในและภายนอกที่นำไปใช้	40
1.15 ความต่อเนื่องยั้งยืนและการขยายผล	40
1.16 เค้ำโครงเนื้อหาในการศึกษา	40
บทที่ 2 การทบทวนข้อมูลและสถิติเกี่ยวกับการดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ของเยาวชน	42
2.1 ค่านิยมและพฤติกรรมในการดืมแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นไทย	42
2.1.1 ค่านิยมของสังคมต่อการดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์	42
2.1.2 พฤติกรรมกับการดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์	42
2.1.3 ผลกระทบของการดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์	43
2.1.4 สุขภาพกับเครื่องดืมแอลกอฮอล์	44
2.2 สถิติการดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์และผลกระทบต่อวัยรุ่นไทย	48
2.2.1 สถิติเกี่ยวกับพฤติกรรมสุขภาพของวัยรุ่นไทย	48
2.2.2 สถิติการดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์	50
2.2.3 สาเหตุที่เริ่มดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์	51
2.2.4 พฤติกรรมการดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์	51
2.2.5 ประเภทเครื่องดืมแอลกอฮอล์ที่ได้รับความนิยม	52
2.2.6 ค่าใช้จ่ายในการซื้อเครื่องดืมแอลกอฮอล์	52
2.2.7 สถานที่ซื้อเครื่องดืมแอลกอฮอล์	53
2.2.8 สถานที่ดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์	54
2.2.9 ปัญหาที่เกิดจากการดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์	55
2.2.10 การดืมสุราหรือเครื่องดืมแอลกอฮอล์ก่อนขับ/ขี่รถ	56
2.2.11 อุบัติเหตุจากการดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์	57
2.3 นโยบายและมาตรการเกี่ยวกับเครื่องดืมแอลกอฮอล์	58
2.4 พฤติกรรมการดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์กับเยาวชนในจังหวัดเชียงใหม่	60
2.5 โครงการรณรงค์การดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ในจังหวัดเชียงใหม่	65
2.6 สรุป	66

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3	
บทบาทในการสร้างและการเข้าร่วมพื้นที่ทางสังคมด้วยการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	68
3.1	ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษาหญิง
3.1.1	สถานภาพนักศึกษา
3.1.2	ภูมิลำเนา
3.1.3	ประวัติการเรียนในอดีต
3.1.4	รายได้ของนักศึกษา
3.2	ทุนทางสังคมที่เกิดขึ้นก่อนเข้ามหาวิทยาลัย
3.2.1	ครอบครัว
3.2.2	เพื่อน โรงเรียนเดิมสมัยประถมศึกษาหรือมัธยมศึกษา
3.3	การสร้างทุนทางสังคมในมหาวิทยาลัย
3.3.1	เพื่อนในคณะ/สาขาวิชา
3.3.2	รุ่นพี่-รุ่นน้องในคณะและสาขาวิชา
3.3.3	คนรัก
3.3.4	คนรู้จักอื่นๆ ระหว่างศึกษาในมหาวิทยาลัย
3.4	การสร้างและเข้าร่วมพื้นที่ทางสังคมที่มีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นสื่อกลาง กับการดำเนินชีวิตในมหาวิทยาลัย
3.4.1	กิจกรรมนอกสถานที่หรือการจัดเลี้ยงต่างๆ
3.4.2	การสังสรรค์ระหว่างเพื่อน
3.4.3	การรับน้องและกิจกรรมสืบเนื่องที่เกี่ยวข้อง
3.4.4	การท่องเที่ยวนอกสถานที่เป็นหมู่คณะ
3.5	พื้นที่ทางสังคมของนักศึกษาหญิง: ผลลัพธ์จากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
3.5.1	เป็นเครื่องมือสนับสนุนให้นักศึกษาหญิงเป็นส่วนหนึ่งของสังคม เพื่อนในคณะและสาขาวิชา
3.5.2	เป็นสิ่งแสดงความเป็นผู้หญิงสมัยใหม่ภายใต้การเปลี่ยนผ่านเวลา ทางสังคม
3.6	สรุป

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4	
การเข้าถึงพื้นที่ทางกายภาพกับการเปลี่ยนแปลงงบประมาณเวลา	99
4.1 การเข้าถึงพื้นที่ทางกายภาพในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	99
4.1.1 ที่พักของนักศึกษาหญิง	99
4.1.2 สถานที่สังสรรค์และดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	102
4.2 พื้นที่ทางกายภาพในฐานะพื้นที่ที่สาม	109
4.2.1 สถาบันเทิง: สถานที่สร้างความสัมพันธ์ทางสังคมแบบกึ่งทางการ ที่แสดงการเปลี่ยนผ่านทางสังคม	109
4.2.2 ที่พักอาศัย: สถานที่เริ่มต้นของ “ชีวิตนักศึกษามหาวิทยาลัย” และความไวเนื้อเชื้อใจ	110
4.3 การเปลี่ยนแปลงงบประมาณเวลา	112
4.3.1 การให้ความสำคัญต่อการจัดสรรงบประมาณเวลาในแต่ละกิจกรรม	112
4.3.2 การจัดสรรงบประมาณเวลา	113
4.3.3 การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กับผลกระทบต่องบประมาณเวลา	114
4.4 สรุป	118
บทที่ 5	
ผลกระทบและแนวทางแก้ไขปัญหาจากการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	119
5.1 ผลกระทบด้านการเรียน	119
5.1.1 ผลการเรียนในปัจจุบัน	119
5.1.2 ปัญหาต่อการเรียน	121
5.2 ผลกระทบด้านสังคม	124
5.3 ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ	127
5.3.1 รายได้และแหล่งที่มาของรายได้	127
5.3.2 ค่าใช้จ่ายและหนี้สินจากการสังสรรค์/ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	128
5.3.3 การสังสรรค์/ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่อการใช้เงิน	130
5.4 ผลกระทบด้านสุขภาพ	131
5.4.1 ปัญหาต่อสุขภาพ	131
5.4.2 ความตระหนักในการเลิกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	132

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
5.4.3 การบำบัดเพื่อเลิกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	133
5.5 การประกอบสร้าง “พื้นที่ที่สาม”: ผลกระทบที่แตกต่างและหลากหลาย	134
5.6 แนวทางการแก้ไขปัญหาคือการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จากภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในมหาวิทยาลัย	138
5.6.1 นักศึกษาหญิง	138
5.6.2 เจ้าหน้าที่ฝ่ายพัฒนาคุณภาพนักศึกษาและสโมสรนักศึกษาระดับคณะ	140
5.6.3 ฝ่ายพัฒนาคุณภาพนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัย	146
5.6.4 การเปรียบเทียบแนวทางการแก้ไขปัญหาคือการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง	147
5.7 สรุป	148
บทที่ 6 สรุปและอภิปรายผลการศึกษา	149
6.1 สรุปผลการศึกษา	149
6.1.1 บทบาทในการสร้างและการเข้าร่วมพื้นที่ทางสังคมด้วยการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	149
6.1.2 การเข้าถึงพื้นที่ทางกายภาพกับการเปลี่ยนแปลงงบประมาณเวลา	150
6.1.3 ผลกระทบและแนวทางแก้ไขปัญหาคือการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	152
6.2 อภิปรายผลการศึกษา	153
6.2.1 พื้นที่ที่สามในบริบทของผู้หญิง: ปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์พื้นที่ และเวลา	153
6.2.2 การเข้าถึงพื้นที่ทางสังคมของวัยรุ่นด้วยเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	155
6.2.3 พฤติกรรมมนุษย์พื้นที่ และงบประมาณเวลา	156
6.2.4 สังคมไทยกับการดื่มสุรา	158
6.2.5 การดื่มในบริบทของผู้หญิง: แนวทางการศึกษาทางสังคมศาสตร์และกรณีตัวอย่าง	159
6.3 ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน	160

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
6.4 ข้อเสนอแนะ	161
6.4.1 ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษารั้งต่อไป	161
6.4.2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	162
6.5 แนวทางการสร้างความต่อเนื่องยั่งยืนและการขยายผล	166
บรรณานุกรม	168
ภาคผนวก	174
ภาคผนวก ก แบบสอบถามต่อนักศึกษากลุ่มตัวอย่าง	175
ภาคผนวก ข แบบนำสัมภาษณ์กลุ่มเชิงลึกต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	199
ภาคผนวก ค เอกสารอนุมัติจริยธรรมการวิจัย	204

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1.1 สัดส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสำรวจด้วยแบบสอบถาม	31
ตารางที่ 1.2 ขั้นตอนและระยะเวลาในการดำเนินการ	39
ตารางที่ 2.1 อันดับของโรคและการบาดเจ็บที่มีผลต่อการเสียชีวิต การเสียชีวิตก่อนวัยอันควร (YLL) การมีชีวิตรอยู่อย่างไม่สมบูรณ์ (YLD) และการสูญเสียปีสุขภาวะ (DALYs) จำแนกตามเพศ	45
ตารางที่ 2.2 สถิติผู้ป่วยจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของสถาบันวิจัยรณรงค์ ปีงบประมาณ 2556-2559 จำแนกตามอายุและเพศ	46
ตารางที่ 2.3 สถิติผู้ป่วยจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของสถาบันวิจัยรณรงค์ ปีงบประมาณ 2556-2559 จำแนกตามสาเหตุการเข้ารับการรักษา	47
ตารางที่ 2.4 จำนวนประชากรอายุ 15 – 24 ปี จำแนกตามสาเหตุที่เริ่มดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2547-2557	51
ตารางที่ 2.5 จำนวนประชากรอายุ 15 – 24 ปี จำแนกตามพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2550-2557	52
ตารางที่ 2.6 จำนวนประชากรอายุ 15 – 24 ปี จำแนกตามประเภทเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ได้รับ ความนิยม พ.ศ.2550-2557	53
ตารางที่ 2.7 จำนวนประชากรอายุ 15 – 24 ปี จำแนกตามค่าใช้จ่ายในการซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2547-2554	53
ตารางที่ 2.8 จำนวนประชากรอายุ 15 – 24 ปี จำแนกตามสถานที่ซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2550-2557	54
ตารางที่ 2.9 จำนวนประชากรอายุ 15 – 24 ปี จำแนกตามสถานที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2550-2557	55
ตารางที่ 2.10 จำนวนประชากรอายุ 15 – 24 ปี จำแนกตามปัญหาที่เกิดจากการดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2547-2554	56
ตารางที่ 2.11 จำนวนประชากรอายุ 15 – 24 ปี จำแนกตามการดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ก่อนขับ/ขี่รถ พ.ศ.2547-2557	56
ตารางที่ 2.12 จำนวนประชากรอายุ 15 – 24 ปี จำแนกตามการได้รับบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุ ซึ่งเกิดจากการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ก่อนขับ/ขี่รถ พ.ศ.2547-2557	58

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 2.13 จำนวนประชากรจังหวัดเชียงใหม่ แยกตามช่วงอายุ (ปี)	61
ตารางที่ 2.14 ลักษณะของจุดจำหน่ายในพื้นที่เมืองเชียงใหม่	63
ตารางที่ 3.1 สถานภาพนักศึกษา จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา	68
ตารางที่ 3.2 ภูมิฐานะของนักศึกษาหญิง จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา	69
ตารางที่ 3.3 ผลการเรียนก่อนเข้ามหาวิทยาลัย จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา	71
ตารางที่ 3.4 สถานภาพครอบครัว จำแนกตามชั้นปีและกลุ่มสาขาวิชา	72
ตารางที่ 3.5 สภาพแวดล้อมครอบครัว จำแนกตามชั้นปีและกลุ่มสาขาวิชา	73
ตารางที่ 3.6 บทบาทการชักนำให้ทำกิจกรรมต่างๆ โดยเพื่อน โรงเรียนเดิมสมัยประถมศึกษา หรือมัธยมศึกษา เฉพาะกิจกรรมที่มีบทบาทเป็นผู้ชักนำหลักและผู้ชักนำรอง จำแนกตามกิจกรรมและชั้นปี	75
ตารางที่ 3.7 บทบาทการชักนำโดยเพื่อน โรงเรียนเดิมสมัยประถมศึกษาหรือมัธยมศึกษา ที่มีต่อนักศึกษาหญิงชั้นปีที่ 1 จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา	75
ตารางที่ 3.8 การปรึกษา ฟังพา และให้ความช่วยเหลือต่อเพื่อน โรงเรียนเดิมสมัยประถมศึกษา หรือมัธยมศึกษา จำแนกตามชั้นปีและกลุ่มสาขาวิชา	76
ตารางที่ 3.9 บทบาทการชักนำให้ทำกิจกรรมต่างๆ โดยเพื่อนคณะและสาขาวิชา เฉพาะกิจกรรม ที่มีบทบาทเป็นผู้ชักนำหลักและผู้ชักนำรอง จำแนกตามกิจกรรมและชั้นปี	78
ตารางที่ 3.10 บทบาทการชักนำโดยเพื่อนคณะและสาขาวิชาที่มีต่อนักศึกษาหญิงชั้นปีที่ 1 จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา	79
ตารางที่ 3.11 การปรึกษา ฟังพา และให้ความช่วยเหลือต่อเพื่อนคณะและสาขาวิชา จำแนกตามชั้นปีและกลุ่มสาขาวิชา	80
ตารางที่ 3.12 ความถี่ในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา	86
ตารางที่ 3.13 คำกล่าวที่ใช้ในการประเมินทัศนคติของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กับภาพลักษณ์ทางสังคม	87
ตารางที่ 3.14 การดื่มแอลกอฮอล์เพื่อสร้างพื้นที่ทางสังคมในกิจกรรมต่างๆ จำแนกตามชั้นปี และกลุ่มสาขาวิชา	93

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.1 สัดส่วนการอยู่อาศัยของนักศึกษาหญิงในสถานที่ต่างๆ จำแนกตามชั้นปี และกลุ่มสาขาวิชา	100
ตารางที่ 4.2 รูปแบบการดื่มในสถานบันเทิง จำแนกตามชั้นปีและกลุ่มสาขาวิชา	105
ตารางที่ 4.3 รูปแบบการดื่มในที่พักอาศัย จำแนกตามชั้นปีและกลุ่มสาขาวิชา	106
ตารางที่ 4.4 งบประมาณเวลาของนักศึกษาหญิงชั้นปีที่ 1 ในวันที่มีการเรียนการสอน จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา*	115
ตารางที่ 4.5 งบประมาณเวลาของนักศึกษาหญิงชั้นปีที่ 2 ขึ้นไป ในวันที่มีการเรียนการสอน จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา*	115
ตารางที่ 4.6 งบประมาณเวลาของนักศึกษาหญิงชั้นปีที่ 1 ในวันที่ไม่มีการเรียนการสอน จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา*	116
ตารางที่ 4.7 งบประมาณเวลาของนักศึกษาหญิงชั้นปีที่ 2 ขึ้นไป ในวันที่ไม่มีการเรียนการสอน จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา*	116
ตารางที่ 4.8 ผลกระทบจากการตั้งครรภ์และเที่ยวกลางคืนที่มีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ต่อการใช้เวลาในด้านต่างๆ จำแนกตามชั้นปีและกลุ่มสาขาวิชา	117
ตารางที่ 5.1 ระดับผลการเรียนเฉลี่ยสะสม จำแนกตามชั้นปีและกลุ่มสาขาวิชา	121
ตารางที่ 5.2 ปัญหาที่กระทบต่อการเรียนสืบเนื่องจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา	122
ตารางที่ 5.3 ผลกระทบต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลสืบเนื่องจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	125
ตารางที่ 5.4 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนและแหล่งที่มาของรายได้ จำแนกตามชั้นปีและกลุ่มสาขาวิชา	128
ตารางที่ 5.5 ค่าใช้จ่ายในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แต่ละครั้ง จำแนกตามชั้นปี และกลุ่มสาขาวิชา	129
ตารางที่ 5.6 ปัญหาสุขภาพที่เคย/กำลังส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิต จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา	132
ตารางที่ 6.1 ระยะเวลาดำเนินการในการขอรับจริยธรรมการวิจัย	160

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1	กรอบแนวคิดในการวิจัย 28
ภาพที่ 2.1	อายุที่เริ่มสูบบุหรี่ครั้งแรกและเริ่มดื่มสุราของคนไทย พ.ศ.2544-2557 49
ภาพที่ 2.2	อัตราการดื่มสุราของประชากรไทย อายุ 15 ปีขึ้นไป 50
ภาพที่ 2.3	สถิติการคุมความประพฤติทั้งผู้ใหญ่และเด็ก คดีขั้บรณณะเมาสุรา พ.ศ.2549-2559 57
ภาพที่ 2.4	รูปแบบการกระจายตัวของจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในพื้นที่เมืองเชียงใหม่ 63
ภาพที่ 2.5	แผนที่แสดงระยะห่างของจุดจำหน่ายจากสถานศึกษาในพื้นที่เมืองเชียงใหม่ 65
ภาพที่ 3.1	พื้นที่ทางสังคมในมหาวิทยาลัยของนักศึกษาหญิง 84
ภาพที่ 4.1	ความเชื่อมโยงระหว่างทำเลที่ตั้งของสถานบันเทิงและที่พักอาศัยของนักศึกษาหญิง 108
ภาพที่ 5.1	การประกอบสร้าง “พื้นที่ที่สาม” และความสัมพันธ์กับผลกระทบด้านต่างๆ 135

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

การเปลี่ยนแปลงสถานภาพจากนักเรียนในโรงเรียนเป็นนักศึกษาในมหาวิทยาลัย เป็นจุดเปลี่ยนแปลงสำคัญที่ทำให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์ใหม่ๆ ในชีวิต ไม่ว่าจะเป็นในด้านการเรียนในระดับสูงขึ้น การใช้ชีวิตด้วยการพึ่งพาตนเองมากขึ้น และการเข้าสู่ “พื้นที่ทางสังคม” ใหม่ๆ กับเพื่อน และรุ่นพี่ซึ่งล้วนมีภูมิหลังที่แตกต่างกัน “เครื่องดื่มแอลกอฮอล์” ก็นับเป็นหนึ่งในประสบการณ์ใหม่ๆ อีกด้านหนึ่งของสังคมที่นักศึกษาหลายคนไม่เคยได้สัมผัสมาก่อน เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในรูปแบบต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น สุรา เบียร์ เหล้าปั่น ค็อกเทล และอื่นๆ ล้วนถูกอ้างว่าเป็นหนึ่งในเครื่องมือในการสร้างและการเป็นส่วนหนึ่งใน “พื้นที่ทางสังคม” ระหว่างนักศึกษาด้วยกันเอง ไม่ว่าจะเป็นรุ่นพี่กับรุ่นน้อง หรือระหว่างเพื่อนด้วยกันเอง เพื่อเป็นการสร้างความคุ้นเคย ความสนิทสนม ความเป็นหมู่พวกเดียวกันจากการได้รับการยอมรับ ความสนุกสนาน จนกระทั่งถึงความสัมพันธ์ทางเพศ ปฏิเสธไม่ได้เลยว่าการสร้างและการเข้าร่วม “พื้นที่ทางสังคม” ด้วยเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ประเภทต่างๆ นั้นมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพึ่งพาการเข้าถึง “พื้นที่ทางกายภาพ” ซึ่งหมายถึงสถานบันเทิงที่จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ รวมไปถึงพื้นที่อื่นๆ ที่ถูกจัดเตรียมเพื่อใช้บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นั่นเอง จึงอาจกล่าวได้ว่าพื้นที่ทางสังคมและพื้นที่ทางกายภาพในมิติของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จึงมีความสัมพันธ์กันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ อย่างไรก็ตาม นอกจากพื้นที่การเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทั้งสองประเภทแล้ว “เวลา” ก็เป็นอีกปัจจัยสำคัญที่สนับสนุนการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ชีวิตของมนุษย์โดยทั่วไปมี “งบประมาณเวลา” (time budget) ซึ่งต้องจัดสรรให้สอดคล้องกับกลไกทางชีววิทยาของร่างกาย รวมไปถึงภาระหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบอันเกิดจากการรับรู้ของแต่ละบุคคล (มนัส สุวรรณ, 2554) ในบริบทของนักศึกษา การศึกษาเล่าเรียนโดยทั่วไปมักจะใช้เวลาในช่วงกลางวันถึงเย็น ส่วนเวลาที่เหลือในระหว่างวันจะถูกใช้ประโยชน์เพื่อการดำเนินชีวิตประจำวัน การทำงานที่ได้รับมอบหมาย และการพักผ่อนในเวลากลางคืนให้สอดคล้องตามความต้องการของร่างกาย อย่างไรก็ตาม การสร้างพื้นที่ทางสังคมด้วยการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานบันเทิงในเวลากลางคืนอาจเป็นสิ่งที่บั่นทอนเวลาในการทำงานและการพักผ่อน ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญต่อบทบาทหน้าที่และสุขภาพของนักศึกษาได้เช่นกัน นอกจากนี้ การให้ความสนใจต่อเวลาที่มีความเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้วย เมื่อนักศึกษาเปลี่ยนแปลงสถานภาพของตนเองในช่วงเวลาต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นช่วงจากนักเรียนไปสู่การเป็นนักศึกษาใหม่ หรือจากนักศึกษาใหม่ไปเป็นนักศึกษารุ่นพี่ ไม่ว่าจะเป็น

เป็นเพศใดก็ตาม ความสัมพันธ์และบทบาทในพื้นที่ทางสังคมนั้นๆ จึงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ด้วยเช่นกัน

ผู้หญิงถือเป็นเพศที่มีความล่อแหลมต่อการถูกภัยคุกคามจากอาชญากรรมในรูปแบบต่างๆ ก่อนข้างสูง ไม่ว่าจะเป็นการลักทรัพย์ การทำร้ายร่างกาย หรือการข่มขืน ในกรณีของผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการดื่มสุรานั้น ในประเทศไทยก็เกิดปัญหาดังกล่าวเช่นเดียวกัน โดยผู้หญิงเริ่มเข้ารับการรักษาปัญหาภายหลังจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในรูปแบบต่างๆ เพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะการถูกล่วงละเมิดทางเพศ (ผู้จัดการออนไลน์, 2558) ถึงแม้ว่าสังคมส่วนใหญ่จะมองว่าปัญหาที่เกิดจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะเกิดขึ้นในเพศชายมากกว่าเพศหญิง แต่จากการศึกษานักศึกษาในประเทศสหรัฐอเมริกาของ Beck et.al. (2008) พบว่า นักศึกษาหญิงเกิดภาวะโรคจิตสุราถึงร้อยละ 13 และแม้ว่าจะไม่เทียบเท่ากับนักศึกษาชายซึ่งมีอาการดังกล่าวร้อยละ 24 แต่ก็ถือเป็นปัญหาสังคมอย่างหนึ่งที่สำคัญในสหรัฐอเมริกา ส่วนในประเทศไทย ทักษพล ชรรมรังสี (2556) ระบุว่าผู้หญิงอายุ 19-24 ปี เกือบร้อยละ 20 เป็นนักดื่มประจำที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบพร้อมดื่ม (RTDs) อย่างน้อย 1-2 ครั้งต่อสัปดาห์ โดยจำนวนนักดื่มประจำเริ่มมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งในกรณีของนักศึกษาหญิงนั้นอาจถือได้ว่ามีความล่อแหลมเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากส่วนมากยังเป็นเยาวชนที่ต้องพึ่งพาครอบครัว และกำลังจะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในอนาคต อีกทั้งยังต้องปรับตัวกับสังคมรอบตัวและการดำเนินชีวิตรูปแบบใหม่ตลอดระยะเวลาที่ศึกษา อย่างไรก็ตาม นักศึกษาหญิงที่อยู่ในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิตมหาวิทยาลัยหรือผ่านประสบการณ์การดำเนินชีวิตในมหาวิทยาลัยมาสักระยะหนึ่งแล้วนั้น ล้วนเป็นตัวละครที่สำคัญอย่างยิ่งในการถูกชักนำ หรือเป็นผู้ชักนำผู้อื่นรายรอบตนเองให้ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้เช่นกัน ยิ่งอยู่ในสภาพแวดล้อมของเมืองเชียงใหม่ซึ่งเป็นเมืองท่องเที่ยวอันดับต้นๆ ของประเทศแล้วนั้น ความล่อแหลมต่อการเข้าถึงพื้นที่และเวลาของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จึงเพิ่มสูงขึ้นอย่างปฏิเสธไม่ได้

เมืองเชียงใหม่เป็นพื้นที่ที่มีสถานบันเทิงที่เปิดในเวลากลางคืนเป็นจำนวนมาก เนื่องจากต้องรองรับการให้บริการต่อนักท่องเที่ยวทั้งไทยและต่างชาติ รวมไปถึงการใช้บริการของประชาชนในละแวกใกล้เคียงด้วย นอกเหนือจากมติดการท่องเที่ยวแล้ว ท่าเลที่ตั้งมหาวิทยาลัยบางแห่งเองยังคงอยู่ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ซึ่งเป็นเขตเมืองชั้นในอันมีแหล่งท่องเที่ยวสำคัญๆ มากมาย และก็มีที่ตั้งอยู่ไกลจากแหล่งสถานบันเทิงยามกลางคืนที่สำคัญๆ มากเท่าใดนัก ไม่ว่าจะเป็นถนนนิมมานเหมินท์ ถนนอัษฎาธร ถนนช้างคลาน หรือถนนลอยเคราะห์ โดยกนิษฐา ไทยกล้า (2558) กล่าวว่าจำนวนจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ระหว่างปี พ.ศ.2552 – 2557 เพิ่มขึ้นเกือบ 200 จุด และมีแนวโน้มตั้งอยู่ใกล้สถานศึกษามากขึ้นเรื่อยๆ โดยเฉพาะร้านประเภทมินิบาร์ที่นั้งดื่ม จากสภาพแวดล้อมที่หลีกเลี่ยงได้ยากดังกล่าว นักศึกษามหาวิทยาลัยในจังหวัดเชียงใหม่จึงยังมีความล่อแหลมต่อการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากขึ้นเป็นทวีคูณ เมื่อบริบทที่กล่าวมาข้างต้นเป็นสิ่งเร้าสำคัญ ร่วมกับ

กระบวนการรับน้องใหม่ในมหาวิทยาลัยซึ่งกระทำสืบต่อกันมาอย่างยาวนาน จึงเป็นที่น่าสนใจว่า ความเชื่อมโยงดังกล่าวจะก่อให้เกิดการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มมากขึ้นหรือไม่

จากบริบททางสังคมและสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่อยู่รอบตัวนักศึกษามหาวิทยาลัยในจังหวัดเชียงใหม่ในปัจจุบัน ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะทำการศึกษาปัญหาการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยในจังหวัดเชียงใหม่ในฐานะที่เป็นเยาวชน ด้วยมิติทางด้านภูมิศาสตร์ สังคม และพฤติกรรม โดยให้ความสนใจต่อการเปลี่ยนแปลงพื้นที่และเวลาทั้งในระดับปัจเจกบุคคล สังคม และสภาพแวดล้อมทางกายภาพในบริบทของเมืองเชียงใหม่ ที่มีผลกระทบต่อปัจจัยด้านการเรียน สังคม เศรษฐกิจ และสุขภาพ ของนักศึกษามหาวิทยาลัยในจังหวัดเชียงใหม่ซึ่งกำลังจะเติบโตเป็นปัญญาชนอันเป็นอนาคตของชาติที่สำคัญต่อไปในภายภาคหน้า ทั้งนี้ เพื่อเสนอแนะวิธีการป้องกันและแก้ไขผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยในจังหวัดเชียงใหม่ต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ในการศึกษา

- 1) เพื่อวิเคราะห์บทบาทในการสร้างและการเข้าร่วม “พื้นที่ทางสังคม” ด้วยเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่เปลี่ยนแปลงตามเวลาทางสังคมของนักศึกษาหญิงในมหาวิทยาลัยในจังหวัดเชียงใหม่
- 2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเข้าถึง “พื้นที่ทางกายภาพ” และการใช้เวลาในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงงบประมาณเวลารายบุคคลของนักศึกษาหญิงในมหาวิทยาลัยในจังหวัดเชียงใหม่
- 3) เพื่อวิเคราะห์ผลกระทบจากความสัมพันธ์ทางด้านพื้นที่และเวลาในการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษาหญิงในมหาวิทยาลัยในจังหวัดเชียงใหม่ในด้านการเรียน สังคม เศรษฐกิจ และสุขภาพ

1.3 ขอบเขตการศึกษา

งานวิจัยชิ้นนี้จะศึกษาถึงบทบาทการสร้างและการเข้าร่วม “พื้นที่ทางสังคม” ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1-4 ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไปของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในจังหวัดเชียงใหม่ ตามประเภทการสร้างทุนทางสังคม 3 แบบ ได้แก่ ทุนทางสังคมแบบมีพันธะ ทุนทางสังคมแบบข้ามพันธะของตนเอง และทุนทางสังคมแบบเชื่อมโยง ด้วยการใช้เครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นสื่อกลาง โดยมุ่งเน้นการสร้างและเข้าร่วมพื้นที่ทางสังคมในสถานบันเทิงที่จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ซึ่งถือเป็น “พื้นที่ทางกายภาพ” รวมไปถึงพื้นที่อื่นๆ ที่ถูกจัดเตรียมไว้เพื่อบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ด้วย หลังจากนั้นจะวิเคราะห์งบประมาณเวลาของนักศึกษาที่เปลี่ยนแปลงไปจากการดื่มแอลกอฮอล์เพื่อ

สร้างพื้นที่ทางสังคม ซึ่งงบประมาณเวลาของนักศึกษาส่วนมากจะเกี่ยวข้องกับการเรียน การทำงานที่ได้รับมอบหมาย และการดำเนินชีวิตประจำวันพื้นฐาน เมื่อได้ผลลัพธ์ของการเปลี่ยนแปลงงบประมาณเวลา และการเข้าถึงพื้นที่ทางสังคมและพื้นที่ทางกายภาพด้วยการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แล้ว จึงนำมาวิเคราะห์ผลกระทบทางด้านการเรียน สังคม เศรษฐกิจ และสุขภาพ ที่เปลี่ยนแปลงไปของนักศึกษาในระดับบุคคล ซึ่งมีความแตกต่างกันในการสร้างพื้นที่ทางสังคมของตนเอง การศึกษานี้จะอยู่ภายใต้บริบทของ “ชีวิตนักศึกษามหาวิทยาลัย” และ “เมืองเชียงใหม่” ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศ

1.4 การทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รวบรวมแนวคิดและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องใน 4 ประเด็นหลัก ได้แก่ แนวคิดพื้นที่ที่สามในบริบทของผู้หญิง: ปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ พื้นที่ และเวลา แนวคิดการเข้าถึงพื้นที่ทางสังคมของวัยรุ่นด้วยเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ แนวคิดพฤติกรรมมนุษย์ พื้นที่ และงบประมาณเวลา และแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการดื่มเป็นประจำในบริบทของผู้หญิง โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.4.1 พื้นที่ที่สามในบริบทของผู้หญิง: ปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ พื้นที่ และเวลา

มนุษย์ย่อมมีปฏิสัมพันธ์และการแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกันระหว่างสถานที่ (place) อยู่แล้วไม่ว่าจะเป็นตัวมนุษย์เอง วัตถุ ค่านิยม และสิ่งต่างๆ โดยเกิดขึ้นในพื้นที่ (space) อันเป็นกระบวนการซึ่งจะทำให้ลักษณะทางกายภาพ สังคม และวัฒนธรรมของมนุษย์ในแต่ละสถานที่ไม่หยุดนิ่งและเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ดังนั้น พื้นที่จึงแสดงความเคลื่อนไหวทั้งในเชิงรูปธรรมและนามธรรมอย่างชัดเจน Thrift (2003) พยายามแสดงทัศนะเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่และมนุษย์อย่างกว้างขวางว่า แม้ว่าพื้นที่จะมีลักษณะเป็นวัตถุเชิงประจักษ์ที่ต่างก็มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน แต่พื้นที่ก็สามารถแลกเปลี่ยน ถูกตีความ ถูกจินตนาการ และถูกสรรสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมจากปัจเจกบุคคลลงไปที่ทางกายภาพได้ เนื่องจากไม่มีกิจกรรมใดๆ ของมนุษย์ที่กระทำได้โดยปราศจากพื้นที่ทางกายภาพ

Soja (2000) กล่าวว่า พื้นที่ (space) ถือเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ก่อให้เกิดการกระทำต่างๆ ของมนุษย์ที่เล็งเห็นผลชัดเจน (goal-directed actions) ซึ่งรวบรวมเอาความรู้ ทรัพยากร วัตถุ รวมไปถึงถึงวัฒนธรรมต่างๆ ในสังคมตั้งแต่ในอดีตปัจจุบัน เพื่อประกอบสร้างให้ปฏิบัติการนั้นเป็นจริงและดำเนินลงไปบนพื้นที่ที่ได้ โดยพื้นที่มีลักษณะเป็นรูปธรรม (objective) ซึ่งปรากฏเป็นลักษณะทางกายภาพในพื้นที่ หรือนามธรรม (subjective) ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ทางสังคมที่มีความเกี่ยวข้องกับลักษณะทางกายภาพในพื้นที่ก็ได้ ทั้งนี้ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ในสังคมไม่ว่าในรูปแบบใดก็ตาม

ไม่สามารถแยกขาดออกจากพื้นที่ได้ หนึ่งในสำนึกที่สำคัญของพื้นที่คือการแบ่งแยกระหว่างพื้นที่ ศูนย์กลางกับพื้นที่ชายขอบ (core-periphery) อันเกิดจากความไม่สมดุลของอำนาจระหว่างมนุษย์ใน สังคม ซึ่งไม่ได้แบ่งแยกเฉพาะในทางกายภาพเท่านั้น แต่ยังฝังลึกลงเป็นมโนภาพในสังคมมนุษย์ด้วย

แนวคิดวิภาษวิธีสามเ้าเกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์ (the trailectics of being) ได้ แสดงว่าปฏิสัมพันธ์ระหว่างการอยู่รวมกันเป็นสังคมของมนุษย์ (sociality) กับการกระทำอันสั่งสมมา ตั้งแต่อดีตกาล (historicality) นั้นถูกฉายภาพลงบนพื้นที่หรือเทศะ (spatiality) อันเปรียบเสมือน เบื้องหลังหรือเวทีที่ใช้แสดงการกระทำ นอกจากนี้ พื้นที่ที่ยังมีส่วนในการจำกัดกรอบปฏิสัมพันธ์ของ พฤติกรรมมนุษย์และการกระทำทางสังคม ได้อีกด้วย รากเหง้าความคิดเช่นนี้ส่งผลต่อวิภาษวิธีสามเ้า ของเทศะหรือพื้นที่ (trailectics of spatiality) สืบเนื่องมา ซึ่งก่อให้เกิดผลผลิตของพื้นที่ (production of space) เป็นพื้นที่ที่สาม (Thirdspace) หรือภาพตัวแทนของพื้นที่ (spaces of representation) อันเป็น พื้นที่ที่มนุษย์อาศัยอยู่จริงในสังคม ที่กำหนดให้มนุษย์เกิดการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งต่อพื้นที่ภายใต้ ระบบสัญลักษณ์ต่างๆ การเมือง หรืออุดมการณ์หลากหลายรูปแบบในสังคมที่ควบคุมความคิดจิตใจ ของมนุษย์อยู่ในชีวิตประจำวัน

พื้นที่ที่สามเกิดจากการรวมตัวกันของพื้นที่ที่หนึ่ง (Firstspace) อันเกิดจากการสั่งสมและหล่อ หลอมกิจกรรมมนุษย์ พฤติกรรม และประสบการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นตั้งแต่ในอดีตเพื่อสร้างพื้นที่ทาง กายภาพหรือพื้นที่เชิงวัตถุ (spatial practices) ให้เกิดขึ้นเป็นรูปธรรม หรือเป็นสิ่งแวดล้อมที่ถูกสร้าง ขึ้น (built environment) ณ ท่าเลที่ตั้งใดๆ อันประกอบด้วยคุณสมบัติทางพื้นที่ที่แตกต่างกัน การทำ ความเข้าใจพื้นที่ที่หนึ่งถูกจำแนกได้เป็น 2 ระดับ คือ การวิเคราะห์ลักษณะบนพื้นที่ที่สังเกตเห็นได้ซึ่ง เกิดจากระบบภายใน กับการวิเคราะห์องค์ประกอบทางด้านสังคม จิตวิทยา และชีวกายภาพอันเป็น ปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อลักษณะบนพื้นที่ที่สังเกตเห็นได้ดังกล่าว การเกิดพื้นที่ที่หนึ่งอาจได้รับ อิทธิพลจากปัจจัยในการวิเคราะห์เชิงพื้นที่ (spatial analysis) 5 ประการ ได้แก่

- 1) การเคลื่อนย้าย (movements) ของผู้คน สิ่งของ และข้อมูลสารสนเทศต่างๆ
- 2) การก่อกำเนิดของเครือข่าย (networks) จากการเคลื่อนย้ายขององค์ประกอบข้างต้น
- 3) จุดเชื่อมโยง (nodes) ในเครือข่าย
- 4) รูปแบบลำดับศักดิ์ (hierarchical patterning) ที่มีขนาดและบทบาทหน้าที่แตกต่างกันไป
- 5) พื้นผิว (surfaces) ที่เป็นบทสรุปของความไม่เท่าเทียมในระบบพื้นที่

แม้ว่าการวิเคราะห์เชิงพื้นที่จะถูกประยุกต์ใช้อย่างแพร่หลายทางด้านวิทยาศาสตร์ทางพื้นที่ แต่แนวคิดนี้ก็สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในเชิงมนุษย์และพฤติกรรมได้เช่นกัน ภายใต้ปฏิสัมพันธ์ ระหว่างการอยู่รวมกันเป็นสังคมของมนุษย์ (sociality) กับการกระทำอันสั่งสมมาตั้งแต่อดีตกาล (historicality) การวิเคราะห์เชิงพื้นที่ในมิติที่นำไปทำความเข้าใจความสัมพันธ์ของมนุษย์นั้นถูก

นำไปใช้ในหลายทิศทาง เช่น การวิเคราะห์รากเหง้าการฝังตัวของความเชื่อและพันธะทางวัฒนธรรม ในพื้นที่ สำนึกของชนชั้นภายในวัฒนธรรมของกลุ่มคนกลุ่มหนึ่ง ความปรารถนาทางวัฒนธรรม การตัดสินใจอันมีเหตุผลทางเศรษฐศาสตร์ของมนุษย์ เป็นต้น

ส่วนพื้นที่ที่สอง (Secondspace) เป็นพื้นที่เชิงการรับรู้ (conceived space) อันเกิดจากการกำหนดความรู้ สัญลักษณ์ และความหมายต่างๆ ในรูปของภาษาหรือวาทกรรมต่อพื้นที่ที่สร้างขึ้นมาเอง พื้นที่ในลักษณะนี้จึงมีความหมายบางอย่างแฝงอยู่ซึ่งไม่อาจสังเกตเห็นได้เป็นรูปธรรม พื้นที่ที่สองให้ความสนใจต่อการฉายภาพเชิงอัตวิสัย (subjective) ของปัจเจกบุคคลผ่านจินตนาการและอุดมคติของปัจเจกบุคคลลงบนโลกแห่งความเป็นจริง จากการตีความและประเมินค่าพื้นที่ที่แตกต่างกัน แสดงให้เห็นได้อย่างชัดเจนว่ามนุษย์มีการรับรู้ภูมิทัศน์รายรอบตัวเองแตกต่างกันอย่างชัดเจน แต่สิ่งที่รับรู้และแสดงออกมานั้นกลับอยู่ในรูปแบบของอารมณ์ความรู้สึก ร่วมกับการใช้อำนาจเพื่อสร้างอารมณ์ความรู้สึกเหล่านั้นให้มีพลังและชักจูงให้ผู้อื่นในสังคมคล้อยตามจินตนาการของตนเองได้ อย่างไรก็ดี การจำแนกพรมแดนระหว่างพื้นที่ที่หนึ่งกับพื้นที่ที่สองกระทำได้ค่อนข้างยาก เนื่องจากพื้นที่ที่หนึ่งและพื้นที่ที่สองมีความสัมพันธ์กลับไปกลับมา (back and forth) ระหว่างกัน

พื้นที่ที่สามจึงเป็นการแก้ไขปัญหาการจำแนกความแตกต่างเชิงแนวคิดระหว่างพื้นที่ที่หนึ่งและพื้นที่ที่สองได้อย่างชัดเจน โดยพื้นที่ที่สามมีลักษณะเป็นเชิงคุณภาพ ไหลเลื่อนได้ และมีความเป็นพลวัต โดยถูกกำกับด้วยโครงสร้างอำนาจในสังคมบางประการ ในขณะที่เดียวกันก็ถูกเชื่อมโยงเข้ากับองค์ประกอบอื่นๆ ในสังคม และยังแปรผันได้ตามสถานการณ์อีกด้วย นอกจากนี้ พื้นที่ที่สามมีส่วนส่งเสริมให้มนุษย์ต้องการต่อรองเพื่อหลุดพ้นจากอุดมการณ์ที่ครอบงำชีวิตประจำวันของตนเอง

เมื่อให้ความสนใจกับปัจเจกบุคคล การวิเคราะห์ความเชื่อมโยงระหว่างพื้นที่ เวลา และร่างกายย่อมมีความจำเป็นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ Grosz (1995) อธิบายตามแนวคิดของ Lacan ว่าร่างกายเป็นกายวิภาคจินตนาการ (imaginary anatomy) เนื่องจากร่างกายไม่เพียงแต่ประกอบไปด้วยองค์ประกอบทางด้านกายวิภาคและสรีรวิทยาเท่านั้น แต่ยังมีองค์ประกอบทางด้านความเชื่อทางครอบครัวยุค สังคม และจิตวิทยารวมด้วย การทำความเข้าใจร่างกาย (body) ในมิตินี้จึงไม่ได้ทำความเข้าใจเฉพาะร่างกายที่เป็นอินทรีย์ธรรมชาติ (body's organic nature) เท่านั้น ที่สำคัญร่างกายยังถูกกำกับด้วยความแตกต่างระหว่างเพศ (sexual differences) อันเป็นกับดักคู่ตรงข้ามที่ก่อให้เกิดความเป็นชายหรือความเป็นหญิงคิดตัวเสมือนสิ่งนี้เป็นธรรมชาติของมนุษย์ ทั้งๆ ที่สิ่งเหล่านี้ถูกสร้างขึ้น และได้ผลติบทบาททางสังคม (หรือวัฒนธรรม) ของแต่ละเพศให้เกิดขึ้นอย่างชัดเจน หรือที่นิยามได้ว่าเกิดจาก “องค์ประธานทางสังคม” (social subject) นั้นเอง

ฉลาดชาย รมิตานนท์ (2548) อธิบายว่า ความเป็นหญิงถูกควบคุมมาอย่างช้านานจากความรู้เรื่องเพศที่เกิดขึ้นตั้งแต่ในอดีตภายใต้สังคมชายเป็นใหญ่ การอธิบายความเป็นไปของผู้หญิงถูกจำกัด

ในปริมาตรส่วนตัว ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการกระทำของผู้หญิงมีแนวโน้มถูกจำกัดโดยผู้ชายมาโดยตลอดตามการอ้างอิงถึงหน้าที่ทางชีววิทยา โดยผู้ชายมีหน้าที่เป็นผู้จัดหาทางเศรษฐกิจ ส่วนผู้หญิงเป็นผู้ดูแลในครัวเรือน จึงปฏิเสธไม่ได้เลยว่าบทบาทหน้าที่ทางสังคมของผู้หญิงมีความเชื่อมโยงลงบนพื้นที่ทางกายภาพอย่างชัดเจน โดยพื้นที่ของผู้ชายคือพื้นที่นอกบ้าน ส่วนพื้นที่ของผู้หญิงคือพื้นที่ในบ้าน (domestic sphere) อุดมการณ์ความแตกต่างระหว่างเพศที่ถูกอ้างว่าเกิดขึ้นจากความเป็นธรรมชาติ ถูกนำไปอธิบายต่อการกระทำระหว่างผู้ชายและผู้หญิงในทุกพื้นที่และสถานการณ์

เมื่อวิเคราะห์เฉพาะบริบทของผู้หญิงพบว่า ผู้หญิงมักถูกจัดเกลา (socialized) ทางสังคมมาตั้งแต่วัยเด็กจากตัวแบบต่างๆ ถ้ากระทำตัวผิดแผกไปจากตัวแบบก็มักจะถูกตำหนิติเตียน เมื่อผูกโยงกับบริบทของนักจิตวิทยาที่พยายามเชื่อมโยงกับบริบททางชีววิทยา ผู้หญิงจึงถูกจัดวางตำแหน่งการแสดงตัวเองไว้กับสัญชาตญาณความเป็นแม่และการต้องเติบโตไปเป็นแม่บ้าน ซึ่งต้องมาพร้อมกับการประคบประหงมและการดูแลเอาใจใส่ สิ่งเหล่านี้จึงกลายเป็นวัฒนธรรมสัมพัทธ์ (culturally relative) ที่ผู้หญิงทุกคนควรมีและสั่งสมผ่านการทำกิจกรรมบนพื้นที่ อย่างไรก็ตาม การหล่อหลอมความเป็นผู้หญิงอันเป็นเพศภาวะ (gender) จะแตกต่างกันออกไป ตามโครงสร้างและบทบาทหน้าที่ทางสังคม และไม่ใช่สิ่งที่มีความเป็นสากลหรือเหมือนกันในทุกสังคมของโลก เช่น ในสังคมไทย การทำอาหารในครัวที่บ้านถูกเชื่อกันว่าเป็นกิจกรรมของผู้หญิง เป็นต้น แม้ว่าไม่ว่าจะชายหรือหญิงสามารถทำกับอาหารได้ แต่การทำอาหารถูกผูกติดกับความเป็นบ้าน (domesticity) นั่นเอง

ความเป็นผู้หญิงในสังคมไทยถูกคาดหมายไปในหลายทิศทาง แม้ว่าภาพความเป็นผู้หญิงในสังคมไทยตั้งแต่อดีตเป็นต้นมาจะมีความขัดแย้งกันในบางครั้ง แต่โดยรวมแล้ว ภาพลักษณ์ความเป็นผู้หญิงในสังคมไทยจะมุ่งเน้นไปที่การรับผิดชอบบทบาทในครัวเรือน ความอ่อนน้อมและการปรนนิบัติสามี ความขยันหมั่นเพียร และความเฉลียวฉลาดตามลำดับจากมากไปหาน้อย นอกจากนี้วาทกรรมความเป็นหญิงว่าด้วยการรักษาพรหมจรรย์ การรักษาวงศ์วานตัว และการไม่ชิงสุกก่อนห่าม เพื่อก้าวไปสู่ความเป็นผู้หญิงที่สมบูรณ์ เป็นเรื่องที่จะต้องทำหลังจากการผูกโยงผลประโยชน์ของชาติ ด้วยการให้ผู้หญิงต้องมีบุตรในสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม ทั้งๆ ที่การกระทำดังกล่าวไม่ได้เป็นเหตุสืบเนื่องอย่างชัดเจนจากในอดีต นอกจากนี้ วาทกรรมผู้หญิงกับความสวยงามถูกหล่อหลอมมาอย่างยาวนาน และถูกเน้นย้ำอย่างชัดเจนในช่วงเวลาใกล้เคียงกันกับเรื่องการรักษาวงศ์วานตัว (วารุณี ภูริสินสิทธิ์, 2543)

การวิเคราะห์ประเด็นศึกษาจากแนวคิดดังกล่าวกระทำได้อย่างชัดเจน เนื่องจากความสัมพันธ์ของมนุษย์อันเชื่อมโยงเป็นเครือข่าย ถูกกำกับโดยกลุ่มคนบางคนในกลุ่มสังคมที่มีอำนาจไม่เท่ากันเลื่อนไหลเปลี่ยนแปลงได้ตามเวลาไม่ตายตัวอยู่กับที่ และแสดงออกบนพื้นที่ทางกายภาพและพื้นที่ทางสังคมได้อย่างชัดเจน พื้นที่ที่สามในบริบทของการศึกษาในครั้งนี้จึงถูกจำแนกได้เป็น 2 ระดับ คือ

พื้นที่ทางกายภาพที่ถูกสร้างขึ้นซึ่งสังเกตเห็นได้ ได้แก่ สถานบันเทิงที่จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และองค์ประกอบภายนอกที่ก่อให้เกิดพื้นที่ทางกายภาพดังกล่าว ได้แก่ ระบบความเชื่อและวัฒนธรรมของนักศึกษาว่าการสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างกันอาจเกิดขึ้นได้พื้นที่สถานบันเทิง การที่ความสัมพันธ์ดังกล่าวจะเกิดขึ้นได้ นักศึกษาจะต้องเกิดเครือข่ายความสัมพันธ์ระหว่างกันอันเกิดจากการแลกเปลี่ยนเคลื่อนย้ายของข้อมูลข่าวสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยมีนักศึกษบางคนสวมบทบาทเชื่อมโยงกลุ่มคนตามลำดับศักดิ์ในสังคมมหาวิทยาลัย ได้แก่ กลุ่มคนที่มีฐานะสูงกว่า (รุ่นพี่) และต่ำกว่า (รุ่นน้อง) ทั้งนี้ ปฏิสัมพันธ์ดังกล่าวจะแตกต่างกันได้ ตามการตีความและประเมินค่าต่อสถานบันเทิงและการสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมของตัวนักศึกษาแต่ละคน รวมไปถึงความเป็นหญิงที่สังคมไทยได้คาดหวังและค่านิยมในประเด็นดังกล่าวที่ส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติตัวของนักศึกษาหญิงภายใต้บริบทเชิงพื้นที่อีกด้วย ภายหลังจากเกิดพื้นที่ที่สาม ปรัชญาการแบ่งแยกพื้นที่ศูนย์กลางและชายขอบภายในสังคมนักศึกษาอาจเป็นผลลัพธ์ที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งได้เช่นกัน อย่างไรก็ตาม การทำความเข้าใจพื้นที่ที่สามในบริบทนี้จะไม่สมบูรณ์ได้โดยหากขาดความเข้าใจเรื่องการเข้าถึงพื้นที่ทางสังคมโดยเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่น

1.4.2 การเข้าถึงพื้นที่ทางสังคมของวัยรุ่นด้วยเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ทุนทางสังคมถือเป็นทุนหนึ่งสิ่งที่สำคัญในการดำรงชีวิตของมนุษย์ Field (2003) กล่าวว่าหัวใจสำคัญของแนวคิดทุนทางสังคมคือการทำความเข้าใจได้ว่าเครือข่ายทางสังคม (social networks) เป็นสินทรัพย์ที่สำคัญยิ่ง เนื่องจากเป็นสิ่งที่เป็พื้นฐานของการสร้างความแน่นแฟ้นในสังคม (social cohesion) ระหว่างผู้คน นักวิชาการอย่างน้อย 3 คน ได้แก่ Bourdieu Coleman และ Putnam ได้ให้ความสนใจในการอธิบายแนวคิดทุนทางสังคมในทิศทางต่างๆ Pierre Bourdieu นักสังคมวิทยาชาวฝรั่งเศสกล่าวว่า ทุนทางสังคมเป็นทรัพยากรของปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มสังคมที่พอกพูนขึ้นได้จากการสั่งสมเครือข่ายทางสังคมที่แข็งแรงจากการสร้างความคุ้นเคยและการได้รับการยอมรับจากหมู่มชนอื่นใดไม่ว่าจะเป็นความสัมพันธ์ที่เป็นทางการหรือไม่ก็ตาม แนวคิดทุนทางสังคมของ Bourdieu มุ่งเน้นการอธิบายทุนทางสังคมที่ได้รับอิทธิพลจากชนชั้นโนมนานิก (habitus) ที่มีลำดับศักดิ์อย่างชัดเจน ซึ่งชนชั้นโนมนานิกเป็นสิ่งที่ติดตัวมาตั้งแต่กำเนิดและต้องใช้เวลาในการสะสม (takes time to accumulate) ตามพัฒนาการทางสังคม รวมไปถึงการสะสมทุนทางเศรษฐกิจ (เช่น ความร่ำรวย-ยากจน) และทุนทางวัฒนธรรม (เช่น ระดับการศึกษา) ที่เพิ่มเติมมาในช่วงชีวิตของแต่ละคนอีกด้วย

ในขณะที่ James Coleman นักสังคมวิทยาชาวอเมริกันนิยามทุนทางสังคมไว้ส่วนหนึ่งว่า ทุนทางสังคมเป็นชุดของทรัพยากรที่ฝังแน่นในความสัมพันธ์ในครอบครัวและสังคมรอบตัว นอกเหนือจากครอบครัวของตนเอง ซึ่งมีประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาทางการรู้คิดและสังคมของเด็กหรือเยาวชน ทุนทางสังคมของแต่ละคนมีความแตกต่างกันและมีผลสืบเนื่องอย่างสำคัญต่อความ

เจริญก้าวหน้าของเด็กและวัยรุ่นในการพัฒนาทุนมนุษย์และแสดงอัตลักษณ์ของแต่ละบุคคลต่อไปในอนาคต Coleman ยังได้อธิบายภาพทุนทางสังคมด้วยการเกิดผลประโยชน์ต่างตอบแทน (reciprocity) ที่เชื่อมโยงตั้งแต่ความสัมพันธ์ระหว่างปัจเจกบุคคลที่อยู่ใน โครงสร้างทางสังคม จนกระทั่งสร้างผลกระทบถึงสังคมที่กว้างขวางขึ้นไป ซึ่งความสัมพันธ์ในรูปแบบดังกล่าวถูกรักษาไว้อย่างสูงส่งด้วยระดับความไว้วางใจ (trust) และค่านิยมร่วม (shared values) ของผู้คนในสังคม เพื่อทำความเข้าใจว่ามนุษย์ได้จัดการสังคมของตนเองเพื่อให้เกิดการร่วมมืออันเป็นจุดหมายในการบรรลุดูทุนทางสังคมได้อย่างไร นอกจากนี้ Coleman ยังให้ความสำคัญต่อการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจต่อคนยากจนที่สามารถตอบสนองผลประโยชน์ทางสังคมของปัจเจกบุคคล รวมไปถึงบทบาทของความไม่เท่าเทียมกันที่เกิดขึ้นจากการได้รับการศึกษาในระบบโรงเรียนด้วย หนึ่งในงานศึกษาของ Coleman ในปี ค.ศ. 1961 ที่ชื่อว่า Adolescent Society ได้รายงานข้อค้นพบจากการศึกษานักเรียนมัธยมปลายในชิคาโกว่า กลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลในการกำหนดโลกทัศน์และมุมมองของวัยรุ่นได้มากกว่าผู้ใหญ่ โดยเฉพาะพ่อแม่และครูบาอาจารย์เสียอีก

ส่วน Robert Putnam มีมุมมองต่อทุนทางสังคมที่ตรงกันข้ามกับ Bourdieu และ Coleman กล่าวคือ ทุนทางสังคมในมิติของ Putnam จะมุ่งเน้นในมิติของเสถียรภาพทางการเมืองและความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจ อย่างไรก็ตาม Putnam ได้นิยามทุนทางสังคมไว้อย่างง่ายๆ ว่าเป็นการจัดระเบียบทางสังคมซึ่งช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของสังคมได้ด้วยการอำนวยความสะดวกให้เกิดการกระทำที่ส่งเสริมการประสานทางสังคม (coordinated actions) เพื่อก่อให้เกิดความไว้วางใจ (trust) บรรทัดฐาน (norms) และเครือข่าย (networks) โดยทุนทางสังคมจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมีการสร้างเสริมบรรทัดฐานการสร้างผลประโยชน์แบบต่างตอบแทน การส่งเสริมการแลกเปลี่ยนข้อมูลสารสนเทศตั้งแต่อดีต ปัจจุบัน และอนาคต โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างความกลมเกลียว (solidarity) เป็นกลุ่มสังคมร่วม อันเกิดจากความสัมพันธ์แนวราบ (horizontal ties) ระหว่างกลุ่มคนที่มีฐานะทางสังคมใกล้เคียงกัน เช่น ความสนิทสนม (acquaintanceship) และความเป็นสมาชิกร่วม (shared membership) ในความร่วมมือแบบทุติยภูมิที่เกิดจากการรวมตัวของปัจเจกบุคคลมากกว่าความสัมพันธ์แนวตั้ง (vertical ties)

อย่างไรก็ดี คำอธิบายต่อทุนทางสังคมข้างต้นยังมีจุดบกพร่องบางประการ นักวิชาการทั้งสามมองว่าทุนทางสังคมมีประโยชน์อย่างมหาศาล แต่มองข้ามผลกระทบทางลบของทุนทางสังคม ทุนทางสังคมยังขาดมุมมองย้อนหลังไปในอดีต และยังขาดการจำแนกรูปแบบทุนทางสังคมอย่างชัดเจนอีกด้วย Woolcock (2001, อ้างใน Field, 2003) จึงได้จำแนกทุนทางสังคมตามความแตกต่างของกลุ่มสังคมไว้ 3 รูปแบบ ได้แก่

- 1) ทุนทางสังคมแบบมีพันธะ (bonding social capital) คือ ทุนทางสังคมที่ผูกพันกับผู้อื่นที่อยู่ในสถานการณ์เดียวกัน เช่น ครอบครัว เพื่อนสนิท และเพื่อนบ้าน
- 2) ทุนทางสังคมแบบข้ามพันธะของตนเอง (bridging social capital) คือ ทุนทางสังคมที่เกิดจากความผูกพันกับผู้อื่นที่อยู่ห่างไกลออกไปแต่ยังมีความคุ้นเคยกันอยู่บ้าง เช่น เพื่อนที่ไม่ค่อยสนิท และเพื่อนในที่ทำงาน
- 3) ทุนทางสังคมแบบเชื่อมโยง (linking social capital) คือ ทุนทางสังคมที่เกิดจากความสัมพันธ์ต่อบุคคลที่ไม่คุ้นเคยและอยู่ต่างบริบทของสถานการณ์กันอย่างชัดเจน เช่น บุคคลที่อยู่นอกชุมชนของตนเอง

มนุษย์ไม่สามารถดำรงอยู่ตัวคนเดียวแล้วอยู่รอดได้ มนุษย์จึงต้องเป็นส่วนหนึ่งของสังคมไม่ว่าจะด้วยการเข้าถึงทรัพยากรหรือทุนในทางตรงและทางอ้อม การสร้างความอยู่รอดของสังคมมนุษย์ก็เป็นไปตามบริบทของพื้นที่และเวลาที่มีความเฉพาะเจาะจง สังคมของมนุษย์เกิดได้ด้วยการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างปัจเจกบุคคล โดยมีเงื่อนไข กฎระเบียบ บรรทัดฐาน จารีต หรือวิถีประเพณีเป็นตัวกำกับ อย่างไรก็ตาม ภายใต้ทฤษฎีศูนย์กลาง – ชายขอบในมิติทางด้านสังคม พื้นที่ทางสังคมถูกจำแนกออกเป็นพื้นที่สังคมส่วนกลางและพื้นที่สังคมชายขอบ โดยพื้นที่สังคมส่วนกลางมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการควบคุมการแพร่กระจายความคิด ค่านิยม และทัศนคติของผู้คนไปยังสังคมส่วนกลางและสังคมชายขอบ การที่มนุษย์จะสามารถเข้าถึงพื้นที่สังคมส่วนกลางได้จะต้องเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมเชิงทฤษฎี (ได้แก่ การร่วมสมาคม) และคติภูมิ (การมีส่วนร่วมผ่านสื่อ) ภายในกลุ่มสังคมของตนเอง ถ้าสังคมชายขอบต้องการเป็นส่วนหนึ่งในพื้นที่สังคมส่วนกลางแล้ว สังคมส่วนกลางจะต้องให้การยอมรับต่อสังคมชายขอบเสียก่อน ทั้งนี้ มนุษย์ไม่ได้มีความต้องการตอบสนองต่อความพึงพอใจทางเศรษฐศาสตร์เพียงอย่างเดียว แต่การตอบสนองความพึงพอใจทางสังคมก็เป็นอีกองค์ประกอบสำคัญในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ (Nicolas, 2013; Recwitz, 2002; Zastrow and Kirst-Ashman, 2010) ดังนั้น การเข้าถึงพื้นที่ส่วนกลางของสังคมด้วยทุนทางสังคมจึงอาจเป็นการเติมเต็มความพึงพอใจของมนุษย์ได้เช่นกัน

ความสามารถในการเข้าถึงพื้นที่สังคมส่วนกลางกลับไม่เท่าเทียมกัน เนื่องจากการกระจายเครือข่ายความสัมพันธ์ทางสังคมไม่สามารถกระจายได้อย่างเท่าเทียมเสมอไป แม้ว่าทุกคนสามารถใช้ความสัมพันธ์ทางสังคมของตนเองเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ต่างๆ ได้ แต่ก็จะมีบางคนที่มีความสัมพันธ์ทางสังคมที่มีคุณค่ามากกว่าผู้อื่น ซึ่งขึ้นอยู่กับตำแหน่งแห่งที่ในสังคมที่แต่ละคนมีตัวตนอยู่ สังคมของแต่ละคนเองจะเป็นตัวสะท้อนคุณค่าความสัมพันธ์ทางสังคมที่มีอยู่ได้อย่างชัดเจนเป็นที่ชัดเจนว่าผู้ที่มีทุนทางการเงินและวัฒนธรรม (เช่น เพศชาติพันธุ์ เป็นต้น) มากมักจะมีทุนทางสังคมมากตามไปด้วย (Field, 2003) นอกจากนี้ อาจเกิดได้จากความแตกต่างของเกียรติยศ ชื่อเสียง ทรัพย์สิน รายได้ อาชีพ การศึกษา ทักษะ เพศภาวะ เพศวิถี เชื้อชาติ อายุ ความพิการ ฯลฯ ด้วยพื้นฐาน

ความเป็นมนุษย์แล้วนั้น ความไม่เท่าเทียมและการแบ่งชั้นทางสังคมเกิดจากการสร้างภาพความแตกต่างระหว่างตัวเราเองกับคน/กลุ่มสังคมอื่นๆ (us and them) ที่ไม่ใช่ตนเองมาตั้งแต่ต้น อันมีส่วนที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งภายในสังคมได้ การทำความเข้าใจความไม่เท่าเทียมและการแบ่งชั้นทางสังคม จำแนกได้เป็น 2 ประเภท คือ ความไม่เท่าเทียมและการแบ่งชั้นตามโครงสร้างทางสังคม และความไม่เท่าเทียมและการแบ่งชั้นตามความสัมพันธ์ทางสังคม (Bottero, 2005)

- 1) ความไม่เท่าเทียมและการแบ่งชั้นตามโครงสร้างทางสังคม เกิดจากการสร้างและกำหนดระยะห่างทางสังคม (social distance) ระหว่างความแตกต่างของปัจเจกบุคคลด้วยปัจจัยต่างๆ เป็นลำดับศักดิ์จากสูงไปหาล่าง ซึ่งลำดับศักดิ์เหล่านั้นเป็นสิ่งที่กำหนดขึ้นมาเองทั้งสิ้น ยังมีความแตกต่างทางสังคมและวัฒนธรรมมากเท่าใด ยิ่งทำให้ถูกจำแนกออกจากกันได้ง่าย
- 2) ความไม่เท่าเทียมและการแบ่งชั้นตามความสัมพันธ์ทางสังคม เกิดจากการจำแนกความสัมพันธ์ทางสังคมตามระดับความสนิทสนม ถ้ามีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันมากจะลดความไม่เท่าเทียมและการแบ่งชั้นทางสังคมได้ กลุ่มสังคมที่อยู่ร่วมกันในลักษณะนี้จึงอยู่บนพื้นฐานของความสัมพันธ์แบบเพื่อนหรือด้วยความสัมพันธ์ทางเพศ

ความไม่เท่าเทียมดังกล่าวทำให้เกิดความเลื่อมต่อการดำรงชีพทางสังคมของมนุษย์ การสร้างความยืดหยุ่นทางสังคมจึงเป็นยุทธวิธีหนึ่งที่มนุษย์ใช้เอาตัวรอดได้ ภายใต้แนวคิดหลังสมัยใหม่ที่ไม่มีความเชื่อเรื่องแท้และมีเสถียรภาพไปตลอดกาล จะทำให้มนุษย์จะเกิดการเรียนรู้ ทดลอง และแสวงหาความสัมพันธ์ทางสังคมใหม่ๆ ที่มีความยืดหยุ่นสูงกว่าในอดีตอยู่ตลอดเวลา เพื่อตอบสนองความต้องการของปัจเจกบุคคลที่เปลี่ยนแปลงไปในแต่ละช่วงเวลา อย่างไรก็ตาม ไม่ได้หมายความว่าทุนทางสังคมจะหมดความสำคัญลงไป ตรงกันข้าม ยังเป็นการยืนยันได้ว่าความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างปัจเจกบุคคลและการเปลี่ยนแปลงอัตลักษณ์ของผู้คนใหม่อยู่ตลอดเวลา กำลังเปลี่ยนแปลงธรรมชาติและ ความหมายของความสัมพันธ์ระหว่างผู้คนไปในทิศทางใหม่ๆ ซึ่งเหมาะสมตามวัตถุประสงค์ของปัจเจกบุคคลในแต่ละช่วงเวลา โดยความสัมพันธ์ที่เห็นได้ชัดเจนและเป็นความสัมพันธ์โดยตรงระหว่างปัจเจกบุคคลซึ่งเป็นโครงสร้างทางสังคมที่มีขนาดเล็กลง กำลังเข้ามาแทนที่ความสัมพันธ์ร่วมของกลุ่มชนซึ่งเป็นความสัมพันธ์ที่ยังรากลึกกว่าความสัมพันธ์แบบฉาบฉวย

วัยรุ่นเป็นวัยที่อยู่ระหว่างความเป็นเด็กและความเป็นผู้ใหญ่ และกำลังประสบพบเจอกับประสบการณ์ใหม่ๆ มากมาย วัยรุ่นในปัจจุบันได้รับผลกระทบตั้งแต่แบบรูปของครัวเรือนที่หลากหลาย โดยเฉพาะแบบรูปการเลี้ยงดูที่แตกต่างกัน ได้แก่ การเลี้ยงดูแบบควบคุม (authoritative) แบบเผด็จการ (authoritarian) แบบผ่อนปรน (permissive/indulgent) และแบบไม่แยแส (indifferent) โดยการเลี้ยงดูแบบควบคุมแล้วค่อยๆ ลดการควบคุมและส่งเสริมการตัดสินใจให้เด็กมากขึ้นจะทำให้

เด็กมีความเป็นผู้ใหญ่สูง มีความภาคภูมิใจในตนเองมาก และประสบความสำเร็จด้านการเรียน นอกจากนี้ ครอบครัวที่มีความใกล้ชิดสนิทสนมกับบุตร มีแนวโน้มที่จะทำให้บุตรลดการสูบบุหรี่ การดื่มเหล้า และการใช้สารเสพติด รวมไปถึงการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร และความพยายามในการฆ่าตัวตายได้

วัยรุ่นยังเป็นวัยที่ต้องเผชิญกับช่วงเปลี่ยนผ่านจากการพึ่งพาครอบครัว ไปสู่การพึ่งพาตนเอง และสังคมภายนอก (โดยเฉพาะเพื่อนและคนรัก) เมื่อพ้นออกจากบ้านของตนเองมากขึ้นอีกด้วย ซึ่งในช่วงเวลานี้เองเป็นกระบวนการที่ซับซ้อนอย่างยิ่งและยากที่จะระบุได้อย่างชัดเจนแบบทั่วๆ ไป ปัจจัยต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นในด้านการเงิน สังคม และวัฒนธรรมล้วนมีผลต่อการออกจากครอบครัวของวัยรุ่นทั้งสิ้น วัยรุ่นที่ออกจากครอบครัวมาเพื่อศึกษาเล่าเรียนยังมีแนวโน้มที่จะกลับไปยังบ้านของตนเอง (ที่มีพ่อแม่อยู่อาศัย) มากกว่าคนที่ออกไปอยู่กับคูชีวิต นอกจากนี้ วัยรุ่นที่อยู่ในครอบครัวที่พ่อแม่หย่าร้างหรืออยู่กับพ่อแม่เลี้ยง/แม่เลี้ยง รวมไปถึงวัยรุ่นที่บ้านขาดทุนทรัพย์มีสิทธิ์ที่จะออกจากบ้านเร็วกว่าวัยรุ่นทั่วไป อย่างไรก็ตาม บางคนกลับมีความเปราะบางในการดำเนินชีวิตอย่างยิ่ง เนื่องจากถูกสถานการณ์บังคับให้ต้องพึ่งพาชีวิตเพื่อเอาตัวรอดด้วยตนเองตั้งแต่อายุยังไม่มาก การสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อนฝูงจึงอาจมีประโยชน์ในการเติมเต็มความต้องการทางจิตวิทยา สร้างอัตลักษณ์ของตัววัยรุ่น และส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมและบุคลิกภาพได้ยามที่วัยรุ่นออกห่างจากบ้าน โดยความสัมพันธ์แบบเพื่อนช่วยสร้างเครือข่ายเพื่อสร้างความสนุกสนานในการทำกิจกรรมร่วมกัน สร้างความซื่อสัตย์ซึ่งกันและกันและเรียกหากันได้ตลอดเวลา ช่วยเหลือกันได้ในยามที่ต้องการ สร้างความเข้าใจต่อความรู้สึก สร้างความมั่นใจและการตรวจสอบตนเอง และสร้างการมองโลกในแง่บวกเมื่อต้องปะทะกับความท้าทายต่างๆ (Furlong, 2013; American Psychological Association, 2002) การได้รับการยอมรับจากเพื่อนถือเป็นสิ่งที่สำคัญยิ่งในชีวิตวัยรุ่น และจะยิ่งทวีความเข้มข้นขึ้นเมื่อถึงช่วยวัยรุ่นตอนปลายไม่ว่าจะด้วยการใช้เวลาหรือความผูกพัน (American Psychological Association, 2002) อย่างไรก็ตาม การแบ่งชั้นในหมู่เยาวชน (หมายรวมถึงวัยรุ่นด้วย) เกิดขึ้นในหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นชนชั้น เพศ เพศวิถี เชื้อชาติ การแบ่งแยกทางพื้นที่ ฯลฯ วัยรุ่นจำนวนไม่น้อยต้องพบเจอกับการถูกกีดกัน (exclusion) จากพื้นที่ทางสังคมด้วยความแตกต่างดังกล่าว

อย่างไรก็ดี เนื่องจากวัยรุ่นมีความอยากรู้อยากลองและต้องการเผชิญความเสี่ยง จึงทำให้วัยรุ่นการทดลองต่อพฤติกรรมอันหลากหลายตามกำลังทางสุขภาพของตนเอง โดยเฉพาะการสูบบุหรี่ ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เสพยาเสพติด การขับขี่ยานพาหนะ และเพศสัมพันธ์ ซึ่งมักจะได้รับผลกระทบต่างๆ ตามมามากมาย ซึ่งถือเป็นพฤติกรรมที่ท้าทายต่อสุขภาพ (health challenging behaviors) ที่ทำให้วัยรุ่นยังมีปัญหาในการดำเนินชีวิตจากแนวโน้มความเป็นอยู่และมีสุขภาพจิต ในวัฒนธรรมตะวันตกส่วนใหญ่ การดื่มแอลกอฮอล์ในหมู่วัยรุ่นถือเป็นหนึ่งในความคาดหวังทางสังคมที่ควบคุมกระบวนการคิดของวัยรุ่นเป็นอย่างมาก จากการรวบรวมข้อมูลในรอบทศวรรษของศูนย์วิจัยปัญหา

สุรา (วัชรพงศ์ รัตติสุขพิมล และชัยพร เชียนพานิช, 2557) ระบุว่าเด็กและเยาวชนอายุ 14-17 ปี เป็นช่วงอายุที่มีการเริ่มดื่มสุรามากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับแนวโน้มของโลก โดยอายุของเด็กและเยาวชนที่จะเริ่มเป็นนักดื่มหน้าใหม่นั้นมีแนวโน้มลดลงเรื่อยๆ ปัจจัยแวดล้อมต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นเพื่อนและครอบครัว คือผู้ชักนำส่งเสริมให้มีประสบการณ์ในการดื่มในครั้งแรกและจะกลายเป็นนักดื่มต่อเนื่องต่อไปไม่ต่ำกว่าสองในสามของวัยรุ่นที่เริ่มดื่มครั้งแรก

แม้ว่าจะมีกฎหมายห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้แก่เด็กและเยาวชนอย่างชัดเจนในหลายประเทศทั่วโลก แต่วัยรุ่นช่วงต้นจำนวนไม่น้อยก็มีประสบการณ์ในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยวัยรุ่นผู้ชายจะมีอัตราการดื่มมากกว่าวัยรุ่นหญิง ในสกอตแลนด์ ร้อยละ 70 ของวัยรุ่นหญิงดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นประจำ และเกือบสามในสี่ของวัยรุ่นหญิงดื่มเกินปริมาณที่ควรบริโภค นอกจากนี้ ในพื้นที่อื่นๆ จะพบว่าวัยรุ่นหญิงมีอัตราการดื่มแอลกอฮอล์ใกล้เคียงกับวัยรุ่นชายในอัตราและปริมาณที่ค่อนข้างมากกว่าปริมาณที่ควรบริโภค ในขณะที่การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นการดื่มเพื่อเพิ่มอรรถรสในบริบททางสังคม แต่การดื่มของวัยรุ่นจำนวนไม่น้อยเป็นการดื่มเกินขนาดแบบเมาหัวราน้ำ (binge drinking) และไม่ได้มีความใส่ใจในประเด็นนี้มากนัก แม้ว่าจะมีการประชาสัมพันธ์ให้มีการดื่มแบบปลอดภัยก็ตาม สาเหตุในการเกิดพฤติกรรมที่ทำลายต่อสุขภาพเกิดจากปัจจัยหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นจากสังคมโดยรอบ วัฒนธรรม หรือแม้กระทั่งปัญหาเศรษฐกิจ (Furlong, 2013)

Seaman and Ikegwonu (2010) ได้ทำการศึกษาพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ภายใต้บริบทการสร้างเครือข่ายสังคมในหมู่เพื่อนของเยาวชนในสหราชอาณาจักร จากการรวบรวมข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างหลักที่เป็นนักศึกษาที่มีอายุระหว่าง 18-25 ปี จำนวน 35 คน หลังจากนั้นจึงขยายผลต่อกลุ่มตัวอย่างกลุ่มรองอีก 80 คน โดยพยายามทำความเข้าใจใน 3 ประการ คือ นิยามและวัฒนธรรมของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กับหมู่เพื่อน ผลกระทบต่อราคาต่อการบริโภค และความเชื่อมโยงของเครือข่ายทางสังคมกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ผลการศึกษาพบว่า “การดื่มแล้วต้องเมา” คือบรรทัดฐานทางวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นเมื่อต้องดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยเฉพาะเมื่ออยู่กับหมู่เพื่อน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อผ่อนคลายความตึงเครียดและแก้ไขปัญหาค่าชีวิตของแต่ละบุคคลเป็นสำคัญ นอกจากนี้ การขาดประสบการณ์ในการดื่มมาก่อนและความต้องการผูกมิตรกับเพื่อนใหม่ก็เป็นอีกแรงผลักดันสำคัญที่ทำให้เกิดวัฒนธรรมดังกล่าวขึ้นมา การตัดสินใจร่วมดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เกิดจากความปรารถนาส่วนบุคคลเป็นหลัก โดยมีหมู่เพื่อนมีส่วนสนับสนุนการตัดสินใจดังกล่าว แต่ไม่ได้เป็นไปในลักษณะที่กดดันการตัดสินใจของปัจเจกบุคคลมากนัก อย่างไรก็ตาม วัฒนธรรมการดื่มได้หยั่งรากลึกค่อนข้างมากในหมู่วัยรุ่นในมหาวิทยาลัยและจะสรรหาวัฒนธรรมการผูกมิตรอย่างอื่นมาแทนที่ได้ค่อนข้างยาก ส่วนในเรื่องค่าใช้จ่ายในการดื่มพบว่าส่วนมากจะเลือกเครื่องดื่มที่มีราคาถูกก่อนเป็นสำคัญ อย่างไรก็ตาม บางรายมีความเต็มใจจ่ายเพื่อบริโภคเครื่องดื่มที่มีราคาแพงกว่า หรืออาจเลือกบริโภคเครื่องดื่มในตลาดมืดได้เช่นกัน ในประเด็นสุดท้าย เครือข่ายทางสังคมในการดื่ม

แอลกอฮอล์ก็ค่อนข้างซับซ้อนและหลากหลาย โดยรูปแบบการดื่มจะแตกต่างกันตามลักษณะของ
เครือข่ายทางสังคม ซึ่งเป็นไปตามทุนทางสังคมและวัฒนธรรมที่ตัวนักศึกษาแต่ละคนได้สัมผัสกับ
ผู้อื่นในบริบทที่แตกต่างกัน ช่วงการเรียนรู้ในมหาวิทยาลัย ซึ่งเปลี่ยนผ่านจากความเป็นวัยรุ่นไปสู่ความ
เป็นผู้ใหญ่ จะเป็นช่วงที่วัยรุ่นมีพฤติกรรมการดื่มแบบหัวราน้ำมากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับวัยรุ่นกลุ่ม
ที่ทำงานหรือมีครอบครัวแล้ว เนื่องจากได้มีอิสระอย่างเต็มที่ในการดำเนินชีวิตและไม่มีภาระใดๆ ต้อง
รับผิดชอบมากนัก ในด้านทำเลที่ตั้งพบว่า ผู้ที่มีความพร้อมทางด้านสังคม-เศรษฐกิจไม่มากนักมักจะ
เลือกดื่มในพื้นที่บ้านของตนเองหรือพื้นที่สาธารณะ (โดยเฉพาะในสวนสาธารณะหรือตามริมถนน)
ซึ่งมีแนวโน้มว่าจะก่อให้เกิดอาชญากรรมเพิ่มสูงขึ้น

เช่นเดียวกับการศึกษาของชินุช เรือการ และคณะ (2551) เกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อ
พฤติกรรมการดื่มสุราของนักศึกษา คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
ล้านนา เขตพื้นที่เชียงราย โดยงานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทำความเข้าใจทัศนคติและปัจจัยที่มี
อิทธิพลต่อพฤติกรรมการดื่มสุราของนักศึกษาจำนวน 280 คนในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
ล้านนา เขตพื้นที่เชียงราย ด้วยวิธีการทางสถิติ ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษากว่าร้อยละ 75 เริ่มดื่มสุรา
ครั้งแรกมาก่อนเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัย กล่าวคือ เริ่มดื่มตั้งแต่อายุ 12-18 ปี โดยได้รับการชักชวนจาก
เพื่อนมากที่สุด ส่วนมากจะดื่มเบียร์ในโอกาสพิเศษเป็นหลัก ณ หอพักตัวเองหรือของเพื่อน โดยดื่ม
มากกว่า 8 แก้วต่อคนต่อครั้ง สุราที่ได้มาส่วนใหญ่ซื้อจากร้านสะดวกซื้อ นอกจากนี้ นักศึกษามี
ทัศนคติต่อการดื่มสุราในระดับปานกลาง โดยนักศึกษามีแนวคิดว่า การดื่มสุราทำให้รู้สึกสนุกสนาน
เพลิดเพลิน รวมไปถึงคิดว่าสื่อต่างๆ เช่น การโฆษณา มีผลให้ตนเองตัดสินใจดื่มสุราเป็นเหตุผลสำคัญ
ในขณะที่ผู้หญิงก็เริ่มมีบทบาทในสังคมมากขึ้น จึงตัดสินใจดื่มสุรามากขึ้นด้วย ส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพล
ต่อพฤติกรรมการดื่มสุราของนักศึกษา คือ วัฒนธรรมของนักศึกษาตามงานเทศกาลและงานเลี้ยงต่างๆ
ซึ่งเป็นการดื่มเพื่อเข้าสังคมและสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อน ส่วนปัจจัยด้านครอบครัวมีผลกระทบ
สำคัญต่อการดื่มสุราของนักศึกษา โดยเฉพาะครอบครัวที่มีผู้ปกครองดื่มสุรา ก็จะกลายเป็นตัวแบบให้
นักศึกษามีพฤติกรรมตามผู้ปกครอง

ส่วนการศึกษาของศรีธยา บุญนาค และอำนาจ อินทสโร (2552) ก็ระบุสาเหตุและแรงจูงใจ
ในการดื่มสุราของนักศึกษามหาวิทยาลัยคล้ายๆ กับงานศึกษาอื่นๆ จากการศึกษาเรื่อง ปัจจัยเสี่ยงต่อ
การเป็นนักดื่มสุราของนักศึกษาชายของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อทำความเข้าใจ
ค่านิยม วัฒนธรรม ปัจจัย และวิเคราะห์ความเสี่ยงต่อพฤติกรรมการดื่มสุราของนักศึกษาชายใน
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ใน 5 วิทยาเขต จำนวน 1,338 แล้วทำการศึกษาปัจจัยเสี่ยงด้วยสถิติเชิง
วิเคราะห์ ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามากกว่าร้อยละ 70 เคยดื่มสุราตั้งแต่อายุประมาณ 17 ปี ซึ่งโดย
ปกติแล้วจะดื่มแอลกอฮอล์ประมาณ 2.07 ครั้งต่อเดือน ปัจจัยที่ก่อให้เกิดการดื่มแอลกอฮอล์ ได้แก่
เพื่อน การทำกิจกรรมในมหาวิทยาลัย การพักผ่อนหย่อนใจด้วยการเที่ยวผับบาร์ โฆษณาจากโทรทัศน์

และการดื่มสุราของคนในครอบครัว โดยเฉพาะบิดา นักศึกษาชั้นปีที่ 3 เป็นนักศึกษาที่เสี่ยงจะเป็นนักดื่มมากที่สุด การแก้ปัญหาต่อการดื่มของนักศึกษาชายจำเป็นต้องแก้ไขทั้งระบบ ตั้งแต่ในระดับครัวเรือน สถาบันการศึกษา ค่านิยมและวัฒนธรรมในสังคมนักศึกษา และมาตรการทางกฎหมายและเศรษฐศาสตร์ร่วมด้วย โดยต้องชี้ให้เห็นคุณ-โทษของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และส่งเสริมตัวแบบที่ดีให้แก่นักศึกษา ไม่ว่าจะเป็นผู้ปกครอง กิจกรรมในมหาวิทยาลัย และนักศึกษาคณะอื่นๆ

ทำเลที่ตั้งของร้านจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ยังคงเป็นประเด็นที่มีความสำคัญต่อการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างชัดเจน เนื่องจากเป็นพื้นที่ทางกายภาพที่ก่อให้เกิดการชุมนุมของนักศึกษาเพื่อบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ภัทรภร พลพนาธรรม (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การกระจายตัวของจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์รอบมหาวิทยาลัยในกรุงเทพฯ และปริมณฑล ผลการศึกษาบางส่วนระบุว่า ระยะห่างระหว่างจุดจำหน่ายกับสถานศึกษาเมื่อปี พ.ศ. 2557 ลดลงจากปี พ.ศ. 2552 เล็กน้อย (อยู่ในระยะประมาณ 250 เมตรจากสถานศึกษา) แต่จำนวนร้านที่จำหน่ายในรัศมี 500 เมตรจากสถานศึกษาเพิ่มขึ้นกว่าร้อยละ 72 โดยเฉพาะร้านอาหารตามสั่ง ภัตตาคาร และสถานบันเทิงที่เพิ่งเปิดทำการใหม่ ทำเลที่ตั้งของจุดจำหน่ายเหล่านี้มีความสัมพันธ์ค่อนข้างชัดเจนกับพื้นที่บริเวณหอพักนักศึกษานอกมหาวิทยาลัย

เช่นเดียวกันกับในบริบทของเมืองเชียงใหม่ กนิษฐา ไทยกล้า (2558) ได้ทำการศึกษาเรื่อง จุดจำหน่ายและการตลาดเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ที่มีผลต่อพฤติกรรมการดื่มของเยาวชน: กรณีศึกษาพื้นที่เมืองเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า จุดจำหน่ายมีระยะห่างออกจากสถานศึกษาลดลงเรื่อยๆ อย่างมีนัยสำคัญ ทั้งจุดจำหน่ายแบบมีที่นั่งดื่ม (249.40 เมตรจากรั้วสถานศึกษา ณ ปี พ.ศ. 2557) และไม่มีที่นั่งดื่ม (271.27 เมตรจากรั้วสถานศึกษา ณ ปี พ.ศ. 2557) โดยจุดจำหน่ายกว่าร้อยละ 80 ตั้งอยู่ห่างจากสถานศึกษาไม่เกิน 500 เมตร นอกจากนี้ ยังมีการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในร้านรูปแบบอื่นๆ ด้วย เช่น ร้านเบเกอรี่ ร้านกาแฟ ร้านนม เป็นต้น อีกสิ่งหนึ่งที่เป็นชนวนเร่งให้มีการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากขึ้นนอกเหนือจากทำเลที่ตั้งของจุดจำหน่ายแล้วก็คือ การจัดกิจกรรมกระตุ้นยอดขายต่างๆ เช่น การซื้อแล้วแถม การดื่มแบบบุฟเฟต์ เป็นต้น รวมไปถึงการแปรสภาพเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ผสมเสร็จ เช่น เหล้าถังหรือบัคเก็ต เป็นต้น ก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ดึงดูดให้มีการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่เพิ่มสูงขึ้นได้

ความสัมพันธ์ระหว่างสถานที่จำหน่าย และพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของผู้บริโภคยังเป็นอีกประเด็นที่มีความสำคัญต่อการเข้าถึง กนิษฐา ไทยกล้า (2550) ได้ทำการรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสถานที่จำหน่าย กับพฤติกรรมและประสบการณ์การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของผู้บริโภค ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่จำนวน 340 ตัวอย่าง ด้วยการวิเคราะห์เชิงพื้นที่ร่วมกับการวิเคราะห์เชิงพฤติกรรม ผลการศึกษาพบว่า จุดจำหน่ายเครื่องดื่ม

แอลกอฮอล์ประเภทต่างๆ มีรูปแบบการกระจายตัวเชิงพื้นที่ที่แตกต่างกัน โดยร้านค้า สถานบันเทิง รวมไปถึงร้านอาหารจะกระจายตัวแบบเกาะกลุ่ม และเป็นพื้นที่ที่มีมักจะเข้าถึงได้ง่าย (ด้วยลักษณะทางกายภาพของร้าน และสินค้าที่จำหน่ายมีราคาถูก มีโปรโมชั่นส่งเสริมการขาย และตรงตามรสนิยมของตนเอง) และเข้าถึงได้บ่อยครั้งมากที่สุด ส่วนลานเบียร์จะกระจายตัวเป็นระเบียบหรือห่างกัน ส่วนร้านเหล้าตอง ชุ้ม และรถเข็นจะกระจายตัวแบบลุ่ม ในส่วนของความผิดปกติจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์พบว่า กลุ่มวัยรุ่นชายที่มีอายุน้อยกว่า 20 ปีเป็นกลุ่มที่มีความเสี่ยงต่อการเสพติดมากกว่ากลุ่มอายุอื่น โดยเฉพาะการเสพติดในพื้นที่ร้านเหล้าตอง ยาตอง และเหล้าปั่น นอกจากนี้ การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ยังก่อให้เกิดต่างๆ จากมากไปหาน้อย ได้แก่ ปัญหาทางการเงิน การทำงาน การเรียน ความสัมพันธ์ทางสังคม การทะเลาะวิวาท และความผิดปกติทางกายและจิตตามมาด้วย

จากการทบทวนแนวคิดและวรรณกรรมในประเด็นดังกล่าวพบว่า การเข้าถึงความสัมพันธ์ทางสังคมด้วยการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นมีความเชื่อมโยงกับสังคมโดยรอบอย่างกว้างขวาง ไม่ว่าจะเป็นจากพื้นฐานครอบครัวหรือเพื่อน รวมไปถึงแรงผลักดันจากปัจจัยส่วนบุคคล การสร้างวัฒนธรรมการดื่ม และปัจจัยทางเศรษฐกิจยังมีส่วนสำคัญอีกด้วย ทั้งนี้ เพื่อสร้างความเป็นส่วนหนึ่งในพื้นที่ทางสังคม ความไวเนื้อเชื่อใจ และการเป็นหมู่พวกเดียวกัน อันเป็นทุนทางสังคมที่สำคัญต่อการดำเนินชีวิตประจำวันและเพื่อเข้าถึงพื้นที่ส่วนกลางของสังคม รวมไปถึงปัจจัยด้านทำเลที่ตั้งของร้านและการส่งเสริมการดื่มในรูปแบบต่างๆ ด้วย ดังนั้น การทำความเข้าใจการเข้าถึงพื้นที่ทางสังคมของวัยรุ่นด้วยเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จึงต้องวิเคราะห์การเข้าถึงทุนทางสังคมจากเครือข่ายความสัมพันธ์อันหลากหลายของตัววัยรุ่นแต่ละคน โดยจะมุ่งเน้นความสัมพันธ์ทางสังคมทั้ง 3 รูปแบบที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตมหาวิทยาลัยของนักศึกษา ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการเรียนรู้ สังคมเพื่อน ชีวิตส่วนตัว ภูมิหลังของครอบครัว และทิศทางการดำเนินชีวิตก่อนการก้าวไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่ อย่างไรก็ตาม ก่อนที่จะวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตัวนักศึกษาเองในด้านต่างๆ การทบทวนความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมมนุษย์ในระดับปัจเจกบุคคลที่สัมพันธ์กับพื้นที่และงบประมาณเวลาจะช่วยให้ภาพของผลกระทบชัดเจนมากยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นประเด็นการศึกษาที่งานวิจัยส่วนใหญ่ยังไม่ได้กล่าวถึงมากนัก

1.4.3 พฤติกรรมมนุษย์ พื้นที่ และงบประมาณเวลา

ในทางพฤติกรรม การกระทำต่างๆ ของมนุษย์เป็นการสะท้อนปฏิสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมภายนอกที่สังเกตเห็นได้ กับพฤติกรรมภายในที่ไม่สามารถสังเกตเห็นได้ ปัจเจกบุคคลจะมีพฤติกรรมแตกต่างกันไปตามการตีความและประเมินค่าจากจิตสำนึก แรงจูงใจ อารมณ์ ความต้องการ ความต้องการของมนุษย์ การรับรู้ การปรับตัว และการแก้ไขปัญหา ซึ่งเกี่ยวข้องกับกลไกทางจิตวิทยา รวมไปถึงระบบสังคมที่สร้างบรรทัดฐาน จารีต ค่านิยมต่างๆ และมีความเกี่ยวข้องกับกลไกทางชีววิทยา

ในการตอบสนองต่อสิ่งเร้าด้วย อย่างไรก็ตาม George Herbert Mead กล่าวว่า มนุษย์แตกต่างจากสัตว์ เนื่องจากตัวกระตุ้นเดียวกันไม่ได้มีผลกระทบต่อมนุษย์ทุกคนเหมือนกัน สังคมเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้มนุษย์เกิดความแตกต่างดังกล่าว

มนุษย์อาจแสดงออกพฤติกรรมบางอย่างให้สอดคล้องกับบทบาท (role) ของตนเองในฐานะที่อยู่ในสังคม บทบาทดังกล่าวมีลักษณะต่างตอบแทน (reciprocal) และมีความเป็นพลวัต (dynamic) ผ่านการแลกเปลี่ยนกับบุคคลอื่นในสังคม อันเนื่องมาจากทฤษฎีหน้าที่นิยมของ Malinowski ความต้องการพื้นฐานทางร่างกายและจิตใจ (basic biological and psychological needs) การตอบสนองร่วมกันของสมาชิกในสังคม (instrumental needs) ด้วยการสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมเพื่อบรรลุเป้าหมายทางร่างกายและจิตใจ และความต้องการเชิงสัญลักษณ์ (symbolic needs) ด้วยการสะสมองค์ความรู้และประสบการณ์อย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ถือเป็นความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ในการดำรงชีพ (ยศ สันตสมบัติ, 2556) โดยที่มนุษย์จะสร้างทางเลือกในการตอบสนองต่อความต้องการตามความพึงพอใจ (satisficing behavior) ซึ่งก่อให้เกิดความแตกต่างของแบบแผนพฤติกรรมในระดับปัจเจกบุคคล

แบบแผนพฤติกรรมในระดับปัจเจกบุคคลเกิดจากการรับรู้ ทักษะ และการรู้คิดของมนุษย์ การรับรู้ (perception) ถือเป็นกระบวนการทางพฤติกรรมที่สำคัญของปัจเจกบุคคล เนื่องจากเป็นสะพานเชื่อมสิ่งที่มีมนุษย์ได้สัมผัสตามกระบวนการทางจิตวิทยา ข้อมูลข่าวสารที่ได้รับ กับกระบวนการรู้คิดซึ่งเป็นการไตร่ตรองลำดับสุดท้ายก่อนตัดสินใจแสดงออกพฤติกรรมใดๆ ภายใต้ข้อจำกัดทางด้านสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม เชื้อชาติ และปัจจัยอื่นๆ ที่แปรผันตามชนชั้นทางสังคม (Golledge and Stimson, 1987) นอกจากนี้ ประสบการณ์ทางอารมณ์อันเป็นสภาวะอัตวิสัย ถือเป็นอีกองค์ประกอบสำคัญที่ลดทอนความเป็นเหตุเป็นผลสูงสุดของพฤติกรรมของมนุษย์ (Amedeo et.al., 2009) และมีส่วนสำคัญที่ก่อให้เกิดทัศนคติ (attitude) ซึ่งเป็นความเอนเอียงของจิตใจที่สะสมมาก่อน (learned predisposition) จากประสบการณ์และการเลือกรับรู้เฉพาะอย่างซึ่งเป็นลักษณะปกติของมนุษย์ทั่วไป ก่อให้เกิดความชอบและไม่ชอบส่วนบุคคลต่อบุคคล วัตถุ สิ่งแวดล้อม หรือแม้กระทั่งความคิด ทักษะที่มีอิทธิพลอย่างมหาศาลในการก่อกำเนิดความเชื่อและสร้างทางเลือกต่อการตัดสินใจ เนื่องจากทัศนคติทำให้การตัดสินใจที่กำลังจะเกิดขึ้นใกล้เคียงกับความปรารถนาอันแท้จริงของปัจเจกบุคคลในขณะเวลานั้นมากที่สุด อย่างไรก็ตาม ทัศนคติอาจค่อยๆ เปลี่ยนแปลงได้จากสังคม โดยรอบ หนึ่งในกระบวนการสร้างทัศนคติที่สำคัญอันก่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล คือ การเหมารวมความคิด (stereotypes) ผ่านการสร้างความเชื่อ คำนิยม และความคาดหวังต่อผู้คนให้ผู้อื่นคล้อยตามความคิดของตนเองตามอำนาจในระบบโครงสร้างทางสังคม

ทัศนคติอาจถูกทบทวนอีกครั้งด้วยกระบวนการรู้คิด (cognition) ซึ่งถือเป็นกระบวนการปลายทางในการไตร่ตรองเหตุผลจากข้อมูลที่ปัจเจกบุคคลมีอยู่แล้ว ร่วมกับข้อมูลภายนอกที่ได้รับเพิ่มเติมมาใหม่จากสังคมและสิ่งแวดล้อม โดยรอบ และสร้างจินตภาพที่ผ่านกระบวนการตัดแปลง (transformed mental image) อันมีความสำคัญในการตัดสินใจดำเนินพฤติกรรมเชิงพื้นที่ของมนุษย์ อย่างไรก็ตาม มนุษย์ไม่สามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารและเหตุผลเพื่อประกอบการตัดสินใจได้อย่างเต็มที่ ประกอบกับมนุษย์มีความเชื่อมั่นความรู้สึกของตนเองเป็นสำคัญ มีอิสระในการดำเนินชีวิต และมีการสร้างความเสี่ยงในชีวิตประจำวันอยู่ก่อนแล้ว ดังนั้น ความไม่สอดคล้องด้านการรู้คิด (cognitive dissonance) จึงเกิดขึ้น และทำให้การตัดสินใจของมนุษย์ถูกบิดเบือนจากความรู้ที่แท้จริง พฤติกรรมที่มนุษย์แสดงออกในบางครั้งจึงตอบสนองต่อความพึงมีพึงได้หรือความปรารถนาส่วนบุคคลที่มักจะเข้าข้างตนเอง มากกว่าจะตอบสนองตามความจริงที่เกิดขึ้น ความไม่สอดคล้องด้านการรู้คิดจะถูกขจัดไปได้ทีละเล็กละน้อยด้วยการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ

นอกเหนือจากการกล่าวถึงที่มาของพฤติกรรมมนุษย์แล้ว ความสัมพันธ์ของพฤติกรรมมนุษย์ต่อเวลา (กาล) และพื้นที่ (เทศะ) ก็มีความสำคัญเช่นเดียวกัน มนัส สุวรรณ (2554) อธิบายว่า พฤติกรรมทุกอย่างของมนุษย์ไม่ว่าจะเป็นการดำเนินชีวิตประจำวัน การประกอบอาชีพ และการดำรงชีวิต จะอยู่ในระบบของกาลเทศะอยู่เสมอ พื้นที่ หรือ เทศะ (space) อาจถูกสังเกตเห็นได้ด้วยประสาทสัมผัสว่ามีลักษณะทางกายภาพเป็นอย่างไร ซึ่งทำให้มนุษย์เกิดการรับรู้เชิงพื้นที่ (spatial perception) นอกจากนี้พื้นที่ทางกายภาพดังกล่าวก่อให้เกิดพื้นที่เชิงการรับรู้ (perceptual space) ว่ากิจกรรมอะไรควรเกิดขึ้นในพื้นที่นั้นๆ ซึ่งมนุษย์อาจรับรู้พื้นที่ทางกายภาพเดียวกันแล้วตีความการรับรู้และให้ความหมายต่อพื้นที่แตกต่างกันออกไป การกระทำบนพื้นที่ใดๆ ก็ตามจะต้องมีความผสมกลมกลืน (synchronization) กับเวลาอยู่เสมอ

พฤติกรรมและการกระทำใดๆ จำเป็นต้องใช้เวลาช่วงหนึ่งช่วงใดในการดำเนินการอยู่เสมอ ประเด็นสำคัญ คือ เวลา หรือ กาล (time) ไม่สามารถย้อนคืนได้ และเป็นองค์ประกอบที่ใช้จำแนกช่วงของอดีต ปัจจุบัน และอนาคต เนื่องจากมนุษย์เป็นสิ่งมีชีวิตที่อาศัยอยู่ในระบบโลก มนุษย์จึงไม่สามารถหลีกเลี่ยงเวลาที่กำหนดขึ้นโดยธรรมชาติ 2 ประเภทได้ เวลาของมนุษย์จึงผูกพันอยู่กับเวลาตามหลักดาราศาสตร์ (astronomical time) อันทำให้เกิดเวลาตามนาฬิกา (clock time) ซึ่งแบ่งกลางวัน-กลางคืน และฤดูกาลที่ทำให้เกิดเวลาตามปฏิทิน (calendar time) นอกจากนี้ มนุษย์จะต้องดำเนินชีวิตให้สอดคล้องกับเวลาทางชีววิทยา (biological time) ตามกลไกร่างกายเพื่อรักษาสมดุลทางชีวภาพต่อการดำรงชีพ อย่างไรก็ตาม มนุษย์สามารถจัดสรรเวลาตามความต้องการและตีความต่อเวลาที่แตกต่างกันได้ มนุษย์จึงมีเวลาเชิงการรับรู้ (perceptual time) เพิ่มเติมอีกด้วย ซึ่งก่อให้เกิดการจัดสรรงบประมาณเวลา (time budget) ของตนเองต่อกิจกรรมที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ (obligatory time) และเวลาที่จัดสรรเองได้ (discretionary time) โดยงบประมาณเวลาของกิจกรรมเชิงพื้นที่แต่ละกิจกรรมนั้น

ประกอบไปด้วย เวลาเริ่มต้น (starting time) ช่วงเวลา (duration) ความถี่ของกิจกรรม (frequency of occurrence) ลำดับเวลา (sequential ordering) และทำเลที่ตั้งของกิจกรรมนั้นๆ (activity location)

โดยปกติมนุษย์จะมีชุดกิจกรรมบางอย่างที่กระทำและเรียงลำดับเวลาในช่วงเวลาหนึ่งๆ ใดๆ ซึ่งเรียกว่า กิจวัตร (routine) ซึ่งถูกควบคุมด้วยระบบกิจกรรม (activity systems) เนื่องจากแต่ละสถานที่อาจมีเวลาให้มนุษย์ดำเนินกิจกรรมแตกต่างกันไป ภายใต้กิจวัตรนั้นๆ จะมีกิจกรรมบางประเภทอันเป็นกิจกรรมที่เป็นภาระที่ต้องทำ (obligatory acts) ซึ่งหลีกเลี่ยงที่จะไม่ดำเนินการได้ยาก เช่น การนอน การรับประทานอาหาร การเรียน เป็นต้น และกิจกรรมที่ต้องตัดสินใจ (discretionary acts) ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ตอบสนองความปรารถนาของตนเองเป็นสำคัญ เช่น การจับจ่ายที่ห้างสรรพสินค้า การสังสรรค์พบปะเพื่อนฝูงที่สถานบันเทิง เป็นต้น ซึ่งอาจจะวางแผนล่วงหน้ามาก่อนหรือไม่ก็ได้ และอาจสอดแทรกลงในระบบกิจกรรมหรือเบียดบังกิจกรรมประเภทอื่นๆ ของปัจเจกบุคคลได้ตลอดเวลา โดยเฉพาะกิจกรรมอันเป็นภาระที่ต้องทำซึ่งมีความจำเป็นต่อการดำเนินชีวิตตามระบบชีววิทยาของร่างกายและตามบทบาทหน้าที่ของแต่ละบุคคล

นอกเหนือจากเวลาทั้งสามประเภทข้างต้น เวลาที่เปรียบเสมือนการเปลี่ยนแปลงทางสังคม (time as social change) ก็ถือว่ามีผลสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีการดำเนินชีวิตของมนุษย์ เช่นเดียวกัน เวลาประเภทนี้ไม่ใช่เวลาตามหลักดาราศาสตร์หรือเวลาทางชีววิทยา แต่เป็นสาระสำคัญของเวลา (content of time) ที่ผูกโยงกับเหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่สำคัญ (Taylor, 2003) ในระดับมหภาคอาจเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์สำคัญต่างๆ เช่น การปฏิวัติอุตสาหกรรม การตั้งถิ่นฐาน เป็นต้น ส่วนในระดับปัจเจกบุคคล เวลาประเภทนี้จึงมีส่วนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมบางอย่างภายใต้บรรทัดฐานทางสังคมตามช่วงอายุที่เปลี่ยนแปลงไป เช่น เมื่อวัยรุ่นเติบโตเป็นผู้ใหญ่ จะต้องแสวงหาความมั่นคงในอาชีพการงานและชีวิตครอบครัว

การวิเคราะห์พฤติกรรมมนุษย์ภายใต้มิติทางพื้นที่และงบประมาณเวลาช่วยให้เราเข้าใจความแตกต่างของแบบแผนการดำรงชีพมนุษย์ได้ถึงระดับปัจเจกบุคคล นอกเหนือจากพฤติกรรม การเข้าถึงและรูปแบบการดื่มแล้ว ผลกระทบจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในแต่ละบุคคล อาจจะแตกต่างกันเนื่องจากความสามารถในการจัดสรรงบประมาณเวลาของนักศึกษาหญิงได้ด้วยเช่นกัน แม้ว่า ฌ็อง-ฌัก เลอฟีลด์ (2557) จะได้รวบรวมผลกระทบในการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระดับบุคคลไว้แล้วว่าทำให้มีปัญหาต่อสุขภาพ รวมไปถึงพฤติกรรมเสี่ยงต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการใช้ยาเสพติด การเกิดอุบัติเหตุ การฆ่าตัวตาย รวมไปถึงผลกระทบต่อความสุขและจิตใจก็ตาม แต่ก็ยังไม่พบว่าการศึกษาดังกล่าวได้ระบุความสัมพันธ์กับเรื่องงบประมาณเวลาของปัจเจกบุคคล นอกจากนี้ งานวิจัยชิ้นนี้จะมุ่งเน้นบริบทของความเป็นนักศึกษาหญิงที่อยู่ในรั้วมหาวิทยาลัยเพิ่มเติมอีกด้วย

1.4.4 สังคมไทยกับการดื่มสุรา

เทพินทร์ พัทธานุกรณ์ (2541) กล่าวว่า สุราเริ่มเข้ามามีบทบาทกับวิถีชีวิตคนไทยมากขึ้นเรื่อยๆ พฤติกรรมการดื่มสุราก็อยู่ภายใต้แบบแผนทางสังคมและวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงไป ในภาพรวมพบว่า การดื่มสุราถูกมองได้ใน 4 มิติ คือ มิติทางด้านสังคมและธุรกิจ มิติทางด้านสุขภาพ มิติทางด้านพิธีกรรม และมิติทางด้านปัจเจกบุคคล ในอดีต สุราในสังคมไทยถูกมองว่าเป็นสิ่งสนองเพียงในมิติทางด้านพิธีกรรม แต่เมื่อเวลาผ่านไปนับตั้งแต่ยุคของกรุงรัตนโกสินทร์ มิติทางด้านปัจเจกบุคคลเริ่มเข้ามามีบทบาทมากขึ้น ความหมายของสุราในฐานะความเลวความชั่วเริ่มถูกลดทอนลงเรื่อยๆ และเริ่มมีภาพของความทันสมัยเข้ามาแทนที่ โดยเฉพาะการเข้ามาของสุราต่างประเทศ รวมไปถึงถึงภาพลักษณ์ของการผ่อนคลายด้วยสุราในชนชั้นล่าง ยิ่งไปกว่านั้น มิติทางด้านสังคมและธุรกิจ และมิติทางด้านสุขภาพเป็นอีกสองมิติที่เพิ่มเติมเข้ามาในยุคปัจจุบัน กล่าวคือ สุราในยุคปัจจุบันกลายเป็นเพียงเครื่องดื่มธรรมดาๆ เหมือนเครื่องดื่มอื่นๆ และอาจใช้เป็นเครื่องมือในการเลื่อนสถานภาพทางสังคม (ดื่มเพื่อแสดงออกว่าเป็นผู้ใหญ่) และเศรษฐกิจของบุคคล (ตามประเภทของสุราที่บริโภค) การสร้างความเป็นชาย การสร้างความเท่าเทียมระหว่างเพศ การใช้เป็นสื่อเชื่อมความสัมพันธ์ทางสังคม และความสำเร็จในหน้าที่การงาน และการใช้สุราเพื่อการบำรุงสุขภาพ ทั้งนี้ทั้งนั้น มิติความคิดที่เกี่ยวข้องกับการดื่มสุรา จัดว่าเป็นชุดความจริงที่ถูกสร้างและให้ความหมายขึ้นมาโดยสังคมทั้งสิ้น

แม้ว่าในอดีต กรอบทางวัฒนธรรมในอดีตจะจำกัดพฤติกรรมการดื่มของเพศหญิงอย่างชัดเจน อันเนื่องมาจากสังคมชายเป็นใหญ่ที่กำหนดให้ท่าทีของผู้ชายมีความแข็งแกร่ง ในขณะที่ผู้หญิงต้องบอบบาง อ่อนแอ และฟุ้งฟิง แต่ความต้องการแสดงออกความเท่าเทียมในสังคมกับเพศชายในมิติทางด้านสังคมและการงาน ทำให้ผู้หญิงก้าวเข้าสู่การดื่มแอลกอฮอล์มากขึ้น อย่างไรก็ตาม ในขณะที่ผู้หญิงรับบทบาทโดยตรงต่อการดูแลลูกหลานรุ่นใหม่ ประกอบกับระบบร่างกายที่เผาผลาญแอลกอฮอล์ช้ากว่าผู้ชาย ทำให้ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นขยายวงกว้างทั้งในมิติทางกายภาพและสังคมในอนาคต

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการบริโภคสุรา จำแนกได้เป็น 4 ปัจจัย ได้แก่

- 1) ปัจจัยสภาพแวดล้อม ทั้งทางด้านการเชื่อมโยงเชิงกายภาพของพื้นที่ต่างๆ ตั้งแต่ระดับโลกจนถึงท้องถิ่น รวมไปถึงปัจจัยทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และนโยบาย ที่เอื้อต่อการแสวงหารายได้ของรัฐ และการกระตุ้นการบริโภคด้วยความเป็นสมัยใหม่
- 2) ปัจจัยทางวัฒนธรรม ทั้งในด้านปรัชญาการดำเนินชีวิต การแสดงฐานะทางเศรษฐกิจ และค่านิยมความเป็นสมัยใหม่ (ซึ่งเป็นปัจจัยส่งเสริมด้านเศรษฐกิจด้วย)

- 3) ปัจจัยเกี่ยวกับกลุ่มสังคม ได้แก่ การถ่ายทอดลักษณะพฤติกรรมในครัวเรือน ซึ่งต่อหลอมระบบการคิดและรูปแบบการจัดการชีวิต ความอยากรู้อยากลองและการชักชวนจากเพื่อนฝูง และตัวแบบอื่นๆ เช่น กลุ่มวัยรุ่น กลุ่มผู้ใหญ่ กลุ่มผู้ที่ทำงานแล้ว และกลุ่มชนชั้นสูง
- 4) ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ รายได้ อาชีพ บุคลิกภาพ (โดยเฉพาะกลุ่มเก็บกด ถอยหนี แปลกแยก) ความเชื่อ ศาสนา ฯลฯ

อดิศวร์ หลายชูไทย และคณะ (2544) ได้ทำการศึกษาปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อหามาตรการทางเลือกป้องกันแก้ไขในประเทศไทย โดยศึกษาจากกรณีตัวอย่างในจังหวัดลพบุรี ผลการศึกษาในส่วนของอุปสงค์การดื่มพบว่า แนวโน้มการดื่มสุราของประชากรเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในช่วง พ.ศ. 2535-2540 ซึ่งเป็นช่วงที่มีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ นักดื่มวัยเยาว์มีโอกาสดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ง่ายขึ้นในช่วงเทศกาลต่างๆ และภายหลังฤดูเก็บเกี่ยว โดยวัยรุ่นอายุ 15-19 ปี มักจะเริ่มดื่มเหล้าแดง (เหล้าไทย) และเบียร์เป็นลำดับแรกๆ ซึ่งเป็นกลุ่มที่จะทำให้แบบแผนการดื่มสุราในอนาคตเปลี่ยนแปลงไปจากผู้คนช่วงวัยอื่นๆ สาเหตุที่วัยรุ่นตัดสินใจดื่มครั้งแรก เนื่องจากความอยากรู้อยากลอง รวมไปถึงคำชักชวนจากเพื่อน พ่อแม่ ญาติพี่น้อง หรือแฟน ในกรณีของผู้หญิงจะพบการดื่มเหล้าและเบียร์ค่อนข้างมาก แม้ว่าภาพลักษณ์ของผู้หญิงที่ดื่มเหล้านั้นอาจจะไม่ค่อยได้รับการยอมรับเท่าที่ควร แต่ผู้หญิงจะได้รับการยอมรับมากขึ้น ในกรณีที่ดื่มเบียร์หรือค็อกเทล ซึ่งมีระดับแอลกอฮอล์ต่ำ

นักเรียนหญิงส่วนมากเริ่มต้นดื่มแอลกอฮอล์จากความอยากรู้อยากลองและการชักนำของเพื่อนๆ ไม่ว่าจะเป็นในกลุ่มอายุใดก็ตาม และทำให้มีการนิยามตนเองว่าเป็นคนดื่มสุรา โดยเฉพาะในกรณีที่เริ่มดื่มฯ ตั้งแต่อายุก่อน 15 ปี เครื่องดื่มที่นิยมดื่มทั้งนักศึกษาชายและหญิง ได้แก่ สุราต่างประเทศและไวน์คูลเลอร์ เนื่องจากสร้างภาพลักษณ์ความเป็นสมัยใหม่ให้แก่นักศึกษา อีกทั้งยังเชื่อกันว่าดื่มแล้วไม่เมา ทำลายสุขภาพน้อย และหาซื้อได้ง่าย โดยปกติแล้ว นักศึกษาหญิงมักนิยมดื่มฯ ในบาร์หรือร้านที่จำหน่ายสุราต่างประเทศที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์เจือจาง ส่วนการดื่มในระดับสูงกว่ามัธยมศึกษา (ปวส. และอุดมศึกษา) พบว่า การต้อนรับน้องใหม่เปิดโอกาสให้นักศึกษามีการดื่มเครื่องดื่มฯ ครั้งแรก สืบเนื่องจากสถานการณ์ดังกล่าว เพื่อนจึงเป็นคนที่ชักชวนดื่มเพื่อสร้างสมาคมและความสัมพันธ์เป็นหลัก

นอกเหนือจากเพื่อน พ่อแม่ก็เป็นภูมิหลังสำคัญในครอบครัวที่ทำให้นักเรียนนักศึกษาดื่มสุรา เนื่องจากจะเลียนแบบผู้ปกครอง ในกรณีที่พ่อแม่เป็นตัวแบบให้แก่ลูก จะทำให้นักเรียนนักศึกษามีแนวโน้มกลายเป็นผู้ดื่มเป็นประจำในอนาคต อย่างไรก็ตาม พ่อแม่ก็มีส่วนในการอนุญาต เฝ้าระวัง และควบคุมการดื่มแอลกอฮอล์เช่นกัน โดยครอบครัวมีส่วนในการยับยั้งการดื่มของนักศึกษาหญิงในระดับหนึ่ง จึงทำให้เพศหญิงเริ่มดื่มช้ากว่าเพศชาย ดังนั้น พ่อแม่จึงมีผลกระทบต่อเรียนนักศึกษาทั้ง

ในทางบวกและลบ แต่โดยส่วนมากแล้ว นักเรียนที่ถูกชักชวน โดยพ่อแม่ ญาติพี่น้อง หรือเริ่มต้นด้วยตนเอง มักจะไม่นิยามว่าตนเองเป็นคนดื่มสุราในปัจจุบัน

ภายหลังจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ผลกระทบโดยมากที่เกิดขึ้นจำแนกเป็น 3 ประการ ได้แก่ 1) การทะเลาะวิวาทและความไม่สงบทางสังคม (โดยเฉพาะในระดับครัวเรือน) อันเกิดมาจากอารมณ์รุนแรง ความขัดแย้งในครอบครัว ความบาดหมางระหว่างบุคคล ฯลฯ 2) อุบัติเหตุจราจรในทุกกลุ่มอายุและเพศ 3) ปัญหาสุขภาพจากการเกิดและแสดงอาการของโรค ผลกระทบเหล่านี้สืบเนื่องมาจากการดื่มหลังเลิกงานเป็นส่วนใหญ่

จากการศึกษาข้างต้นจะพบว่า วัฒนธรรมของการดื่มสุราในสังคมไทยเกี่ยวข้องกับพัฒนาทางการสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมอย่างมาก การให้ความหมายต่อการดื่มสุราในสังคมไทยจึงค่อยๆ เปลี่ยนแปลงไปและก่อให้เกิดการดื่มเพื่อวัตถุประสงค์ต่างๆ มากขึ้น เนื่องด้วยการชักชวนของคนรอบตัว ความอยากรู้อยากลอง การเข้าสังคม เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อสังคมไทยก็ย่อมเพิ่มมากขึ้นในหลายๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านสังคม สุขภาพ เศรษฐกิจ และด้านอื่นๆ โดยเฉพาะผลกระทบต่างๆ เหล่านี้ที่คาดว่าจะเกิดกับผู้หญิง ซึ่งเป็นหนึ่งในกลุ่มที่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากขึ้นเรื่อยๆ การวิเคราะห์และแก้ไขปัญหาในบริบทของสังคมไทยและบริบทของความเป็นผู้หญิงจึงทวีความสำคัญอย่างชัดเจนในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา

1.4.5 การดื่มในบริบทของผู้หญิง: แนวทางการศึกษาทางสังคมศาสตร์และกรณีตัวอย่าง

สุนทรี ศรีโกไสย (2552) ได้ทำการรวบรวมองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการความชุก พฤติกรรมสาเหตุ อันตราย และการป้องกัน บำบัดรักษาการดื่มและเสพติดสุราของสตรี พบว่า งานศึกษาในอดีตส่วนมากมุ่งเน้นแต่การทำความเข้าใจสภาวะดังกล่าวในเพศชายหรือทั้งสองเพศ ทั้งๆ ที่เพศหญิงมีบริบททางสังคม วัฒนธรรม และสุขภาพที่มีลักษณะเฉพาะและแตกต่างจากเพศชายค่อนข้างมาก โดยในภาพรวม ผู้เขียนค้นพบว่า กลุ่มเป้าหมายสำคัญของการวิจัยสุราและสตรีในประเทศไทยและทวีปเอเชีย คือ สตรีในสถาบันการศึกษาและชุมชน โดยสามารถบ่งชี้ในภาพกว้างได้ว่า อายุของสตรีที่เริ่มดื่มสุรามีแนวโน้มลดลง ส่วนทิศทางการวิจัยที่ผ่านมามุ่งเน้นศึกษาเรื่องความชุก แบบแผน/พฤติกรรมปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมดังกล่าว และผลกระทบ แต่ยังไม่ได้มีการวิเคราะห์เจาะลึกเกี่ยวกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรมอย่างเด่นชัดและลึกซึ้งมากนัก โดยเฉพาะต่อกลุ่มนักศึกษา ส่วนการดื่มในสตรีกลุ่มเปราะบางต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นสตรีตั้งครรภ์ สตรีสูงอายุ สตรีแม่บ้าน สตรีวัยหมดประจำเดือน สตรีที่มีปัญหาทางกายและจิต และสตรีขายบริการ ยังคงไม่ได้รับการศึกษาและวิเคราะห์เท่าที่ควร นอกจากนี้ การศึกษาระบบการเข้าบำบัดรักษาของสตรีต่อการดื่มสุราในประเทศไทยก็ยังไม่ปรากฏค่อนข้างน้อย เมื่อเปรียบเทียบกับการศึกษาในทวีปยุโรปและอเมริกา ดังนั้น การศึกษาบางแนวทางที่ยังคงเป็นช่องว่างทางความรู้จึงควรได้รับการต่อยอดเพิ่มเติม ได้แก่ การบำบัดคัดกรอง

ของสตรีในสถานบริการและสตรีตั้งครรภ์ รวมไปถึงการบำบัดจิตทางสังคมของสตรีไทยที่มีปัญหาการดื่มสุรารายได้ปรับบทความแตกต่างระหว่างเพศ เป็นต้น

การดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของผู้หญิงในปัจจุบันมีความสัมพันธ์ที่ซับซ้อนเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอัตลักษณ์ทางเพศกับการดื่มสุรา ซึ่งเป็นสิ่งที่สังเกตภายนอกได้ยาก Gefou-Madianou (1992) กล่าวถึงความหมายของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่อความสัมพันธ์ทางสังคมของปัจเจกชน และการเปลี่ยนแปลงอัตลักษณ์ของกลุ่มสังคมและเพศในสังคมภาคพื้นเมดิเตอร์เรเนียนของทวีปยุโรปผ่านอุดมการณ์ทางศาสนา รวมไปถึงการทำความเข้าใจการสังสรรค์ทางสังคมทั้งในโอกาสปกติและโอกาสพิเศษต่างๆ จากการค้นคว้าของผู้เขียนพบว่า แอลกอฮอล์มีความสัมพันธ์กับการดำเนินวิถีชีวิตของมนุษย์ด้านต่างๆ ในเกือบทุกสังคม งานสัมมนาของ Bunzel (1940, อ้างใน Gefou-Madianou, 1992) ได้พยายามเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างการบริโภคแอลกอฮอล์และวัฒนธรรมเป็นครั้งแรกในช่วงเวลาปัจจุบัน การศึกษาเกี่ยวกับการบริโภคแอลกอฮอล์จึงเริ่มให้ความสนใจกับมิติทางด้านความเชื่อและพฤติกรรมมากขึ้น รวมไปถึงมุมมองทางด้านมานุษยวิทยาและสังคม-วัฒนธรรมด้วย ไม่ว่าจะเป็น เชื้อชาติ ชาติพันธุ์ สุขภาพ ศาสนา เศรษฐกิจ การเมือง การสื่อสาร เพศและการนันทนาการ การเปลี่ยนแปลงทางสังคม อาชญากรรม การแตกแยกของครอบครัว เป็นต้น

ส่วนงานศึกษาทางด้านมานุษยวิทยาด้วยวิธีชาติพันธุ์วรรณา (ethnographic research) ซึ่งอาจพบไม่มากนักนั้น พยายามทำความเข้าใจความหลากหลายของปัจจัยทางวัฒนธรรม ไม่ว่าจะเป็นความเชื่อ ทศนคติ และพฤติกรรม ที่มีผลต่อกิจกรรมการดื่มแอลกอฮอล์ในสังคมต่างๆ ทั้งในสังคมที่ปราศจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (teetotalism) และสังคมที่บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างหนัก (excessive use and drunkenness) โดยงานศึกษาทางด้านมานุษยวิทยาส่วนมากได้ฉายภาพการดื่มแอลกอฮอล์ว่าเป็นปัญหาสังคมเพื่อสร้างวิธีการป้องกันต่อไป อย่างไรก็ตาม งานศึกษาที่ชี้ให้เห็นถึงข้อดีของการดื่มแอลกอฮอล์ส่วนมากจะมุ่งเน้นการใช้แอลกอฮอล์เพื่ออธิบายเชิงหน้าที่ (functionalistic way) ในทางที่จะช่วยขับเคลื่อนหรือเป็นตัวกลางเชื่อมความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างบุคคล ประเด็นที่นักวิชาการตั้งข้อสังเกตเพื่อเปิดโอกาสให้มีการวิจัยทางด้านมานุษยวิทยาเพิ่มเติมประกอบไปด้วย 6 ประเด็น ได้แก่

- 1) ตั้งแต่รูปแบบและความหมายของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ถูกกำหนดด้วยวัฒนธรรม จึงควรตั้งคำถามว่าความหมายดังกล่าวคืออะไร และเชื่อมโยงกับสังคมและวัฒนธรรมทั้งระบบอย่างไร
- 2) ทำไมการศึกษาการดื่มแอลกอฮอล์จึงมุ่งเน้นเฉพาะผู้ชายในบริบทต่างๆ โดยที่ไม่ค่อยมีงานศึกษาเกี่ยวกับผู้หญิงเท่าใดนัก

- 3) ศาสนาและวาทกรรมเชื่อมโยงกันในทิศทางอันก่อให้เกิดอุดมการณ์ ต่อการทำความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างเพศภาวะและแอลกอฮอล์อย่างไร
- 4) ทำไมการดื่มในบริบททางสังคมที่แตกต่างกันจึงมีความเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน และจะเป็นไปได้หรือไม่ ถ้าความหมายและรูปแบบการดื่มแอลกอฮอล์ที่เหมือนกัน จะมีความผันแปรจากบริบทหนึ่งไปสู่อีกบริบทหนึ่งภายในสังคมเดียวกัน
- 5) การดื่มแอลกอฮอล์ถูกกำหนดและควบคุมจากสังคมอย่างไร ระหว่างสังคมที่ถูกรัฐควบคุมการผลิต กระจาย และบริโภคแอลกอฮอล์กับสังคมที่การดื่มแอลกอฮอล์เป็นส่วนหนึ่งของการสร้างสายใยทางสังคม (social fabric)
- 6) การสร้างสังคมผ่านการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะสามารถสร้างเครื่องมือเชิงวิเคราะห์ที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมนั้นๆ หรือไม่

Papagaroufali (1992) ได้พิสูจน์ความสัมพันธ์ระหว่างอัตลักษณ์ความเป็นหญิงกับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในบริบทความเป็นเมือง ทั้งนี้ เพื่อทำความเข้าใจการด้านทานทางเพศภาวะ (gender) และเพศวิถี (sexuality) ของผู้หญิงในกรุงเอเธนส์ ในยุคการพัฒนาประเทศเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจยุโรป (EEC) ของประเทศกรีซในช่วงทศวรรษ 1980 ซึ่งจะเห็นได้ว่าก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างมากมาย หนึ่งในประเด็นที่สำคัญ คือ วัฒนธรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเพศหญิง ถึงแม้ว่าขนบธรรมเนียมประเพณีและปฏิบัติการในชีวิตประจำวันของสังคมชนบทในกรีซในอดีต จะส่งผลต่อแบบแผนการดื่มแอลกอฮอล์ของผู้หญิงในหลายรูปแบบ เช่น ประเภทเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเพศหญิงต้องแสดงถึงความเป็นหญิง (เช่น การดื่มแอลกอฮอล์รสผลไม้ ไวน์ เบียร์ ฯลฯ) ผู้หญิงจะแสดงความมั่นใจไม่ได้ เนื่องจากจะเป็นภาพลักษณ์เสียหายติดตัว และจะถูกตัดสินนิทาว่าเป็นผู้หญิงที่ประพฤติตนผิดทำนองคลองธรรม (immoral) ได้ เป็นต้น แต่ภายหลังการเข้าสู่ประชาคมฯ ผู้หญิงเริ่มใช้การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นเครื่องมือในการต่อรองอำนาจและล้มล้างการครอบงำทางสังคมและวัฒนธรรมของผู้ชาย ในการศึกษาครั้งนี้ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์จึงเป็น “สื่อกลาง” ของการแสดงอัตลักษณ์ของผู้หญิงภายใต้ความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ไม่เท่าเทียมกันนั่นเอง

จุดเปลี่ยนสำคัญของผู้หญิงในสังคมกรีซ คือ การเปิดร้านกาแฟสำหรับผู้หญิงครั้งแรกในกรุงเอเธนส์เมื่อปี ค.ศ. 1982 ที่ร้านกาแฟในอดีตเป็นสถานที่สำหรับผู้ชายเท่านั้น ร้านกาแฟที่เปิดขึ้นดังกล่าวกลายเป็นพื้นที่รวมตัวของผู้หญิงแม่บ้านชนชั้นกลางวัยผู้ใหญ่ตอนปลาย ซึ่งผ่านการเคลื่อนไหวในสงครามโลกครั้งที่ 2 มาก่อน โดยมีผู้หญิงที่จบการศึกษาจากมหาวิทยาลัย และหญิงโสดหรือหญิงหม้ายที่แต่งงานใหม่ช่วงอายุ 20-30 กว่าปี กิจกรรมที่เกิดขึ้นในร้านกาแฟแห่งนี้ประกอบด้วย การดื่มกาแฟและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่างๆ (เช่น Ouzo Vermouth เบียร์ บรันดี วิสกี้ วอดคา จิน ฯลฯ)

ที่แปรผันตามเวลาและโอกาสในการดื่ม ควบคู่ไปกับการบรรยายและการสอนเกี่ยวกับวาทกรรมสตรีนิยมเพื่อสร้างความเคลื่อนไหวทางสังคมแบบใหม่

การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของผู้หญิงเป็นไปเพื่อการสังสรรค์และสร้างความสนุกสนานอยู่นัยหนึ่ง แต่อีกนัยหนึ่ง ปฏิบัติการในการดื่มสังสรรค์ในร้านกาแฟของผู้หญิงได้สื่อถึงความพยายามในการแสดงออกซึ่งความเสมอภาคทางเพศและการต่อรองสถานะทางสังคมของผู้หญิงในสังคมชายเป็นใหญ่ ไม่ว่าจะเป็นการเชิญผู้ชายมาร่วมดื่มด้วยกันกับผู้หญิง การร่วมกันจ่ายอย่างเท่าเทียมระหว่างเพศชายและหญิง การที่ผู้หญิงโดยเฉพาะวัยผู้ใหญ่ตอนต้นเลือกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่โดยปกติผู้ชายจะนิยมดื่มมากกว่า (เพื่อแสดงความเท่าเทียม) การรวมกลุ่มเป็นกลุ่มใหญ่ๆ ของผู้หญิงในสถานบันเทิงอย่างยาวนานในช่วงกลางคืนเหมือนกับที่ผู้ชายนิยมปฏิบัติ และการแสดงออกอารมณ์ความรู้สึกทางเพศ ทั้งหมดนี้เป็นกลยุทธ์เกิดขึ้นและนำไปเพื่อนิยามความเป็นหญิงเสียใหม่ (gender redefinition) โดยสวมทับความเป็นชาย (manliness) ลงไปในตัวตนของตนเองมากขึ้น โดยพฤติกรรมที่แสดงออกจะแตกต่างกันในรายละเอียดตามแบบแผนการดื่ม โดยเฉพาะเครื่องดื่มประเภทต่างๆ ที่ผู้หญิงเลือกดื่ม ซึ่งแฝงไปด้วยความหมายทางสังคมและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน

ทักษพล ธรรมรังสี (2556) ได้สรุปสถานการณ์การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และผลกระทบในประเทศไทย ปี 2556 พบว่า นักดื่มประจำ (regular drinker) ซึ่งหมายถึงนักดื่มที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างน้อย 1 ครั้งต่อสัปดาห์นั้นส่วนมากจะเป็นผู้ชาย คิดเป็นร้อยละ 48.9 ของนักดื่มผู้ชายทั้งหมด อย่างไรก็ดี ผู้หญิงอายุ 15 ปีขึ้นไปกว่าร้อยละ 22.3 ก็เป็นนักดื่มประจำเช่นเดียวกัน ในกลุ่มของผู้หญิงอายุ 15-24 ปี พบว่าเป็นนักดื่มประจำร้อยละ 19.4 และโดยส่วนมากจะดื่มสัปดาห์ละ 1-2 ครั้ง ซึ่งในภาคเหนือพบว่ามีจำนวนนักดื่มประจำผู้หญิงในช่วงวัยดังกล่าวมากเป็นลำดับที่ 3 ของประเทศ จากสถานการณ์ดังกล่าว ไม่เป็นที่น่าแปลกใจนักที่ผู้หญิงมีส่วนการดื่มที่เพิ่มสูงขึ้นเรื่อยๆ เพราะค่านิยมทางสังคมของผู้หญิงได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างชัดเจน ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องการเป็นผู้หญิงทำงาน ผู้หญิงที่พึ่งตนเอง การดื่มเพราะแรงผลักดันที่มาจากความทุกข์ การยอมรับการดื่มของผู้หญิงว่าเป็นเรื่องปกติมากขึ้น และการเลียนแบบจากสื่อ เป็นสิ่งที่ทำให้ผู้หญิงเป็นนักดื่มกลุ่มใหม่ที่มีอัตราเพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ การเกิดขึ้นของ “เหล้าปั่น” ซึ่งเป็นเครื่องดื่มแอลกอฮอล์พร้อมดื่ม (Ready to Drinks: RTDs) ถือเป็นไบเบิ้ลทางที่สำคัญที่ส่งเสริมให้เกิดนักดื่มวัยรุ่นผู้หญิงหน้าใหม่ได้อย่างรวดเร็ว (บัณฑิต ศรีไพศาล และคณะ, 2553; ธีรัฐ ธารพานิช, 2557)

อย่างไรก็ตาม การระบุความถี่เชิงเวลาในการดื่มข้างต้นอาจยังไม่สามารถครอบคลุมผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตัวผู้ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้อย่างชัดเจนในทุกมิติ Dufour (1999) ระบุว่า การวัดปริมาณในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในแต่ละชนิดจะแตกต่างกันไปตามชนิดของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีการเจือปนของร้อยละแอลกอฮอล์ที่ไม่เท่ากัน ประเพณีในการดื่ม ในแต่ละพื้นที่ และ

กฎระเบียบที่กำหนดรูปแบบการดื่ม อย่างไรก็ตาม การกำหนดมาตรฐานปริมาณของการดื่ม (standard drink) แต่ละชนิดยังไม่ปรากฏให้เห็นได้อย่างชัดเจน ดังนั้น จึงมีการประเมินปริมาณการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เกิดขึ้นในสหรัฐอเมริกาเพื่อสร้างเกณฑ์มาตรฐานในการกำหนดระดับการดื่ม โดยทำการสำรวจและรวบรวมข้อมูลรูปแบบการดื่มในระดับบุคคล ผู้เขียนได้อ้างอิงการกำหนดเกณฑ์การดื่มออกเป็น 4 ระดับตามแบบของ Dawson และคณะเมื่อปี ค.ศ.1995 ได้แก่

- 1) ผู้ที่แทบจะไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (abstainer) คือ ผู้ที่บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยเฉลี่ยต่ำกว่า 0.01 ออนซ์ (fl.oz.) ต่อวัน หรือดื่มในปริมาณต่ำกว่า 0.5 ออนซ์ (fl.oz.) น้อยกว่า 12 ครั้งต่อปี
- 2) นักดื่มระดับต่ำ (light drinker) คือ ผู้ที่บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยเฉลี่ย 0.01-0.21 ออนซ์ (fl.oz.) ต่อวัน หรือดื่มในปริมาณต่ำกว่า 0.5 ออนซ์ (fl.oz.) ประมาณ 1-13 ครั้งต่อเดือน
- 3) นักดื่มระดับปานกลาง (moderate drinker) คือ ผู้ที่บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยเฉลี่ย 0.22-1.00 ออนซ์ (fl.oz.) ต่อวัน หรือดื่มในปริมาณต่ำกว่า 0.5 ออนซ์ (fl.oz.) ประมาณ 4-14 ครั้งต่อสัปดาห์
- 4) นักดื่มระดับหนัก (heavier drinker) คือ ผู้ที่บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยเฉลี่ยมากกว่า 1.00 ออนซ์ (fl.oz.) ต่อวัน หรือดื่มในปริมาณต่ำกว่า 0.5 ออนซ์ (fl.oz.) ประมาณ 2 ครั้งต่อวัน

ปัญหาจากเกณฑ์การดื่มข้างต้นที่ผู้เขียนพยายามจะสื่อให้ทราบคือ การตีความไปที่การดื่มระดับปานกลาง (moderate drinking) นั้นยังมีบางประเด็นที่ไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง เนื่องจากการดื่มเพื่อเข้าสังคม (social drinking) ในบางกรณีก็ไม่ได้เกิดขึ้นบ่อยนัก อีกทั้งความแตกต่างระหว่างของผู้ดื่มในแต่ละครั้ง เช่น เจ้าของบ้านที่จัดงานฉลองกับแขกที่เข้าร่วมอาจมีความเสี่ยงต่างกันถึงแม้ว่าจะดื่มในปริมาณที่เท่ากัน เนื่องจากแขกที่เข้าร่วมอาจเดินทางกลับบ้านและได้รับอันตรายจากอุบัติเหตุบนท้องถนน ในขณะที่เจ้าของบ้านอาจไม่ประสบอันตรายในประเด็นดังกล่าว หรือในกรณีของสัดส่วนระหว่างระดับแอลกอฮอล์ในกระแสเลือดกับน้ำหนักตัวที่แตกต่างกัน เป็นต้น ดังนั้น ปริมาณการดื่มจึงไม่ใช่ปัจจัยเดียวที่ระบุความเสี่ยงจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การเทียบระดับการดื่มจึงควรพิจารณาตามความเสี่ยงที่กำลังจะเกิดขึ้นในแต่ละบุคคลมากกว่า ไม่ว่าจะในด้านเพศ ร่างกาย สังคม หรือความเสี่ยงตามแต่ละสถานการณ์ เป็นต้น

ในเรื่องของความแตกต่างด้านเพศ Nolen-Hoeksema (2004) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความแตกต่างระหว่างเพศ (ชาย-หญิง) ที่ส่งผลต่อปัจจัยเสี่ยง ผลกระทบ และปัญหาที่เกิดจากการบริโภคแอลกอฮอล์ โดยทำการทบทวนวรรณกรรมตั้งแต่ปี ค.ศ. 1979-2002 โดยมุ่งเน้นไปที่ผลกระทบที่เกิด

กับระบบร่างกาย ผลการศึกษาพบว่า ถึงแม้ว่าผู้ชายจะมีความเสี่ยงทางพันธุกรรมในการเกิดโรคเสพติดแอลกอฮอล์มากกว่าผู้หญิง เนื่องจากผู้หญิงมีปฏิกิริยาตอบสนองต่อแอลกอฮอล์สูงกว่า ประกอบกับระดับการยอมรับทางสังคมต่อผู้หญิงที่ดื่มแอลกอฮอล์อยู่ในระดับต่ำ ทำให้ผู้หญิงมีความเสี่ยงในการเสพติดแอลกอฮอล์ไม่มากนัก อย่างไรก็ตาม ผู้หญิงที่ดื่มแอลกอฮอล์เป็นประจำจะได้ผลกระทบทางด้านสติปัญญาและร่างกายได้ง่ายกว่าผู้ชายแม้ว่าจะดื่มในปริมาณที่น้อยกว่าก็ตาม เนื่องจากผู้หญิงโดยเฉพาะช่วงก่อนวัยชราจะมีอัตราการดูดซึมแอลกอฮอล์สูงกว่าผู้ชายอย่างชัดเจน รวมไปถึงโรคอื่นๆ ที่จะตามมา เช่น ภาวะสมองฝ่อ มะเร็งเต้านม มะเร็งตับ (ผู้หญิงมีอัตราเสี่ยงที่รุนแรงมากกว่าผู้ชายหลายเท่าตัว) การสูญเสียภาวะการเจริญพันธุ์และผลกระทบต่อทารกในครรภ์ เป็นต้น นอกจากนี้ ความเสี่ยงที่เกิดขึ้นต่อผู้หญิงอาจเป็นในประเด็นทางสังคมได้เช่นกัน เช่น ภาวะซึมเศร้า การตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ การถูกข่มขืนกระทำชำเรา การถูกล่วงละเมิดให้ใช้สารเสพติด เป็นต้น

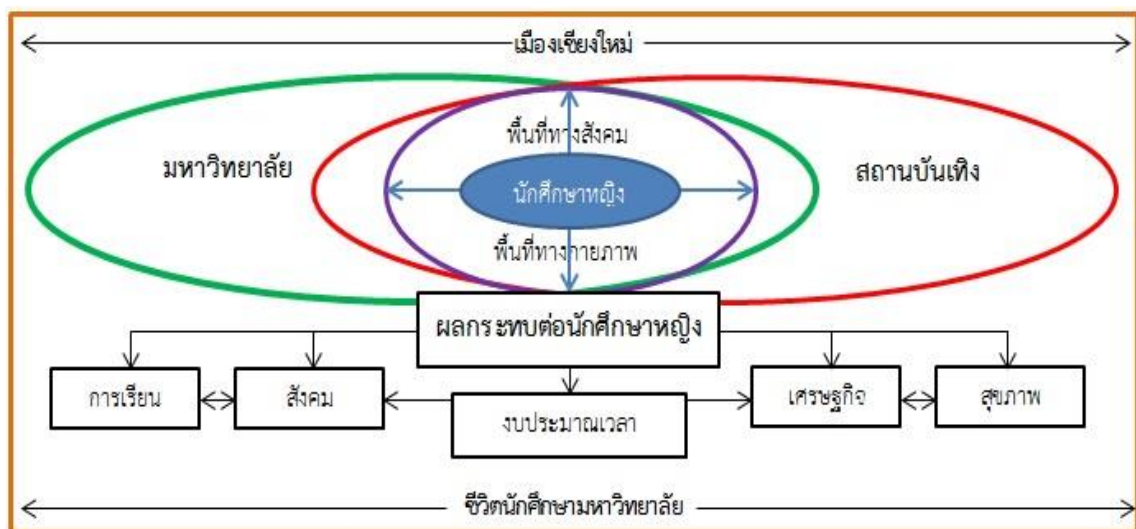
จะเห็นได้ว่า ผู้หญิงมีความเสี่ยงต่อปัญหาทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคมมากกว่าผู้ชายอย่างชัดเจน ถึงแม้ว่าสัดส่วนนักดื่มประจำที่เป็นผู้หญิงจะยังต่ำกว่าผู้ชายก็ตาม แต่การเข้าสู่การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ง่ายขึ้นของผู้หญิง โดยเฉพาะในหมู่วัยรุ่น ไม่ว่าจะด้วยการปรับเปลี่ยนรูปแบบของเครื่องดื่ม การยอมรับการดื่มของผู้หญิงว่าเป็นเรื่องปกติ การแสดงอัตลักษณ์ทางเพศในสังคม ค่านิยมความเป็นหญิงสมัยใหม่ และความเครียดจากสังคม เปรียบเสมือนใบเบิกทางให้มีการบริโภคครั้งต่อไปได้อย่างง่ายดาย และอาจนำไปสู่การเพิ่มขึ้นของนักดื่มประจำที่เป็นเยาวชนผู้หญิง และผลกระทบที่จะตามมามากมายได้อย่างไม่น่าสงสัยนัก

1.5 กรอบแนวคิด

งานวิจัยนี้ให้ความสนใจต่อนักศึกษามหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในจังหวัดเชียงใหม่ ทั้งระดับปัจเจกบุคคลในบริบทของความเป็น “นักศึกษามหาวิทยาลัย” ร่วมกับการทำความเข้าใจอิทธิพลของพื้นที่ทางสังคม ซึ่งแสดงออกโดยความสัมพันธ์ทางสังคมที่นักศึกษามีปฏิสัมพันธ์ด้วย โดยเฉพาะสังคมนักศึกษารูปแบบต่างๆ รอบตัวนักศึกษา ทั้งสังคมที่ติดตัวนักศึกษามาตั้งแต่ก่อนเข้ามหาวิทยาลัย และสังคมที่ได้สร้างขึ้นใหม่ภายหลังเข้ามาใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย โดยแสดงผ่านการเปลี่ยนแปลงสถานะในพื้นที่ทางสังคมตามชั้นปีของตัวนักศึกษา ตามการเปลี่ยนแปลงของเวลาทางสังคม รวมไปถึงโครงสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างนักศึกษากับบุคคลอื่นๆ ทั้งความสัมพันธ์แนวราบ ซึ่งหมายถึงเพื่อนในชั้นปีเดียวกันหรือมีอายุใกล้เคียงกัน กับความสัมพันธ์แนวตั้ง ซึ่งหมายถึงการชักนำและเข้าถึงพื้นที่ทางสังคมด้วยการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยรุ่นพี่หรือรุ่นน้องในมหาวิทยาลัย หรือผู้ที่มีอายุมากกว่า ว่ามีความเกี่ยวข้องต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของนักศึกษารายดังกล่าวมาน้อยเพียงใด

เมื่อทำความเข้าใจพื้นที่ทางสังคมและการเปลี่ยนแปลงเวลาทางสังคมแล้ว จึงนำมาสร้างความเชื่อมโยงว่าพื้นที่ทางสังคมของนักศึกษาซึ่งถูกสร้างขึ้นในรูปแบบที่แตกต่างกัน ส่งผลกระทบต่อการเข้าถึง “พื้นที่ทางกายภาพ” ในฐานะที่ใช้เป็นพื้นที่สร้าง “พื้นที่ทางสังคม” ของนักศึกษาได้อย่างไร โดยพิจารณาจากปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเข้าถึงสถานบันเทิงเป็นสำคัญ ได้แก่ ระยะทางจากมหาวิทยาลัย ยานพาหนะที่ใช้เดินทาง รูปแบบการให้บริการของสถานบันเทิง และค่าใช้จ่ายในการเที่ยวสถานบันเทิง นอกจากนี้ ยังให้ความสนใจต่อการบริโภคในพื้นที่อื่นๆ ด้วย เช่น หอพัก บ้านพัก เป็นต้น รวมไปถึงมิติทางด้านเวลา ซึ่งวิเคราะห์จากงบประมาณเวลา ทั้งที่วางแผนล่วงหน้าและไม่ได้วางแผนล่วงหน้า ซึ่งแตกต่างกันในนักศึกษาแต่ละคนร่วมด้วย ได้แก่ การพิจารณาเวลาเรียนและกิจกรรมอื่นๆ ในการดำเนินชีวิตประจำวันของนักศึกษา แนวโน้มของความถี่ในการเที่ยวกลางคืน และระยะเวลาที่ใช้ในการเที่ยวกลางคืนแต่ละครั้ง

ภายหลังจากการทำความเข้าใจปฏิสัมพันธ์ของพื้นที่ทางสังคมและพื้นที่ทางกายภาพในการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษาแล้ว จึงนำข้อมูลดังกล่าวมาทำการวิเคราะห์ผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของนักศึกษาในด้านการเรียน (แนวโน้มผลการเรียนสะสม และผลการเรียนในภาคเรียน) สังคม (ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน รุ่นพี่-รุ่นน้อง คนรู้จัก และครอบครัว ในด้านความไว้วางใจ การแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ การให้ความช่วยเหลือ) เศรษฐกิจ (การใช้จ่ายเงินเพื่อการเที่ยวกลางคืน การบริหารเงินกับกิจกรรมอื่นๆ การกู้ยืมเงิน) และสุขภาพ (สภาวะสุขภาพ ความเจ็บป่วย การเกิดโรค การรักษาพยาบาล) ว่ามีแนวโน้มเป็นอย่างไร โดยจำแนกความแตกต่างบนพื้นฐานของรูปแบบพื้นที่ทางสังคมที่ถูกสร้างมาบนพื้นที่ทางกายภาพ (สถานบันเทิง) อย่างแตกต่างกันของนักศึกษาแต่ละราย งานวิจัยชิ้นนี้วิเคราะห์ภายใต้บริบททางสังคมความเป็น “นักศึกษามหาวิทยาลัย” และบริบททางด้านสภาพแวดล้อมกายภาพของเมืองเชียงใหม่ (ภาพที่ 1.1)

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

1.6 นิยามคำศัพท์

นักศึกษา หมายถึง นักศึกษาเพศหญิงระดับปริญญาตรีที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ผู้มีสถานะเป็นนักศึกษาและลงทะเบียนเรียนในมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งของจังหวัดเชียงใหม่

การดื่มเป็นประจำ หมายถึง พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ประเภทต่างๆ ของนักศึกษา ณ สถานที่ใดๆ ก็ตาม โดยดื่มอย่างน้อยไม่ต่ำกว่ากว่าสัปดาห์ละหนึ่งครั้ง

การเข้าถึง หมายถึง การเข้าร่วมและเป็นส่วนหนึ่งในพื้นที่ทางสังคมและพื้นที่ทางกายภาพของนักศึกษาด้วยการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

พื้นที่ทางสังคม หมายถึง ความสัมพันธ์และเครือข่ายทางสังคมที่นักศึกษาร่างขึ้นตั้งแต่ก่อนเข้าเรียนมหาวิทยาลัยและระหว่างที่เข้าเรียนมหาวิทยาลัย ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน รุ่นพี่ รุ่นน้อง และคนรู้จัก ซึ่งส่งผลต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของนักศึกษาในปัจจุบัน

พื้นที่ทางกายภาพ หมายถึง พื้นที่ทางกายภาพที่สังเกตเห็นได้ ซึ่งถูกใช้ในการสร้างพื้นที่ทางสังคมของนักศึกษา ในที่นี้หมายถึงสถานบันเทิง รวมไปถึงพื้นที่ที่ถูกจัดเตรียมไว้ใช้ในการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ประเภทอื่นๆ ด้วย เช่น บ้านพัก หอพัก เป็นต้น

เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หมายถึง เครื่องดื่มประเภทต่างๆ ที่มีแอลกอฮอล์เจือปนและก่อให้เกิดความมึนเมาได้ เช่น สุรา เบียร์ เหล้าปั่น ค็อกเทล ไวน์ สาโท กระแช่ เหล้าชาดอง เป็นต้น

สถานบันเทิง หมายถึง สถานที่จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเวลากลางคืน มีพื้นที่จัดไว้เป็นที่นั่งสำหรับลูกค้าเพื่อดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างเป็นกิจจะลักษณะ

งบประมาณเวลา หมายถึง งบประมาณเวลาทั้งหมดที่นักศึกษาหญิงใช้ทำกิจกรรมต่างๆ ได้แก่ เวลานอน ธุระส่วนตัว เรียนพิเศษ ทำงาน/กิจกรรม ทำการบ้าน/อ่านหนังสือ พักผ่อน/เที่ยว และดื่มเหล้า/เที่ยวกลางคืน

1.7 รูปแบบการศึกษา

งานวิจัยชิ้นนี้เป็นการศึกษาในบริบททางสังคมศาสตร์ โดยเน้นการรวบรวมข้อมูลทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพจากนักศึกษาโดยตรง ร่วมกับองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับมหาวิทยาลัย คณะ และสาขาวิชา เพื่อเป็นการทำความเข้าใจความสัมพันธ์ทางสังคมที่เกิดขึ้นตั้งแต่ระดับปัจเจกบุคคลไปจนถึงระดับสังคมภายในรั้วมหาวิทยาลัย ร่วมกับการวิเคราะห์บทบาทของปัจจัยภายนอกในบริบทความเป็นเมืองเชียงใหม่ เพื่อให้การวิเคราะห์พฤติกรรมมีความครบถ้วนทั้งการวิเคราะห์จากปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ภายใต้โครงสร้างทางสังคมที่กำกับชีวิตนักศึกษาอยู่อย่างต่อเนื่อง

1.8 พื้นที่ ประชากร ขนาดตัวอย่าง และการเลือกตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักศึกษาที่บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานบันเทิงในพื้นที่เมืองเชียงใหม่เป็นหลัก ร่วมกับการบริโภคในพื้นที่อื่นๆ ในเขตโดยรอบมหาวิทยาลัย การสุ่มตัวอย่างในลำดับแรกจะสุ่มตัวอย่างจากนักศึกษาหญิงที่ยอมรับว่ามีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และยินยอมเข้าร่วมให้ข้อมูลแก่ทางโครงการ ด้วยการจัดทำหนังสือประชาสัมพันธ์โครงการและประสานงานผ่านฝ่ายพัฒนาคุณภาพนักศึกษาหรือสโมสรนักศึกษาของแต่ละคณะ/ภาควิชา ถ้าผู้วิจัยยินยอมที่จะเข้าร่วมโครงการโดยสมัครใจ จะทำการตกลงเงื่อนไขและให้นักศึกษาลงนามเพื่อให้ความยินยอมแก่โครงการฯ แล้วจึงทำการรวบรวมข้อมูลจากนักศึกษาจำนวน 390 คน โดยใช้วิธีการคำนวณจำนวนกลุ่มตัวอย่างของ Yamane จากจำนวนนักศึกษาเพศหญิงทั้งมหาวิทยาลัย แล้วจำแนกกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

- 1) นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จำนวน 195 คน ซึ่งเป็นกลุ่มรุ่นน้องที่เข้ามามหาวิทยาลัยมาใหม่ เพื่อมุ่งเน้นการป้องกันการดื่มต่อเนื่องที่จะส่งผลกระทบต่อชีวิตในอนาคต เนื่องจากเป็นกลุ่มที่ต้องปรับตัวต่อการดำเนินชีวิตในมหาวิทยาลัยในทุกๆ ด้านค่อนข้างมาก
- 2) นักศึกษาชั้นปีที่ 2 ขึ้นไป ที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จำนวน 195 คน ซึ่งเป็นกลุ่มรุ่นพี่ในมหาวิทยาลัย เพื่อมุ่งเน้นการลดผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อตัวนักศึกษาในอนาคต เนื่องจากเป็นกลุ่มที่ผ่านการปรับตัวต่อการดำเนินชีวิตในมหาวิทยาลัยในช่วงแรกมาแล้ว อย่างไรก็ตาม ใด อาจเป็นกลุ่มที่จะได้รับผลกระทบต่อเนื่องจากในอดีต หรืออาจเป็นกลุ่มที่ชักนำให้เกิดนักดื่มหน้าใหม่ที่เป็นรุ่นน้องได้เช่นกัน

กลุ่มตัวอย่างจะกระจายตัวตามกลุ่มสาขาวิชาในมหาวิทยาลัย โดยพิจารณาจากเงื่อนไขด้านงบประมาณเวลา (time budget) ที่แตกต่างกัน โดยเฉพาะในด้านการเรียน รวมไปถึงลักษณะทางสังคม-เศรษฐกิจของนักศึกษาเป็นหลัก กลุ่มตัวอย่างจะถูกจำแนกตามกลุ่มสาขาวิชาของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในจังหวัดเชียงใหม่จำแนกได้เป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และกลุ่มสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ โดยจำนวนกลุ่มตัวอย่างจะถูกเลือกออกมาในขั้นตอนแรก ด้วยเป็นสัดส่วนระหว่าง ผลคูณของจำนวนนักศึกษาเพศหญิงในแต่ละกลุ่มสาขาวิชาและจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ กับจำนวนนักศึกษาเพศหญิงทั้งมหาวิทยาลัย หลังจากเลือกกลุ่มตัวอย่างมาแล้ว จะทำการสำรวจข้อมูลด้วยแบบสอบถาม จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสัดส่วนนักศึกษาแต่ละกลุ่มสาขาวิชา จากสถิติจำนวนนักศึกษาของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในจังหวัดเชียงใหม่ ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 เป็นไปดังตารางที่ 1.1

ตารางที่ 1.1 สัดส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสำรวจด้วยแบบสอบถาม

กลุ่มสาขาวิชา	จำนวน (คน)	นักศึกษาหญิง ทั้งหมดวิทยาลัย	กลุ่มตัวอย่าง ชั้นปีที่ 1	กลุ่มตัวอย่าง ชั้นปีที่ 2 ขึ้นไป
วิทยาศาสตร์สุขภาพ		3,498	42	42
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี		4,697	57	57
มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์		8,001	96	96
รวม		16,191	195	195

ระหว่างกระบวนการรวบรวมข้อมูลในแบบสอบถามจากตัวแทนนักศึกษา ผู้วิจัยจะทำการสัมภาษณ์หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อสืบค้นประวัติการจัดกิจกรรมของคณะ/สาขาวิชาที่พบว่ามีความเสี่ยงในการใช้เครื่องดัดแอลกอฮอล์ของนักศึกษา และรายงานหรือสถิติปัญหาจากการดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์ของนักศึกษา รวมไปถึงแนวโน้มนโยบายในการแก้ไขและป้องกันการดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์ของนักศึกษาในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา โดยจะทำการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกองพัฒนาคุณภาพนักศึกษาของมหาวิทยาลัย และสัมภาษณ์แบบกลุ่มจากฝ่ายพัฒนาคุณภาพนักศึกษาและตัวแทนสโมสรนักศึกษาของทุกคณะในมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งของเชียงใหม่ จำแนกเป็นเจ้าหน้าที่ฝ่ายพัฒนาคุณภาพนักศึกษาอย่างน้อย 20 ราย และตัวแทนสโมสรนักศึกษาน้อยกว่า 20 ราย เพื่อนำมาวิเคราะห์ประเด็นปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการสร้างพื้นที่ทางสังคมของนักศึกษาในมหาวิทยาลัย อันจะนำไปสู่แนวทางป้องกันและแก้ไขต่อไป

1.9 เครื่องมือ/แบบเก็บข้อมูล

งานวิจัยนี้รวบรวมข้อมูลจากเครื่องมือ 3 ประเภท ได้แก่

- 1) แบบสอบถามเกี่ยวกับการเข้าถึงการดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์ภายใต้เครือข่ายทางสังคมในมหาวิทยาลัย จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษา 2 กลุ่มข้างต้น รวม 390 ตัวอย่าง
- 2) แบบนำสัมภาษณ์เชิงลึกต่อตัวแทนกองพัฒนานักศึกษา มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในจังหวัดเชียงใหม่
- 3) แบบนำสัมภาษณ์กลุ่มต่อตัวแทนฝ่ายพัฒนาคุณภาพนักศึกษาและตัวแทนสโมสรนักศึกษาในมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งของจังหวัดเชียงใหม่ โดยการสัมภาษณ์จะกระทำเป็นรายคณะแล้วนำมาวิเคราะห์ร่วมกันตามกลุ่มสาขาวิชา

1.10 ขั้นตอนการดำเนินงาน

- 1) หลังจากที่โครงการวิจัยได้รับอนุมัติงบประมาณ ผู้วิจัยจะดำเนินการขอจริยธรรมการวิจัยในคนตามลำดับขั้นตอนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยจัดทำเอกสารที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติมได้แก่ แบบเสนอโครงการวิจัยเพื่อพิจารณา เอกสารชี้แจงข้อมูลแก่ผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย หนังสือแสดงความยินยอมการเข้าร่วมโครงการวิจัย แบบสอบถาม แบบนำสัมภาษณ์ และเอกสารอื่นๆ ตามความเห็นของคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัย
- 2) เมื่อได้รับอนุมัติจริยธรรมการวิจัยในคนเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยจะดำเนินการขออนุญาตดำเนินโครงการวิจัยกับบุคลากรและนักศึกษาในมหาวิทยาลัยที่จะทำการศึกษากับอธิการบดีของมหาวิทยาลัยนั้นๆ
- 3) เมื่อได้รับอนุมัติจริยธรรมการวิจัยในคน และได้รับอนุญาตดำเนินโครงการในมหาวิทยาลัยนั้นๆ แล้ว ผู้วิจัยจะทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการต่างๆ ดังต่อไปนี้

ข้อมูลจากแบบสอบถาม ใช้เป็นแหล่งข้อมูลหลักในการวิเคราะห์ ซึ่งรวบรวมข้อมูลทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพควบคู่กันไป แบบสอบถามประกอบไปด้วยข้อคำถามทั้งหมด 6 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน ประกอบไปด้วยอายุ ภูมิลำเนา ผลการเรียน ครอบครัวยุติการเรียน และรายได้

ส่วนที่ 2 พื้นที่ทางสังคมในมหาวิทยาลัย ประกอบไปด้วยการทำความเข้าใจรูปแบบความสัมพันธ์ทางสังคม มิติทางด้านเวลา และกิจกรรมที่ทำร่วมกันระหว่างผู้ให้สัมภาษณ์กับบุคคลต่างๆ ได้แก่ เพื่อนสนิท คนรัก/แฟน เพื่อนในคณะ/สาขาวิชา รุ่นพี่-รุ่นน้องในคณะ/สาขาวิชา และคนรู้จักอื่นๆ ในช่วงศึกษาในมหาวิทยาลัย เพื่อสังเกตความเชื่อมโยงอันอาจนำไปสู่การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ส่วนที่ 3 พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ประกอบไปด้วยประวัติการเริ่มต้นดื่มแอลกอฮอล์ ทักษะคิดต่อการดื่ม เวลาและสถานที่ดื่ม รูปแบบการดื่ม บุคคลที่ดื่มด้วยกิจกรรมที่เกิดขึ้นก่อน ระหว่าง และหลังสังสรรค์ และท่าทีของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับผู้ให้สัมภาษณ์ระหว่างการสังสรรค์หรือดื่มแอลกอฮอล์เพื่อสร้างความสัมพันธ์ทางสังคม

ส่วนที่ 4 งบประมาณเวลา ประกอบไปด้วยการศึกษาการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการใช้เวลาในชีวิตประจำวันของนักศึกษา และสังเกตว่าการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีผลกระทบต่อกิจวัตรประจำวันด้านใดบ้าง นักศึกษาจะมีการปรับเปลี่ยนงบประมาณเวลาของตนเองหรือไม่ภายหลังจากที่ได้รับผลกระทบต่องบประมาณเวลา ทั้งวันที่มีเรียนและไม่มีการเรียน

ส่วนที่ 5 ผลกระทบด้านต่างๆ ประกอบไปด้วยการรวบรวมผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของผู้ให้สัมภาษณ์ในด้านการเรียน สังคม เศรษฐกิจ และสุขภาพ

ส่วนที่ 6 ข้อเสนอแนะต่อการแก้ไขปัญหาการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ประกอบไปด้วยการสอบถามความคิดเห็นในการลด ละ เลิกการดื่มแอลกอฮอล์ และการเสนอแนะว่าหน่วยงานใดควรเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาในทิศทางต่างๆ

นักศึกษาหญิงกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ตอบแบบสอบถามจะถูกเชิญให้เข้าร่วมโครงการวิจัยจาก 2 วิธีหลักๆ คือ 1) ผ่านการเชิญเชิญโดยตรง ผู้วิจัยจะทำการขออนุญาตใช้พื้นที่ของมหาวิทยาลัย คณะ และ/หรือสาขาวิชาต่างๆ เป็นจุดรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยจะทำหนังสือขออนุญาตใช้พื้นที่เพื่อดำเนินการอย่างเป็นทางการไปยังฝ่ายพัฒนาคุณภาพนักศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นรายสถานที่ไป เมื่อได้รับอนุญาตแล้ว ผู้ช่วยวิจัยซึ่งเป็นบุคคลที่จะอยู่ประจำจุดรวบรวมข้อมูลนั้นๆ จะทำการเชิญนักศึกษาหญิงที่ยินยอมเข้าร่วมโครงการมาทำการตอบแบบสอบถามในสถานที่ปิด 2) ผ่านการประชาสัมพันธ์โครงการของฝ่ายพัฒนาคุณภาพนักศึกษาแต่ละคณะ ซึ่งฝ่ายฯ ดังกล่าวจะได้รับหนังสือประชาสัมพันธ์โครงการจากผู้วิจัย เมื่อนักศึกษาหญิงรายใดมีความสนใจจะเข้าร่วมโครงการ จะให้นักศึกษาหญิงรายนั้นเป็นฝ่ายแสดงเจตจำนงของตนเอง ด้วยการส่งอีเมลล์ตอบกลับมายังผู้ช่วยวิจัยเพื่อนัดหมายวิธีการรวบรวมข้อมูลต่อไป อย่างไรก็ตาม ก่อนที่จะได้ตอบแบบสอบถาม ผู้ช่วยวิจัยจะต้องชี้แจงวัตถุประสงค์และรายละเอียดของโครงการวิจัยทั้งหมดด้วยเอกสารชี้แจงข้อมูลแก่ผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย และให้นักศึกษาหญิงลงชื่อในหนังสือแสดงความยินยอมการเข้าร่วมโครงการวิจัย ไม่ว่าจะกลุ่มตัวอย่างจะถูกเชิญด้วยวิธีการใดก็ตาม

หลังจากดำเนินการลำดับขั้นตอนข้างต้นเรียบร้อยแล้ว กลุ่มตัวอย่างสามารถเลือกวิธีการตอบแบบสอบถามได้ โดยการรวบรวมจากนักศึกษาหญิงกลุ่มตัวอย่างสามารถดำเนินการได้ใน 2 รูปแบบ คือ 1) การรวบรวมข้อมูลโดยตรง ในกรณีที่ผู้ตอบสอบถามยินยอมเข้าร่วมตอบแบบสอบถามโดยตรง ผู้วิจัยจะขออนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อใช้ห้องหรือสถานที่ปิดในอาคารของมหาวิทยาลัย คณะ หรือสาขาวิชาต่างๆ เป็นสถานที่รวบรวมข้อมูลหลัก แล้วเชิญผู้ตอบแบบสอบถามมายังสถานที่ดังกล่าว หลังจากนั้น จึงให้ผู้ตอบแบบสอบถามลงมือตอบข้อคำถามทั้งหมดในห้องหรือสถานที่ปิดดังกล่าว โดยมีผู้ช่วยวิจัยคอยเฝ้าสังเกตไม่ให้กลุ่มตัวอย่างสอบถามข้อมูลระหว่างกัน และให้ความช่วยเหลือในกรณีที่ผู้ตอบแบบสอบถามไม่เข้าใจข้อคำถามบางอย่าง เพื่อป้องกันความเป็นส่วนตัวของนักศึกษา ในขณะที่เดียวกัน จะให้ผู้ช่วยวิจัยกำชับและห้ามไม่ให้บุคคลที่เกี่ยวข้องเข้ามาในห้อง

และบริเวณใกล้เคียงที่ใช้เป็นสถานที่ตอบแบบสอบถาม หรือ 2) ถ้าผู้ตอบแบบสอบถามไม่สะดวกที่จะเข้าร่วมการรวบรวมข้อมูลโดยตรง ผู้วิจัยจะให้ผู้ช่วยวิจัยส่งแบบสอบถามเป็นไฟล์ผ่านอีเมลล์ของผู้ตอบแบบสอบถาม แล้วให้ผู้ตอบแบบสอบถามส่งแบบสอบถามที่กรอกข้อมูลเสร็จสิ้นแล้ว กลับมายังอีเมลล์ของผู้ช่วยวิจัยภายในเวลาที่กำหนด โดยจะกำชับให้ผู้ช่วยวิจัยเก็บข้อมูลดังกล่าวไว้ตามแนวทางการรักษาความลับ แนวทางที่ 18 ผู้ตอบแบบสอบถามจะถูกคัดออกต่อเมื่อไม่ประสงค์ที่จะตอบข้อคำถามอีกต่อไป ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามสามารถออกจากกรการวิจัยได้โดยไม่ต้องแจ้งล่วงหน้าแต่อย่างใด โดยการตอบแบบสอบถามจะไม่มีการบันทึกเสียง แต่จะมีแบบสอบถามที่กรอกข้อมูลเสร็จสิ้นแล้ว ผู้วิจัยจะทำการเก็บรักษาเอกสารดังกล่าวไว้เป็นเวลา 2 ปี ณ สถานที่ทำงานของผู้วิจัย โดยมีให้เคลื่อนย้ายออกจากสถานที่ทำงานของผู้วิจัย หลังจากนั้นจึงทำลายเอกสาร ผู้ที่สามารถเข้าถึงข้อมูลแบบสอบถามได้มีเพียงผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยของ โครงการเท่านั้น ผู้ตอบแบบสอบถามจะถูกคัดออกต่อเมื่อไม่ประสงค์ที่จะตอบข้อคำถามอีกต่อไป และสามารถออกจากกรการวิจัยได้โดยไม่ต้องแจ้งล่วงหน้าแต่อย่างใด

แบบสัมภาษณ์เชิงลึกต่อตัวแทนกองพัฒนานักศึกษา มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในจังหวัดเชียงใหม่ โดยคำถามจะประกอบไปด้วยเนื้อหา 4 ส่วน ซึ่งมุ่งเน้นการจัดการระดับมหาวิทยาลัย ได้แก่ ประวัติการจัดกิจกรรมนักศึกษาที่มีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ รายงาน/สถิติ นักศึกษาที่มีปัญหาจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ แนวทางแก้ไขปัญหา และแนวนโยบายของมหาวิทยาลัยต่อการจัดกิจกรรมและการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยจะทำการรวบรวมข้อมูล 5 ปีย้อนหลัง ตั้งแต่ปี พ.ศ.2555-2559 ผู้วิจัยจะดำเนินการขออนุญาตเข้าสัมภาษณ์ด้วยเอกสารของโครงการวิจัย โดยมีผู้วิจัยและผู้ช่วยนักวิจัยเข้าร่วมสัมภาษณ์ เพื่อรวบรวมข้อมูลจากตัวแทนฝ่ายพัฒนาคุณภาพนักศึกษาและสโมสรนักศึกษา โดยให้ผู้ถูกสัมภาษณ์เป็นฝ่ายเลือกสถานที่เหมาะสมในการสัมภาษณ์ตามความประสงค์ของผู้ให้สัมภาษณ์ต่อไป ในการสัมภาษณ์เชิงลึกจะมีการบันทึกเสียงด้วยเครื่องอัดเสียง ประกอบกับการจดบันทึกควบคู่ไปด้วย ผู้วิจัยจะทำการเก็บรักษาคลิปเสียงและเอกสารจดบันทึกดังกล่าวไว้เป็นเวลา 2 ปี ณ สถานที่ทำงานของผู้วิจัย คอมพิวเตอร์ และ external drive ของผู้วิจัยเท่านั้น โดยมีให้เคลื่อนย้ายออกจากสถานที่ทำงานของผู้วิจัยโดยเด็ดขาด หลังจากนั้นจึงทำลายคลิปเสียงและเอกสาร ผู้ที่สามารถเข้าถึงข้อมูลแบบสอบถามได้มีเพียงผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยของ โครงการเท่านั้น ผู้ให้สัมภาษณ์จะถูกคัดออกต่อเมื่อไม่ประสงค์ที่จะตอบข้อคำถามอีกต่อไป และสามารถออกจากกรการวิจัยได้โดยไม่ต้องแจ้งล่วงหน้าแต่อย่างใด

แบบสัมภาษณ์กลุ่มต่อตัวแทนฝ่ายพัฒนาคุณภาพนักศึกษาและสโมสรนักศึกษา โดยคำถามจะประกอบไปด้วยเนื้อหา 4 ส่วน ซึ่งมุ่งเน้นการจัดการร่วมกันระหว่างบุคลากรและ

นักศึกษาในระดับคณะ/สาขาวิชา ได้แก่ ประวัติการจัดกิจกรรมนักศึกษาที่มีเครื่องดืม แอลกอฮอล์ ปัญหาจากการดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ของนักศึกษา แนวทางแก้ไขปัญหา และ แนวนโยบายของคณะ/สาขาวิชาต่อการจัดกิจกรรมและการดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ โดยจะ ทำการรวบรวมข้อมูล 5 ปีย้อนหลัง ตั้งแต่ ปี พ.ศ.2555- 2559 ผู้วิจัยจะดำเนินการขออนุญาต เข้าสัมภาษณ์ด้วยเอกสารของโครงการวิจัย เพื่อรวบรวมข้อมูลจากตัวแทนฝ่ายพัฒนาคุณภาพ นักศึกษาและสโมสรนักศึกษา โดยให้ผู้ถูกสัมภาษณ์เป็นฝ่ายเลือกสถานที่เหมาะสมในการ สัมภาษณ์ตามความประสงค์ของผู้ให้สัมภาษณ์ต่อไป ในการสัมภาษณ์กลุ่มจะมีการ บันทึกเสียงด้วยเครื่องอัดเสียง ประกอบกับการจดบันทึกควบคู่ไปด้วย ผู้วิจัยจะทำการเก็บ รักษาคลิปเสียงและเอกสารจดบันทึกดังกล่าวไว้เป็นเวลา 2 ปี ณ สถานที่ทำงานของผู้วิจัย คอมพิวเตอร์ และ external drive ของผู้วิจัยเท่านั้น โดยมีให้เคลื่อนย้ายออกจากสถานที่ทำงาน ของผู้วิจัยโดยเด็ดขาด หลังจากนั้นจึงทำลายคลิปเสียงและเอกสาร ผู้ที่สามารถเข้าถึงข้อมูล แบบสอบถามได้มีเพียงผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยของโครงการเท่านั้น ผู้ให้สัมภาษณ์จะถูกคัดออก ต่อเมื่อไม่ประสงค์ที่จะตอบข้อคำถามอีกต่อไป และสามารถออกจากกรวิจัยได้โดยไม่ต้อง แจ้งล่วงหน้าแต่อย่างใด

ผู้เก็บรวบรวมข้อมูลมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม โดย ผู้ช่วยนักวิจัยมีบทบาทในการเก็บรวบรวมข้อมูลแตกต่างกันไป กล่าวคือ นักวิจัย มีบทบาทสำคัญใน การออกแบบข้อคำถามในแบบสอบถาม ซึ่งจะนำไปให้ผู้ช่วยนักวิจัยทำการรวบรวมข้อมูลจากกลุ่ม ตัวอย่าง นอกจากนี้ ยังมีบทบาทร่วมกับผู้ช่วยนักวิจัยในการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อ ค้นหานักศึกษาที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการ เข้าร่วมการสัมภาษณ์ และรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ในระดับเจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัย คณะ/สาขาวิชา และตัวแทนนักศึกษาจากสโมสรศึกษาคณะ ต่างๆ

ผู้ช่วยนักวิจัย มีหน้าที่ต่างๆ ร่วมกับนักวิจัยดังที่ได้ชี้แจงข้างต้น และมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่ง ในการรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามที่ใช้สอบถามนักศึกษาหญิง โดยผู้ช่วยนักวิจัยในโครงการนี้ จะเป็นเพศหญิง เพื่อความสะดวกในการเข้าถึงกลุ่มตัวอย่าง และป้องกันผู้วิจัยจะเข้าถึงกลุ่มตัวอย่าง โดยตรง

การรวบรวมข้อมูลบางส่วนในการศึกษาครั้งนี้อาจกระทบต่อการดำเนินชีวิตของกลุ่มตัวอย่าง บ้าง ดังนั้น โครงการวิจัยนี้จึงจำเป็นต้องดำเนินการขออนุญาตตามกรอบจริยธรรมการวิจัย จากคณะ กรรมการจริยธรรมการวิจัย สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยอ้างอิงตาม หลักการของสถาบันพัฒนาการคุ้มครองการวิจัยในมนุษย์ (2552) ภายใต้แนวทางบางประการ ได้แก่

แนวทางที่ 4-6 การให้ความยินยอมของแต่ละบุคคล ผู้วิจัยจำเป็นต้องได้รับการยินยอมโดยความเข้าใจและสมัครใจ โดยเฉพาะจากผู้ที่จะเข้ามาเป็นอาสาสมัคร ด้วยการชี้แจงรายละเอียดของ โครงการทั้งหมดตั้งแต่เหตุผลในการคัดเลือก กระบวนการดำเนินงาน ขอบเขตเนื้อหา เวลา และการสนับสนุนด้านต่างๆ ให้ผู้ที่จะเป็นอาสาสมัครทราบ เพื่อลงนามให้เป็นหลักฐานแบบเป็นลายลักษณ์อักษร โดยผู้ที่จะเป็นอาสาสมัครสามารถปฏิเสธความยินยอมต่อผู้วิจัยโดยไม่ต้องขออนุญาต ในกรณีที่บุคคลไม่สามารถยินยอมด้วยความเข้าใจได้ จำเป็นต้องมีผู้แทน โดยชอบธรรม และอยู่ภายใต้การกำกับของคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยทุกครั้ง

แนวทางที่ 13 การวิจัยเกี่ยวกับบุคคลที่เปราะบาง การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันและบรรเทาผลกระทบของกลุ่มคนที่เปราะบาง ซึ่งอาจได้รับผลกระทบภายหลังจากการให้ข้อมูลบางส่วนได้ จึงต้องปกป้องสิทธิและสวัสดิการทั้งหลายอย่างเคร่งครัด

แนวทางที่ 16 การวิจัยในผู้หญิง โดยเฉพาะผู้หญิงที่ตกอยู่ในสถานการณ์ต่อแหลมหรืออันตราย ดังนั้น การตั้งคำถามในการวิจัยจึงต้องคำนึงถึงประเด็นนี้ด้วย โดยจำเป็นต้องให้ได้รับความเห็นชอบหรือสมัครใจจากกลุ่มตัวอย่างก่อนเสมอ

แนวทางที่ 18 การรักษาความลับ ข้อมูลดิบส่วนบุคคลที่ได้จากการศึกษาต้องเก็บไว้เป็นความลับ ห้ามมิให้มีการเผยแพร่ข้อมูลออกสู่สาธารณะโดยละเมิดสิทธิส่วนบุคคลทั้งสิ้น ได้แก่ การงดเว้นการระบุชื่อหรือเอกลักษณ์อื่นๆ ของกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัย และการจำกัดการเข้าถึงของข้อมูล แนวทางการเก็บรักษาความลับของกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยครั้งนี้ประกอบไปด้วย 2 แนวทาง คือ 1) การลงบทสัมภาษณ์ของกลุ่มตัวอย่างในรายงานหรือเอกสารการวิจัยโดยปราศจากการอ้างอิงชื่อ-นามสกุล ชื่อคณะ/สาขาวิชา และเอกลักษณ์อื่นๆ ที่โดดเด่นจนกระทั่งสามารถระบุตัวตนได้ โดยอาจอ้างอิงเฉพาะกลุ่มสาขาวิชาและวันที่สัมภาษณ์เท่านั้น และ 2) จำกัดสิทธิ์การเข้าถึงข้อมูลดิบในแบบสอบถามและบทสัมภาษณ์ไว้เฉพาะผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยเท่านั้น และไม่อนุญาตให้เคลื่อนย้ายแบบสอบถามและบทสัมภาษณ์ออกจากสำนักงาน

1.11 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์บทบาทในการสร้างและการเข้าร่วม “พื้นที่ทางสังคม” ด้วยเครื่องคิดเลขแอลกอริทึมที่เปลี่ยนแปลงตามเวลาทางสังคมของนักศึกษา กระทำได้โดยมุ่งเน้นเพื่อจำแนกความแตกต่างของสถานะนักศึกษาในสังคมมหาวิทยาลัยตามบทบาทความเป็นรุ่นน้องและรุ่นพี่ รวมไปถึงศึกษาเครือข่ายการชักนำเข้าสู่พื้นที่ทางสังคมระหว่างนักศึกษาด้วยกัน และบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องและมี

อิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตมหาวิทยาลัยของนักศึกษาด้วย แล้วนำมาผลที่ได้จากแบบสอบถามมาทำการวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย มัชยฐาน พิสัย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ/หรือจัดกลุ่มตามระดับคะแนน ร่วมกับการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่เกี่ยวข้องและมีอิทธิพลต่อการสร้างและเข้าร่วมพื้นที่ทางสังคม รวมไปถึงการวิเคราะห์แบบสามเส้าจากข้อมูลเชิงคุณภาพ ร่วมกับการสัมภาษณ์ในประเด็นประวัติการจัดกิจกรรมนักศึกษาที่มีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับมหาวิทยาลัย คณะ และสาขาวิชา เพื่อตรวจสอบทัศนคติและความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีความสอดคล้องหรือไม่สอดคล้องกันในประเด็นต่างๆ

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเข้าถึง “พื้นที่ทางกายภาพ” และการใช้เวลาในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงงบประมาณเวลารายบุคคลของนักศึกษา เป็นการวิเคราะห์จากข้อมูลเชิงปริมาณที่เกี่ยวข้องกับระยะทางจากมหาวิทยาลัย ยานพาหนะที่ใช้เดินทาง รูปแบบการให้บริการของสถานบันเทิง และค่าใช้จ่ายในการเที่ยวสถานบันเทิง นอกจากนี้ ยังให้ความสนใจต่อการบริโภคในพื้นที่อื่นๆ ด้วย เช่น หอพัก บ้านพัก เป็นต้น ร่วมกับการวิเคราะห์ข้อมูลงบประมาณเวลาจากการบันทึกกิจวัตรรายสัปดาห์จำแนกตามประเภทกิจกรรมของนักศึกษาแต่ละคน เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ในการจัดสรรเวลาเพื่อเข้าถึงการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานที่ต่างๆ โดยเฉพาะสถานบันเทิง และการเปลี่ยนแปลงงบประมาณเวลาภายหลังจากการเข้าถึงการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งจะเชื่อมโยงต่อไปยังผลกระทบต่อตัวนักศึกษา

การวิเคราะห์ผลกระทบจากความสัมพันธ์ทางด้านพื้นที่และเวลาในการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษา ในด้านการเรียน สังคม เศรษฐกิจ และสุขภาพ เป็นการวิเคราะห์เชิงปริมาณและคุณภาพจากแบบสอบถาม ด้วยการให้นักศึกษาประเมินผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ร่วมกับการวิเคราะห์เชิงคุณภาพด้วยวิธีการตรวจสอบสามเส้า (triangulation) และการเปรียบเทียบ (comparison) กับการสัมภาษณ์จากตัวแทนระดับมหาวิทยาลัยและคณะ/สาขาวิชา โดยเฉพาะเรื่องปัญหาและผลกระทบ แนวทางแก้ไข และแนวนโยบายต่อกิจกรรมและการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษา โดยพยายามจำแนกความแตกต่างของผลกระทบและเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของผลกระทบตามกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มหลัก (กลุ่มรุ่นน้องและรุ่นพี่) และแสดงผลการวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย มัชยฐาน พิสัย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ/หรือจัดกลุ่มตามระดับคะแนน ร่วมกับการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่เกี่ยวข้องและมีอิทธิพลต่อผลกระทบในด้านต่างๆ และการอธิบายเหตุผลที่ได้จากการตรวจสอบสามเส้าและการเปรียบเทียบข้างต้น

1.12 ขั้นตอนการดำเนินงาน

โครงการนี้มีระยะเวลาในการดำเนินการรวม 16 เดือน เริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคม พ.ศ.2559 และสิ้นสุดโครงการในเดือนสิงหาคม พ.ศ.2560 โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานประกอบด้วย การดำเนินการเสนอขอจริยธรรมการวิจัย ซึ่งในส่วนของการทำงานในส่วนนี้ทำให้โครงการดำเนินล่าช้ากว่ากำหนด เนื่องจากต้องปรับแก้เนื้อหาตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยหลายครั้ง และได้รับการอนุมัติจริยธรรมวิจัยในวันที่ 11 เมษายน พ.ศ.2560 ดังนั้น ในส่วนของการทำงานส่วนอื่นๆ ที่มีผลสืบเนื่องจากการอนุมัติจริยธรรม อันได้แก่ การรวบรวมข้อมูลแบบสอบถาม การรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกและสัมภาษณ์กลุ่ม การวิเคราะห์ข้อมูลในภาพรวม การเรียบเรียงบทความและรายงานฉบับสมบูรณ์ การแก้ไขและนำเสนอบทความและรายงานฉบับสมบูรณ์ จึงต้องมีการปรับเปลี่ยนระยะเวลาไปจากเดิมเล็กน้อย เพื่อให้โครงการสำเร็จลุล่วงตามกำหนดเวลาเดิม ดังตารางที่ 1.2

1.13 การติดตามและประเมินผล

โครงการวิจัยนี้มีเป้าหมายสำคัญเพื่อป้องกันและลดผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษาในมหาวิทยาลัย ดังนั้น ในช่วงแรกจะเป็นการติดตามผลและสอบถามพฤติกรรมการดื่มของกลุ่มตัวอย่างก่อน เมื่อโครงการวิจัยดำเนินการเสร็จสิ้น ผู้วิจัยจะทำการติดตามประเมินผลของโครงการด้วยการถ่ายทอดข้อเสนอแนะ แนวปฏิบัติ และส่งเสริมการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมระหว่างรุ่นพี่และรุ่นน้อง ให้แก่หน่วยงานพัฒนาคุณภาพนักศึกษาในมหาวิทยาลัย นำไปขยายผลให้แก่นักศึกษาที่มีปัญหาหรือได้รับผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จากนั้น จึงทำการติดตามและประเมินผลการส่งเสริมดังกล่าว โดยทำการสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างและหน่วยงานผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อไป

ตารางที่ 1.2 ขั้นตอนและระยะเวลาในการดำเนินการ

ระยะเวลา การดำเนินงาน	ระยะเวลาในการดำเนินการ (เดือน/ปี)															
	5/59	6/59	7/59	8/59	9/59	10/59	11/59	12/59	1/60	2/60	3/60	4/60	5/60	6/60	7/60	8/60
1. ดำเนินการเสนอขอจริยธรรม การวิจัย																
2. รวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ																
3. ออกแบบเครื่องมือที่ใช้ในการ รวบรวมข้อมูล																
4. รวบรวมข้อมูลแบบสอบถาม																
5. รวบรวมข้อมูลจากการ สัมภาษณ์เชิงลึกและสัมภาษณ์ กลุ่ม																
6. วิเคราะห์ข้อมูลในภาพรวม																
7. เรียบเรียงบทความและรายงาน ฉบับสมบูรณ์																
8. แก้ไขและนำส่งบทความและ รายงานฉบับสมบูรณ์																

1.14 องค์รรภาคิครือข่ายภายในและภายนอกที่นำไปใช้

งานวิจัยชิ้นนี้เป็นแนวทางให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับเยาวชน สตรี และการศึกษา ไม่ว่าจะเป็ นมหาวิทยาลัยต่างๆ รวมไปถึงองค์กรภาครัฐและเอกชน ส่งเสริมและให้ความรู้ที่ เหมาะสมแก่นักศึกษาใน ต่างๆ ของจังหวัดใหม่และพื้นที่อื่นๆ เพื่อสร้างความมั่นใจในการดำเนินชีวิตในมหาวิทยาลัยได้อย่าง ราบรื่นและมีสวัสดิภาพมากขึ้น ในฐานะที่นักศึกษาเป็นอนาคตในการพัฒนาประเทศชาติต่อไปในอนาคต เพื่อให้เข้าใจถึงการก่อตัวของ “พื้นที่ทางสังคม” เหนือ “พื้นที่ทางกายภาพ” อันซับซ้อนด้วยการเข้าถึง เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานบันเทิงในบริบทของชีวิต “นักศึกษามหาวิทยาลัย” และเมืองเชียงใหม่ใน ปัจจุบัน เพื่อเข้าใจเหตุแห่งผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของนักศึกษาได้อย่างกว้างขวาง หลากหลาย และลึกซึ้งมากขึ้น และใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาการใช้บริการสถานบันเทิงของ นักศึกษาและเยาวชนผู้อื่นที่เกี่ยวข้องต่อไปในอนาคต โดยในระยะแรก จะทำการขยายผลและสร้างความ ร่วมมือกับหน่วยงานพัฒนาคุณภาพศึกษาของมหาวิทยาลัยเป็นลำดับแรก เพื่อนำไปป้องกันและลด ผลกระทบให้นักศึกษาในระดับคณะและภาควิชา จากนั้นจึงสังเกตความเป็นไปได้ในการปฏิบัติร่วมกับ เครือข่ายองค์กรทางด้านสุขภาพ เช่น โรงพยาบาล สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ/จังหวัด และหน่วยงาน การศึกษาในระดับอุดมศึกษาและระดับอื่นๆ ในจังหวัดเชียงใหม่และในภาคเหนือตอนบนต่อไป

1.15 ความต่อเนื่องยั่งยืนและการขยายผล

งานวิจัยนี้มีเป้าประสงค์เพื่อขยายผลการศึกษาให้หน่วยงานที่มีอำนาจและเกี่ยวข้อง โดยเฉพาะ หน่วยงานทางด้านเยาวชน สตรี สาธารณสุข และการศึกษา รวมไปถึงการใช้พลังเครือข่ายนักศึกษาด้วย กันเองในมหาวิทยาลัย โดยเฉพาะการรณรงค์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ได้รับความรู้ถึงผลกระทบจากการใช้ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อสร้างพื้นที่ทางสังคม และสร้าง ความพยายามในการเปลี่ยนแปลงค่านิยมและ ทัศนคติในหมู่นักศึกษาให้เป็นไปในทิศทางที่สร้างสรรค์มากขึ้น

1.16 คำโครงเนื้อหาในการศึกษา

รายงานการวิจัย เรื่อง “พื้นที่และเวลา” ในการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษาหญิงใน มหาวิทยาลัยในจังหวัดเชียงใหม่ กำหนดคำโครงเนื้อหาในการศึกษาออกเป็น 6 บท เพื่อวางรากฐานจาก แนวคิด ทฤษฎี สถิติ และข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเยาวชน แสดงผลการศึกษาตาม วัตถุประสงค์ต่างๆ รวมไปถึงการสรุปและอภิปรายผลการศึกษา แต่ละบทมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

บทที่ 1 บทนำ เป็นบทที่กล่าวถึงหลักการและเหตุผลที่ทำให้เกิดการศึกษานี้ รวมไปถึง รายละเอียดต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นขอบเขตในการศึกษา การทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กรอบ แนวคิด วิธีการศึกษาและดำเนินการ และแนวทางการประยุกต์ใช้ในอนาคต

บทที่ 2 การทบทวนข้อมูลและสถิติเกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชน เป็นบทที่ให้รายละเอียดเพิ่มเติมเกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชน ประกอบไปด้วยค่านิยมและพฤติกรรมในการดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นไทย สถิติการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และผลกระทบต่อวัยรุ่นไทย นโยบายและมาตรการเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และพฤติกรรมกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กับเยาวชนในจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อเป็นเหตุผลการสนับสนุนให้กิจการวิจัยชิ้นนี้

บทที่ 3 บทบาทในการสร้างและการเข้าร่วมพื้นที่ทางสังคมด้วยการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ บทนี้เป็นการวิเคราะห์คุณลักษณะพื้นฐานของนักศึกษาหญิง การสะสมทุนทางสังคมทั้งก่อนและระหว่างศึกษาในมหาวิทยาลัย และการสร้างและเข้าร่วมพื้นที่ทางสังคมที่มีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นสื่อกลางกับการดำเนินชีวิตในมหาวิทยาลัย เพื่อให้ทราบถึงการสร้างและเข้าร่วมพื้นที่ทางสังคมของนักศึกษาหญิง อันเป็นผลลัพธ์จากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

บทที่ 4 การเข้าถึงพื้นที่ทางกายภาพกับการเปลี่ยนแปลงงบประมาณเวลา เป็นการวิเคราะห์ความเชื่อมโยงระหว่างการใช้พื้นที่ทางกายภาพทั้งในรูปของห้องพักและสถานบันเทิง ในฐานะพื้นที่ที่สามของการดำเนินชีวิตในมหาวิทยาลัย รวมไปถึงแสดงการเปลี่ยนแปลงงบประมาณเวลาสืบเนื่องจากพฤติกรรมดังกล่าว

บทที่ 5 ผลกระทบและแนวทางแก้ไขปัญหาจากการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ทำการศึกษาถึงผลกระทบในด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านการเรียน สังคม เศรษฐกิจ และสุขภาพ เพื่อนำไปสร้างความเชื่อมโยงกับการประกอบสร้างพื้นที่ที่สาม และวิเคราะห์แนวทางการแก้ไขปัญหาคือการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จากภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในมหาวิทยาลัย

บทที่ 6 สรุปและอภิปรายผลการศึกษา เป็นการสรุปผลการศึกษาและวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ข้อต่างๆ นำไปสู่การอภิปรายกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมไปถึงการแสดงข้อค้นพบใหม่ ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการ และข้อเสนอแนะที่จำเป็น

บทที่ 2

การทบทวนข้อมูลและสถิติเกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชน

ในบทนี้เป็นข้อมูลพื้นฐานของสภาพทั่วไปทางพื้นที่ศึกษา ซึ่งจะแบ่งเนื้อหาออกเป็น 2 บทหลัก ได้แก่ ภาพรวมของเยาวชนไทยกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และเนื้อหาเชิงลึกของเยาวชนและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งมีรายละเอียดต่างๆ ดังนี้

2.1 ค่านิยมและพฤติกรรมในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นไทย

ค่านิยม คือ ความคิดและการแสดงออกถึงการยอมรับและปฏิบัติตาม ซึ่งมักจะเปลี่ยนแปลงไปตามยุคตามสมัย และในปัจจุบันจะเห็นได้ว่ามีค่านิยมที่ผิดแปลกอยู่มาก บางค่านิยมก็ขัดต่อจารีตประเพณี บางค่านิยมไม่ถูกกาลเทศะ บางค่านิยมนำไปสู่ปัญหาต่างๆ ทั้งทางร่างกายและทรัพย์สิน เช่น ค่านิยมการแต่งกายด้วยเสื้อผ้าน้อยชิ้นของเยาวชนหญิงในปัจจุบัน ค่านิยมการใช้ของแบรนด์เนม ค่านิยมการเที่ยวสถานบันเทิง สูดบุหรี่ ดื่มเหล้า และใช้สารเสพติด เป็นต้น ซึ่งค่านิยมเหล่านี้ล้วนแต่เป็นสาเหตุที่นำไปสู่พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเยาวชนไทยในปัจจุบัน

2.1.1 ค่านิยมของสังคมต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เป็นเหตุผลในการเริ่มดื่มที่สำคัญที่สุดสำหรับนักดื่มไทย โดยนักดื่มส่วนใหญ่ให้เหตุผลในการเริ่มดื่มครั้งแรกว่าเป็นการดื่มเพื่อเข้าสังคมหรือเพื่อสังสรรค์ รองมาคือดื่มตามเพื่อนหรือเพื่อนชวนดื่ม และต้องการลองดื่ม ตามลำดับ ดังนั้น การดื่มจึงมีความสัมพันธ์กับเพื่อนและการเข้าสังคมเป็นหลัก ทำให้ปัจจัยทางด้านสังคมเป็นสาเหตุหลักของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยไม่จำเป็นต้องมีโอกาสพิเศษก็ได้ นอกจากนี้ นักดื่มบางรายให้เหตุผลว่าเป็นการดื่มเพื่อผ่อนคลายความเครียด เพื่อความสนุกสนาน และเพื่อสุขภาพ เป็นต้น อีกทั้งยังพบว่า การดื่มของกลุ่มผู้หญิงและวัยรุ่นหญิงมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น เพื่อให้ได้รับการยอมรับในสังคม แสดงให้เห็นถึงความเป็นคนมั่นใจ เป็นผู้หญิงทำงาน พึ่งตนเอง และแก้เหนื่อย และมีความเชื่อว่าสุราทำให้สนุกสนาน ทำให้คลายทุกข์ใจ รวมถึงผู้หญิงบางรายมีความเชื่อว่าการดื่มขาดองเหล้าทำให้สุขภาพดี และในปัจจุบันสังคมยอมรับการดื่มของผู้หญิงมากขึ้น ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงสภาพแวดล้อมทางครอบครัว สังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ (ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา, 2556)

2.1.2 พฤติกรรมกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

วัยรุ่น เป็นระยะที่มีการพัฒนาทางจิตใจจากความเป็นเด็กไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่ เป็นวัยมีพัฒนาการเต็มที่ของร่างกาย พร้อมทั้งจะมีบทบาทที่จะเลือกแนวทางในการดำเนินชีวิตของตนเองและความสัมพันธ์กับบุคคลต่างๆ โดยปัญหาสุขภาพส่วนใหญ่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงพัฒนาการด้าน

ร่างกาย ซึ่งปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพกายที่พบบ่อยๆ และก่อให้เกิดความวิตกกังวลแก่เด็กวัยรุ่น ได้แก่ การเป็นสิ่ว กลิ่นตัว โรคผิวหนัง ความอ้วน ความผิดปกติต่างๆ ทางนรีเวชในวัยรุ่นหญิง โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และการมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพ เช่น สูบบุหรี่ ดื่มเหล้า ดินยา อุบัติเหตุ และการฆ่าตัวตาย (กุลนรี ปานทอง และคณะ, 2559)

การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทำให้เด็กและเยาวชนมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการก่อปัญหาทั้งกับตนเองและครอบครัว จากการศึกษาของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน พบว่า เด็กและเยาวชนกระทำผิดหลังจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งคดีที่มีการกระทำผิดรวมกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากที่สุด คือ การกระทำผิดฐานชีวิตและร่างกาย ฐานความผิดเกี่ยวกับเพศ และฐานความผิดเกี่ยวกับอาวุธ วัตถุระเบิด ตามลำดับ นอกจากนี้ การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีความเกี่ยวข้องกับก่ออาชญากรรมทางเพศและการคุกคามทางเพศด้วย ซึ่งการศึกษาของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน พบว่า การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชนมีผลในการกระตุ้นให้เกิดการกระทำผิด ทั้งการข่มขืน ทำร้ายร่างกาย และก่อคดีฆาตกรรม อีกทั้งส่วนใหญ่ พบว่า เป็นผู้ที่กระทำผิดความผิดขณะมึนเมา

การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีผลต่อปัญหาอาชญากรรมในแทบทุกสังคม ซึ่งการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไม่เพียงแต่จะเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการก่ออาชญากรรมเท่านั้น แต่ยังสามารถทำให้ผู้ดื่มตกเป็นเหยื่อของอาชญากรรมได้เช่นกัน เนื่องจากสภาวะขณะมึนเมามักจะขาดสติและไหวพริบในการหลีกเลี่ยงปัญหา นำไปสู่การตกเป็นเหยื่อในคดีต่างๆ มากมาย อีกทั้งผู้ก่ออาชญากรรมส่วนใหญ่มักดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก่อนการกระทำผิด และผู้ก่ออาชญากรรมเกี่ยวกับความผิดต่อชีวิตและร่างกายมักมีพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นประจำสม่ำเสมอมากกว่าการดื่มนานๆ ครั้งหรือไม่ดื่มเลย นอกจากนี้ ผู้ก่ออาชญากรรมบางรายมักดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อเป็นการข่มใจให้กล้าลงมือ รวมถึงเหตุอาชญากรรมส่วนใหญ่มักเกิดบริเวณสถานที่ดื่มและจำหน่ายสุรา และเกิดกับผู้ร่วมดื่มด้วยกัน และยังพบว่าเหตุอาชญากรรมบางส่วนมีการวางแผนหรือเกิดแรงจูงใจในสถานที่ดื่มและจำหน่ายสุราด้วย โดยเฉพาะในเยาวชน การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เปรียบเสมือนสิ่งเร้าที่ชักนำผู้ดื่มไปสู่ปัญหาต่างๆ เช่น การใช้ความรุนแรง การพกพาอาวุธ การใช้ยาเสพติด และพฤติกรรมทางเพศ เป็นต้น (ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา, 2556)

2.1.3 ผลกระทบของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

พิริยะ ผลพิรุฬห์ (2557) ทำการศึกษา "การดื่มแอลกอฮอล์" กับ "ผลการเรียนของนักศึกษา" ซึ่งพบว่า การดื่มแอลกอฮอล์สร้างปัญหาให้กับของวัยรุ่นไทยในปัจจุบัน เช่น การพักผ่อนไม่เพียงพอ ส่งผลต่อการเรียนและความสามารถในการเรียนรู้ลดลง การเกิดอุบัติเหตุจากการขับขี่ยานพาหนะขณะมึนเมาทำให้สูญเสียทั้งทรัพย์สินและอาจถึงขั้นเสียชีวิตได้ รวมไปถึงผลกระทบทางการเงิน

เนื่องจากใช้จ่ายกับการบริโภคแอลกอฮอล์มากเกินไป นำไปสู่การมีปัญหากับครอบครัวหรือเกิดการกู่หนี้มลทินเกิดขึ้น และปัญหาอื่นๆ ที่เป็นผลมาจากอาการเมินเมา เช่น การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ซึ่งอาจนำไปสู่การติดโรคร้ายหรือการท้องไม่พร้อมได้ ดังนั้น การดื่มแอลกอฮอล์ไม่เพียงแต่เป็นปัญหาสุขภาพของผู้ดื่มเอง แต่ยังส่งผลกระทบต่อปัญหาสังคมด้วย เช่น ปัญหาการว่างงาน อาชญากรรม ยาเสพติด ซึ่งล้วนแต่เป็นภาระของภาครัฐที่จะต้องมาดูแลและสูญเสียค่าใช้จ่ายในการจัดการเรื่องดังกล่าว

2.1.4 สุขภาพกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

จากการศึกษาภาระโรคและการบาดเจ็บของประชาชนไทยใน พ.ศ. 2552 พบว่า ประชาชนไทยสูญเสียปีสุขภาวะ (DALYs) รวมทั้งสิ้น 10.2 ล้านปี แม้ว่าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะเป็นสิ่งถูกกฎหมายในเกือบทุกประเทศทั่วโลก แต่ข้อมูลงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศ พบว่า การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพในเชิงลบมากกว่าเชิงบวกหลายสิบเท่า (ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา, 2556)

ในปัจจุบันพบว่า ประเทศไทยมีนักดื่มหน้าใหม่และอัตราการดื่มแอลกอฮอล์สูงขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มวัยรุ่นผู้หญิงมีอัตราการดื่มหนักและสามารถพบเห็นได้ทั่วไปตามผับ บาร์ และร้านนั่งดื่ม เป็นต้น ซึ่งจากการคาดประมาณแนวโน้มการตายด้วยโรคต่างๆ ของประชากรไทย (พ.ศ.2562) พบว่า ผู้หญิงส่วนใหญ่ประสบปัญหาสุขภาพจากโรคไม่ติดต่อและโรคเรื้อรัง ได้แก่ เบาหวาน หลอดเลือดสมอง และมะเร็งตับ อันมีสาเหตุมาจากกระแสโลกาภิวัตน์ ค่านิยม วัฒนธรรม การดำเนินชีวิตที่ขาดความสมดุล ขาดการใส่ใจ ดูแล และป้องกันปัจจัยเสี่ยงที่ส่งผลต่อสุขภาพ โดยเฉพาะพฤติกรรมเสี่ยงจากการบริโภคอาหาร การสูบบุหรี่ ดื่มสุรา ไม่ออกกำลังกาย และภาวะเครียด (คณะอนุกรรมการสถิติสาขาสุขภาพและคณะทำงานสถิติสาขาสุขภาพ, 2557)

- 1) ปัญหาสุขภาพกาย เครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นปัจจัยเสี่ยงสำคัญที่ก่อให้เกิดโรคและการบาดเจ็บต่างๆ เช่น โรคหลอดเลือดสมอง การบาดเจ็บจากอุบัติเหตุจราจร เบาหวาน การติดสุรา โรคเอดส์ โรคกล้ามเนื้อหัวใจขาดเลือด มะเร็งตับ และโรคซึมเศร้า นอกจากนี้ องค์การอนามัยโลก ยังกล่าวว่า เครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นสาเหตุของความเจ็บป่วยกว่า 60 โรค และสัมพันธ์กับการเกิดโรคไม่ติดต่ออีกด้วย ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา (2556) กล่าวว่า พ.ศ. 2552 การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทำให้ประชากรไทยตายก่อนวันอันควร 408,839 ปีของการเสียชีวิตก่อนวัยอันควร (YLL) อีกทั้งยังมีเชื้อจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จำนวนไม่น้อยที่ต้องอยู่กับความพิการ และก่อให้เกิดความสูญเสียปีสุขภาวะ (DALYs) ถึง 912,885 ปีของการสูญเสียปีสุขภาวะทั้งหมด (ตารางที่ 2.1)

ตารางที่ 2.1 อันดับของโรคและการบาดเจ็บที่มีผลต่อการเสียชีวิต การเสียชีวิตก่อนวัยอันควร (YLL) การมีชีวิตอยู่อย่างไม่สมบูรณ์ (YLD) และการสูญเสียปีสุขภาวะ (DALYs) จำแนกตามเพศ

ลำดับที่	ชาย				หญิง			
	การเสียชีวิต (Death)	เสียชีวิตก่อนวัยอันควร (YLL)	มีชีวิตอยู่อย่างไม่สมบูรณ์ (YLD)	การสูญเสียปีสุขภาวะ (DALYs)	การเสียชีวิต (Death)	เสียชีวิตก่อนวัยอันควร (YLL)	มีชีวิตอยู่อย่างไม่สมบูรณ์ (YLD)	การสูญเสียปีสุขภาวะ (DALYs)
1	หลอดเลือดสมอง (10.4%)	อุบัติเหตุทางถนน (12.4%)	ภาวะติดสุรา (22.6%)	ภาวะติดสุรา (8.7%)	หลอดเลือดสมอง (14.4%)	หลอดเลือดสมอง (10.5%)	ซึมเศร้า (12.4%)	เบาหวาน (8.6%)
2	อุบัติเหตุทางถนน (8.2%)	หลอดเลือดสมอง (7.9%)	ซึมเศร้า (6.0%)	อุบัติเหตุทางถนน (8.6%)	เบาหวาน (9.4%)	เบาหวาน (9.2%)	ต่อกระฉก (8.1%)	หลอดเลือดสมอง (8.0%)
3	หัวใจขาดเลือด (7.7%)	ติดเชื้อ HIV/เอชไอวี (7.2%)	ต่อกระฉก (5.7%)	หลอดเลือดสมอง (6.4%)	หัวใจขาดเลือด (8.9%)	หัวใจขาดเลือด (6.8%)	เบาหวาน (7.9%)	ซึมเศร้า (5.4%)
4	มะเร็งตับ (6.9%)	มะเร็งตับ (6.9%)	เบาหวาน (4.8%)	ติดเชื้อ HIV/เอชไอวี (4.9%)	มะเร็งตับ (4.1%)	ติดเชื้อ HIV/เอชไอวี (6.0%)	ข้อเสื่อม (7.2%)	หัวใจขาดเลือด (4.0%)
5	ปอดอุดกั้นเรื้อรัง (6.0%)	หัวใจขาดเลือด (6.4%)	ข้อเสื่อม (4.3%)	มะเร็งตับ (4.5%)	ไตอักเสบ/ไตพิการ (3.9%)	อุบัติเหตุทางถนน (4.7%)	โรคโลหิตจาง (6.1%)	ติดเชื้อ HIV/เอชไอวี (3.6%)
6	ติดเชื้อ HIV/เอชไอวี (4.8%)	ภาวะตับแข็ง (4.5%)	จิตเภท (3.8%)	หัวใจขาดเลือด (4.3%)	ติดเชื้อ HIV/เอชไอวี (3.3%)	มะเร็งตับ (4.5%)	หลอดเลือดสมอง (4.7%)	ต่อกระฉก (3.5%)
7	มะเร็งหลอดลม (4.2%)	มะเร็งหลอดลม (3.5%)	ปอดอุดกั้นเรื้อรัง (3.7%)	เบาหวาน (3.8%)	ติดเชื้อทางเดินหายใจ (3.0%)	มะเร็งปากมดลูก (3.7%)	สมองเสื่อม (4.4%)	ข้อเสื่อม ปอด และ มดลูก (3.1%)
8	เบาหวาน (4.0%)	ปอดอุดกั้นเรื้อรัง (3.5%)	หลอดเลือดสมอง (3.5%)	ปอดอุดกั้นเรื้อรัง (3.5%)	มะเร็งปากมดลูก (2.8%)	ไตอักเสบ/ไตพิการ (3.4%)	หูหนวก (3.8%)	อุบัติเหตุทางถนน และ มดลูก (2.9%)
9	ภาวะตับแข็ง (3.9%)	เบาหวาน (3.2%)	โลหิตจาง (3.2%)	ภาวะตับแข็ง (3.0%)	อุบัติเหตุทางถนน (2.8%)	มะเร็งเต้านม (2.8%)	วิตกกังวล (3.4%)	โลหิตจาง (2.7%)
10	วันโรค (2.9%)	ถูกทำร้าย (3.0%)	โรคหอบหืด (2.5%)	มะเร็งหลอดลม (2.3%)	ปอดอุดกั้นเรื้อรัง (2.4%)	มะเร็งหลอดลม (2.5%)	จิตเภท (3.0%)	มะเร็งตับ และ ปอด (2.6%)

ที่มา : รายงานภาระโรคและการบาดเจ็บของประชากรไทย พ.ศ. 2552, สำนักงานพัฒนานโยบายสุขภาพระหว่างประเทศ, 2555 อ้างใน ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา, 2556.

ดังนั้น เมื่อเปรียบเทียบกับปัจจัยเสี่ยงด้านอื่นๆ จึงพบว่า การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นปัจจัยเสี่ยงสำคัญทางสุขภาพอันดับหนึ่งของการสูญเสียปีสุขภาวะ และเป็นปัจจัยเสี่ยงทางสุขภาพอันดับสามจากการเสียชีวิตและจำนวนปีการเสียชีวิตก่อนวัยอันควร นอกจากนี้ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีผลต่อโอกาสการเกิดและอัตราการเสียชีวิตของโรคตับหลายชนิด ถึงแม้ว่าโรคตับแข็งจะเกิดได้จากหลายสาเหตุ เช่น ไวรัสตับอักเสบ ท่อน้ำดี หรือการใช้ยาและเคมีบำบัด แต่แท้จริงแล้ว โรคตับแข็งมีความสัมพันธ์อย่างชัดเจนกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยเฉพาะการดื่มเป็นเวลานาน (ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา, 2556)

ตารางที่ 2.2 สถิติผู้ป่วยจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของสถาบันวิจัยรณรงค์
ปีงบประมาณ 2556-2559 จำแนกตามอายุและเพศ

อายุ (ปี)	2556			2557			2558			2559		
	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม
0-14	2	0	2	0	0	0	0	0	0	2	0	2
15-19	2	0	2	6	0	6	6	0	6	6	0	6
20-24	31	2	33	21	1	22	24	1	25	29	1	30
25-29	78	7	85	71	5	76	66	4	70	58	6	64
30-34	175	21	196	161	17	178	125	14	139	134	14	148
35-39	237	20	257	215	16	231	215	16	231	177	19	196
40-44	210	24	234	168	23	191	208	17	225	197	17	214
45-49	206	25	231	170	20	190	156	28	184	172	28	200
50-54	122	13	135	119	27	146	126	16	142	111	21	132
55-59	97	17	114	92	15	107	91	19	110	92	12	104
60-64	44	15	59	55	4	59	31	9	40	40	4	44
65-69	15	4	19	18	5	23	24	5	29	25	5	30
70+	17	4	21	14	2	16	21	4	25	8	4	12
รวม	1,236	152	1,388	1,110	135	1,245	1,093	133	1,226	1,051	131	1,182

ที่มา : สถาบันบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดแห่งชาติบรมราชชนนี, 2559.

จากตารางที่ 2.2 จะเห็นได้ว่าจำนวนสถิติผู้ป่วยที่เข้ารับการบำบัดการติดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตั้งแต่ พ.ศ.2556-2559 มีมากกว่า 1,000 รายต่อปี และส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 30-59 ปี มากที่สุด ซึ่งสาเหตุในการเข้ารับการรักษาส่วนใหญ่มาจากความต้องการที่จะเลิกดื่มเพื่ออนาคตมากที่สุด รองมา คือ ถูกคนรอบข้างหรือ

ครอบครัวบังคับให้เข้ารับการรักษ และเข้ารับการรักษาเนื่องจากสุขภาพทรุดโทรมตามลำดับ (ตารางที่ 2.3)

ตารางที่ 2.3 สถิติผู้ป่วยจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของสถาบันวิจัยรักษ
ปีงบประมาณ 2556-2559 จำแนกตามสาเหตุการเข้ารับการรักษ

ประเภท	2556			2557			2558			2559		
	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม
สุขภาพทรุดโทรม	198	21	219	206	26	232	113	19	132	179	19	198
กลัวถูกจับ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1
เงินไม่พอใช้	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
เพื่ออนาคต + ต้องการเลิก	647	90	737	581	65	646	611	68	679	688	86	774
ถูกบังคับ + ทางบ้าน ขอร้อง	351	39	390	295	44	339	339	45	384	166	24	190
อื่นๆ	40	2	42	28	0	28	30	1	31	14	1	18
รวม	1,236	152	1,388	1,110	135	1,245	1,093	133	1,226	1,048	131	1,182

ที่มา : สถาบันบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดแห่งชาติบรมราชชนนี, 2559

- ปัญหาสุขภาพจิตกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เรื่องดื่มแอลกอฮอล์และปัญหาสุขภาพจิตมีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกันอย่างซับซ้อนในลักษณะของความสัมพันธ์แบบเป็นวงจรถ้วนคือ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นสาเหตุของปัญหาสุขภาพจิต แต่ในขณะเดียวกันผู้ที่มีปัญหาสุขภาพจิตก็มักดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างหนักและเป็นประจำ จากข้อมูลการสำรวจโรคจิตเวชของวัยรุ่นไทยอายุ 15 - 59 ปี พบว่า ใน พ.ศ.2551 มีคนที่เข้าข่ายมีความผิดปกติในพฤติกรรมกรดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากถึง 5 ล้านคน จากประชากรทั้งหมดประมาณ 43 ล้านคน ซึ่งในจำนวนนี้มีแนวโน้มของการใช้เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในทางที่ผิดและมีภาวะติดสุรา อีกทั้งพบว่า มีปัญหาจากการดื่มสุราและปัญหาสุขภาพจิตตามมา เช่น ภาวะซึมเศร้า ภาวะวิตกกังวล โรคจิตเภท เป็นต้น

ปัญหาสุขภาพจิตที่มีสาเหตุมาจากการดื่มสุรามีมากกว่าการบาดเจ็บและโรคตับแข็ง โดยเฉพาะการดื่มสุราที่สัมพันธ์กับภาวะซึมเศร้า ซึ่งนำไปสู่สาเหตุของการทำร้ายตนเอง โดยองค์การอนามัยโลก รายงานว่า การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีความสัมพันธ์กับการฆ่าตัวตาย คือ หากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ลดลง อัตราการเสียชีวิตจากการฆ่าตัวตายเป็นสำเร็จก็จะลดลงเช่นกัน แต่ทั้งนี้ จำนวนนักดื่มที่มีปัญหาสุขภาพจิตไม่สอดคล้องกับการเข้ารับการรักษ ซึ่งมีความเป็นไปได้ว่า คนไทยที่มีปัญหาจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไม่ได้เข้ารับบริการทางสุขภาพ และไม่เข้ารับการบำบัดรักษาปัญหาจากการ

คัมเครื่องคัมแอลกอฮอล์ ซึ่งข้อจำกัดของการเข้าถึงเพื่อรับการบำบัดรักษาปัญหาจากการคัมเครื่องคัมแอลกอฮอล์เป็นความเสี่ยงที่ทำให้ปัญหาสุขภาพของกลุ่มคนเหล่านี้ลุกลามและรุนแรงมากขึ้น ทั้งนี้ การคัมเครื่องคัมแอลกอฮอล์ไม่เพียงแต่สร้างปัญหาสุขภาพกายและสุขภาพจิตให้แก่ตัวผู้คัมเท่านั้น แต่ยังสร้างปัญหาทางสุขภาพจิตและการใช้ความรุนแรงให้แก่ครอบครัวหรือคนรอบข้างด้วย เช่น ก่อให้เกิดความรุนแรงในครอบครัว ความเครียด และความวิตกกังวลของคนในครอบครัว นำไปสู่ปัญหาสุขภาพจิตในอนาคต ซึ่งจากการสำรวจประชากร พ.ศ.2554 พบว่า ประชากรไทยส่วนใหญ่เคยมี/พบเห็นปัญหาความสัมพันธ์กับเพื่อน/เพื่อนร่วมงาน/เพื่อนบ้านที่เกิดจากการคัมเครื่องคัมแอลกอฮอล์ และรองมา คือ เคยมี/พบเห็นปัญหาในลักษณะดังกล่าวภายในครอบครัว

ดังนั้น ทศนคติและค่านิยมจึงเป็นเหตุจูงใจสำคัญของเยาวชนไทยในปัจจุบัน ที่นำไปสู่การปฏิบัติตัวทั้งถูกและผิด ยิ่งในสถานการณ์ปัจจุบันที่หล่อหลอมว่า ทุกเทศกาล งานเลี้ยง หรืองานมงคลต่างๆ ต้องมีเหล้าหรือเครื่องคัมแอลกอฮอล์เป็นส่วนประกอบในงาน เพื่อให้เกิดความสนุกสนาน สวรรค์ ครื้นเครง และเป็นที่เชิดหน้าชูตาของเจ้าภาพ ประกอบกับสื่อโฆษณาในปัจจุบันที่ทำให้เด็กและเยาวชนเข้าถึงได้ง่ายขึ้น จึงเกิดพฤติกรรมการเลียนแบบผู้ใหญ่ โดยมีความอยากรู้อยากลองเป็นทุนเดิม ซึ่งล้วนแต่เป็นปัจจัยเสี่ยงนำไปสู่พฤติกรรมการเริ่มคัมและการเสพติดเครื่องคัมแอลกอฮอล์ได้ ทั้งนี้ เยาวชนยังคงเป็นวัยที่เปราะบางที่ได้รับผลกระทบจากการคัมเครื่องคัมแอลกอฮอล์มากกว่าวัยผู้ใหญ่ เนื่องจากยังต้องเรียน ยังคงต้องพึ่งพารายรับจากครอบครัว ยังต้องเลือกสายงานและอนาคต ซึ่งการคัมเครื่องคัมแอลกอฮอล์ของวัยศึกษาคณะนี้ ส่งผลกระทบต่อเยาวชนในหลายๆ ด้าน ทั้งการขบขันขณะมีเมามาอาจทำให้ผู้อื่นหรือแม้แต่ตัวเองได้รับบาดเจ็บ เสียทรัพย์สิน หรือถึงขั้นเสียชีวิตได้ รวมไปถึงการเที่ยวกลางคืนและคัมสุราทำให้ต้องขาดเรียน หรือนำไปสู่ปัญหาอาชญากรรม ข่มขืน หรือแม้แต่ภาวะท้องไม่พร้อมในเพศหญิงได้ อีกทั้งทำให้ต้องขาดเรียน เรียนไม่รู้เรื่อง ผลการเรียนตกต่ำ เงินไม่พอใช้ มีปัญหากับครอบครัว ปัญหาสุขภาพ และเป็นจุดเริ่มต้นของการเข้าไปพัวพันกับการพนันและยาเสพติดด้วย ซึ่งผลกระทบต่างๆ ข้างต้น เป็นลักษณะของปัญหาลูกโซ่ที่ล้วนแต่มีสาเหตุมาจากการคัมเครื่องคัมแอลกอฮอล์ทั้งสิ้น

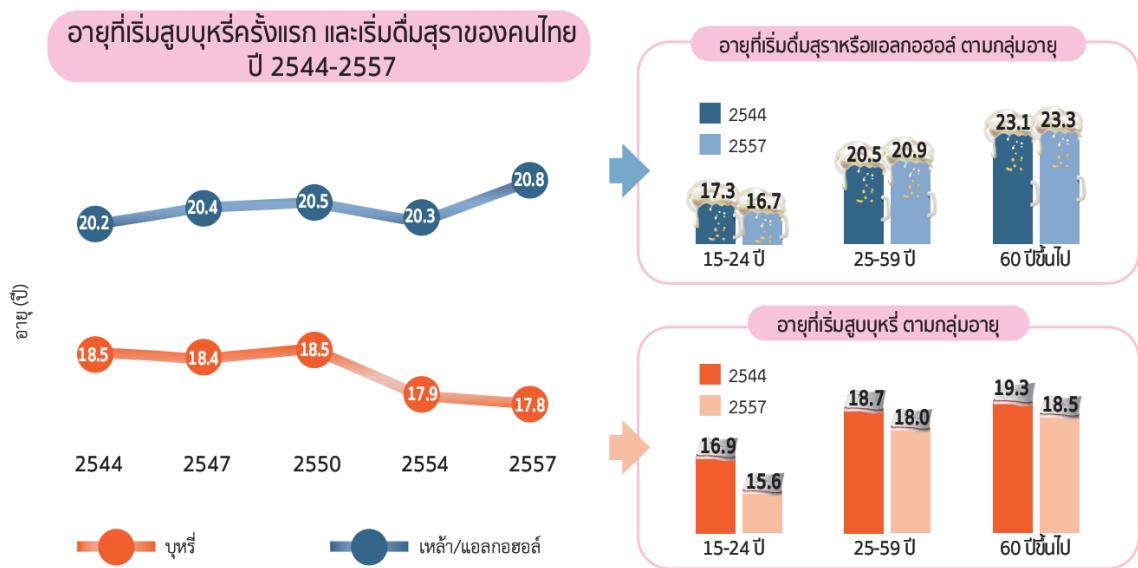
2.2 สถิติการคัมเครื่องคัมแอลกอฮอล์และผลกระทบต่อวัยรุ่นไทย

2.2.1 สถิติเกี่ยวกับพฤติกรรมสุขภาพของวัยรุ่นไทย

จากข้อมูลการสำรวจ พ.ศ.2544-2557 พบว่า ประชากรในปัจจุบัน (Generation Y หรือผู้ที่เกิดใน พ.ศ.2523-2540) มีอายุเฉลี่ยที่เริ่มสูบบุหรี่ลดลงจาก 18.5 ปี เป็น 17.8 ปี ส่วนอายุเฉลี่ยของการเริ่มคัมเครื่องคัมแอลกอฮอล์เพิ่มขึ้นจาก 20.2 ปี เป็น 20.8 ปี (ภาพที่ 2.1) อายุเฉลี่ยของการมีเพศสัมพันธ์

ครั้งแรกของคนรุ่นใหม่ลดลงอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่จำนวนคู่นอนเฉลี่ยโดยเฉพาะเพศหญิงมีแนวโน้มสูงกว่าเพศชาย (สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2559)

จากข้อมูลสถิติ พ.ศ.2557 พบว่า เยาวชน (15-24 ปี) มีอายุเฉลี่ยที่เริ่มดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ 16.7 ปี โดยสาเหตุของการดื่มสุราครั้งแรกมาจากการเข้าสังคมหรือการสังสรรค์ (ร้อยละ 41.9) รองมาคือ ทำตามเพื่อนหรือเพื่อนชวนดื่ม (ร้อยละ 27.3) และอยากลองดื่ม (ร้อยละ 24.4) ซึ่งประชากรผู้ที่ดื่มสุราในรอบ 12 เดือนที่ผ่านมา เป็นผู้ที่ดื่มหลายๆครั้ง (ร้อยละ 57.6) และเป็นผู้ที่ดื่มสม่ำเสมอ (ร้อยละ 42.4) อีกทั้งพบว่า เบียร์ เป็นประเภทเครื่องดื่มที่ได้รับความนิยมมากที่สุด (ร้อยละ 65.8) รองมาคือ สุราแดง/สุราสีราคาดุก (ร้อยละ 42.1) และสุราขาว/สุรากลั่นชุมชน (ร้อยละ 39.3) ทั้งนี้ เยาวชนอายุ 15-24 ปี มีพฤติกรรมดื่มสุราก่อนขับรถและเคยได้รับบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุสูงกว่าวัยอื่นๆ (ร้อยละ 9.9) นอกจากนี้ยังพบว่า ผู้ที่ดื่มสุรามีปัญหาที่ตามมาหลังการดื่มสุรา คือ มีปัญหาภายในครอบครัวเกี่ยวกับการเงิน (ร้อยละ 5.7) เกิดการทะเลาะวิวาท (ร้อยละ 5.5) และก่อให้เกิดความรำคาญแก่ผู้อื่น รบกวนการทำงานและคุณภาพชีวิต (ร้อยละ 4.3) (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2557)

ภาพที่ 2.1 อายุที่เริ่มสูบบุหรี่ครั้งแรกและเริ่มดื่มสุราของคนไทย พ.ศ.2544-2557

ที่มา : การสำรวจพฤติกรรมการสูบบุหรี่และการดื่มสุราของประชากร พ.ศ.2544-2557

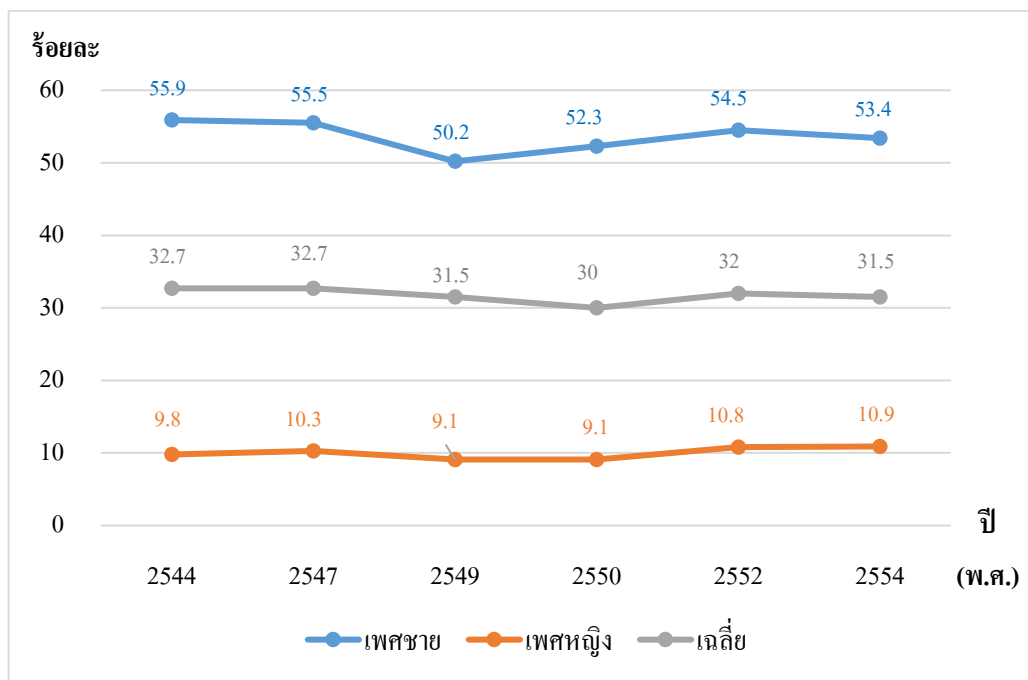
อ้างอิงใน สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล (2559)

ทางด้านสาเหตุของการสูบบุหรี่และดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชนมักเกิดจากสิ่งเร้าทางสภาพแวดล้อมรอบตัว ทั้งจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์รอบสถานศึกษา การโฆษณาผ่านสื่อต่างๆ รวมถึงการหาซื้อได้ง่ายและสะดวก อีกทั้งข้อมูลองค์การอนามัยโลก พบว่า คนไทยดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สูงเป็นอันดับที่ 40 ของโลก และอันดับที่ 3 ของเอเชีย ซึ่งแอลกอฮอล์เป็นต้นเหตุของการ

เสียชีวิตจากอุบัติเหตุจากรถถึงร้อยละ 90 โดยมีผู้เสียชีวิต 26,000 รายต่อปี และส่วนใหญ่เป็นเยาวชนก่อนให้เกิดความสูญเสียทางด้านเศรษฐกิจปีละไม่ต่ำกว่า 150,000 ล้านบาท (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2554 อ้างใน พิริยะ ผลพิรุฬห์, 2557)

2.2.2 สถิติการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

สุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีบทบาทในสังคมไทยมาช้านาน ไม่ว่าจะเป็นสังคมชนบทหรือสังคมเมือง ด้วยลักษณะจารีตประเพณีและวัฒนธรรมต่างๆ ในสังคมไทย เช่น งานเลี้ยง/สังสรรค์ไม่ว่าจะเป็นงานแต่งงาน งานรับปริญญา งานขึ้นบ้านใหม่ ฉลองปีใหม่ สงกรานต์ ฯลฯ ล้วนแต่ต้องมีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ อาจด้วยค่านิยมที่เชื่อว่าทำให้งานสนุกสนานมากขึ้น และเป็นเสมือนเป็นหน้าตาของเจ้าภาพด้วยเช่นกัน อีกทั้งในสังคมชนบทมักจะเชื่อว่าการดื่มสุรา โดยเฉพาะสุราขาวหรือสุราพื้นบ้าน ช่วยให้มีพลังกำลัง แก้ปวดเมื่อย ช่วยให้อนอนหลับสนิท และร่างกายอ่อนขึ้น

ภาพที่ 2.2 อัตราการดื่มสุราของประชากรไทย อายุ 15 ปีขึ้นไป
ที่มา : คัดแปลงจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ (2554)

จากภาพที่ 2.2 ข้อมูลการสำรวจอัตราการดื่มสุราของประชากรไทย อายุ 15 ปีขึ้นไป พ.ศ.2544-2554 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ (2554) พบว่า อัตราการดื่มสุราของคนไทยโดยเฉลี่ยสูงกว่าร้อยละ 30 โดย พ.ศ.2544 และ พ.ศ.2547 เป็นปีที่มีอัตราการดื่มสุราเฉลี่ยสูงสุด (ร้อยละ 32.7) เพศชายมีอัตราการดื่มสุราสูงกว่าเพศหญิงถึง 4 เท่า แต่ทั้งนี้ เพศหญิงมีอัตราการดื่มสุราสูงขึ้นตั้งแต่ พ.ศ.2552-2554

2.2.3 สาเหตุที่เริ่มดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

สาเหตุที่ประชากรไทยอายุ 15 – 24 ปี เริ่มดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ส่วนใหญ่มีสาเหตุหลักมาจากการดื่มเพื่อเข้าสังคม/การสังสรรค์ (7,613,651 ราย) ตามอย่างเพื่อน/เพื่อนชวนดื่ม (6,624,929 ราย) อยากรทดลองดื่มเอง (5,218,539 ราย) และสาเหตุอื่นๆ ได้แก่ เพื่อความโก้เก๋ เพื่อให้เจริญอาหาร มีความเครียด/วิตกกังวล ตามอย่างสมาชิกในครัวเรือน เพื่อความเป็นผู้ใหญ่ ตามอย่างคนนอกครัวเรือน/คารา ใช้เป็นยาหรือส่วนผสมของยา ผู้ใหญ่ใช้ให้ไปซื้อ และผัดหวัง ตามลำดับ (ตารางที่ 2.4)

ตารางที่ 2.4 จำนวนประชากรอายุ 15 – 24 ปี จำแนกตามสาเหตุที่เริ่มดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

พ.ศ.2547-2557

สาเหตุที่เริ่มดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	ปี (พ.ศ.)				รวม (ราย)
	2547	2550	2554	2557	
อยากรทดลองดื่ม	2,655,183	827,671	827,671	908,014	5,218,539
ผู้ใหญ่ใช้ให้ไปซื้อ	16,405	2,728	2,728	-	21,861
เพื่อเข้าสังคม / การสังสรรค์	5,323,169	686,942	686,942	916,598	7,613,651
เพื่อความโก้เก๋	108,267	20,578	20,578	40,550	189,973
เพื่อความเป็นผู้ใหญ่	55,489	3,949	3,949	9,983	73,370
มีความเครียด / วิตกกังวล	119,321	7,179	7,179	12,617	146,296
ตามอย่างเพื่อน / เพื่อนชวนดื่ม	4,110,842	748,161	748,161	1,017,765	6,624,929
ตามอย่างสมาชิกในครัวเรือน	52,734	5,588	5,588	16,727	80,637
ตามอย่างคนนอกครัวเรือน / คารา	63,779	-	-	-	63,779
เพื่อให้เจริญอาหาร	154,829	4,134	4,134	-	163,097
ใช้เป็นยาหรือส่วนผสมของยา	47,101	328	328	2,350	50,107
ความผัดหวัง	7,124	210	210	850	8,394

ที่มา : คัดแปลงจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2547, 2550, 2554, 2557.

2.2.4 พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประชากรไทยโดยรวมนั้น พบว่า ส่วนใหญ่ดื่มนานๆ ครั้ง คือ ประมาณ 1-3 วัน/เดือน โดยที่ พ.ศ.2557 มีจำนวนมากที่สุดถึง 735,230 ราย รองมา คือ 1-2 วัน/สัปดาห์ โดยที่ พ.ศ.2550 มากที่สุด จำนวน 536,144 ราย และลำดับต่อมา คือ น้อยกว่า 1 วัน/เดือน โดย พ.ศ.2554 มากที่สุด จำนวน 507,179 ราย และเมื่อพิจารณาจากผู้ดื่มสุราทั้งหมด พบว่า พ.ศ.2554 มีความถี่ของการดื่มมากที่สุด (2,462,745 ราย) รองมา คือ พ.ศ.2557 (2,428,285 ราย) และ พ.ศ.2550 (2,336,075 ราย) ตามลำดับ ดังตารางที่ 2.5

ตารางที่ 2.5 จำนวนประชากรอายุ 15 – 24 ปี จำแนกตามพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

พ.ศ.2550-2557

ปี (พ.ศ.)	พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระหว่าง 12 เดือนก่อนวันสัมภาษณ์ (ราย)										
				ดื่ม							
				ทุกวัน	5 – 6 วัน/ สัปดาห์	3 – 4 วัน/ สัปดาห์	1 – 2 วัน/ สัปดาห์	1 - 3 วัน/ เดือน	< 1 วัน/ เดือน	3 - 5 วัน/ปี	1 - 2 วัน/ปี
2550	7,977,543	224,580	2,336,075	137,630	-	143,417	536,144	741,351	389,970	266,334	121,228
2554	7,701,863	240,512	2,462,745	101,896	135,806	199,950	514,343	691,206	507,179	154,047	158,317
2557	6,686,108	522,385	2,428,285	100,408	40,430	167,906	395,141	735,230	312,687	262,999	413,484

ที่มา : คัดแปลงจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2550, 2554, 2557.

2.2.5 ประเภทเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ได้รับความนิยม

เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่กลุ่มเยาวชน อายุ 15-24 ปี นิยมดื่มมากที่สุด คือ เบียร์ ซึ่งสูงเป็นอันดับ 1 ของทั้ง 3 ปี โดยที่ พ.ศ.2554 มีจำนวนผู้ดื่มมากที่สุด คือ 1,901,676 ราย รองมา คือ สุราสี/สุราแดงทั้งของไทยและนำเข้าจากต่างประเทศ ซึ่งจากตารางที่ 2.6 จะเห็นได้ว่าจำนวนผู้ดื่มสุราสี/สุราแดงเพิ่มขึ้นทุกปี โดยเมื่อ พ.ศ.2550 มีจำนวนผู้ดื่ม 308,791 ราย เพิ่มขึ้น 1,176,021 ราย ใน พ.ศ.2554 และเพิ่มขึ้นอีกใน พ.ศ.2557 เป็น 1,379,081 ราย ลำดับต่อมา คือ สุราขาว/สุรากลั่นชุมชน ซึ่งใน พ.ศ.2554 มีจำนวนผู้ดื่มสูงที่สุดใน 3 ปี คือ 933,267 ราย ส่วนเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ประเภทอื่นๆ ได้แก่ ไวน์คูลเลอร์/สุราผสมน้ำผลไม้/เหล้าปั่น สุราจีน/เซียงซุน/เหมาไถ/ขาดอง ไวน์องุ่น/แชมเปญ/ไวน์ผลไม้ และสุราหมักพื้นบ้าน ตามลำดับ

2.2.6 ค่าใช้จ่ายในการซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ในส่วนของค่าใช้จ่ายในการซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เฉลี่ยต่อเดือนของนักดื่มวัยเยาวชน 15-24 ปี พบว่า ส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่ายอยู่ที่ประมาณ 200-1,000 บาทต่อเดือน ซึ่ง พ.ศ.2554 มีผู้เสียค่าใช้จ่ายในช่วงนี้มากที่สุดถึง 1,435,307 ราย รองมา คือ 1-199 บาทต่อเดือน ซึ่งค่าใช้จ่ายในช่วงนี้จะเห็นได้ว่าลดลงทุกปี และค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตามค่านิยม สภาพเศรษฐกิจ และภาษีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และลำดับต่อมา คือ ไม่ได้เสียค่าใช้จ่ายในการดื่มเอง โดยในส่วนนี้อาจเป็นในรูปแบบของงานเลี้ยงต่างๆ เล่น งานเลี้ยงบริษัท งานเลี้ยงวันเกิด งานเลี้ยงแต่งงาน เป็นต้น ซึ่งทำให้ผู้ดื่มที่ไปร่วมงานไม่เสียค่าใช้จ่ายใดๆ ทั้งนี้ สามารถสังเกตได้ว่า ค่าใช้จ่ายของ พ.ศ.2550 และ 2554 มีแนวโน้มสูงขึ้น ซึ่งเห็นได้จากมีผู้ที่เสียค่าใช้จ่ายในการซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ 3,001-5,000 บาท เพิ่มจำนวนมากขึ้น ดังตารางที่ 2.7

ตารางที่ 2.6 จำนวนประชากรอายุ 15 – 24 ปี จำแนกตามประเภทเครื่องดื่มนอกแอลกอฮอล์
ที่ได้รับความนิยม พ.ศ.2550-2557

ปี (พ.ศ.)	ประเภทของเครื่องดื่มนอกแอลกอฮอล์ที่ดื่ม (ราย)						
	สุราขาว / สุรากลั่น ชุมชน	เบียร์	สุราสี / สุราแดง	สุราหมัก พื้นบ้าน	ไวน์องุ่น / แชมเปญ / ไวน์ผลไม้	ไวน์คูลเลอร์ / สุราผสมน้ำ ผลไม้ / เหล้าปั่น	สุราจีน / เชียง ชุน / เหมาไถ / ยาดอง
2550	694,574	1,307,450	308,791	210	4,512	13,634	6,019
2554	933,267	1,901,676	1,176,021	31,016	19,148	73,044	44,811
2557	693,731	1,891,646	1,379,081	125,615	142,733	288,245	119,496

ที่มา : คัดแปลงจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2550, 2554, 2557.

ตารางที่ 2.7 จำนวนประชากรอายุ 15 – 24 ปี จำแนกตามค่าใช้จ่ายในการซื้อเครื่องดื่มนอกแอลกอฮอล์
พ.ศ.2547-2554

ปี (พ.ศ.)	ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนในการซื้อเครื่องดื่มนอกแอลกอฮอล์ (บาท)						
	0	1-199	200-1,000	1,001- 2,000	2,001- 3,000	3,001- 4,000	4,001- 5,000
2547	-	1,355,043	1,132,468	31,015	15,048	-	-
2550	-	1,281,525	972,750	34,051	10,271	146	438
2554	513,058	547,115	1,435,307	62,261	9,778	832	904

ที่มา : คัดแปลงจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2547, 2550, 2554.

หมายเหตุ : 0 บาท หมายถึง ผู้ที่ไม่ได้เสียค่าใช้จ่ายในการดื่มเอง

2.2.7 สถานที่ซื้อเครื่องดื่มนอกแอลกอฮอล์

จากการสำรวจสถานที่ซื้อเครื่องดื่มนอกแอลกอฮอล์ที่นิยมของเยาวชนไทย พ.ศ.2550-2557 พบว่า ส่วนใหญ่นิยมซื้อเครื่องดื่มนอกแอลกอฮอล์จากร้านขายของชำ ซึ่งเพิ่มจำนวนมากขึ้นทุกปี จาก พ.ศ.2550 จำนวน 1,866,286 ราย เพิ่มเป็น 1,877,617 ราย ใน พ.ศ.2554 และเพิ่มขึ้นอีกใน พ.ศ.2557 เป็นจำนวน 1,914,117 ราย รองมา คือ นิยมซื้อจากร้านสะดวกซื้อ ซึ่งเป็นที่ได้รับความนิยมมากขึ้น เห็นได้จาก สถิติใน พ.ศ.2557 มีจำนวนถึง 210,191 ราย ซึ่งเพิ่มมากขึ้นกว่า พ.ศ.2550 และ พ.ศ.2554 มาก ลำดับ ต่อมา คือ ร้านอาหาร/ภัตตาคาร ซึ่งเป็นสถานที่ที่ได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นทุกปีเช่นกัน ส่วนสถานที่ อื่นๆ ได้แก่ ผับ/บาร์/คาราโอเกะ ร้านขายเครื่องดื่มนอกแอลกอฮอล์ ตลาด ผลิตนเองในชุมชน/บ้าน ห้างสรรพสินค้า ร้านค้าในวัด ร้านค้าในหอพัก ร้านค้าในสวนสาธารณะ ร้านค้าในปั๊มน้ำมัน และ ร้านค้าที่อยู่ในสถานที่ราชการ ตามลำดับ ดังตารางที่ 2.8

ตารางที่ 2.8 จำนวนประชากรอายุ 15 – 24 ปี จำแนกตามสถานที่ซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

พ.ศ.2550-2557

สถานที่นิยมซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	ปี (พ.ศ.)		
	2550	2554	2557
ตลาด	24,769	-	-
ห้างสรรพสินค้า	7,704	-	-
ร้านขายของชำ	1,866,286	1,877,617	1,914,117
ร้านสะดวกซื้อ	137,911	137,751	210,191
ร้านอาหาร/ภัตตาคาร	102,445	107,725	130,902
ร้านขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	46,292	-	-
ผับ/บาร์/คาราโอเกะ	46,249	52,855	86,439
ร้านค้าในวัด	-	2,878	-
ร้านค้าที่อยู่ในสถานที่ราชการ	-	250	-
ร้านค้าในหอพัก	-	987	-
ร้านค้าในปั๊มน้ำมัน	-	354	-
ร้านค้าในสวนสาธารณะ	-	778	-
ผลิตเองในชุมชน/บ้าน	23,397	-	-

ที่มา : คัดแปลงจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2550, 2554, 2557.

2.2.8 สถานที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

จากการสำรวจสถานที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่นิยมของเยาวชนไทย พ.ศ.2550-2557 พบว่า เยาวชนส่วนใหญ่นิยมดื่มที่บ้านคนอื่นมากที่สุด และเป็นสถานที่ที่ได้รับความนิยมมากที่สุดใน พ.ศ.2557 (1,195,703 ราย) ซึ่งอาจเป็นลักษณะของงานสังสรรค์เล็กๆ เช่น งานเลี้ยงวันเกิด หรือการดื่มหลังเลิกเรียน หรือการโดดเรียนมาดื่มในช่วงกลางวันก็เป็นไปได้ และมักจะเกิดขึ้นในช่วงที่ผู้ปกครองไม่อยู่บ้านหรือเยาวชนอาศัยอยู่บ้านตามลำพัง รองมา คือ นิยมดื่มที่บ้านตนเอง โดยที่ใน พ.ศ.2554 เป็นปีที่นิยมดื่มที่บ้านตนเองมากที่สุดถึง 1,034,980 ราย ซึ่งในกรณีนี้ก็มีรูปแบบเหมือนการดื่มที่บ้านคนอื่น เพียงแต่เปลี่ยนจากผู้ถูกชักชวน เป็นผู้ชักชวนให้มาที่บ้านหรือแม้กระทั่งดื่มคนเดียวก็เป็นไปได้ ส่วนสถานที่อื่นๆ ได้แก่ สโมสร/ในงานเลี้ยง ร้านอาหาร/ภัตตาคาร ผับ/บาร์/ร้านคาราโอเกะ ร้านขายของชำ สถานที่อื่นๆ ที่ทำงาน ในหอพัก ที่สาธารณะ/วัด/โรงเรียน ร้านขายสุรา/ร้านยา/ร้านขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ สถานบริการสาธารณสุข/สถานพยาบาล และปั๊มน้ำมัน/ร้านค้าในปั๊มน้ำมัน ตามลำดับ (ตารางที่ 2.9)

ตารางที่ 2.9 จำนวนประชากรอายุ 15 – 24 ปี จำแนกตามสถานที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

พ.ศ.2550-2557

สถานที่นิยมดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	ปี (พ.ศ.)		
	2550	2554	2557
บ้านตนเอง	743,765	1,034,980	569,453
บ้านคนอื่น	1,155,317	878,226	1,195,703
ร้านขายของชำ	110,846	-	-
ร้านอาหาร/ภัตตาคาร	146,503	139,143	209,738
ร้านขายสุรา/ร้านชาดอง	14,916	-	-
ผับ/บาร์/ร้านคาราโอเกะ	67,001	53,832	134,548
สโมสร/ในงานเลี้ยง	-	291,241	270,375
ที่ทำงาน	51,099	27,661	-
ในหอพัก	-	19,514	-
ที่สาธารณะ/วัด/โรงเรียน	14,675	4,726	-
สถานบริการสาธารณสุข/สถานพยาบาล	-	441	-
ปั้มน้ำมัน/ร้านค้าในปั้มน้ำมัน	-	58	-
อื่นๆ	22,828	12,925	48,469

ที่มา : คัดแปลงจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2550, 2554, 2557.

2.2.9 ปัญหาที่เกิดจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ปัญหาที่เกิดจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชนอายุ 15-24 ปี พบว่า ประสบปัญหาทางการเงินมากที่สุด ซึ่งเป็นเยาวชนใน พ.ศ.2547 ทั้งหมด (963,538 ราย) รองมา คือ ได้รับอุบัติเหตุหรือได้รับบาดเจ็บหลังจากดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งในส่วนนี้พบว่า มีจำนวนลดลงในทุกปี จาก พ.ศ.2547 จำนวน 459,375 ราย ลดลงเป็น 204,443 ราย ใน พ.ศ.2550 และลดลงอีกกว่าครึ่งใน พ.ศ.2554 เป็น 59,575 ราย ทั้งนี้ อาจเนื่องจากมาตรการทางกฎหมายที่เข้มงวดขึ้น ส่งผลต่อพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ลดลง ลำดับต่อมา คือ การใช้ความรุนแรงและส่งผลต่อความสัมพันธ์ภายในบ้าน พบว่าเป็นปัญหาของประชากรในทุกๆ ปี เช่นเดียวกับปัญหาด้านอุบัติเหตุหรือได้รับบาดเจ็บ ซึ่งการใช้ความรุนแรงและปัญหาความสัมพันธ์ภายในบ้านมีจำนวนลดลงเช่นกัน จาก พ.ศ.2547 มีจำนวน 258,843 ราย ลดลงเป็น 220,512 ราย ใน พ.ศ.2550 และลดลงอีกใน พ.ศ.2554 เป็น 96,024 ราย ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่า เกิดการรณรงค์การใช้ความรุนแรงในครอบครัวขึ้น หน่วยงานต่างๆ ให้ความรู้ คอยให้ความช่วยเหลือ และสามารถเอาผิดทางกฎหมายได้ ทำให้ตัวเลขปัญหาทางด้านนี้ลดลง ส่วนปัญหาด้านอื่นๆ

ได้แก่ ป่วย/ตงงาน/ทำงาน ไม่มีประสิทธิภาพ และการใช้ความรุนแรงภายนอกบ้าน ตามลำดับ (ตารางที่ 2.10)

ตารางที่ 2.10 จำนวนประชากรอายุ 15 – 24 ปี จำแนกตามปัญหาที่เกิดจากการดื่มแอลกอฮอล์

พ.ศ.2547-2554

ปี (พ.ศ.)	ปัญหาจากพฤติกรรมกรดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (ราย)				
	อุบัติเหตุ หรือ ได้รับบาดเจ็บ	การใช้ความ รุนแรงและ ความสัมพันธ์ ภายในบ้าน	การใช้ความ รุนแรง ภายนอกบ้าน	กระทบต่อ ค่าใช้จ่ายใน ครัวเรือน	ป่วย / ตงงาน / ทำงานไม่มี ประสิทธิภาพ
2547	459,375	258,843	-	963,538	-
2550	204,443	220,512	133,127	-	178,400
2554	59,575	96,024	47,405	-	79,506

ที่มา : คัดแปลงจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2547, 2550, 2554.

2.2.10 การดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก่อนขับ/ขี่รถ

ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา (2556) ได้จำแนกสาเหตุที่เกี่ยวข้องกับการเกิดอุบัติเหตุจราจรจากระบบการบันทึกข้อมูลคดีของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ พบว่า การเมาสุราเป็นสาเหตุอันดับต้นๆ การเกิดอุบัติเหตุบนท้องถนน โดยคิดเป็นร้อยละ 13.3 ของคดีอุบัติเหตุจราจรทั้งหมด อีกทั้งใน พ.ศ.2554 จำนวนคดีเมาสุราแล้วขับรถสูงสุดในเดือนที่เป็นเทศกาล คือ ช่วงเดือนเมษายนและมกราคม

ตารางที่ 2.11 จำนวนประชากรอายุ 15 – 24 ปี จำแนกตามการดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ก่อนขับ/ขี่รถ พ.ศ.2547-2557

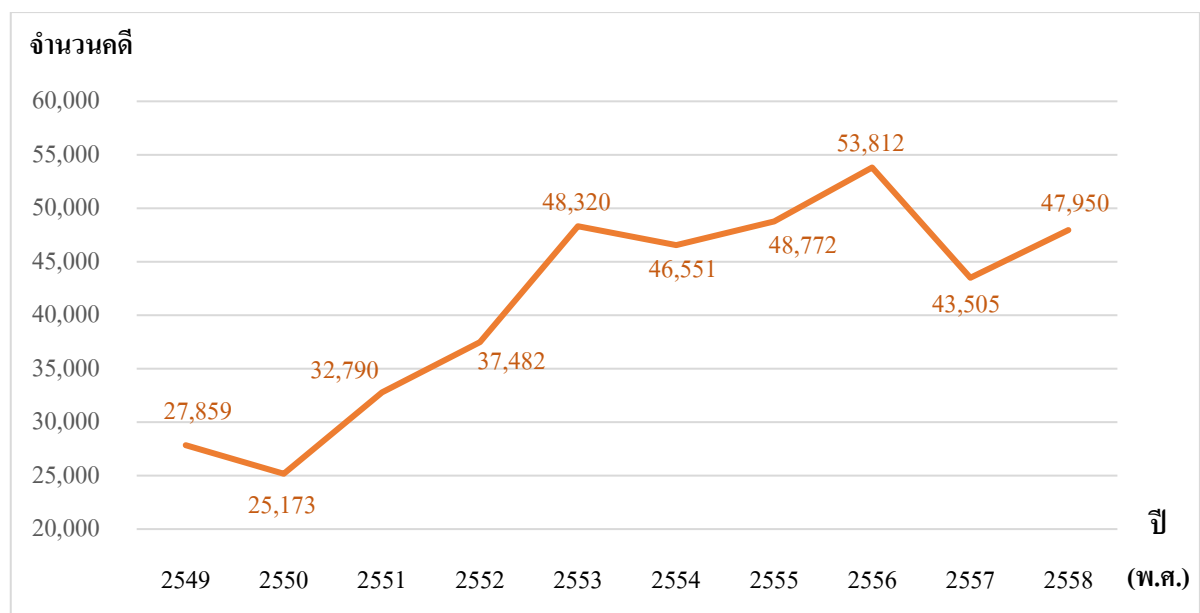
ปี (พ.ศ.)	การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก่อนขับ/ขี่รถ			
		เคยขับ		
		รวม	เป็นประจำ	เป็นบางครั้ง
2547	7,218,021	1,206,316	170,753	1,035,563
2554	8,050,148	941,136	171,410	769,726
2557	6,040,872	1,252,055	271,828	980,227

ที่มา : คัดแปลงจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2547, 2554, 2557.

จากตารางที่ 2.11 จะเห็นได้ว่า เยาวชนส่วนใหญ่ไม่ขับ/ขี่รถหลังจากดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ แต่ทั้งนี้ก็มีจำนวนไม่น้อยที่ยังขับหรือขี่รถในขณะที่เมามา และมักขับหรือขี่รถเป็นบางครั้ง โดย พ.ศ.

2557 มีผู้ที่ดื่มแล้วขับ/ขี่มากที่สุด จำนวน 1,252,055 ราย รองมา คือ พ.ศ.2547 จำนวน 1,206,316 ราย และ พ.ศ.2554 จำนวน 941,136 ราย ตามลำดับ อีกทั้งจะเห็นได้ว่าจำนวนของผู้ที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก่อนขับ/ขี่รถเป็นประจำมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น

กรมคุมประพฤติ (2559) ได้เปรียบเทียบปริมาณคดีเมาแล้วขับ พ.ศ.2549-2558 โดยพบว่า พ.ศ.2555 มีคดีเมาแล้วขับจำนวน 48,772 คดี พ.ศ.2556 จำนวน 53,812 คดี โดยเพิ่มขึ้นจาก พ.ศ.2555 คิดเป็นร้อยละ 10.33 ส่วน พ.ศ.2557 มีคดีเมาแล้วขับจำนวน 43,505 คดี ซึ่งลดลงจาก พ.ศ.2556 คิดเป็นร้อยละ 19.15 และ พ.ศ.2558 มีคดีเมาแล้วขับจำนวน 47,950 คดี เพิ่มขึ้นจาก พ.ศ.2557 (ร้อยละ 10.21) ดังภาพที่ 2.3

ภาพที่ 2.3 สถิติการคุมความประพฤติทั้งผู้ใหญ่และเด็ก คดีขับรถขณะเมาสุรา พ.ศ.2549-2559
ที่มา: คัดแปลงจากกรมคุมประพฤติ, 2559.

2.2.11 อุบัติเหตุจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ในส่วนของกรณีได้รับบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุซึ่งเกิดจากการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์และขับหรือขี่รถ พบว่า เยาวชนส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับบาดเจ็บหรือเกิดอุบัติเหตุจากการขับหรือขี่รถ แต่ทั้งนี้ก็มีเยาวชนจำนวนไม่น้อยที่เคยได้รับบาดเจ็บหรือเกิดอุบัติเหตุจากการขับหรือขี่รถของตนเอง ซึ่ง พ.ศ. 2554 มีผู้ที่ได้รับบาดเจ็บหรือเกิดอุบัติเหตุมากที่สุด (178,216 ราย) รองมา คือ พ.ศ.2557 (124,392 ราย) และ พ.ศ.2547 (2,808 ราย) ตามลำดับ ดังตารางที่ 2.12

จากข้อมูลสถิติทั้งหมดข้างต้น สรุปได้ว่า เยาวชนไทยอายุ 15-24 ปี มีอายุเฉลี่ยของการเริ่มดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มขึ้นจาก 20.2 ปี เป็น 20.8 ปี โดยส่วนใหญ่เริ่มดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อเข้าสังคม/การสังสรรค์ และมักจะดื่มมานานๆ ครั้ง คือ ประมาณ 1 – 3 วัน/เดือน ส่วนเครื่องดื่มที่ได้รับความนิยม

นิยมมากที่สุด คือ เบียร์ สุราสี/สุราแดง และสุราขาว/สุรากลั่นชุมชน ซึ่งค่าใช้จ่ายแต่ละครั้งอยู่ที่ประมาณ 200-1,000 บาทต่อเดือน และมีแนวโน้มของค่าใช้จ่ายเพิ่มสูงขึ้นกว่าอดีต ซึ่งเยาวชนส่วนใหญ่มักจะไปดื่มสังสรรค์ที่บ้านของผู้อื่นและบ้านของตนเอง โดยหาซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้จากร้านขายของชำและร้านสะดวกซื้อเป็นหลัก ซึ่งเป็นร้านค้าทั้ง 2 ประเภทนี้เยาวชนสามารถเข้าถึงได้ง่าย ทั้งนี้ ก็พบว่าผู้ที่ได้รับปัญหาที่เกิดจากการดื่มสุรา คือ ประสบปัญหาทางการเงิน การใช้ความรุนแรงและปัญหาความสัมพันธ์ภายในบ้าน และอุบัติเหตุ โดยเยาวชนมักจะดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก่อนขับ/ขี่รถเป็นบางครั้ง นำไปสู่การได้รับบาดเจ็บ/อุบัติเหตุบนท้องถนน ถูกคุมประพฤติ และคดีขั้บรณชณะเมาสุราเพิ่มสูงขึ้นกว่าอดีตมาก

ตารางที่ 2.12 จำนวนประชากรอายุ 15 – 24 ปี จำแนกตามการได้รับบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุซึ่งเกิดจากการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ก่อนขับ/ขี่รถ พ.ศ.2547-2557

ปี (พ.ศ.)	การได้รับบาดเจ็บ/อุบัติเหตุจากการขับ/ขี่รถ	
	ไม่เคย	เคย
2547	103,735	2,808
2554	8,902,111	178,216
2557	1,127,664	124,392

ที่มา : คัดแปลงจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2547, 2554, 2557.

2.3 นโยบายและมาตรการเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

งานวิจัยจำนวนไม่น้อยทำการศึกษาความสัมพันธ์ของจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กับสถานศึกษา และพบว่า ยังมีจุดจำหน่ายหรือสถานบันเทิงจำนวนไม่น้อยอยู่ใกล้สถานศึกษาน้อยกว่า 300 เมตร โดยปัจจัยทางด้านระยะทางนี้ส่งผลต่อพฤติกรรมกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนนักศึกษาด้วย และเมื่อรัฐบาลได้สังเกตเห็นผลกระทบของปัญหาในด้านนี้ จึงได้ออกนโยบายและข้อกฎหมายหลายประการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อลดการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชนรวมถึงเพื่อเอาผิดกับจุดจำหน่ายหรือสถานบันเทิงที่กระทำผิด

โดยเมื่อวันที่ 23 กรกฎาคม 2558 ได้มีคำสั่งจากหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ตามมาตรา 44 ของรัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราว ออกคำสั่งฉบับที่ 22/2558 เรื่องเกี่ยวกับสถานบันเทิงและการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยมีคำสั่ง 4 ข้อ ได้แก่

- 1) ห้ามผู้ประกอบการสถานบันเทิงยินยอมหรืออนุญาตให้เยาวชนอายุต่ำกว่า 20 ปีเข้าไปใช้บริการ
- 2) ห้ามผู้ประกอบการสถานบันเทิงหรือร้านจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่างๆ ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้เยาวชนอายุต่ำกว่า 20 ปี
- 3) ห้ามสถานบันเทิงเปิดให้บริการเกินกว่าเวลาที่กฎหมายบัญญัติ
- 4) ห้ามสถานบันเทิงหรือร้านจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เกินกว่าเวลาที่กฎหมายบัญญัติ

อีกทั้งได้ออกมาตรการเพิ่มเติมโดยไม่อนุญาตให้ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ใกล้สถานศึกษาในระยะ 300 เมตรจากรั้วสถานศึกษา ซึ่งหากตรวจสอบแล้วพบว่ามีสถานบันเทิงหรือร้านค้าใดกระทำผิด พนักงานฝ่ายปกครองหรือเจ้าพนักงานตำรวจ ทหาร และพนักงานเจ้าหน้าที่ คสช. สามารถสั่งปิดสถานที่ดังกล่าวได้ทันทีดังนั้น หากพิจารณาตามข้อกำหนดแล้ว สถานบันเทิงหรือร้านจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ฝ่าฝืนจะต้องถูกเพิกถอนใบอนุญาตหรือสั่งปิดเป็นเวลา 5 ปี ส่วนสถานบันเทิงหรือร้านจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่อยู่ใกล้สถานศึกษาจะถูกสั่งปิดถาวร แม้ไม่ได้ฝ่าฝืนกฎหมายใด (คำสั่งคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติที่ 22/2558, 2558)

ทั้งนี้ หลายหน่วยงานได้สังเกตเห็นผลกระทบของปัญหาจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จึงได้ก่อตั้งโครงการต่างๆ เพื่อรณรงค์การดื่มในวัยรุ่น เช่น

- โครงการป้องกันนักดื่มหน้าใหม่ เป็นการป้องกันกลุ่มนักดื่มที่เป็นเด็กและเยาวชน ภายใต้การสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) โดยใช้มาตรการควบคุมการโฆษณา เพราะเยาวชนเป็นกลุ่มที่อ่อนไหวต่อสื่อ มีความอยากรอง ต้องใช้สื่อในการปรับเปลี่ยนค่านิยม รวมถึงการขึ้นภาษี และไม่ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้แก่เด็กและเยาวชนอายุต่ำกว่า 20 ปี ซึ่งเป็นการควบคุมการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเด็กและเยาวชน และเมื่อทุกฝ่ายช่วยสนับสนุนและบังคับใช้แนวทางดังกล่าว เชื่อว่าจะสามารถลดนักดื่มหน้าใหม่ลงได้ในอีกไม่ช้า (กิดานัล กังแฮ, 2557)
- โครงการเยาวชนไทยห่างไกลบุหรี่ สุรา และสารเสพติด ซึ่งเป็นโครงการช่วยเหลือเยาวชนตามสถาบันการศึกษาต่างๆ ภายใต้ความดูแลของมูลนิธิรณรงค์ช่วยเลิกบุหรี่และสารเสพติด โดยมีวัตถุประสงค์หลักในการช่วยเหลือเยาวชนกลุ่มเสี่ยงให้มีโอกาสในการเลิก รณรงค์ให้เยาวชนทราบถึงโทษภัยที่ได้รับจากการสูบบุหรี่ สุรา และสารเสพติด เพื่อคืนเยาวชนที่ดีกลับสู่สังคม ทั้งจากการบำบัดที่ห้องพยาบาลของโรงเรียน/สถานศึกษา โดยอยู่ภายใต้การควบคุมของเจ้าหน้าที่หรืออาจารย์ประจำห้องพยาบาล และปฏิบัติตามที่เจ้าหน้าที่ของทางมูลนิธิฯ แนะนำอย่างเคร่งครัด หรือการบำบัดโดยเข้าค่ายนอกสถานที่ โดยจัดเป็นหลักสูตรสั้นๆ มี

กิจกรรมต่างๆ ให้ทำในแต่ละวันประกอบการให้ความรู้จากวิทยากร (มูลนิธิธรรมรักษ์ช่วยเลิก บุหรี่และสารเสพติด, ม.ป.ป.)

นอกจากนี้ หน่วยงานระดับจังหวัดหลายแห่งได้มีการจัดตั้งโครงการและกิจกรรมขึ้นเพื่อเป็นการรณรงค์ ลด ละ เลิก การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยมุ่งเน้นให้เยาวชนเป็นหัวใจสำคัญของโครงการ เช่น

- การแข่งขันประกวดนักพากย์เรือเยาวชน ลด ละ เลิก เหล้า-บุหรี่ งานประเพณีแข่งเรือจังหวัดน่าน โดยสำนักงานเครือข่ายองค์กรงดเหล้า เครือข่ายองค์กรงดเหล้าจังหวัดน่าน และสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดน่าน จัดขึ้นเพื่อลดอัตราการดื่มและสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในชุมชน งานบุญประเพณีแข่งเรือ และวัฒนธรรมสร้างสุข ซึ่งในงานนี้ นักพากย์เรือเป็นสื่อกลางใกล้ชิดประชาชนมากที่สุดในการณรงค์และประชาสัมพันธ์ปลอดเหล้าเบียร์และบุหรี่ และเป็นการเปิดพื้นที่สร้างสรรค์ให้เยาวชนได้เข้าร่วมเพื่อทำกิจกรรมร่วมกันด้วย (บรรลือ อินตะไชย, 2559)
- กิจกรรมค่ายเยาวชนต้นคิด มีจิตอาสา ด้านภัยแอลกอฮอล์ โดยเครือข่ายองค์กรงดเหล้าจังหวัดตราด จัดค่ายเยาวชนปลูกฝังจิตอาสา ด้านภัยน้ำเมา นำไปสู่การสร้างต้นแบบครอบครัวเลิกเหล้า เพื่อให้เยาวชนรับรู้ถึงโทษของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ สร้างองค์ความรู้ในการเฝ้าระวังภัยแอลกอฮอล์ และสร้างแกนนำเยาวชนในการทำงานต่อไป โดยเริ่มจากการสร้างหมู่บ้านต้นแบบครอบครัวเลิกเหล้า เพื่อนำไปสู่หมู่บ้านปลอดเหล้าต้นแบบในจังหวัดตราดต่อไป (จิรวัดน์ แสงจันทร์, 2554)
- โครงการรณรงค์วันเข้าพรรษาวันงดสูราแห่งชาติ ชวนคนบางคู ลาดสาถี่ ลด ละ เลิกเหล้าเข้าพรรษา ซึ่งเกิดจากความร่วมมือของทุกภาคส่วนในท้องถิ่น อันได้แก่ องค์กรบริหารส่วนตำบลบางคู เครือข่ายสุขภาพภาคประชาชนตำบลบางคู กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน ประชาชนตำบลบางคูและตำบลลาดสาถี่ เพื่อรณรงค์ส่งเสริมให้เด็ก เยาวชน และประชาชนทั่วไป ลด ละ เลิกการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อผลดีต่อสุขภาพร่างกาย จิตใจ และทำให้สถาบันครอบครัวและสังคมเข้มแข็งขึ้น (สายชล กันคง, 2555)

2.4 พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กับเยาวชนในจังหวัดเชียงใหม่

จังหวัดเชียงใหม่ เป็นจังหวัดศูนย์กลางทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การศึกษา และการท่องเที่ยวของภาคเหนือตอนบน มีพื้นที่ประมาณ 20,107.057 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 12,566,910 ไร่ จำแนกเป็นพื้นที่ป่าไม้ 8,787,656 ไร่ พื้นที่ทำการเกษตร 1,611,971 ไร่ พื้นที่อยู่อาศัยและอื่นๆ 2,167,971 ไร่ (ระบบฐานข้อมูลสารสนเทศ จังหวัดเชียงใหม่, ม.ป.ป.) เป็นจังหวัดที่มีความหลากหลาย

ทางศาสนาและชาติพันธุ์ มีประชากรทั้งสิ้น 1,735,762 ราย โดยแบ่งเป็นเพศชาย 843,088 ราย และเพศหญิง 892,674 ราย (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2559) ซึ่งแบ่งเป็นประชากรตามช่วงอายุ (ตารางที่ 2.13)

ตารางที่ 2.13 จำนวนประชากรจังหวัดเชียงใหม่ แยกตามช่วงอายุ (ปี)

อายุ (ปี)	ชาย	หญิง	รวม
18	10,223	9,776	19,999
19	11,461	11,761	23,222
20	12,076	12,263	24,339
21	11,886	11,987	23,873
22	11,952	11,664	23,616
23	11,745	11,485	23,230
24	11,975	12,053	24,028
25	12,307	12,441	24,748

หมายเหตุ: เฉพาะผู้มีสัญชาติไทย และมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน
ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2559.

สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดเชียงใหม่ (2555) ได้ทำการรวบรวมข้อมูลสถานการณ์ทางสังคมของจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งพบว่า ปัญหาเด็กและเยาวชนควรได้รับการพัฒนามากที่สุด โดยสามารถเรียงลำดับตามความรุนแรงของปัญหา ได้ดังนี้

- 1) ปัญหาการดื่มสุราและการเกี่ยวข้องกับยาเสพติด รวมถึงการเที่ยวเตร่ในช่วงเวลากลางคืน
- 2) ปัญหาทัศนคติและพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสม รวมทั้งการขาดการป้องกันที่ดี
- 3) ปัญหาความแตกแยกในครอบครัว หย่าร้าง การขาดความอบอุ่น อยู่ในครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว และการขาดการดูแลจากคนในครอบครัว
- 4) ปัญหาสุขภาพจิต ความเครียด ปัญหาซึมเศร้า อันเกิดจากการขาดทักษะชีวิตและการบริหารจัดการปัญหาที่ดี โดยพบมากในกลุ่มเยาวชน
- 5) ปัญหาสุขภาพ การขาดการออกกำลังกาย และการมีโภชนาการที่ไม่เหมาะสม
- 6) ปัญหาการติดเกมส์ อบายมุข และการพนันในรูปแบบต่างๆ
- 7) ปัญหาการมั่วสุม รวมกลุ่ม/แก๊ง และสร้างความรำคาญให้กับชาวบ้าน

ส่วนปัญหาด้านสุขภาพอนามัย พบว่า ปัญหาสำคัญที่สุดด้านสุขภาพเรียงตามลำดับ ดังนี้

- 1) ปัญหาจากโรคจากการใช้ชีวิตไม่เหมาะสม เช่น มะเร็ง เบาหวาน ความดันหัวใจ
- 2) ปัญหาโรคเอดส์และผู้ที่ได้รับผลกระทบจากโรคเอดส์
- 3) ปัญหาด้านความเครียด อាកารทางจิต และประสาท

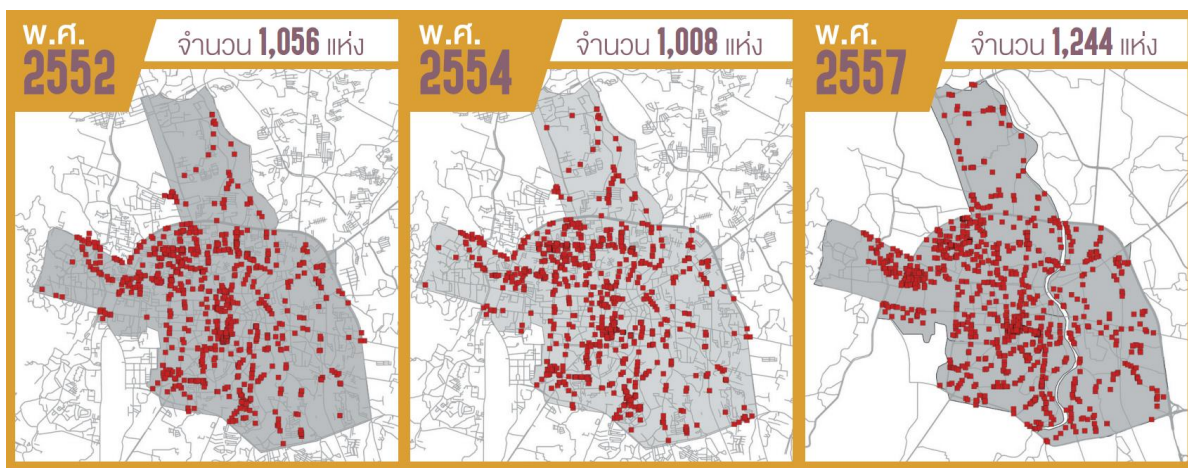
- 4) การติดสุราเรื้อรัง
- 5) ปัญหาการติดยาเสพติดร้ายแรง
- 6) ปัญหาติดโรคระบาดที่ระบาดระหว่างปี
- 7) ปัญหาการเจ็บป่วยที่ทำให้ไม่สามารถประกอบอาชีพได้

ส่วนปัญหาด้านวัฒนธรรมและจริยธรรม พบว่า ปัญหาด้านนี้มีความรุนแรงน้อยกว่าปัญหาข้างต้น แต่ก็ยังพบว่ามีปัญหาในระดับหนึ่ง โดยปัญหาที่รุนแรงที่สุด ได้แก่

- 1) ปัญหาการมีร้านค้าที่ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และบุหรี่อยู่ใกล้กับสถานศึกษาและศาสนสถาน
- 2) ปัญหาการเพิ่มขึ้นของร้านเกมส์ ร้านอินเทอร์เน็ต และร้านเผยแพร่สื่อลามกในท้องถิ่น
- 3) ปัญหาความปรองดองและความแตกแยกในชุมชน ซึ่งต้องการการจัดการด้านความสามานฉันท์

จังหวัดเชียงใหม่ เป็นจังหวัดที่ได้รับความนิยมจากทั้งชาวไทยและชาวต่างที่นิยมมาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก ซึ่งมีทั้งสถานที่ท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม ธรรมชาติ และสถานบันเทิงในยามค่ำคืน จากการสำรวจของสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พ.ศ.2554 พบว่า มีสถานบันเทิงขนาดใหญ่ ขนาดเล็ก คาราโอเกะ อาบอบนวด คลับ บาร์ ชุมเหล้าตอง สไน้กเกอร์ ร้านอาหารและเครื่องดื่ม ร้านไวน์ ร้านเหล้า บาร์เบียร์ รวมทั้งสิ้น 910 แห่ง กระจายอยู่ในพื้นที่เขตเทศบาลนครเชียงใหม่ ซึ่งย่านสถานบันเทิงที่สำคัญของเมืองเชียงใหม่ ได้แก่ 1) ย่านถนนนิมมานเหมินท์และประเสริฐแลนด์ โดยสถานบันเทิงในย่านนี้มีลักษณะเป็นร้านนั่งดื่ม ผับ บาร์ และ 2) ย่าน เจเจ มาร์เก็ต หรือโครงการจิงใจ (Jing Jai) ซึ่งสถานบันเทิงในย่านนี้มีลักษณะเป็นร้านนั่งดื่มริมฟุตบอล มีทั้งเปิดแผ่นโดยดีเจและการแสดงดนตรีสด มีจำนวนสถานบันเทิงทั้งสิ้น 16 ร้าน ด้วยความหลากหลายของสถานที่ท่องเที่ยวในเมืองเชียงใหม่ ทำให้นักท่องเที่ยวสามารถท่องเที่ยวได้ทั้งกลางวันและกลางคืน มีสถานบันเทิงต่างๆ มากมายเปิดให้บริการ สร้างความคึกคักในยามค่ำคืน ไม่เพียงแต่สร้างความสนใจให้นักท่องเที่ยวทั้งจากไทยและต่างชาติเท่านั้น รวมทั้งเด็กและเยาวชนที่เข้ามาศึกษาในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ก็ต่างให้ความสนใจท่องเที่ยวในยามค่ำคืนด้วยเช่นกัน (กนิษฐา ไทยกล้า, 2555)

จุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในพื้นที่เมืองเชียงใหม่มีรูปแบบการกระจายตัวแบบเกาะกลุ่ม และสาเหตุที่จุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ใน พ.ศ.2554 ลดน้อยลง เพราะมีการบังคับใช้กฎหมาย การจัดโซนนิ่งอย่างจริงจังแบบบูรณาการกับหน่วยงานทุกภาคส่วน แต่เมื่อการบังคับใช้กฎหมายลดลงประกอบกับความง่ายในการขอใบอนุญาตจำหน่าย ส่งผลให้ใน พ.ศ.2557 จุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มขึ้น และส่วนใหญ่อยู่ในระยะ 300 เมตร รอบสถานศึกษา (ภาพที่ 2.4)

ภาพที่ 2.4 รูปแบบการกระจายตัวของจุดจำหน่ายเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์ในพื้นที่เมืองเชียงใหม่
ที่มา : กนิษฐา ไทยกกล้า, 2557.

ตารางที่ 2.14 ลักษณะของจุดจำหน่ายในพื้นที่เมืองเชียงใหม่

ลักษณะของจุดจำหน่าย	ปี (พ.ศ.)	จำนวน (แห่ง)	ห่างเฉลี่ย (เมตร)	ใกล้ที่สุด (เมตร)	ไกลที่สุด (เมตร)
	2552	641	309.45	13.34	1408.01
	2554	580	314.60	17.89	1405.73
	2557	732	318.39	3.60	1473.93
	2552	415	348.49	15.23	1332.10
	2554	426	351.04	15.23	1332.10
	2557	508	271.27	10.54	1390.37
	2554	2	238.01	51.62	424.39
	2557	4	248.88	94.07	338.02

ที่มา : กนิษฐา ไทยกกล้า, 2557.

จากตารางที่ 2.14 กนิษฐา ไทยกกล้า (2557) ได้ทำการศึกษาระยะห่างระหว่างจุดจำหน่ายเครื่องดัดแปลงที่มีแอลกอฮอล์และสถานศึกษามีแนวโน้มเช่นเดียวกับการเพิ่มและลดจำนวนจุดจำหน่าย โดยพบว่า พ.ศ.2552 จุดจำหน่ายเครื่องดัดแปลงที่มีแอลกอฮอล์และสถานศึกษามีระยะห่างเฉลี่ย 276.94 เมตร ส่วน พ.ศ.2554 มีระยะห่างเฉลี่ย 282.43 เมตร และ พ.ศ.2557 มีระยะห่างเฉลี่ย 249.40 เมตร ซึ่งเมื่อพิจารณาตามจุดจำหน่าย พบว่า ค่าเฉลี่ยของจุดจำหน่ายแบบมีที่นั่งดัดแปลงมีแนวโน้มอยู่ไกลมากขึ้น ส่วนจุดจำหน่ายแบบไม่มีที่นั่งดัดแปลงมีแนวโน้มลดลงชัดเจน และจุดจำหน่ายมีแนวโน้มอยู่ใกล้ร้านมากขึ้น และที่น่าสนใจ คือ มีจุดจำหน่ายแห่งหนึ่งเกิดการปรับจากเดิมเน้นขายส่ง เริ่มปรับขยายฐานลูกค้าปลีกโดยการเพิ่มจำนวนโต๊ะ แก้วน้ำ และน้ำแข็งบริการฟรีหน้าร้าน อีกทั้งธุรกิจร้านนม ร้าน

กาแฟ ร้านเบเกอรี่บ้างแห่งมีการแช่เบียร์ไว้ในตู้แช่ ทำให้ร้านเหล่านี้กลายเป็นจุดจำหน่ายอีกรูปแบบหนึ่งของเมืองเชียงใหม่ (ภาพที่ 2.5)

เมืองเชียงใหม่มีลักษณะเป็นเมืองของจังหวัดทางภูมิภาคที่การเดินทางสะดวก ทำให้กลุ่มเยาวชนและวัยรุ่นนิยมไปใช้บริการจุดจำหน่ายแบบมีที่นั่งดื่ม โดยเฉพาะผับและบาร์ได้รับความนิยมมากที่สุด เมื่อทดลองกำหนดระยะห่างจากสถานศึกษากับจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ใน พ.ศ. 2557 พบว่า จุดจำหน่ายเกินกว่าครึ่งหนึ่งของจำนวนจุดจำหน่ายทั้งหมดอยู่ในรัศมี 300 เมตร รอบสถานศึกษา และเกินร้อยละ 80 อยู่ในรัศมี 500 เมตร รอบสถานศึกษา จนทำให้เครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นสินค้าธรรมดาที่สามารถหาซื้อได้ตามร้านค้าทั่วไปรอบสถานศึกษา ดังนั้น จุดจำหน่ายรอบสถานศึกษาจึงเป็นเสมือนตัวกระตุ้นการรับรู้ของเยาวชนที่ไม่เคยดื่มเข้าสู่การเป็นนักดื่มหน้าใหม่ และกระตุ้นให้เกิดความต้องการดื่มและดื่มหนักขึ้นได้ (กนิษฐา ไทยกล้า, 2557)

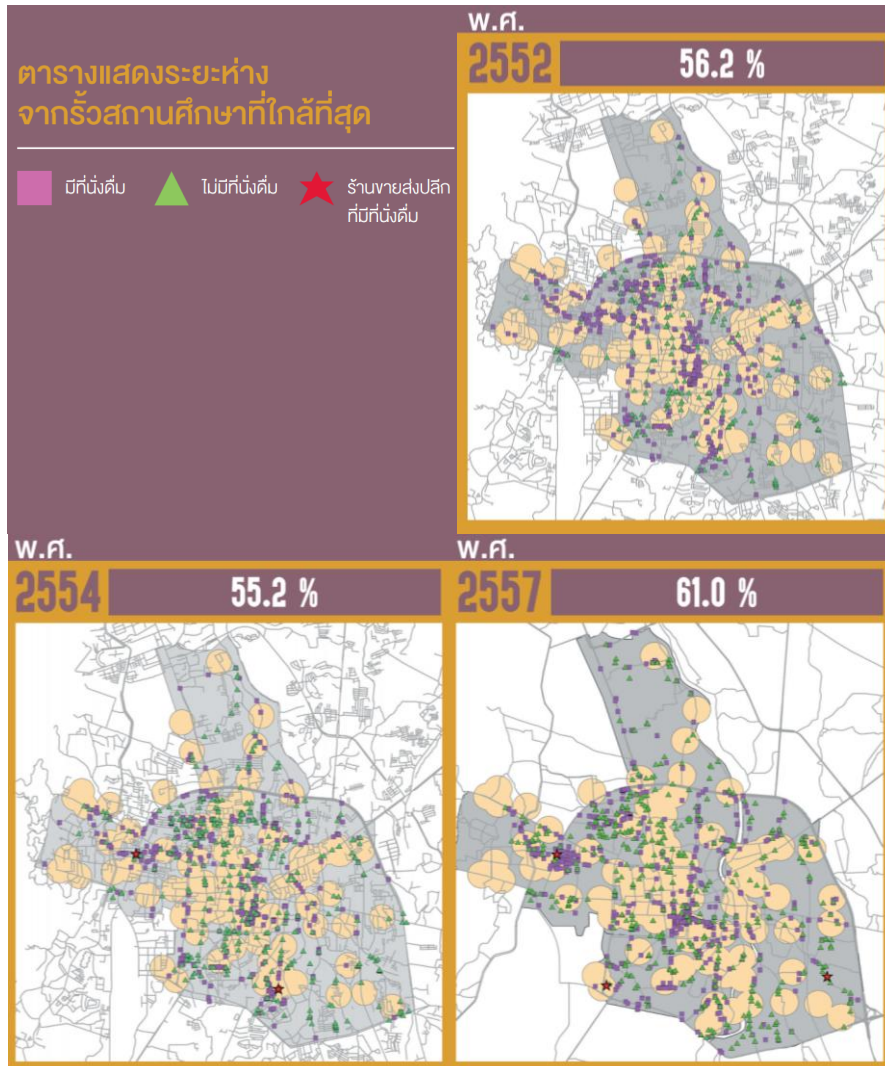
นอกจากนี้ อิทธิพล ปริดิประสงค์ (2555) ได้กล่าวถึงความเสี่ยงในชีวิตของเยาวชนจังหวัดเชียงใหม่ไว้ว่า ในปัจจุบันปัญหาชีวิตของวัยรุ่นที่ความรุนแรงมากขึ้น ทั้งเรื่องการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน นำไปสู่ปัญหาการตั้งครรภ์และทำแท้งในกลุ่มเด็กและเยาวชน ปัญหายาเสพติด ปัญหาการท้องเทียวสถานบันเทิงในยามค่ำคืน และปัญหาการใช้ความรุนแรง ล้วนแต่เป็นปัญหาที่สังคมให้ความสำคัญและต้องการที่จะเข้าไปช่วยแก้ไข โดยสรุปความเสี่ยงที่นำไปสู่ปัญหาต่างๆ ของเด็กและเยาวชนในสังคมเชียงใหม่ไว้ 4 ด้าน ได้แก่

- 1) ความเสี่ยงในชีวิตที่เกิดขึ้นจากเรื่องเพศ สุขภาพทางเพศ โดยเฉพาะการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวันอันควร นำไปสู่ปัญหาเรื่องการตั้งครรภ์ส่งผลกระทบต่อการศึกษา และนำไปสู่การทำแท้ง
- 2) ความเสี่ยงในชีวิตที่เกิดขึ้นจากการใช้ความรุนแรงส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของสังคมเด็กและเยาวชน
- 3) ความเสี่ยงของชีวิตในการใช้ยาเสพติด เป็นความเสี่ยงที่เริ่มต้นจากบุหรี เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และนำไปสู่ความเป็นไปได้ที่จะเข้าถึงยาเสพติดชนิดอื่นๆ

ความเสี่ยงที่เกิดจากค่านิยมและพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลง ได้แก่ การบริโภคสินค้าฟุ่มเฟือย การอยู่กินด้วยกันของคู่วัยรุ่น การเที่ยวกลางคืน ล้วนเป็นชนวนและจุดเริ่มต้นของปัญหาชีวิตอีกมากมาย

ในส่วน of ดันเหตุของความเสียดังกล่าว พบว่า ดันเหตุของปัญหาความเสี่ยงมาจากหลายทิศทาง ทั้งจากสภาพแวดล้อม จากเพื่อน คนรอบข้าง ซึ่งเกิดขึ้นใน 2 ลักษณะ คือ เกิดจากการถูกกระตุ้นโดยความอ่อนแอของสังคมครอบครัว ความไม่เข้าใจกันของคนในครอบครัว และการถูก

กระตุ้นจากสื่อ ประกอบกับความเห็นแก่ตัวของผู้ประกอบการในการแสวงหาผลกำไรโดยไม่คำนึงถึง
 อนาคตของเด็กและเยาวชน

ภาพที่ 2.5 แผนที่แสดงระยะห่างของจุดจำหน่ายจากสถานศึกษาในพื้นที่เมืองเชียงใหม่
 ที่มา : กนิษฐา ไทยกล้า, 2557.

2.5 โครงการณรงค์การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในจังหวัดเชียงใหม่

ในปัจจุบัน หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนในจังหวัดเชียงใหม่ได้เล็งเห็นความสำคัญของ
 ผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเยาวชน จึงได้มีการก่อตั้งโครงการต่างๆ มากมาย เพื่อ
 บรรเทาและป้องกันปัญหาที่เกิดจากการดื่มสุรา เช่น การทะเลาะวิวาท การก่อเหตุอาชญากรรม การมี
 เพศสัมพันธ์ และการท้องไม่พร้อม ฯลฯ เช่น

- โครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นจังหวัดเชียงใหม่ ของสำนักงานพัฒนา
 สังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดเชียงใหม่ ได้เล็งเห็นประเด็นปัญหาที่สำคัญของ

เยาวชนจังหวัดเชียงใหม่ใน 8 เรื่องหลัก โดยเฉพาะปัญหาเด็กและเยาวชนใช้สารเสพติด การดื่มแอลกอฮอล์ พฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสม และการเข้าไม่ถึงข้อมูล จึงทำการจัดตั้งโครงการนี้ขึ้นมาเพื่อให้ความรู้และสร้างความเข้าใจที่ดีและถูกต้องให้กับเยาวชน (สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดเชียงใหม่, 2558)

- โครงการป้องกันปัญหาจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และสารเสพติดในกลุ่มนักศึกษาพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นโครงการในความร่วมมือของ 4 มหาวิทยาลัยในจังหวัดเชียงใหม่ ประกอบด้วย 1) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ภาคพายัพเชียงใหม่ 2) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 3) มหาวิทยาลัยแม่โจ้ และ 4) มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ โดยมีเป้าหมายในการรณรงค์ลด ละ เลิกการดื่มแอลกอฮอล์และสารเสพติดในกลุ่มนักศึกษา เสริมสร้างการทำกิจกรรมร่วมกัน และรณรงค์การงดดื่มแอลกอฮอล์ในสถานศึกษา (อภาวรรณ โสภณธรรมรักษ์, 2557)
- การก่อตั้งแฟนเพจเครือข่ายป้องกันปัญหาจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และสารเสพติดจังหวัดเชียงใหม่ ในสื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก โดยศูนย์ประสานงานเครือข่ายป้องกันปัญหาจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และสารเสพติดในกลุ่มนักศึกษาในจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อเป็นสื่อกลางในการประชาสัมพันธ์และรณรงค์ลดปริมาณการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และสารเสพติดในกลุ่มเด็กและเยาวชนนักศึกษาในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ เป็นต้น

2.6 สรุป

คำนิยามจึงเป็นเหตุจูงใจสำคัญของเยาวชนไทยในปัจจุบัน ที่นำไปสู่พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ประกอบกับอิทธิพลจากสื่อโฆษณา คำนิยามการเลี้ยงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตามงานเลี้ยงสังสรรค์ พฤติกรรมเลียนแบบ และความอยากรู้อยากลองของวัยรุ่น ส่งผลให้เกิดพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่เพิ่มขึ้นของเยาวชนไทย ซึ่งในปัจจุบัน ถึงแม้ว่าเพศชายมีอัตราการดื่มที่สูงกว่าเพศหญิง แต่การดื่มของเพศหญิงในปัจจุบันก็เพิ่มสูงขึ้นกว่าเดิมมาก และก็มีผลกระทบมากมายตามมาอีกเช่นกัน โดยเฉพาะปัญหาทางเพศสัมพันธ์ เช่น การท้องไม่พร้อม การถูกล่วงละเมิดทางเพศ การเปลี่ยนคู่นอนบ่อย และการติดโรค เป็นต้น ซึ่งล้วนแต่เป็นปัญหาที่เพศหญิงต้องเผชิญและมักเกิดขึ้นขณะมีเมามา อีกทั้งในปัจจุบัน พบว่า เครื่องดื่มแอลกอฮอล์สามารถซื้อขายได้ง่ายขึ้น และอยู่ใกล้สถานศึกษา ทำให้เยาวชนสามารถเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ง่าย และเมื่อหน่วยงานทั้งรัฐและเอกชนได้ตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้น จึงได้เกิดมาตรการและนโยบายต่างๆ ในการลดอัตราการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชน เช่น มาตรการห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ใกล้สถานศึกษา ห้ามเยาวชนอายุไม่ถึง 20 ปี เข้าสถานบันเทิง และห้ามซื้อขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้แก่เยาวชน การตั้งจุดตรวจวัดแอลกอฮอล์ เป็นต้น

ส่วนพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ กล่าวได้ว่าเป็นทั้งเมืองท่องเที่ยวและศูนย์กลางการศึกษา ซึ่งหมายความว่า มีเยาวชนอาศัยอยู่เยอะ และมีสถานบันเทิงรองรับนักท่องเที่ยวอยู่เยอะเช่นกัน ซึ่งมีรูปแบบของค่านิยม สังคม และพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชนเช่นเดียวกับภาพรวมของทั้งประเทศ ถึงแม้จะมีการจัดการตามกฎหมายและนโยบายของรัฐ แต่ก็ยังไม่มีแนวโน้มของนักดื่มเยาวชนที่ลดลง นำไปสู่ปัญหาทั้งการเมาแล้วขับ การมีเรื่องทะเลาะวิวาท ปัญหาทางการเรียน ฯลฯ โดยเฉพาะเยาวชนหญิงพบเจอ ได้ตามสถานบันเทิงเป็นเรื่องปกติ ซึ่งมองว่าการดื่มหนักและเที่ยวกลางคืนเป็นเรื่องโก้เก๋ในสังคมปัจจุบัน

จากบริบทข้างต้นในประเด็นต่างๆ จึงนำมาสู่การวิจัยในครั้งนี้ เพื่อศึกษาถึงการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในรูปแบบอื่นๆ ของเยาวชนระดับอุดมศึกษา ความสัมพันธ์ของสถานบันเทิงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และผลกระทบของเยาวชน รวมถึงมาตรการต่างๆ ของสถานศึกษาว่าได้ให้ความสำคัญกับปัญหาในส่วนนี้อย่างไร

บทที่ 3

บทบาทในการสร้างและการเข้าร่วมพื้นที่ทางสังคมด้วยการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

เนื้อหาในบทนี้ประกอบไปด้วยการวิเคราะห์คุณลักษณะพื้นฐานของนักศึกษาหญิง การสะสมทุนทางสังคมทั้งก่อนและระหว่างศึกษาในมหาวิทยาลัย และการสร้างและเข้าร่วมพื้นที่ทางสังคมที่มีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นสื่อกลางกับการดำเนินชีวิตในมหาวิทยาลัย เพื่อให้ทราบถึงการสร้างและเข้าร่วมพื้นที่ทางสังคมของนักศึกษาหญิง อันเป็นผลลัพธ์จากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

3.1 ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษาหญิง

3.1.1 สถานภาพนักศึกษา

การรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามในโครงการนี้ เป็นการรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาหญิงชั้นปีที่ 1-4 ซึ่งมีช่วงอายุระหว่าง 18-24 ปี จำนวน 400 คน โดยแบ่งเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 จำนวน 200 คน (ร้อยละ 50.00) และนักศึกษาชั้นปีที่ 2 ขึ้นไป จำนวน 200 คน (ร้อยละ 50.00) จำแนกตามกลุ่มสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ 187 คน (ร้อยละ 46.75) กลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 132 คน (ร้อยละ 33.00) และกลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ 81 คน (ร้อยละ 20.25) รายละเอียดดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 สถานภาพนักศึกษา จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา

นักศึกษา	มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	วิทยาศาสตร์สุขภาพ	รวม
ชั้นปีที่ 1	96 (51.34)	73 (55.30)	31 (38.27)	200 (50.00)
ชั้นปีที่ 2 ขึ้นไป	91 (48.66)	59 (44.70)	50 (61.73)	200 (50.00)
รวม	187 (46.75)	132 (33.00)	81 (20.25)	400 (100.00)

3.1.2 ภูมิลำเนา

นักศึกษาหญิงส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่ (ร้อยละ 32.08) รองมา คือ ภาคเหนือตอนบน (ร้อยละ 26.56) และภาคเหนือตอนล่าง (ร้อยละ 14.79) ตามลำดับ และเมื่อจำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา พบว่า กลุ่มสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่ (ร้อยละ 32.09) รองมา คือ ภาคเหนือตอนบน และกรุงเทพฯ ภาคตะวันออก และภาคกลาง ตามลำดับ เช่นเดียวกับกลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่ (ร้อยละ 34.36) รองมา คือ ภาคเหนือตอนบน และภาคเหนือตอนล่าง ตามลำดับ ในส่วนของกลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ พบว่า ส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคเหนือตอนบน (ร้อยละ 34.57) รองมา คือ จังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดลำพูน ตามลำดับ รายละเอียดคังตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.2 ภูมิลำเนาของนักศึกษาหญิง จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา

กลุ่มสาขาวิชา	ภูมิลำเนา (ร้อยละ)						
	เชียงใหม่	ลำพูน	ภาคเหนือตอนบน	ภาคเหนือตอนล่าง	ภาคอีสาน	กรุงเทพฯ ภาคตะวันออก และภาคกลาง	ภาคใต้
มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	32.09	5.88	20.86	14.97	4.28	18.18	3.74
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	34.36	6.87	29.77	16.79	2.29	6.87	3.05
วิทยาศาสตร์สุขภาพ	28.40	16.05	34.57	11.11	3.70	3.70	2.47
รวม	32.08	8.27	26.56	14.79	3.51	11.53	3.26

ทั้งนี้ เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลจากจังหวัดที่จบการศึกษา พบว่า นักศึกษาหญิงส่วนใหญ่จบการศึกษาจากจังหวัดภูมิลำเนาเดิมของตน แต่ก็มีส่วนน้อยที่ไปเรียนต่างจังหวัดหรือต่างภูมิภาคบ้างเล็กน้อย ซึ่งในส่วนนี้จังหวัดเชียงใหม่เป็นจังหวัดที่นักศึกษาจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมากที่สุด (ร้อยละ 34.08) รองมา คือ จังหวัดในภาคเหนือตอนบน (ร้อยละ 25.31) และจังหวัดในภาคเหนือตอนล่าง (ร้อยละ 14.79) ตามลำดับ และสามารถจำแนกตามกลุ่มสาขาวิชาได้ดังนี้ กลุ่มสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ พบว่า ส่วนใหญ่จบการศึกษาจากจังหวัดเชียงใหม่ (ร้อยละ 34.22) รองมา คือ ภาคเหนือตอนบน และกรุงเทพฯ ภาคตะวันออก และภาคกลาง ตามลำดับ เช่นเดียวกับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่ส่วนใหญ่จบการศึกษาจากจังหวัดเชียงใหม่เช่นกัน (ร้อยละ 33.59) รองมา คือ ภาคเหนือตอนบน และภาคเหนือ

ตอนล่าง ตามลำดับ ในส่วนของกลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ พบว่า ส่วนใหญ่จบการศึกษาจากจังหวัด เชียงใหม่มากที่สุดเช่นกัน (ร้อยละ 34.57) รองมา คือ ภาคเหนือตอนบน และจังหวัดลำพูน ตามลำดับ

3.1.3 ประวัติการเรียนในอดีต

จากผลการเรียนสะสมก่อนเข้ามหาวิทยาลัยของนักศึกษากลุ่มตัวอย่าง พบว่า ส่วนใหญ่มีผลการเรียนเฉลี่ยมากกว่า 3.50 (ร้อยละ 47.35) รองมา คือ ผลการเรียนเฉลี่ยอยู่ในช่วง 3.00-3.49 (ร้อยละ 39.80) และผลการเรียนเฉลี่ยอยู่ในช่วง 2.50-2.99 (ร้อยละ 10.33) ตามลำดับ ซึ่งจำแนกตามกลุ่มสาขาวิชาต่างๆ ได้ ดังนี้ กลุ่มสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ พบว่า ส่วนใหญ่มีผลการเรียนเฉลี่ยก่อนเข้ามหาวิทยาลัยอยู่ในช่วง 3.00-3.49 (ร้อยละ 47.57) รองมา คือ มากกว่า 3.50 และอยู่ในช่วง 2.50-2.99 ตามลำดับ ในส่วนของกลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี พบว่า ผลการเรียนเฉลี่ยก่อนเข้ามหาวิทยาลัยส่วนใหญ่มากกว่า 3.50 (ร้อยละ 47.33) รองมา คือ อยู่ผลการเรียนอยู่ในช่วง 3.00-3.49 และ 2.50-2.99 ตามลำดับ และสุดท้าย กลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีผลการเรียนก่อนเข้ามหาวิทยาลัยเฉลี่ยมากกว่า 3.50 (ร้อยละ 79.01) รองมา คือ ผลการเรียนอยู่ในช่วง 3.00-3.49 และ 2.50-2.99 ตามลำดับ รายละเอียดดัง ตาราง 3.3

จากนักศึกษากลุ่มตัวอย่างนี้ พบว่า มีนักศึกษาที่เคยเรียนมหาวิทยาลัย/คณะ/สาขาอื่นๆ มาก่อน (ร้อยละ 7.11) โดยส่วนใหญ่เป็นนักศึกษากลุ่มสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (ร้อยละ 71.43) รองมา คือ กลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (ร้อยละ 17.86) และกลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ (ร้อยละ 10.71) ตามลำดับ โดยให้เหตุผลของการย้ายจากที่เรียนเดิมว่า ไม่อยากเรียนสาขาเดิมตั้งแต่แรกมากที่สุด (ร้อยละ 48.28) และเหตุผลอื่นๆ ได้แก่ เรียนไม่ไหว สังคมในคณะ/สาขาไม่ดี ครอบครัวไม่สนับสนุน ตามลำดับ

ทางด้านเหตุผลของการเลือกเรียนสาขาปัจจุบัน พบว่า ส่วนใหญ่ตอบว่าจะแน่นอนผ่านเกณฑ์จึงเลือกเรียนสาขา/คณะนี้ (ร้อยละ 56.85) รองมา คือ ชอบในเนื้อหาการเรียน/ความใฝ่ฝัน (ร้อยละ 56.10) ครอบครัวสนับสนุน (ร้อยละ 35.92) มีคนรู้จักแนะนำ (ร้อยละ 11.63) ไม่มีปัญหาด้านการเงิน (ร้อยละ 5.68) เหตุผลอื่นๆ (ร้อยละ 4.90) และมีเพื่อน/แฟน/รุ่นพี่/รุ่นน้องอยู่ที่นี้ (ร้อยละ 4.40) ตามลำดับ

3.1.4 รายได้ของนักศึกษา

จากกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามในประเด็นรายได้ พบว่า โดยภาพรวมนั้น นักศึกษาส่วนใหญ่มีรายได้เพียงพอ (ร้อยละ 78.20) และไม่เพียงพอ (ร้อยละ 21.80) โดยจำแนกเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ส่วนใหญ่มีรายได้เพียงพอ (ร้อยละ 74.5) ส่วนนักศึกษาชั้นปีที่ 2 ขึ้นไปก็เช่นเดียวกัน ส่วนใหญ่มีรายได้เพียงพอ (ร้อยละ 81.91)

ตารางที่ 3.3 ผลการเรียนก่อนเข้ามหาวิทยาลัย จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา

กลุ่มสาขาวิชา	ผลการเรียนก่อนเข้ามหาวิทยาลัย (ร้อยละ)			
	มากกว่า 3.50	3.00-3.49	2.50-2.99	2.00-2.49
มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	33.51	47.57	16.22	2.70
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	47.33	41.22	7.63	3.82
วิทยาศาสตร์สุขภาพ	79.01	19.75	1.24	0.00
รวม	47.35	39.80	10.33	2.52

ในส่วน of นักศึกษาที่กล่าวว่ารายได้ไม่เพียงพอ นั้น พบว่า ส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่ายด้านกิจกรรมเยอะเกินไป (ร้อยละ 59.34) รองมา คือ ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย (ร้อยละ 51.65) และค่าครองชีพแพง (ร้อยละ 31.87) ตามลำดับ ซึ่งหากจำแนกตามชั้นปี พบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ส่วนใหญ่รายได้ไม่เพียงพอเนื่องจากค่ากิจกรรมเยอะเกินไป (ร้อยละ 63.46) รองมา คือ ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย ค่าครองชีพแพง ค่าเล่าเรียนแพง มีภาระต้องรับผิดชอบ และค่าใช้จ่ายอื่นๆ ตามลำดับ ส่วนนักศึกษาระดับชั้นปีที่ 2 ขึ้นไป พบว่า ส่วนใหญ่รายได้ไม่เพียงพอเนื่องจากค่ากิจกรรมเยอะเกินไป (ร้อยละ 53.85) รองมา คือ ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย ค่าครองชีพแพง มีภาระต้องรับผิดชอบ ค่าเล่าเรียนแพง และค่าใช้จ่ายอื่นๆ ตามลำดับ

จากข้อมูลข้างต้น จึงสรุปได้ว่านักศึกษาจำนวนมากยังต้องพึ่งพารายได้จากครอบครัวเป็นหลัก และเมื่อรายได้ไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายแล้วนั้น ทำให้นักศึกษาต้องหาวิธีแก้ไขปัญหาค่าครองชีพดังกล่าว ซึ่งพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่จะวางแผนประหยัดมากขึ้น (ร้อยละ 67.04) รองมา คือ ขอผู้ปกครองเพิ่ม (ร้อยละ 52.51) และทำงานพิเศษ (ร้อยละ 44.13) ซึ่งหากจำแนกเป็นชั้นปี พบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 1 วางแผนประหยัดมากขึ้นมากที่สุด (ร้อยละ 64.58) รองมา คือ ขอผู้ปกครองเพิ่ม ทำงานพิเศษ ขอทุนการศึกษา ขอกู้ยืมเพิ่มเติม เล่นการพนันและอื่นๆ ตามลำดับ ส่วนนักศึกษาระดับชั้นปีที่ 2 ขึ้นไป พบว่า ส่วนใหญ่มักจะวางแผนประหยัดมากขึ้นเช่นกัน (ร้อยละ 69.88) รองมา คือ ขอผู้ปกครองเพิ่ม ทำงานพิเศษ ขอทุนการศึกษา ขอกู้ยืมเพิ่มเติม และอื่นๆ ตามลำดับ

3.2 ทุนทางสังคมที่เกิดขึ้นก่อนเข้ามหาวิทยาลัย

ในการศึกษาคั้งนี้มุ่งเน้นการวิเคราะห์ทุนทางสังคมของนักศึกษาหญิงที่เกิดขึ้นก่อนเข้าศึกษาต่อ และอาจดำเนินต่อมาจนกระทั่งเข้ามหาวิทยาลัยจาก 2 กลุ่มหลัก ได้แก่ ครอบครัว และเพื่อนสมัยประถมศึกษาและมัธยมศึกษา เพื่อทำความเข้าใจภูมิหลังและสภาพแวดล้อมทางสังคมของนักศึกษาหญิง

จำแนกตามชั้นปีและกลุ่มสาขาวิชาที่แตกต่างกัน อันจะนำไปสู่การเชื่อมโยงถึงรูปแบบการสร้างทุนทางสังคมที่เกิดขึ้นภายหลังจากเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยได้

3.2.1 ครอบครัวยุคใหม่

ครอบครัวยุคใหม่เป็นหน่วยสังคมพื้นฐานและเป็นทุนทางสังคมแบบมีพันธะ (Bonding social capital) ที่สำคัญของนักศึกษาหญิง การศึกษานี้ทำการวิเคราะห์สถานภาพทั่วไปของครอบครัวยุคใหม่ รูปแบบการอยู่อาศัยกับผู้ปกครอง และสภาพแวดล้อมภายในครอบครัว ซึ่งอาจเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อ การเข้าร่วมพื้นที่ทางสังคมด้วยเครื่องมือแอลกอฮอล์ได้ โดยข้อมูลส่วนนี้ได้มาจากการสอบถามนักศึกษาหญิงโดยตรงด้วยแบบสอบถาม ผลการศึกษาพบว่าในปัจจุบัน นักศึกษาหญิงร้อยละ 73.68 มีสถานภาพของครอบครัวยุคใหม่เป็นปกติ ส่วนนักศึกษาหญิงกลุ่มที่เหลือร้อยละ 18.05 อยู่ในครอบครัวยุคใหม่ที่บิดามารดาแยกกัน อยู่หรือหย่าร้าง และอีกร้อยละ 8.27 อาศัยอยู่ในครอบครัวยุคใหม่ที่พ่อหรือแม่เสียชีวิต โดยพบความแตกต่างเพียงเล็กน้อยระหว่างชั้นปีและกลุ่มสาขาวิชา และก่อนที่นักศึกษาหญิงจะเข้ามหาวิทยาลัย นักศึกษาหญิงส่วนใหญ่กว่าร้อยละ 88.49 อาศัยอยู่กับบิดาหรือมารดาในฐานะที่เป็นผู้ปกครอง ที่เหลืออาศัยอยู่กับญาติ เพื่อน บุคคลอื่นๆ และอยู่คนเดียว

ตารางที่ 3.4 สถานภาพครอบครัวยุคใหม่ จำแนกตามชั้นปีและกลุ่มสาขาวิชา

ชั้นปี	กลุ่มสาขาวิชา	สถานภาพครอบครัวยุคใหม่ (ร้อยละ)		
		ปกติ	แยกกันอยู่/ หย่าร้าง	พ่อ/แม่เสียชีวิต
	มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	70.83	22.92	6.25
	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	75.00	12.50	12.50
	วิทยาศาสตร์สุขภาพ	74.19	19.35	6.45
	รวม	72.87	18.59	8.54
	มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	73.63	19.78	6.59
	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	81.36	16.95	1.69
	วิทยาศาสตร์สุขภาพ	68.00	14.00	18.00
	รวม	74.50	17.50	8.00
รวมทั้งหมด		73.68	18.05	8.27

สภาพแวดล้อมภายในครอบครัวของนักศึกษาหญิงก็เป็นอีกหนึ่งองค์ประกอบสำคัญที่ใช้ในการวิเคราะห์ทุนทางสังคม ข้อมูลจากตารางที่ 3.4 ซึ่งให้เห็นว่า นักศึกษาหญิงกว่าร้อยละ 85.28 อยู่ในสภาพแวดล้อมครอบครัวที่ปกติ โดยนักศึกษาหญิงชั้นปีที่ 1 ของกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และชั้นปีที่ 2 ขึ้นไปของกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพมีอัตราการอยู่ในสภาพแวดล้อมครอบครัวที่ปกติมากกว่ากลุ่มอื่นๆ เล็กน้อย ในขณะที่นักศึกษากลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ทั้งชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 ขึ้นไปมีอัตราการอยู่ในสภาพแวดล้อมครอบครัวที่ปกติต่ำกว่ากลุ่มอื่นๆ เล็กน้อยเช่นกัน อย่างไรก็ตาม นักศึกษาหญิงเกือบร้อยละ 15 มีความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวซึ่งเกิดจากทัศนคติไม่ตรงกันในบางครั้ง แต่ไม่มีนักศึกษาหญิงรายใดมีความขัดแย้งเป็นประจำหรือขัดแย้งจนเกิดความรุนแรงในครอบครัว (ตารางที่ 3.5) โดยปกติแล้ว นักศึกษาหญิงมีความขัดแย้งกับพี่-น้องเป็นลำดับแรก (ร้อยละ 13.96) ตามด้วยมารดา (ร้อยละ 9.90) และบิดา (ร้อยละ 6.35) ตามลำดับ นักศึกษาหญิงที่อาศัยอยู่ในครอบครัวที่บิดาและมารดาแยกกันอยู่อาจมีความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวมากกว่าครอบครัวที่มีสถานภาพบิดา/มารดาเสียชีวิตและสถานภาพปกติเล็กน้อย (ร้อยละ 21.43, 15.15 และ 13.10 ตามลำดับ) แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติเมื่อวิเคราะห์ด้วยสหสัมพันธ์ จะเห็นได้ว่า นักศึกษาหญิงส่วนใหญ่มีทุนทางสังคมจากครอบครัวที่ดีและอบอุ่น แต่อาจขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวบางครั้งเท่านั้น

ตารางที่ 3.5 สภาพแวดล้อมครอบครัว จำแนกตามชั้นปีและกลุ่มสาขาวิชา

ชั้นปี	กลุ่มสาขาวิชา	สภาพแวดล้อมในครอบครัว (ร้อยละ)	
		ปกติ	ขัดแย้งบางครั้ง
	มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	80.00	20.00
	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	90.41	9.59
	วิทยาศาสตร์สุขภาพ	87.10	12.90
	รวม	84.92	15.08
	มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	80.90	19.10
	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	86.21	13.79
	วิทยาศาสตร์สุขภาพ	93.75	6.25
	รวม	85.64	14.36
รวมทั้งหมด		85.28	14.72

3.2.2 เพื่อน โรงเรียนเดิมสมัยประถมศึกษาหรือมัธยมศึกษา

บุคคลกลุ่มนี้ถือเป็นทุนทางสังคมที่เกิดขึ้นก่อนเข้ามหาวิทยาลัยที่สำคัญอีกกลุ่มหนึ่งของนักศึกษาหญิง ในการศึกษาครั้งนี้มีเป้าหมายเจาะจงเฉพาะเพื่อน โรงเรียนเดิมสมัยประถมศึกษาหรือมัธยมศึกษาที่เข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยเดียวกันกับนักศึกษาหญิงเป็นหลัก โดยจะวิเคราะห์ทุนทางสังคมจากการให้ความสนิทสนม กิจกรรมที่ทำร่วมกัน และความไว้นือเชื่อใจต่อเพื่อนกลุ่มนี้

เมื่อกำหนดให้กลุ่มตัวอย่างจัดอันดับกลุ่มบุคคลที่มีความสนิทสนมด้วยมากที่สุดขณะศึกษาที่มหาวิทยาลัย 3 อันดับแรก พบว่า นักศึกษาหญิงกว่าร้อยละ 83.79 ถือว่าเพื่อนกลุ่มนี้เป็นกลุ่มบุคคลที่สนิทสนมด้วย โดยจำแนกตามลำดับที่ 1-3 ได้เป็นร้อยละ 43.70 29.46 และ 10.63 ตามลำดับ เมื่อจำแนกตามชั้นปีพบว่า นักศึกษาหญิงชั้นปีที่ 1 จะให้ความสำคัญกับเพื่อนกลุ่มนี้มาเป็นลำดับที่ 1 มากกว่านักศึกษาหญิงชั้นปีที่ 2 ขึ้นไป (ร้อยละ 50.77 และ 36.60 ตามลำดับ) ซึ่งให้ความสำคัญกับเพื่อนในคณะ/สาขาวิชา มากกว่า โดยส่วนมากแล้ว เพื่อนสนิทลำดับที่ 1 ของนักศึกษากว่าร้อยละ 60.47 จะรู้จักกันมานานกว่า 2 ปี

นอกเหนือจากการทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกันเพื่อน โดยการริเริ่มของตัวนักศึกษาหญิงเองแล้ว เพื่อนโรงเรียนเดิมสมัยประถมศึกษาหรือมัธยมศึกษาที่มาศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยเดียวกันกับนักศึกษาหญิงมีส่วนชักนำให้ทำกิจกรรมนันทนาการเป็นส่วนใหญ่ ได้แก่ คือ การท่องเที่ยว การสังสรรค์และเที่ยวกลางคืน การพักผ่อนร่วมกัน การพักผ่อนและนันทนาการ และการรับประทานอาหารร่วมกัน ในตารางที่ 3.6 ได้ชี้ให้เห็นถึงความแตกต่างของบทบาทการชักนำว่าจะแปรผันไปตามชั้นปีเป็นสำคัญ ในขณะที่นักศึกษาหญิงชั้นปีที่ 1 จะมีเพื่อน โรงเรียนเดิมสมัยประถมศึกษาหรือมัธยมศึกษาเป็นผู้ชักชวนหลักให้ไปท่องเที่ยว สังสรรค์และเที่ยวกลางคืน และพักผ่อนร่วมกัน แต่บทบาทของเพื่อนกลุ่มนี้จะลดความสำคัญลงกลายเป็นเพียงผู้ชักชวนรองในทุกกิจกรรม เมื่อสังเกตจากบทบาทที่มีต่อนักศึกษาหญิงชั้นปีที่ 2 ขึ้นไป

อย่างไรก็ดี ความแตกต่างระหว่างกลุ่มสาขาวิชาที่มีผลกระทบต่อบทบาทการชักนำโดยเพื่อนโรงเรียนเดิมสมัยประถมศึกษาหรือมัธยมศึกษาบ้างเช่นกัน โดยเฉพาะในกลุ่มนักศึกษาหญิงชั้นปีที่ 1 ในกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ เพราะว่าเพื่อนกลุ่มนี้กลับเป็นเพียงผู้ที่มีบทบาทรองในการชักนำให้ไปท่องเที่ยว กับสังสรรค์และเที่ยวกลางคืนเท่านั้น โดยมีเพื่อนในคณะ/สาขาวิชากลายเป็นผู้ชักนำหลักแทน (ตารางที่ 3.7) ซึ่งแตกต่างจากสภาพแวดล้อมของนักศึกษาอีกสองกลุ่มสาขาวิชาที่เหลือ ส่วนกิจกรรมอื่นๆ ได้แก่ การเรียน การทำกิจกรรมของมหาวิทยาลัย และการออกกำลังกาย เป็นกิจกรรมที่ไม่ได้มีเพื่อนกลุ่มนี้เป็นผู้ชักชวนหลักและรอง และการเล่นการพนันเป็นกิจกรรมที่นักศึกษาหญิงส่วนใหญ่ไม่ได้ทำ

ตารางที่ 3.6 บทบาทการชักนำให้ทำกิจกรรมต่างๆ โดยเพื่อน โรงเรียนเดิมสมัยประถมศึกษาหรือมัธยมศึกษา เฉพาะกิจกรรมที่มีบทบาทเป็นผู้ชักนำหลักและผู้ชักนำรอง จำแนกตามกิจกรรมและชั้นปี

กิจกรรม	ชั้นปี	การชักนำโดยเพื่อนโรงเรียนเดิม สมัยประถมศึกษาหรือมัธยมศึกษา	
		การเป็นผู้ชักนำหลัก (ร้อยละ)	บทบาทการชักนำ*
	1	28.65	ผู้ชักนำหลัก
	2 ขึ้นไป	15.31	ผู้ชักนำรอง
	1	26.56	ผู้ชักนำหลัก
	2 ขึ้นไป	14.29	ผู้ชักนำรอง
	1	26.42	ผู้ชักนำหลัก
	2 ขึ้นไป	11.73	ผู้ชักนำรอง
	1	19.27	ผู้ชักนำรอง
	2 ขึ้นไป	10.20	ผู้ชักนำรอง
	1	15.03	ผู้ชักนำรอง
	2 ขึ้นไป	6.12	ผู้ชักนำรอง

หมายเหตุ: บทบาทการชักนำจะไม่นับการชักนำที่เริ่มต้นด้วยตัวของนักศึกษาหญิงเอง

ตารางที่ 3.7 บทบาทการชักนำโดยเพื่อน โรงเรียนเดิมสมัยประถมศึกษาหรือมัธยมศึกษา ที่มีต่อนักศึกษาหญิงชั้นปีที่ 1 จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา

กลุ่มสาขาวิชา กิจกรรม	มนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์		วิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยี		วิทยาศาสตร์สุขภาพ	
	การเป็น ผู้ชักนำหลัก (ร้อยละ)	บทบาท การชักนำ*	การเป็น ผู้ชักนำหลัก (ร้อยละ)	บทบาท การชักนำ*	การเป็น ผู้ชักนำหลัก (ร้อยละ)	บทบาท การชักนำ*
การท่องเที่ยว	20.65	ผู้ชักนำรอง	35.71	ผู้ชักนำหลัก	36.67	ผู้ชักนำหลัก
การสังสรรค์ และเที่ยวกลางคืน	20.65	ผู้ชักนำรอง	25.71	ผู้ชักนำหลัก	46.67	ผู้ชักนำหลัก

หมายเหตุ: บทบาทการชักนำจะไม่นับการชักนำที่เริ่มต้นด้วยตัวของนักศึกษาหญิงเอง

ส่วนความไว้นี้เนื้อใจของนักศึกษาหญิงต่อเพื่อน โรงเรียนเดิมสมัยประถมศึกษาหรือมัธยมศึกษาพบว่า เพื่อนกลุ่มนี้ถือเป็นเพื่อนที่นักศึกษาหญิงอย่างน้อย 4 ใน 5 คน มีความไว้นี้เนื้อใจในอันดับแรกๆ อย่างไรก็ตาม ความไว้นี้เนื้อใจมีความแตกต่างกันระหว่างชั้นปี เพราะเพื่อนกลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่นักศึกษาหญิงชั้นปีที่ 1 ทุกกลุ่มสาขาวิชาจะปรึกษา ฟังพา และให้ความช่วยเหลือเป็นลำดับแรก (ร้อยละ 53.30) โดยเฉพาะในสายวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ในขณะที่นักศึกษาหญิงชั้นปีที่ 2 ขึ้นไปจะปรึกษา ฟังพา และให้ความช่วยเหลือเพื่อนกลุ่มนี้เป็นลำดับที่สอง (ร้อยละ 28.43) โดยเฉพาะในกลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ที่จะฟังพาเพื่อนกลุ่มนี้ลดลงอย่างชัดเจนเมื่อเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 2 ขึ้นไป อย่างไรก็ตาม นักศึกษาหญิงชั้นปีที่ 2 ขึ้นไปในกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และวิทยาศาสตร์สุขภาพ ยังคงให้ความสำคัญกับเพื่อนกลุ่มนี้เป็นลำดับที่ 1 และ 2 ในอัตราที่ใกล้เคียงกัน (ตารางที่ 3.8)

แม้ว่าความไว้นี้เนื้อใจต่อเพื่อนกลุ่มนี้จะอยู่ในระดับสูง โดยเฉพาะกับนักศึกษาหญิงชั้นปีที่ 1 แต่เมื่อสอบถามถึงบทบาทของเพื่อนกลุ่มนี้ในการส่งเสริมให้นักศึกษาหญิงมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นกลับมีแนวโน้มที่แตกต่างออกไปบางส่วน กล่าวคือ จะมีเพียงนักศึกษากลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เท่านั้นที่มองว่าเพื่อนกลุ่มนี้มีบทบาทในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีเป็นกลุ่มหลัก (ร้อยละ 46.92) แต่นักศึกษากลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ และกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์กลับมองว่าเพื่อนกลุ่มนี้มีบทบาทในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีเป็นกลุ่มรองลงไปเท่านั้น (ร้อยละ 29.11 และ 32.61 ตามลำดับ)

ตารางที่ 3.8 การปรึกษา ฟังพา และให้ความช่วยเหลือต่อเพื่อน โรงเรียนเดิมสมัยประถมศึกษาหรือมัธยมศึกษา จำแนกตามชั้นปีและกลุ่มสาขาวิชา

ชั้นปี	กลุ่มสาขาวิชา	ความสำคัญ (ร้อยละ)			รวม (ร้อยละ)
		ลำดับที่ 1	ลำดับที่ 2	ลำดับที่ 3	
	มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	51.06	21.98	12.36	85.40
	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	56.94	18.31	8.96	84.21
	วิทยาศาสตร์สุขภาพ	51.61	20.00	10.34	81.95
	รวม	53.30	20.31	10.81	84.42
	มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	24.44	42.53	14.81	81.78
	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	37.93	35.19	11.54	84.66
	วิทยาศาสตร์สุขภาพ	24.49	29.17	30.43	84.09
	รวม	28.43	37.04	17.88	83.35

โดยสรุปแล้ว เพื่อนโรงเรียนเดิมสมัยประถมศึกษาหรือมัธยมศึกษาจัดเป็นทุนทางสังคมแบบมีพันธะ (Bonding social capital) ที่มีความสำคัญในลำดับต้นๆ ต่อนักศึกษาหญิงทุกกลุ่ม แต่จากสถิติในภาพรวมพบว่า ทุนทางสังคมที่ได้จากเพื่อนกลุ่มนี้มีแนวโน้มลดลงเมื่อนักศึกษาหญิงค่อยๆ เปลี่ยนสถานะเป็นรุ่นพี่ชั้นปีที่ 2 ขึ้นไป บ่งชี้ได้จากการให้ความสนิทสนม การทำกิจกรรมที่ทำร่วมกัน และความไว้นใจเชื่อใจต่อเพื่อนกลุ่มนี้ที่ลดระดับลงอย่างชัดเจน ในขณะที่เดียวกัน ความแตกต่างของกลุ่มสาขาวิชาก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดความแตกต่างของทุนทางสังคม โดยนักศึกษาหญิงในกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมีระดับของทุนทางสังคมกับเพื่อนกลุ่มนี้มากกว่านักศึกษาในกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพและมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ โดยเฉพาะในด้านความไว้นใจเชื่อใจ จึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจและต้องวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงนี้ในส่วนของ การสร้างทุนทางสังคมในมหาวิทยาลัยต่อไป

3.3 การสร้างทุนทางสังคมในมหาวิทยาลัย

ในการศึกษาคั้งนี้มุ่งเน้นการวิเคราะห์ทุนทางสังคมของนักศึกษาหญิงที่เกิดขึ้นระหว่างที่ศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยจาก 4 กลุ่มหลัก ได้แก่ คนรัก เพื่อนในคณะและสาขาวิชา รุ่นพี่หรือรุ่นน้องในคณะและสาขาวิชา และคนรู้จักอื่นๆ ระหว่างศึกษาในมหาวิทยาลัย เพื่อทำความเข้าใจภูมิหลังและสภาพแวดล้อมทางสังคมของนักศึกษาหญิงจำแนกตามชั้นปีและกลุ่มสาขาวิชาที่แตกต่างกัน ด้วยการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ กิจกรรมที่ทำร่วมกัน และความไว้นใจเชื่อใจต่อกลุ่มสังคมต่างๆ

3.3.1 เพื่อนในคณะ/สาขาวิชา

เมื่อกำหนดให้กลุ่มตัวอย่างจัดอันดับกลุ่มบุคคลที่มีความสนิทสนมด้วยมากที่สุดขณะศึกษาที่มหาวิทยาลัย 3 อันดับแรก พบว่า นักศึกษาหญิงกว่าร้อยละ 95.85 ถือว่าเพื่อนกลุ่มนี้เป็นกลุ่มบุคคลที่สนิทสนมด้วย และถือเป็นกลุ่มที่นักศึกษาหญิงมีความสนิทสนมด้วยมากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มอื่นๆ โดยจำแนกตามลำดับที่ 1-3 ได้เป็นร้อยละ 42.67 41.93 และ 11.25 ตามลำดับ เมื่อจำแนกตามชั้นปีพบว่า นักศึกษาหญิงชั้นปีที่ 2 ขึ้นไป จะให้ความสำคัญกับเพื่อนกลุ่มนี้มาเป็นลำดับที่ 1 มากกว่านักศึกษาหญิงชั้นปีที่ 1 (ร้อยละ 48.45 และ 36.92 ตามลำดับ) ซึ่งให้ความสำคัญกับเพื่อน โรงเรียนเดิมสมัยประถมหรือมัธยมศึกษามากกว่า

นอกเหนือจากการทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกับเพื่อน โดยการริเริ่มของตัวนักศึกษาหญิงเองแล้ว เพื่อนคณะและสาขามีส่วนชักนำให้ทำกิจกรรมร่วมกันเกือบทุกกิจกรรมทั้งในและนอกมหาวิทยาลัย ในตารางที่ 3.9 ได้ชี้ให้เห็นว่าเพื่อนคณะและสาขามีบทบาทเป็นผู้ชักนำหลักให้ทำกิจกรรมหลายประเภท ตั้งแต่ นักศึกษาหญิงอยู่ชั้นปีที่ 1 ประกอบด้วย การทำกิจกรรมของมหาวิทยาลัย การรับประทานอาหาร

ร่วมกัน การพักผ่อนและนันทนาการ และการออกกำลังกาย ซึ่งส่วนมากจะเป็นกิจกรรมในชีวิตประจำวัน ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 อยู่แล้ว ส่วนกิจกรรมที่มีการเปลี่ยนสถานะของเพื่อนคณะและสาขาวิชาจากผู้ชักนำ รongมาเป็นผู้ชักนำหลักเมื่อนักศึกษาหญิงเติบโตขึ้นในชั้นปีที่ 2 ขึ้นไป เป็นกิจกรรมที่อยู่นอกเหนือการ ดำรงชีวิตประจำวัน และต้องมีความสนิมนมมากขึ้นถึงจะสามารถร่วมกิจกรรมกันได้ ประกอบด้วย การ สังสรรค์และเที่ยวกลางคืน การท่องเที่ยว และการพักผ่อนร่วมกัน ตามลำดับ เมื่อสังเกตและเปรียบเทียบกับเพื่อน โรงเรียนเดิมสมัยประถมและมัธยมศึกษาจะพบว่า เพื่อนคณะและสาขาวิชามีบทบาทในการทำ กิจกรรมร่วมกับนักศึกษาหญิงมากกว่าอย่างชัดเจน และมีแนวโน้มว่าบทบาทของเพื่อนกลุ่มนี้จะเข้มข้น ขึ้นเรื่อยๆ ในเกือบทุกกิจกรรม

ตารางที่ 3.9 บทบาทการชักนำให้ทำกิจกรรมต่างๆ โดยเพื่อนคณะและสาขาวิชา เฉพาะกิจกรรมที่มีบทบาทเป็นผู้ชักนำหลักและผู้ชักนำรอง จำแนกตามกิจกรรมและชั้นปี

กิจกรรม	ชั้นปี	การชักนำโดยเพื่อนคณะและสาขาวิชา	
		การเป็นผู้ชักนำหลัก (ร้อยละ)	บทบาทการชักนำ*
	1	38.34	ผู้ชักนำหลัก
	2 ขึ้นไป	50.51	ผู้ชักนำหลัก
	1	29.02	ผู้ชักนำหลัก
	2 ขึ้นไป	32.14	ผู้ชักนำหลัก
	1	22.80	ผู้ชักนำหลัก
	2 ขึ้นไป	25.51	ผู้ชักนำหลัก
	1	22.80	ผู้ชักนำหลัก
	2 ขึ้นไป	21.43	ผู้ชักนำหลัก
	1	24.35	ผู้ชักนำรอง
	2 ขึ้นไป	38.90	ผู้ชักนำหลัก
	1	26.42	ผู้ชักนำรอง
	2 ขึ้นไป	31.12	ผู้ชักนำหลัก
	1	15.54	ผู้ชักนำรอง
	2 ขึ้นไป	20.41	ผู้ชักนำหลัก

หมายเหตุ: บทบาทการชักนำจะไม่นับการชักนำที่เริ่มต้นด้วยตัวของนักศึกษาหญิงเอง

อย่างไรก็ดี ความแตกต่างระหว่างกลุ่มสาขาวิชาที่มีผลกระทบต่อบทบาทการชักนำโดยเพื่อน โรงเรียนเดิมสมัยประถมศึกษาหรือมัธยมศึกษาบ้างเช่นกัน โดยนักศึกษาหญิงในกลุ่มสาขาวิชา มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์จะรับประทานอาหารร่วมกัน พักผ่อน นันทนาการ ท่องเที่ยว สังสรรค์และ เที่ยวกลางคืนกับเพื่อนคณะและสาขาวิชาตั้งแต่ชั้นปีที่ 1 มากกว่ากลุ่มสาขาวิชาอื่นๆ อย่างชัดเจน ในขณะที่นักศึกษาหญิงชั้นปีที่ 1 กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพก็ถูกจะชักชวนให้ไปพักผ่อนและ นันทนาการ โดยเพื่อนคณะและสาขาวิชาเป็นหลักเช่นกัน ส่วนการพักอาศัยร่วมกันกับเพื่อนคณะและ สาขาวิชาจะพบมากในนักศึกษาหญิงชั้นปีที่ 2 ขึ้นไปในกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ เนื่องจากมี หอพักของมหาวิทยาลัยจัดไว้ให้สำหรับนักศึกษากลุ่มนี้โดยเฉพาะ (ตารางที่ 3.10)

ตารางที่ 3.10 บทบาทการชักนำโดยเพื่อนคณะและสาขาวิชาที่มีต่อนักศึกษาหญิงชั้นปีที่ 1
จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา

กลุ่มสาขาวิชา กิจกรรม	มนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์		วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี		วิทยาศาสตร์สุขภาพ	
	การเป็น ผู้ชักนำหลัก (ร้อยละ)	บทบาท การชักนำ*	การเป็น ผู้ชักนำหลัก (ร้อยละ)	บทบาท การชักนำ*	การเป็น ผู้ชักนำหลัก (ร้อยละ)	บทบาท การชักนำ*
การรับประทาน อาหารร่วมกัน	39.13	ผู้ชักนำหลัก	18.31	ผู้ชักนำรอง	23.33	ผู้ชักนำรอง
การพักผ่อนและ นันทนาการ	25.00	ผู้ชักนำหลัก	16.90	ผู้ชักนำรอง	30.00	ผู้ชักนำหลัก
การท่องเที่ยว	30.43	ผู้ชักนำหลัก	21.13	ผู้ชักนำรอง	26.67	ผู้ชักนำรอง
การสังสรรค์ และเที่ยวกลางคืน	29.35	ผู้ชักนำหลัก	18.31	ผู้ชักนำรอง	23.33	ผู้ชักนำรอง

หมายเหตุ: บทบาทการชักนำจะไม่นับการชักนำที่เริ่มต้นด้วยตัวของนักศึกษาหญิงเอง

ส่วนความไว้นือเชื่อใจของนักศึกษาหญิงต่อเพื่อน โรงเรียนเดิมสมัยประถมศึกษาหรือมัธยมศึกษาพบว่า เพื่อนกลุ่มนี้ถือเป็นเพื่อนที่นักศึกษาหญิงไว้นือเชื่อใจสูงที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่ม อื่นๆ อย่างไรก็ตาม ความไว้นือเชื่อใจมีความแตกต่างกันระหว่างชั้นปี เพราะเพื่อนกลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่ นักศึกษาหญิงชั้นปีที่ 2 ขึ้นไปจะปรึกษา ฟังพา และให้ความช่วยเหลือเพื่อนกลุ่มนี้เป็นลำดับแรก (ร้อยละ 45.18) ยกเว้นในสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ในขณะที่นักศึกษาหญิงชั้นปีที่ 1 ทุกกลุ่มสาขาวิชาจะ ปรึกษา ฟังพา และให้ความช่วยเหลือเป็นลำดับที่สอง (ร้อยละ 53.13) ดังตารางที่ 3.11 และในภาพรวม

นักศึกษาหญิงระบุว่าเพื่อนกลุ่มนี้จะส่งเสริมให้ตนเองมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นมากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มสังคมอื่นๆ โดยเฉพาะในสายกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ และกลุ่มสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (ร้อยละ 56.96 และ 43.48 ตามลำดับ) ในทางกลับกัน จะมีเพียงนักศึกษาในกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเท่านั้นที่มองว่าเพื่อนกลุ่มนี้มีบทบาทในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีเป็นกลุ่มรอง (ร้อยละ 33.85)

ตารางที่ 3.11 การปรึกษา ฟังพา และให้ความช่วยเหลือต่อเพื่อนคณะและสาขาวิชา
จำแนกตามชั้นปีและกลุ่มสาขาวิชา

ชั้นปี	กลุ่มสาขาวิชา	ความสำคัญ (ร้อยละ)			รวม (ร้อยละ)
		ลำดับที่ 1	ลำดับที่ 2	ลำดับที่ 3	
	มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	27.66	49.45	17.89	95.00
	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	16.67	57.75	17.91	92.33
	วิทยาศาสตร์สุขภาพ	29.03	53.33	17.24	99.60
	รวม	23.86	53.13	17.84	94.82
	มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	47.78	31.03	19.75	98.56
	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	36.21	40.74	21.15	98.10
	วิทยาศาสตร์สุขภาพ	51.02	31.25	17.39	99.66
	รวม	45.18	33.86	19.55	98.59

โดยสรุปแล้ว เพื่อนคณะและสาขาวิชาจัดเป็นทุนทางสังคมแบบมีพันธะ (Bonding social capital) ที่มีความสำคัญมากที่สุดต่อนักศึกษาหญิงในภาพรวม โดยเฉพาะในกลุ่มสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และวิทยาศาสตร์สุขภาพ ทุนทางสังคมที่ได้จากเพื่อนกลุ่มนี้มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ เมื่อนักศึกษาหญิงเปลี่ยนสถานะเป็นรุ่นพี่ชั้นปีที่ 2 ขึ้นไป บ่งชี้ได้จากการให้ความสนิทสนม การทำกิจกรรมที่ทำร่วมกัน และความไว้วางใจต่อเพื่อนกลุ่มนี้ที่เพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน อย่างไรก็ตาม นักศึกษาหญิงในกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีไม่ได้มองว่าเพื่อนกลุ่มนี้สำคัญที่สุด แต่ก็นับว่ามีความสำคัญเพิ่มขึ้นเช่นเดียวกับกลุ่มสาขาวิชาอื่นๆ ดังนั้น เพื่อนคณะและสาขาวิชาอาจเป็นตัวแปรหลักในการสร้างพื้นที่ทางสังคมให้แก่นักศึกษาหญิงในมหาวิทยาลัยได้

เมื่อวิเคราะห์รายละเอียดของการสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อนในคณะและสาขาวิชา พบว่า นักศึกษาหญิงร้อยละ 90.26 มีเพื่อนในคณะและสาขาวิชาอย่างน้อย 1 คน โดยร้อยละ 62.82 กล่าวว่าเพื่อนในคณะและสาขาวิชาจัดเป็นเพื่อนสนิทของตนเอง ไม่ว่าจะป็นนักศึกษาชั้นปีหรือกลุ่มสาขาวิชาใดก็ตาม

เพราะได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการเรียนและการทำกิจกรรม (ร้อยละ 94.03) มีความเป็นกันเองและมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี (ร้อยละ 74.72) มีความจริงใจต่อกัน (ร้อยละ 60.80) และมีวิถีการดำเนินชีวิตใกล้เคียงกัน (ร้อยละ 53.69) ความสนิมสนมเหล่านี้ได้มาจากกิจกรรมรับน้องและประชุมเชียร์ เพราะกว่าร้อยละ 70 ของนักศึกษาหญิงเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าวอยู่บ่อยครั้ง นอกจากนี้ ระดับความสนิทสนมกับเพื่อนมีความสัมพันธ์โดยตรงทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 กับการเข้าร่วมกิจกรรมรับน้องประชุมเชียร์ และการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการรับน้อง (.201 และ .169 ตามลำดับ) ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวจัดขึ้น โดยรุ่นพี่ในคณะและสาขาวิชาภายใต้การควบคุมดูแลของมหาวิทยาลัย ดังนั้น จึงอนุมานได้ว่า ความสัมพันธ์และความสนิทสนมที่เกิดขึ้นระหว่างเพื่อนในคณะและสาขาวิชาดังที่กล่าวมาข้างต้นนั้น เป็นกลไกที่เกิดขึ้นทั้งจากตัวนักศึกษาเอง รวมไปถึงการส่งเสริมโดยรุ่นพี่ในคณะและสาขาวิชา และองค์กรนักศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยผ่านกิจกรรมรับน้องในรูปแบบต่างๆ

3.3.2 รุ่นพี่-รุ่นน้องในคณะและสาขาวิชา

ในบริบทของพื้นที่ศึกษา รุ่นพี่-รุ่นน้องในคณะและสาขาวิชาเป็นความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นมาจากกิจกรรมรับน้องอย่างชัดเจน และถือว่าเป็นกลุ่มที่มีอิทธิพลต่อการสร้างความสนิมสนมให้เกิดขึ้นระหว่างนักศึกษาหญิงและเพื่อนในคณะและสาขาวิชา ในขณะที่เดียวกัน ก็เป็นที่น่าสนใจว่ารุ่นพี่-รุ่นน้องในคณะและสาขาวิชาจะเป็นกลุ่มที่มีความสนิมสนมกับนักศึกษาหญิงจนนำไปสู่การสร้างทุนทางสังคมมากน้อยเพียงใด ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาหญิงชั้นปีที่ 1 ร้อยละ 73.60 คบกับรุ่นพี่ในคณะและสาขาวิชาของตนเอง ในขณะที่เดียวกัน นักศึกษาหญิงชั้นปีที่ 2 ขึ้นไป ร้อยละ 76.44 ก็คบกับรุ่นน้องในคณะและสาขาวิชาของตนเองเช่นกัน

อย่างไรก็ดี กว่าครึ่งของนักศึกษาหญิงทั้งสองกลุ่มระบุว่าไม่ได้มีความคุ้นเคยหรือสนิทสนมมากนักกับรุ่นพี่และรุ่นน้องของตนเอง เมื่อเปรียบเทียบกับเพื่อนสองกลุ่มแรก เพราะความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มสังคมทั้งสองถูกเชื่อมโยงเข้าด้วยกันเพราะการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการเรียนและการทำกิจกรรม (ร้อยละ 69.67) และมีความเป็นกันเองและมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี (ร้อยละ 66.33) แต่ก็ยังไม่ถึงระดับที่จะมีความจริงใจซึ่งกันและกันและมีวิถีการดำเนินชีวิตใกล้เคียงกันดังเช่นเพื่อนในคณะและสาขาวิชา อย่างไรก็ตาม จะไม่พบว่านักศึกษาหญิงกลุ่มใดๆ ถูกกีดกันจากรุ่นพี่-รุ่นน้องในคณะและสาขาวิชาของตนเอง เมื่อวิเคราะห์กิจกรรมที่ทำร่วมกันและความไว้วางใจซึ่งกันและกันพบว่า รุ่นพี่-รุ่นน้องในคณะและสาขาวิชาไม่ได้มีบทบาทเป็นผู้ชักนำหลักและผู้ชักนำรองในการทำกิจกรรมใดๆ ร่วมกันเลย นอกจากนี้ มีนักศึกษาหญิงเพียงร้อยละ 29.58 เลือกที่จะปรึกษา ฟังพา และให้ความช่วยเหลือคนกลุ่มนี้เมื่อยามเดือดร้อน ซึ่งถือว่าเป็นรองจากเพื่อนและคนรักของนักศึกษาหญิง และนักศึกษาหญิงก็ไม่ได้ระบุว่ารุ่นพี่-รุ่นน้องในคณะและสาขาวิชาจะส่งเสริมให้ตนเองมีคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้นได้เท่ากับกลุ่มอื่นๆ

เมื่อวิเคราะห์ในบริบทของการสร้างพื้นที่ทางสังคมในมหาวิทยาลัย รุ่นพี่-รุ่นน้องในคณะและสาขาวิชาจึงจัดเป็นเงินทุนทางสังคมแบบข้ามพหุวัฒนธรรม (Bridging Social Capital) แม้ว่ารุ่นพี่-รุ่นน้องจะมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกันค่อนข้างมาก และมีบทบาททำให้เกิดความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นระหว่างเพื่อนในคณะและสาขาวิชาก็ตาม แต่นักศึกษาหญิงไม่ได้ร่วมสถานการณ์และกิจกรรมใดๆ โดยมีรุ่นพี่และรุ่นน้องเป็นผู้ชักนำหลักแต่อย่างใด อีกทั้งความสนิทสนมและความไว้วางใจก็อยู่ในระดับที่ต่ำกว่าเพื่อนทั้งสองกลุ่มอย่างเห็นได้ชัด อย่างไรก็ตาม รุ่นพี่-รุ่นน้องในคณะและสาขาวิชายังถือว่าเป็นกลุ่มที่ต้องนำไปวิเคราะห์ต่อเนื่องจากจะมีบทบาทในการสร้างและการเข้าร่วมพื้นที่ทางสังคมด้วยการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือไม่

3.3.3 คนรัก

คนรักถือเป็นอีกกลุ่มสังคมหนึ่งที่ต้องนำมาวิเคราะห์ว่ามีบทบาทต่อการสร้างพื้นที่ทางสังคมของนักศึกษาหญิงมากน้อยเพียงใด จากสถิติพบว่า นักศึกษาหญิงร้อยละ 44.11 กล่าวว่าตนเองกำลังคบหาคู่อุปถัมภ์ในฐานะคนรักหรือแฟน โดยนักศึกษาหญิงชั้นปีที่ 2 ขึ้นไปจะมีอัตราการมีคนรักสูงกว่านักศึกษาหญิงชั้นปีที่ 1 (ร้อยละ 49.25 และ 39.00 ตามลำดับ) คนรักของนักศึกษาหญิงมีที่มาค่อนข้างหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นเพื่อนสนิทสมัยประถมหรือมัธยมศึกษา รุ่นพี่-รุ่นน้อง และเพื่อนที่มาจากทั้งในและนอกคณะหรือสาขา อย่างไรก็ตาม คนรักถือเป็นกลุ่มที่ไม่ค่อยมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตและทำกิจกรรมต่างๆ โดยอาจมีบางกิจกรรม เช่น การรับประทานอาหาร การออกกำลังกาย การพักผ่อนและนันทนาการ ที่คนรักจะมีบทบาทอยู่บ้าง แต่ก็ยังไม่เทียบเท่ากับเพื่อนในคณะและสาขาวิชา และเพื่อนสมัยโรงเรียนประถมและมัธยมศึกษา คนรักก็ไม่ใช่อีกกลุ่มที่นักศึกษาหญิงให้ความไว้วางใจและมีบทบาทในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้นมากเท่ากับเพื่อนของตนเอง เมื่อวิเคราะห์ในบริบทของการสร้างพื้นที่ทางสังคมในมหาวิทยาลัย คนรักจึงจัดเป็นเงินทุนทางสังคมแบบข้ามพหุวัฒนธรรม (Bridging Social Capital) เนื่องจากไม่ได้มีบทบาทที่เด่นชัดในฐานะการดำเนินชีวิตในมหาวิทยาลัยมากเท่ากับเพื่อนสองกลุ่มข้างต้นและรุ่นพี่-รุ่นน้อง แม้ว่าจะมีความเกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตประจำวันของนักศึกษาหญิงบ้างก็ตาม

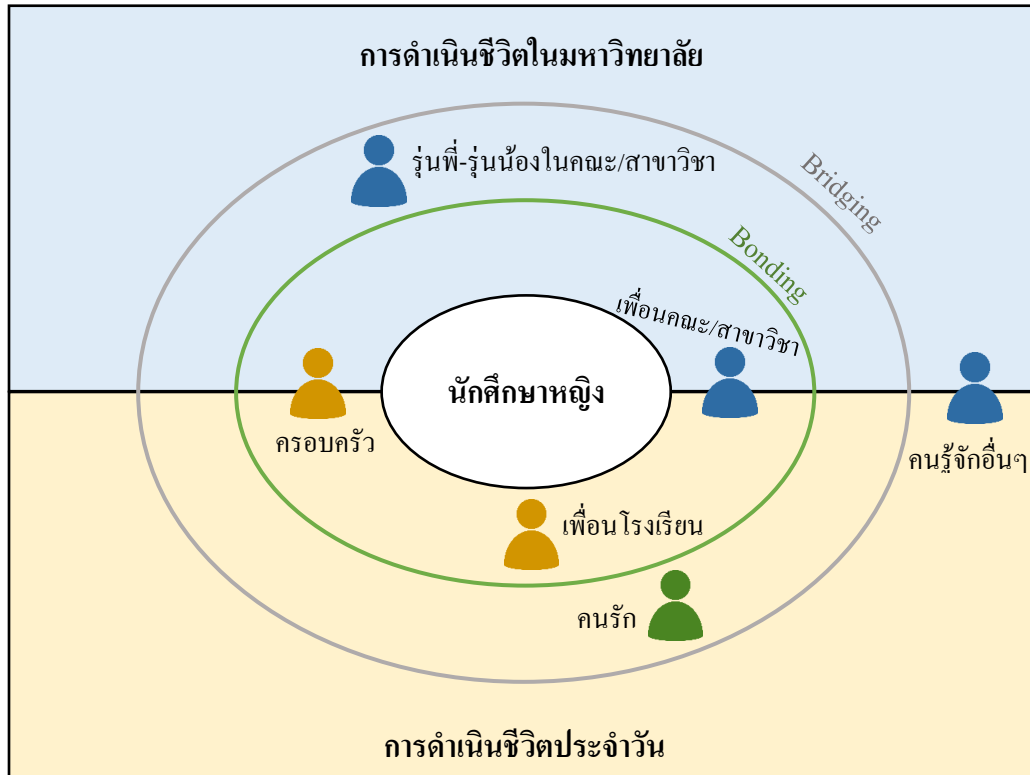
3.3.4 คนรู้จักอื่นๆ ระหว่างศึกษาในมหาวิทยาลัย

คนรู้จักอื่นๆ ระหว่างศึกษาในมหาวิทยาลัยเป็นกลุ่มสังคมอีกหนึ่งกลุ่มที่คาดว่าจะมีผลกระทบต่อการสร้างพื้นที่ทางสังคมของนักศึกษาหญิงในมหาวิทยาลัย นักศึกษาหญิงกว่าร้อยละ 71.11 มีคนรู้จักอื่นๆ ระหว่างศึกษาในมหาวิทยาลัย โดยอยู่ในรูปแบบของคนรู้จักกันเมื่อไปสังสรรค์และเที่ยวกลางคืน (ร้อยละ 48.06) คนรู้จักกันในสังคมออนไลน์ (ร้อยละ 42.40) และคนรู้จักในที่ทำงาน (ร้อยละ 41.70) เป็นหลัก ซึ่งส่วนมากนักศึกษาหญิงจะจัดว่าเป็นคนรู้จักเฉยๆ หรือมีความคุ้นเคยด้วยแต่ไม่ถึงขั้นสนิทสนม

ความสัมพันธ์ดังกล่าวเกิดจากการมีความเป็นกันเองและมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกันเป็นสำคัญ กลุ่มสังคมนี้ถือเป็นกลุ่มที่แทบจะไม่มีอิทธิพลใดๆ ต่อการทำกิจกรรมและความไว้วางใจ เนื่องจากเป็นความสัมพันธ์แบบห่างเหิน โดยมีนักศึกษาหญิงเพียงร้อยละ 12.46 ที่มีการปรึกษา ฟังพา และการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และมีนักศึกษาหญิงเพียงร้อยละ 5.60 เท่านั้นที่กล่าวว่าคนกลุ่มนี้มีบทบาทในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น เมื่อวิเคราะห์ในบริบทของการสร้างพื้นที่ทางสังคมในมหาวิทยาลัย คนรู้จักอื่นๆ ระหว่างศึกษาในมหาวิทยาลัยจึงเป็นเพียงทุนทางสังคมแบบเชื่อมโยง (Linking Social Capital) เนื่องจากไม่ได้มีบทบาทที่เด่นชัดทั้งในฐานะการดำเนินชีวิตประจำวันและชีวิตในมหาวิทยาลัย

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาหญิงกับกลุ่มสังคมต่างๆ (ภาพที่ 3.1) เป็นที่ชัดเจนแล้วว่าทุนทางสังคมของนักศึกษาหญิงในมหาวิทยาลัยสามารถจำแนกได้เป็น 3 รูปแบบหลักๆ คือ

- 1) ทุนทางสังคมแบบมีพันธะ (Bonding Social Capital) ประกอบไปด้วยกลุ่มสังคม 3 กลุ่ม ได้แก่
 - ครอบครัว ถือเป็นหน่วยสังคมพื้นฐานที่อุปถัมภ์การดำรงชีวิตให้แก่นักศึกษาหญิงมาตั้งแต่ก่อนเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยจนกระทั่งถึงปัจจุบัน โดยเฉพาะในด้านสังคมและเศรษฐกิจ
 - เพื่อนในคณะและสาขาวิชา ถือเป็นกลุ่มสังคมที่มีความแน่นแฟ้นสูงที่สุด โดยเฉพาะกับนักศึกษาหญิงชั้นปีที่ 2 ขึ้นไปในกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ กลุ่มสังคมนี้จัดเป็นทุนทางสังคมที่ได้ภายหลังจากเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัย มีอิทธิพลทั้งต่อการดำเนินชีวิตในฐานะนักศึกษามหาวิทยาลัย และการดำเนินชีวิตประจำวัน
 - เพื่อนโรงเรียนเดิมสมัยประถมและมัธยมศึกษา ถือเป็นกลุ่มสังคมที่มีความแน่นแฟ้นในระดับใกล้เคียงกับเพื่อนในคณะและสาขาวิชา โดยเฉพาะกับนักศึกษาหญิงชั้นปีที่ 1 และนักศึกษาหญิงชั้นปีที่ 2 ในกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กลุ่มสังคมนี้จัดเป็นทุนทางสังคมที่สะสมมาตั้งแต่ก่อนเข้ามหาวิทยาลัย มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตประจำวันมากกว่าการดำเนินชีวิตในฐานะนักศึกษามหาวิทยาลัย

- ทูทางสังคมที่ได้รับก่อนเข้ามหาวิทยาลัย
- ทูทางสังคมที่ได้รับหลังจากเข้า
- ทูทางสังคมที่ได้ก่อน/หลังเข้า

ภาพที่ 3.1 พื้นที่ทางสังคมในมหาวิทยาลัยของนักศึกษาหญิง

- 2) ทูทางสังคมแบบข้ามพื่นพื่นระ (Bridging Social Capital) ประกอบไปด้วยกลุ่มสังคม 2 กลุ่ม ได้แก่
 - รุ่นพี่และรุ่นน้องในคณะและสาขาวิชา ถือเป็นกลุ่มสังคมที่มีอิทธิพลต่อการรวมตัวระหว่างนักศึกษาหญิงกับเพื่อนในคณะและสาขาวิชาของตนเองเป็นอย่างมาก แต่มักจะไม่ได้ร่วมสถานการณ์และกิจกรรมเดียวกับนักศึกษาหญิงตลอดเวลาเหมือนกลุ่มอื่นๆ กลุ่มสังคมนี้อาจจัดเป็นทูทางสังคมที่ได้ภายหลังจากเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัย มีอิทธิพลทั้งต่อการดำเนินชีวิตในฐานะนักศึกษามหาวิทยาลัยอย่างมาก
 - คนรัก จัดเป็นทูทางสังคมที่ได้มาทั้งก่อนหรือภายหลังจากเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัย ตามแต่กรณีของนักศึกษาหญิงแต่ละคน กลุ่มสังคมนี้อาจมีบทบาทต่อการดำเนินชีวิต

ประจำวันค่อนข้างมาก แต่ก็ไม่เทียบเท่ากับเพื่อนสองกลุ่มแรก อีกทั้งมีอิทธิพลค่อนข้างน้อยต่อการดำเนินชีวิตในฐานะนักศึกษามหาวิทยาลัย

- 3) ทูตทางสังคมแบบเชื่อมโยง (Linking Social Capital) ได้แก่ คนรู้จักอื่นๆ ระหว่างศึกษาในมหาวิทยาลัย เพราะมีบทบาททั้งต่อการดำเนินชีวิตในฐานะนักศึกษามหาวิทยาลัยและการดำเนินชีวิตประจำวันน้อยมาก

3.4 การสร้างและเข้าร่วมพื้นที่ทางสังคมที่มีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นสื่อกลางกับการดำเนินชีวิตในมหาวิทยาลัย

การวิเคราะห์ในส่วนนี้จะอธิบายถึงพฤติกรรมและทัศนคติของนักศึกษาหญิงต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เพื่อเป็นพื้นฐานในการใช้จำแนกและสังเคราะห์รูปแบบการสร้างและเข้าร่วมพื้นที่ทางสังคมโดยมีแอลกอฮอล์เป็นสื่อกลางในกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตในมหาวิทยาลัย รวมไปถึงวิเคราะห์วัตถุประสงค์ของการสร้างและเข้าร่วมพื้นที่ทางสังคมในรูปแบบต่างๆ ว่านักศึกษาหญิงแสดงสัญลักษณ์เพื่อสื่อสารกับสังคมในลักษณะใด ผลการศึกษาในส่วนนี้ได้มาจากทั้งความคิดเห็นของนักศึกษา และบุคลากรในมหาวิทยาลัย คณะ และสาขาวิชาที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพนักศึกษา

ในส่วนของการสำรวจพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษาหญิง พบว่า นักศึกษาหญิงกว่าร้อยละ 60 เริ่มดื่มแอลกอฮอล์ครั้งแรกตั้งแต่ก่อนเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัย กล่าวคือ ส่วนใหญ่เริ่มดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ครั้งแรกตอนมัธยมศึกษาตอนปลายมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 42.61 มัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 14.54 และประถมศึกษา ร้อยละ 3.26 ตามลำดับ ส่วนกลุ่มที่เหลือเพิ่งจะเริ่มดื่มแอลกอฮอล์ครั้งแรกในช่วงมหาวิทยาลัย (ชั้นปีที่ 1) คิดเป็นร้อยละ 30.83 และมหาวิทยาลัย (ชั้นปีที่ 2 ขึ้นไป) ร้อยละ 8.77 โดยนักศึกษาทั้ง 3 กลุ่มสาขาวิชาและทุกชั้นปีมีพฤติกรรมใกล้เคียงกัน ระยะเวลาในการเริ่มดื่มแอลกอฮอล์ไม่มีความสัมพันธ์ทางสถิติกับสภาพภาพของครอบครัว

ทางด้านความถี่ในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พบว่า นักศึกษาหญิงส่วนใหญ่เป็นนักดื่มไม่ประจำกว่าร้อยละ 90.00 โดยมักจะดื่มนานๆ ครั้งมากที่สุด (ร้อยละ 52.78) รองลงมา คือ ดื่ม 2-3 เดือนครั้ง (ร้อยละ 16.94) ดื่มปีละไม่เกิน 4 ครั้ง (ร้อยละ 12.22) ดื่ม 2-3 ครั้ง/เดือน (ร้อยละ 10.00) และดื่มเดือนละครั้ง (ร้อยละ 8.06) ตามลำดับ อัตราการดื่มที่บ่อยกว่าเดือนละครั้งพบได้ในกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ และวิทยาศาสตร์สุขภาพมากกว่ากลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเล็กน้อย ในทางตรงกันข้าม มีนักศึกษาที่เป็นนักดื่มประจำร้อยละ 10.00 โดยนักดื่มประจำมักจะดื่มสัปดาห์ละครั้งมากที่สุด (ร้อยละ 45.00) รองมา คือ ดื่ม 2-3 ครั้ง/สัปดาห์ (ร้อยละ 40.00) โดยมีนักศึกษาหญิงที่ดื่มน้อย

กว่า 4-5 ครั้งต่อสัปดาห์ในสัดส่วนที่น้อยมาก อย่างไรก็ตาม อย่างไรก็ดี นักศึกษาหญิงกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มีอัตราการดื่มประจำสูงกว่ากลุ่มสาขาวิชาอื่นๆ เล็กน้อย (ตารางที่ 3.12)

ในกรณีของนักศึกษาหญิงที่มีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นประจำ พบว่า นักศึกษาเริ่มดื่มเป็นประจำตอนมหาวิทยาลัย (ชั้นปีที่ 1) มากที่สุด ร้อยละ 48.30 รองมา คือ เริ่มดื่มเป็นประจำช่วงมหาวิทยาลัย (ชั้นปีที่ 2 ขึ้นไป) ร้อยละ 30.94 มัธยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 16.60 และมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 4.16 ตามลำดับ ความถี่ในการเริ่มดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทั้งในรูปแบบประจำและไม่ประจำ ไม่มีความสัมพันธ์ทางสถิติกับสภาพภาพและสภาพแวดล้อมภายในครอบครัว

ตารางที่ 3.12 ความถี่ในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา

กลุ่มสาขาวิชา	ความถี่ในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (ร้อยละ)								
	ดื่มไม่ประจำ					ดื่มประจำ			
	นานๆ ครั้ง	ปีละไม่ เกิน 4 ครั้ง	2-3 เดือน ครั้ง	เดือน ละครั้ง	2-3 ครั้ง/ เดือน	สัปดาห์ ละครั้ง	2-3 ครั้ง/ สัปดาห์	4-5 ครั้ง/ สัปดาห์	ทุกวัน/ เกือบ ทุกวัน
มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	54.60	9.20	15.95	8.59	11.66	48.00	36.00	12.00	4.00
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	53.66	14.63	17.89	6.50	7.32	44.44	44.44	11.12	-
วิทยาศาสตร์สุขภาพ	47.30	14.86	17.57	9.46	10.81	33.33	50.00	-	16.67
รวม	52.78	12.22	16.94	8.06	10.00	45.00	40.00	10.00	5.00

ในส่วนของการทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ นักศึกษาหญิงส่วนใหญ่มองว่า การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นเรื่องปกติของนักศึกษามหาวิทยาลัย (ร้อยละ 69.02) โดยให้เหตุผลว่า การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นการสังสรรค์/เข้าสังคม ผ่อนคลายความเครียด อยากรู้ อยากลอง เป็นค่านิยมของวัยรุ่นไม่ว่าจะเป็นใครก็สามารถดื่มได้ ไม่สร้างความเดือดร้อนให้ใคร และรับผิดชอบตัวเองได้ แต่ทั้งนี้ก็มีนักศึกษาหญิงอีกร้อยละ 30.98 ที่ไม่แสดงความคิดเห็นในประเด็นนี้ เป็นที่น่าสังเกตว่า ไม่มีนักศึกษาหญิงรายใดกล่าวว่าการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นเรื่องผิดปกตินักศึกษามหาวิทยาลัย อย่างไรก็ตาม ทัศนคติข้างต้นไม่มีความสัมพันธ์ทางสถิติใดๆ กับช่วงเวลาในการเริ่มต้นและความถี่ในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษาหญิงยังถูกประเมินด้วยการให้ความเห็นต่อคำกล่าวต่างๆ ที่สะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างการดื่มแอลกอฮอล์กับภาพลักษณ์ทางสังคม 4 ประการ ได้แก่ ค่านิยมทางสังคมเบื้องต้นของวัยรุ่นในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การเข้าสังคมและ

ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ความเป็นหญิง ความเป็นปัจเจกและความรับผิดชอบส่วนบุคคล ดังแสดงในตารางที่ 3.13 โดยให้นักศึกษาหญิงประเมินค่าคะแนน 5 ระดับว่าเห็นด้วยกับคำกล่าวข้างต้นหรือไม่ แล้วจึงคำนวณค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ยโดยแบ่งเป็นช่วง ดังนี้

ค่าคะแนนระหว่าง 1.00-1.49 หมายถึง ไม่เห็นด้วยเลย

ค่าคะแนนระหว่าง 1.50-2.49 หมายถึง ไม่ค่อยเห็นด้วย

ค่าคะแนนระหว่าง 2.50-3.49 หมายถึง เฉยๆ

ค่าคะแนนระหว่าง 3.50-4.49 หมายถึง เห็นด้วย

ค่าคะแนนระหว่างมากกว่า 4.50 หมายถึง เห็นด้วยมาก

ตารางที่ 3.13 คำกล่าวที่ใช้ในการประเมินทัศนคติของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กับภาพลักษณ์ทางสังคม

ภาพลักษณ์ทางสังคม	คำกล่าวในแบบประเมิน	ค่าคะแนนเฉลี่ย
	“เป็นนักศึกษามหาวิทยาลัย โตแล้ว กินเหล้าได้”	3.00
	“ใครๆ ก็กินเหล้ากัน ใครไม่กินสิ แปลก”	2.32
	“มากินเหล้า ต้องเมาอย่างเดียวล่ะ ไม่เมาไม่นับ”	1.92
	“กินเหล้า = หาเพื่อนใหม่”	2.58
	“ใครไม่กินเหล้า ไม่ใจเลยอะ เพื่อนกันแท้ๆ”	1.70
	“จะมีรุ่นพี่-รุ่นน้องได้ ต้องกินเหล้าเท่านั้นแหละ”	1.56
	“เป็นผู้หญิงก็กินเหล้าได้ ไม่เห็นจะต้องแคร่อะไร”	3.12
	“ถ้าไม่เข้าร้านเหล้า ชาตินี้ก็ไม่มีแฟนนะคะ”	1.56
	“กินเหล้าเองได้ ก็รับผิดชอบชีวิตตัวเองได้ คนอื่นอย่างยุ่ง”	2.92
	“กินเหล้าก็เงินของฉัน ไม่ได้ขอใครกินค่ะ”	2.89

ผลการวิเคราะห์สามารถจำแนกได้ตามประเด็นภาพลักษณ์ทางสังคม 4 ด้าน ดังต่อไปนี้

- 1) ค่านิยมทางสังคมเบื้องต้นของวัยรุ่นในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยสรุปแล้วจะเห็นว่า การดื่มแอลกอฮอล์ในหมู่นักศึกษามหาวิทยาลัยเป็นเรื่องปกติ โดยนักศึกษาหญิงมีทัศนคติเป็นกลางกับข้อความที่ว่า “เป็นนักศึกษามหาวิทยาลัย โตแล้ว กินเหล้าได้” แต่ไม่ค่อยเห็นด้วยว่าผู้ที่ไม่ดื่มแอลกอฮอล์จะผิดปกติจากคนอื่นๆ ในสังคม ยกเว้นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 กลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กับกลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพให้ความเห็นว่า เฉยๆ กับ

ข้อความดังกล่าว (2.53 และ 2.81 ตามลำดับ) นอกจากนี้ ก็ไม่จำเป็นที่จะต้องมีเมามาทุกครั้ง เมื่อดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

- 2) การเข้าสังคมและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล นักศึกษาหญิงมีทัศนคติเป็นกลางว่าการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เท่ากับการหาเพื่อนใหม่ ยกเว้นนักศึกษาชั้นปีที่ 2 ขึ้นไป กลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพซึ่งไม่ค่อยเห็นด้วยกับข้อความดังกล่าว (2.44 คะแนน) อย่างไรก็ตาม นักศึกษาหญิงไม่ค่อยเห็นด้วยว่าการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะเป็นเครื่องมือสร้างความจริงใจและความเชื่อมั่นระหว่างเพื่อน โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักศึกษาชั้นปีที่ 2 ขึ้นไป กลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพที่ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งกับข้อความดังกล่าว (1.32 คะแนน) รวมไปถึงประเด็นการรู้จักรุ่นพี่-รุ่นน้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักศึกษาชั้นปีที่ 2 ขึ้นไป กลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ และนักศึกษาชั้นปีที่ 1 กลุ่มสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ กล่าว ว่า ไม่เห็นด้วยอย่างมากกับข้อความดังกล่าว (1.22 และ 1.47 คะแนน ตามลำดับ)
- 3) ความเป็นหญิง นักศึกษาหญิงมีแนวโน้มที่จะมีทัศนคติเป็นกลางจนถึงขั้นเห็นด้วยว่าตนเองสามารถดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้เป็นปกติ โดยไม่ต้องสนใจว่าตนเองจะเป็นผู้หญิง โดยเฉพาะนักศึกษาชั้นปีที่ 1 กลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพที่เห็นด้วยกับข้อความนี้มากกว่ากลุ่มอื่นๆ (3.58 คะแนน) แต่ในทางตรงกันข้าม นักศึกษาหญิงไม่เห็นด้วยว่าการไปสถานบันเทิงจะช่วยทำให้มีคนรักได้ ยิ่งไปกว่านั้น นักศึกษาชั้นปีที่ 2 ขึ้นไป ของกลุ่มสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์กับกลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ กล่าวว่า ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งกับข้อความข้างต้น (1.46 และ 1.39 คะแนนตามลำดับ)
- 4) ความเป็นปัจเจกและความรับผิดชอบส่วนบุคคล นักศึกษาหญิงมีทัศนคติที่เป็นกลางว่าตนเองสามารถรับผิดชอบต่อชีวิตและสถานะการเงินของตนเองได้เมื่อไปดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ทัศนคติของแต่ละกลุ่มชั้นปีและสาขาวิชาไม่มีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน

จึงสรุปได้ว่า นักศึกษามีความคิดเห็นว่า การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไม่ใช่สิ่งที่จะช่วยทำให้หาแฟนหรือสานสัมพันธ์ระหว่างรุ่นพี่-รุ่นน้องได้ มองว่าไม่จำเป็นที่นักศึกษาหญิงทุกคนจะต้องดื่ม และการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไม่จำเป็นต้องดื่มจนเมา แต่ทั้งนี้ก็มีในส่วนที่นักศึกษาไม่มีความเห็นไปทางทิศทางใดทิศทางหนึ่งกับค่านิยมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของผู้หญิง โดยเฉพาะในวัยนักศึกษาเป็นเรื่องส่วนตัวที่ต้องมีความรับผิดชอบในตนเอง ไม่เดือดร้อนทางการเงิน และการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นการหาเพื่อนและสังคมใหม่ๆ

ทัศนคติแต่ละประเด็นมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในระดับ 0.01 ทั้งหมด เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ทางสถิติระหว่างทัศนคติกับปัจจัยอื่นๆ พบว่า ชั้นปีของนักศึกษาหญิง

มีความสัมพันธ์แบบผกผันกับความคิดที่ว่า การไปสถานบันเทิงจะช่วยทำให้มีคนที่รักได้ (-.134, 99%) กล่าวคือ นักศึกษาหญิงที่อยู่ในชั้นปีที่สูงขึ้นจะยิ่งไม่เห็นด้วยกับคำกล่าวนี้ เมื่อวิเคราะห์จากผลการเรียนเฉลี่ยสะสมพบว่า มีความสัมพันธ์แบบผกผันกับความคิดที่ว่า การสร้างความจริงใจและความเชื่อมั่นระหว่างเพื่อน (-.184, 99%) การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างรุ่นพี่-รุ่นน้อง (-.179, 99%) ค่านิยมว่าต้องมีเมมาเมื่อดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (-.172, 99%) และการไปสถานบันเทิงจะช่วยทำให้มีคนที่รักได้ (-.166, 99%) กล่าวคือ นักศึกษาที่มีผลการเรียนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่าจะยิ่งเห็นด้วยกับข้อความเหล่านี้มากขึ้น เมื่อเปรียบเทียบกับนักศึกษาที่มีผลการเรียนเฉลี่ยสะสมสูง

พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในภาพรวมของนักศึกษาหญิงในมหาวิทยาลัยโดยรวมอยู่ในสภาวะค่อนข้างปกติ เนื่องจากไม่ใช่หนักดื่มประจำ แม้ว่าจะมีนักศึกษาเกือบครึ่งที่เริ่มต้นดื่มเมื่อเข้าศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยก็ตาม นอกจากนี้ ยังมีทัศนคติต่อการแอลกอฮอล์ที่ค่อนข้างยึดหยุ่นและเป็นกลางต่อความหลากหลายของพฤติกรรมดื่มในหมู่นักศึกษาด้วยกันเอง อย่างไรก็ตาม ปรากฏการณ์ที่ขัดแย้งกันอยู่บางประเด็น ได้แก่ แม้ว่านักศึกษาหญิงส่วนใหญ่จะไม่ได้มีความเห็นไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่งว่าการดื่มจะช่วยสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างบุคคลได้ แต่เมื่อไปดื่มหรือสังสรรค์ในสถานบันเทิงก็จะมีเหตุผลว่าเป็นการสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมในรูปแบบต่างๆ ดังนั้น จึงวิเคราะห์ต่อเนื่องจากพฤติกรรมของนักศึกษาหญิงว่า รูปแบบการดื่มเพื่อสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมในฐานะการดำเนินชีวิตในมหาวิทยาลัยจะปรากฏอยู่ในลักษณะใดบ้าง รูปแบบการดื่มข้างต้นจะวิเคราะห์จากวัตถุประสงค์ของการดื่ม ผู้ชักนำและถูกชักนำให้ร่วมดื่มในแต่ละครั้ง ประเภทของเครื่องดื่ม และความถี่ในการดื่ม จากการศึกษาพบว่า การสร้างและเข้าร่วมพื้นที่ทางสังคมในระดับคณะและสาขาวิชาที่มีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นสื่อกลางสามารถจำแนกได้ 4 รูปแบบหลัก เรียงลำดับจากรูปแบบที่มีนักศึกษาหญิงเข้าร่วมมากที่สุดไปหาน้อย (ตารางที่ 3.14) ได้แก่

3.4.1 กิจกรรมนอกสถานที่หรือการจัดเลี้ยงต่างๆ

นักศึกษาหญิงกว่าร้อยละ 53.41 กล่าวว่า ตนเองเคยเข้าร่วมกิจกรรมนอกสถานที่หรือการจัดเลี้ยงต่างๆ ที่มีการร่วมดื่มแอลกอฮอล์กับคนในคณะและสาขาวิชาของตนเอง โดยมีสัดส่วนมากขึ้นอย่างชัดเจนในนักศึกษาทุกชั้นปีของกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สอดคล้องกับข้อมูลที่ได้รับจากเจ้าหน้าที่ฝ่ายพัฒนาคุณภาพนักศึกษาและสโมสรนักศึกษาว่า ในส่วนของการจัดกิจกรรมนอกสถานที่ เช่น งานฉลองสำเร็จการศึกษา (Goodbye Senior) ค่าอาหารและพัฒนาท้องถิ่น เป็นต้น กิจกรรมดังกล่าวมักจะไปจัดงานตามโรงแรม รีสอร์ท หรือสถานที่ต่างๆ (เช่น ค่ายพักแรม อุทยานแห่งชาติ เป็นต้น) ซึ่งเป็นกิจกรรมที่นักศึกษาจัดขึ้นมาด้วยตนเอง และอยู่นอกเหนือจากการควบคุมของมหาวิทยาลัย เพราะไม่ได้มีการขออนุญาตจัดกิจกรรมอย่างเป็นทางการ ในขณะที่นักศึกษา

กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพแทบจะไม่สามารถจัดกิจกรรมทั้งในและนอกสถานที่ หรือการจัดเลี้ยงต่างๆ ที่มีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้เลย เนื่องจากขัดกับจริยธรรมของวิชาชีพซึ่งจะมีผลกระทบต่อการทำงานของนักศึกษาในอนาคต อย่างไรก็ตามพบว่ามีกรณีการอนุญาตให้จัดกิจกรรมลักษณะนี้ที่มีการดื่มแอลกอฮอล์ได้ในห้องจัดเลี้ยงแบบปิดภายในมหาวิทยาลัย โดยเฉพาะงานฉลองสำเร็จการศึกษาของบางคณะและสาขาวิชา และค่ายอาสาและพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งมีเจ้าหน้าที่ฝ่ายพัฒนาคุณภาพนักศึกษาและคณาจารย์ควบคุมดูแลการจัดงานอย่างใกล้ชิด

ส่วนการจัดเลี้ยงต่างๆ ที่มีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะไม่พบในมหาวิทยาลัยโดยเด็ดขาด เพราะมหาวิทยาลัยมีการกวดขันอย่างต่อเนื่องและเข้มงวด อีกทั้งนักศึกษาส่วนมากก็ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี กิจกรรมจัดเลี้ยงในลักษณะต้อนรับน้องใหม่ เช่น กิจกรรมขันโตก กิจกรรม Freshy Day & Night เป็นต้น ยกเว้นในบางกิจกรรมของกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ซึ่งเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มักจะปรากฏในงานเทศกาล ตลาดนัด หรือคอนเสิร์ตที่จัดโดยนักศึกษา การชักชวนจะมาจากกลุ่มบุคคลที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นรุ่นพี่ ชักชวนกันเองระหว่างเพื่อน หรือจากบุคคลภายนอก นอกจากนี้ เครื่องดื่มที่ดื่มก็จะหลากหลายเช่นกัน แต่ส่วนมากจะเป็นสุราและสุราพื้นบ้าน อย่างไรก็ตามกิจกรรมนอกสถานที่ หรือการจัดเลี้ยงต่างๆ เป็นกิจกรรมที่มีความถี่น้อยที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับกิจกรรมการดื่มแอลกอฮอล์รูปแบบอื่นๆ

3.4.2 การสังสรรค์ระหว่างเพื่อน

การสังสรรค์ระหว่างเพื่อนในคณะและสาขาวิชา ถือเป็นรูปแบบการดื่มที่ไม่เป็นทางการและจัดขึ้นเองตามความสมัครใจของนักศึกษาหญิง โดยนักศึกษาหญิงกว่าร้อยละ 49.72 กล่าวว่า ตนเองเคยเข้าร่วมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อสังสรรค์ระหว่างเพื่อนในคณะและสาขาวิชา ส่วนการดื่มรูปแบบนี้ได้รับความนิยมมากที่สุดในนักศึกษาทุกชั้นปีของกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ เนื่องจากถูกจำกัดไม่ให้ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในกิจกรรมนักศึกษาต่างๆ ทั้งในและนอกสถานที่อย่างเข้มงวดจากคณาจารย์และเจ้าหน้าที่ รวมไปถึงข้อบังคับเชิงจริยธรรมวิชาชีพด้วย การสังสรรค์ระหว่างเพื่อนเป็นกิจกรรมที่อยู่เหนือการควบคุมของเจ้าหน้าที่ฝ่ายพัฒนาคุณภาพนักศึกษาและบุคลากร โดยสิ้นเชิง เนื่องจากเป็นสิทธิส่วนบุคคลของนักศึกษาหญิงที่เลือกจะทำการสังสรรค์ได้ การสังสรรค์ดังกล่าวเกิดขึ้นเพื่อความสนุกสนาน ผ่อนคลายความเครียด และสร้างความสนิทสนมซึ่งกันและกัน

กิจกรรมในลักษณะนี้มักเกิดขึ้นจากการชักชวนด้วยตนเองและจากเพื่อนร่วมคณะและสาขาวิชา ดังที่ปรากฏไปในเนื้อหาส่วนต้นแล้วว่า การสังสรรค์ระหว่างเพื่อนจะเข้มข้นขึ้นเมื่อนักศึกษาหญิงอยู่ในชั้นปีที่ 2 ขึ้นไปทุกกลุ่มสาขาวิชา สอดคล้องกับร้อยละของการดื่มในรูปแบบนี้ที่พบได้มากกว่านักศึกษา

หญิงชั้นปีที่ 1 (ร้อยละ 57.30 และ 41.95 ตามลำดับ) โดยจะพบการดื่มรูปแบบนี้ในนักศึกษากลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีน้อยกว่ากลุ่มสาขาวิชาอื่นๆ เนื่องจากเพื่อนในคณะและสาขาวิชาไม่ได้มีฐานะเป็นผู้ชักนำหลัก ส่วนในกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์จะพบว่า นักศึกษาหญิงเข้าร่วมการสังสรรค์ในลักษณะนี้โดยมีเพื่อนในคณะและสาขาวิชาเป็นผู้ชักนำหลักตั้งแต่ชั้นปีที่ 1 เมื่อสังเกตจากมุมมองเรื่องทุนทางสังคม

การดื่มในรูปแบบนี้พบค่อนข้างบ่อยกว่าการดื่มรูปแบบอื่นๆ แต่ก็มีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่ดื่มบ่อยกว่าสัปดาห์ละครั้งตามสถิติในส่วนต้นของเนื้อหาส่วนนี้ (ตารางที่ 3.12) โดยเพื่อนในคณะ/สาขาเป็นผู้แนะนำให้นักศึกษาดื่มเบียร์เป็นครั้งแรกคิดเป็นร้อยละ 19.74 รองมา คือ เหล้าผสมมิกเซอร์/วิสกี (ร้อยละ 19.17) เหล้าปั่น (ร้อยละ 16.48) ค็อกเทล/ไวน์คูลเลอร์ (ร้อยละ 16.25) เหล้าขาว (ร้อยละ 16.79) และเหล้าพื้นบ้าน/เหล้าเถื่อน (ร้อยละ 15.53) ตามลำดับ

3.4.3 การรับน้องและกิจกรรมสืบเนื่องที่เกี่ยวข้อง

การรับน้องและกิจกรรมสืบเนื่องที่เกี่ยวข้อง ถือเป็นส่วนหนึ่งกิจกรรมในมหาวิทยาลัย คณะ และสาขาวิชา ซึ่งมีผลต่อการดำเนินชีวิตในมหาวิทยาลัยโดยตรง นักศึกษาหญิงกว่าร้อยละ 43.51 กล่าวว่า เคยเข้าร่วมกิจกรรมรับน้องและกิจกรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องที่มีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในรูปแบบของกิจกรรมพบปะและสานสัมพันธ์ระหว่างชั้นปี (Meeting) ของคณะหรือสาขาวิชา และการรับน้องชมรมต่างๆ ทั้งในระดับคณะและมหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นกิจกรรมนอกสถานที่เกือบทั้งหมด โดยปรากฏอย่างชัดเจนว่า นักศึกษาหญิงกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ เข้าร่วมกิจกรรมรับน้องและกิจกรรมสืบเนื่องที่เกี่ยวข้องในอัตราที่ค่อนข้างสูง อย่างไรก็ตาม นักศึกษาหญิงในทุกกลุ่มสาขาวิชากล่าวว่า ไม่มีการบังคับให้ร่วมดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (ร้อยละ 46.37) หรือมีการชักชวนแต่ขึ้นอยู่กับความสมัครใจ (ร้อยละ 36.29)

ถึงแม้ว่าจะมีนักศึกษาหญิงจำนวนไม่น้อยผ่านการรับน้องที่มีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ แต่นักศึกษาหญิงกล่าวว่าถ้าไม่เข้าร่วมกิจกรรมก็ไม่ได้รับผลกระทบใดๆ (ร้อยละ 90.66) ในทางตรงข้าม นักศึกษาที่ตอบว่าได้รับผลกระทบนั้น พบว่า ส่วนใหญ่ได้รับผลกระทบในการเข้าถึงกิจกรรมได้ยากขึ้นมากที่สุด (ร้อยละ 5.81) รองมา คือ ไม่มีเพื่อนคบ (ร้อยละ 2.53) ขาดความช่วยเหลือเมื่อยามเดือดร้อน (ร้อยละ 2.27) รุ่นพี่/รุ่นน้องไม่ยอมรับ (ร้อยละ 2.02) ผลกระทบอื่นๆ (ร้อยละ 1.26) และถูกกีดกันทางการเรียน (ร้อยละ 1.01) ตามลำดับ

อย่างไรก็ตาม กิจกรรมเหล่านี้มักมีนักศึกษารุ่นพี่เพศชายเป็นแกนนำหลักในการชักนำ และอาจมีรุ่นพี่เพศหญิงเป็นผู้ชักนำด้วยเช่นเดียวกัน ในบางกิจกรรมที่มีศิษย์เก่าและบุคคลภายนอกเข้าร่วมก็จะมี การ

ชักชวนรุ่นน้องให้ดื่มด้วย รุ่นน้องนักศึกษาหญิงชั้นปีที่ 1 คือหนึ่งในเป้าหมายหลักของการดื่มแอลกอฮอล์ ดังจะสังเกตได้จากร้อยละของการเข้าร่วมดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กิจกรรมนี้ในกลุ่มนักศึกษาหญิงชั้นปีที่ 1 ที่มีมากกว่านักศึกษาหญิงชั้นปีที่ 2 ขึ้นไป (ร้อยละ 56.23 และ 50.56 ตามลำดับ) การดื่มในกิจกรรมนอกสถานที่หรือการจัดเลี้ยงต่างๆ พบประมาณ 2-3 ครั้งต่อปี ขึ้นอยู่กับการเข้าร่วมกลุ่มสังคมของตัวนักศึกษาหญิงเองด้วย ถึงแม้ว่าจะมีการสังสรรค์ในลักษณะนี้ไม่บ่อยนัก แต่รุ่นพี่ก็มักจะแนะนำให้นักศึกษาหญิงชั้นปีที่ 1 ดื่มสุราประเภทต่างๆ เช่น สุราขาว (ร้อยละ 35.04) สุราพื้นบ้านหรือสุราเถื่อน (ร้อยละ 24.27) สุราผสมมิกเซอร์ต่างๆ หรือวิสกี (ร้อยละ 11.67) ซึ่งมุ่งหวังให้เกิดความมั่นใจในระดับที่หนักกว่าปกติและนำไปสู่ความสนุกสนานแบบสุดโต่งในการจัดกิจกรรมตามทัศนคติของนักศึกษา

3.4.4 การท่องเที่ยวนอกสถานที่เป็นหมู่คณะ

การท่องเที่ยวนอกสถานที่เป็นหมู่คณะ ถือเป็นรูปแบบการดื่มที่ไม่เป็นทางการและจัดขึ้นเองตามความสมัครใจของนักศึกษาหญิง โดยนักศึกษาหญิงร้อยละ 35.51 กล่าวว่า เคยเข้าร่วมดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในการท่องเที่ยวนอกสถานที่เป็นหมู่คณะ ซึ่งส่วนมากก็จะเป็นการท่องเที่ยวกับเพื่อนในคณะและสาขาวิชา หรือเพื่อน โรงเรียนเดิมสมัยประถมและมัธยมศึกษา สัดส่วนการดื่มในรูปแบบนี้ระหว่างกลุ่มสาขาวิชาและกลุ่มชั้นปีมีความใกล้เคียงกันมาก แต่เมื่อสังเกตผลการวิเคราะห์ในด้านทุนทางสังคมจะปรากฏภาพที่ชัดเจนว่า นักศึกษาหญิงกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์จะมีบทบาทในการเข้าร่วมกิจกรรมในลักษณะนี้กับเพื่อนในคณะและสาขาวิชาเร็วกว่ากลุ่มสาขาวิชาอื่นๆ กล่าวคือ มีเพื่อนในคณะและสาขาวิชาเป็นผู้ชักนำหลักตั้งแต่ชั้นปีที่ 1 เป็นที่แน่นอนแล้วว่าการดื่มในกิจกรรมนี้จะเป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาหญิงและเพื่อนในคณะและสาขาวิชาที่ร่วมท่องเที่ยวไปด้วยกัน การท่องเที่ยวจะเกิดขึ้นตามโอกาสที่จะอำนวยแต่ก็มักจะไม่มีบ่อยครั้งเท่ากับการสังสรรค์ระหว่างเพื่อน โดยทั่วไปเครื่องดื่มที่ดื่มก็จะมีหลากหลาย อาทิ เบียร์ สุรา หรือสุราพื้นบ้าน ตามลำดับ

ตารางที่ 3.14 การดืมแอลกอฮอล์เพื่อสร้างพื้นที่ทางสังคมในกิจกรรมต่างๆ
จำแนกตามชั้นปีและกลุ่มสาขาวิชา

ชั้นปี	กลุ่มสาขาวิชา	กิจกรรม (ร้อยละ)					
		1	2	3	4	5	6
	มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	48.94	8.99	65.17	17.98	33.71	41.57
	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	62.32	13.56	59.32	25.42	33.90	33.90
	วิทยาศาสตร์สุขภาพ	9.68	0.00	19.23	3.85	34.62	61.54
	รวม	47.42	9.20	56.32	18.39	33.91	41.95
	มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	36.67	8.24	52.94	11.76	35.29	61.18
	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	61.02	9.09	61.82	12.73	41.82	41.82
	วิทยาศาสตร์สุขภาพ	20.00	5.26	28.95	5.26	34.21	71.05
	รวม	39.70	7.87	50.56	10.67	37.08	57.30
รวมทั้งหมด		43.51	8.52	53.41	14.49	35.51	49.72

หมายเหตุ: กิจกรรมที่ 1 คือ การรับน้องและกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง
 กิจกรรมที่ 2 คือ การดืมเพื่อวางแผนกิจกรรมการรับน้อง
 กิจกรรมที่ 3 คือ กิจกรรมนอกสถานที่หรือการจัดเลี้ยง
 กิจกรรมที่ 4 คือ การดืมเพื่อร่วมเป็นส่วนหนึ่งของสังคม
 กิจกรรมที่ 5 คือ การท่องเที่ยวนอกสถานที่เป็นหมู่คณะ
 กิจกรรมที่ 6 คือ การสังสรรค์ระหว่างเพื่อน

3.5 พื้นที่ทางสังคมของนักศึกษาหญิง: ผลลัพธ์จากการดืมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ทุนทางสังคมที่นักศึกษาหญิงได้รับมาอย่างต่อเนื่องตามกาลเวลา นำไปสู่การสร้างและเข้าร่วมพื้นที่ทางสังคมของนักศึกษาหญิงกลุ่มต่างๆ โดยมีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นสื่อกลางอย่างชัดเจนและผ่านรูปแบบกิจกรรมที่หลากหลายทั้งในลักษณะที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ เมื่อสังเคราะห์ผลการศึกษาที่ได้ทั้งหมดในบทนี้แล้วจะพบว่า พื้นที่ทางสังคมในมหาวิทยาลัยของนักศึกษาหญิงอันมีการดืมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นสื่อกลาง ถูกสร้างขึ้นมาจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มคน 3 กลุ่มหลัก ได้แก่ เพื่อนในคณะและสาขาวิชา ตัวนักศึกษาหญิงเอง และรุ่นพี่-รุ่นน้องในคณะและสาขาวิชา ความหมายเชิงสัญลักษณ์ของพื้นที่ทางสังคมที่มีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นสื่อกลางนี้ถูกสื่อออกมาได้ใน 2 รูปแบบหลัก คือ

3.5.1 เป็นเครื่องมือสนับสนุนให้นักศึกษาหญิงเป็นส่วนหนึ่งของสังคมเพื่อนในคณะและสาขาวิชา

ความหมายเชิงสัญลักษณ์นี้ถูกสื่อออกมาจากนักศึกษาหญิงในฐานะที่อยู่รวมกันเป็นกลุ่มสังคม แม้นักศึกษาหญิงจะไม่ได้รับรู้โดยตรงว่า การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กับกลุ่มคนต่างๆ โดยเฉพาะเพื่อนในคณะและสาขาวิชา มีผลกระทบอย่างชัดเจนว่าการร่วมดื่มกับเพื่อนในคณะและสาขาวิชาจะเป็นพื้นฐานสำคัญในการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างกัน อันนำไปสู่การช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันในด้านต่างๆ มากขึ้นในอนาคต และเน้นย้ำว่าจะไม่มีผลกระทบใดๆ หากไม่ร่วมดื่มกับเพื่อน รุ่นพี่ และรุ่นน้องของตนเอง แต่ก็ยังคงพบว่านักศึกษาหญิงส่วนน้อยที่ระบุว่าจะมีผลกระทบตามมาอย่างแน่นอน ไม่ว่าจะ เป็นความช่วยเหลือในด้านสังคมหรือการเรียนก็ตาม มโนทัศน์นี้จึงค่อยๆ แฝงตัวและซึมซาบอยู่ในความคิดของนักศึกษาหญิงจำนวนไม่น้อย โดยเกรงว่าถ้าไม่เข้าร่วมกิจกรรมที่มีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บ้างแล้วนั้น ตนเองอาจจะถูกกีดกันอย่างไม่เป็นทางการ ไม่สนิทสนมแน่นแฟ้นและไว้เนื้อเชื่อใจซึ่งกันและกันอย่างเต็มที่ หรือไม่สามารถเข้าถึงความช่วยเหลือจากเพื่อนฝูงเมื่อยามเดือดร้อนได้ เทียบเท่ากับเพื่อนคนอื่นๆ ในคณะและสาขาวิชาของตน เนื่องด้วยเหตุผลว่านักศึกษาหญิงจะเริ่มให้ความไว้เนื้อเชื่อใจและมีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกับเพื่อนในคณะและสาขาวิชามากขึ้นเรื่อยๆ เมื่อเปลี่ยนสถานะจากนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มาเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 2 ขึ้นไป เหตุผลนี้จึงมีน้ำหนักเพียงพอที่จะอธิบายได้ว่าเหตุใดนักศึกษาหญิงกลุ่มตัวอย่างจึงต้องมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่มีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของคณะและสาขาวิชา

นักศึกษาหญิงอาจไม่สามารถสร้างพื้นที่ทางสังคมกับเพื่อนในคณะและสาขาวิชาได้ด้วยตนเอง ตั้งแต่แรก กลุ่มคนที่มีบทบาทสำคัญในการหล่อหลอมให้นักศึกษาหญิงได้มีเพื่อนกลุ่มนี้จึงเกิดเป็นทุนทางสังคมแบบมีพันธะที่สำคัญที่สุดของการดำเนินชีวิตในมหาวิทยาลัย คือ รุ่นพี่ในคณะและสาขาวิชา กลุ่มสังคมนี้ได้จัดกิจกรรมรับน้อง การจัดเลี้ยง และ/หรือเลี้ยงต้อนรับในมหาวิทยาลัยซึ่งไม่ปรากฏว่ามีการดื่มแอลกอฮอล์ ประกอบกับการผลิตซ้ำกิจกรรมชุดดังกล่าวอีกครั้งนอกเขตมหาวิทยาลัย ซึ่งโดยส่วนมากจะเป็นกิจกรรมที่มีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยไม่ได้ขออนุญาตจากมหาวิทยาลัย และจัดขึ้นเองอย่างไม่เป็นทางการ กลไกทั้งสองนี้มีอิทธิพลควบคู่กันต่อการได้รับการยอมรับจากประชาคมในคณะและสาขาวิชา อีกทั้งถูกหล่อหลอมและดำเนินไปอย่างต่อเนื่องจนสิ้นสุดการศึกษาชั้นปีที่ 1 จนกระทั่งตกเป็นผลลัพธ์ด้านทุนทางสังคมของนักศึกษาหญิงในเวลาต่อมา อีกทั้งยังสามารถอนุมานได้ว่า รุ่นพี่ในคณะและสาขาวิชาเปรียบเสมือน “ตัวแปรต้น” ในการทำให้นักศึกษาหญิงได้มีประสบการณ์ในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และมีส่วนร่วมในการสร้างพื้นที่ทางสังคมในเวลาต่อมา ทั้งโดยเจตนาและไม่เจตนา อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาที่ระบุอย่างชัดเจนอีกเช่นเดียวกันว่า กว่าร้อยละ 80 ของนักศึกษาหญิงเข้าร่วม

พื้นที่ทางสังคมนี้ด้วยความสมัครใจ แม้ว่าจะมีการชักชวนโดยไม่บังคับ หรือไม่ชักชวนเลยก็ตาม ดังนั้น นักศึกษาหญิงชั้นปีที่ 1 ส่วนใหญ่จึงไม่ได้มีสถานะเป็นเพียงแค่ “ตัวแปรตาม” หรือผู้ถูกชักนำ แต่การเข้าร่วมพื้นที่ทางสังคมนี้จัดเป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาหญิงกับรุ่นพี่และรุ่นน้องในคณะและสาขาวิชาของตนเอง นอกจากนี้ ผลการวิเคราะห์ข้างต้นจึงเป็นอีกหนึ่งตัวบ่งชี้ว่าเหตุใดจึงมีนักศึกษาหญิงจำนวนไม่น้อยที่เริ่มต้นดื่มเป็นครั้งแรกเมื่อตนเองศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 1

ในขณะที่เดียวกัน เมื่อนักศึกษาหญิงเปลี่ยนสถานะมาเป็นรุ่นพี่ในคณะและสาขาวิชาของตนเอง นักศึกษาหญิงก็ได้สืบทอดเจตนาธรรมดังกล่าวด้วยการผลิตซ้ำชุดกิจกรรมข้างต้นเพื่อหล่อหลอมรุ่นน้องถัดไป ในขณะที่เดียวกัน ตนเองก็ยังคงต้องรักษาความสัมพันธ์กับเพื่อนในคณะและสาขาวิชาให้แน่นแฟ้นอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้นักศึกษาหญิงชั้นปีที่ 2 ขึ้นไป ต้องจัดและเข้าร่วมกิจกรรมที่มีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ และกลายสภาพเป็น “ตัวแปรต้น” หรือผู้ชักนำเสียเอง ในขณะเดียวกันก็มีนักศึกษาหญิงบางกลุ่มที่เริ่มเปลี่ยนกลุ่มเพื่อนสนิทจากเพื่อน โรงเรียนเดิมมาเป็นเพื่อนในคณะและสาขาวิชา การเข้าร่วมพื้นที่ทางสังคม จึงมีความจำเป็นในระยะเริ่มต้นเช่นกัน เหตุผลดังกล่าวถูกสนับสนุนด้วยอัตราการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่มีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นสื่อกลางที่ยังคงไม่ได้ลดน้อยลงกว่ากลุ่มนักศึกษาหญิงชั้นปีที่ 1 เท่าใดนัก และอัตราการเข้าร่วมการสังสรรค์กับเพื่อนในคณะและสาขาวิชาที่พบในความถี่สูงสุดเมื่อเปรียบเทียบกับรูปแบบกิจกรรมการดื่มอื่นๆ และสูงขึ้นจนเพื่อนในคณะและสาขาวิชากลายเป็นผู้ชักนำหลักให้แก่ นักศึกษาหญิงชั้นปีที่ 2 ขึ้นไป ดังนั้น นักศึกษาหญิงทั้งสองกลุ่มชั้นปีจึงมีบทบาทเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างและเข้าร่วมพื้นที่ทางสังคมที่มีแอลกอฮอล์เป็นสื่อกลางซึ่งกันและกันอย่างชัดเจน อีกทั้งทุนทางสังคมแบบมีพันธะจากเพื่อนในคณะและสาขาจะยิ่งทวีอิทธิพลต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในหมู่นักศึกษาหญิงอย่างเข้มข้นขึ้นเรื่อยๆ

เป็นที่น่าสังเกตว่าพฤติกรรมการดื่มของนักศึกษาหญิงกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มชั้นปีและกลุ่มสาขาวิชาต่างๆ ค่อนข้างอยู่ในเกณฑ์ปกติ โดยสังเกตจากการเป็นนักดื่มไม่ประจำ และการเข้าร่วมกิจกรรมการดื่มในรูปแบบต่างๆ ของคณะและสาขาวิชาตามสมควรและไม่ได้บ่อยครั้งมากนัก ลักษณะพฤติกรรมเช่นนี้สะท้อนให้เห็นว่า การเข้าร่วมพื้นที่ทางสังคมด้วยการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระดับเบื้องต้นนั้นเป็นการเข้าร่วมในลักษณะที่เรียกว่า “พอเป็นพิธี” กล่าวคือ เมื่อใดก็ตามที่นักศึกษาหญิงแสดงให้คนอื่นเห็นว่าตนเองดื่มแอลกอฮอล์ได้แม้เพียงเล็กน้อย เมื่อนั้นนักศึกษาหญิงจะได้เป็นส่วนหนึ่งของสังคมเพื่อนในคณะและสาขาวิชา แต่โดยส่วนใหญ่กิจกรรมเหล่านี้ก็มักจะส่งเสริมการดื่มในลักษณะสุดโต่ง อย่างไรก็ตาม นักศึกษาหญิงที่ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และไม่เข้าร่วมกิจกรรมเหล่านี้ก็ไม่ได้ถูกกีดกันและแบ่งแยกโดยสมบูรณ์จากเพื่อนจนปรากฏเป็นภาพที่ชัดเจนมากเท่าที่ควร

อย่างไรก็ตาม ลักษณะการสร้างพื้นที่ทางสังคมด้วยการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีความแตกต่างกันพอสมควรในแต่ละกลุ่มสาขาวิชา โดยเฉพาะในมิติด้านชั้นปีที่เริ่มต้นเข้าร่วมและรูปแบบกิจกรรมที่มีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ดังปรากฏต่อไปนี้

- 1) กลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จัดเป็นกลุ่มสาขาวิชาที่มีการสร้างพื้นที่ทางสังคมที่ชัดเจนที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มสาขาวิชาอื่นๆ เนื่องจากมีการจัดกิจกรรมต่างๆ (โดยเฉพาะกิจกรรมรับน้องและจัดเลี้ยงนอกสถานที่) ในลักษณะที่เป็นทางการ โดยรุ่นพี่ เพื่อรองรับการเข้าร่วมพื้นที่ทางสังคมในคณะและสาขาวิชาโดยมีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นสื่อกลางอย่างเข้มข้นตั้งแต่ นักศึกษาหญิงศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 1 จนเป็นพื้นฐานสำคัญที่ทำให้ นักศึกษาหญิงเริ่มรวมตัวและดื่มแอลกอฮอล์ในวาระสังสรรค์แบบไม่เป็นทางการกับเพื่อนในคณะและสาขาวิชาของตนเองเป็นหลักตั้งแต่ชั้นปีที่ 1 นักศึกษาหญิงจะสามารถเข้าไปอยู่ในพื้นที่ทางสังคมส่วนกลางของคณะและสาขาวิชาได้อย่างสมบูรณ์ถ้าเข้าร่วมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทั้งในวาระที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ แต่ถ้าเข้าร่วมเฉพาะการดื่มแบบไม่เป็นทางการก็จะได้เข้าร่วมพื้นที่ทางสังคมเช่นกัน แต่อาจจะไม่ได้อยู่ในส่วนแกนกลางของกลุ่มสังคม จะสังเกตได้ว่า มหาวิทยาลัย คณะ และสาขาวิชามีส่วนในการควบคุมการดื่มแอลกอฮอล์ได้เฉพาะกับกิจกรรมที่เป็นทางการเท่านั้น
- 2) กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี พื้นที่ทางสังคมโดยมีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นสื่อกลางของกลุ่มสาขานี้ค่อนข้างเลือนลางเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มสาขาวิชาอื่นๆ เพราะเพื่อนในคณะและสาขาวิชายังไม่ใช่ผู้ชักนำหลักที่มีอิทธิพลต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษาหญิง อย่างไรก็ตาม พื้นที่ทางสังคมของนักศึกษากลุ่มนี้ถูกสร้างมาอย่างเป็นทางการ เพราะนักศึกษาในกลุ่มสาขานี้มีการจัดกิจกรรมรับน้องและจัดเลี้ยงนอกสถานที่ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่มีแบบแผนชัดเจน มีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในฐานะเป็นสื่อเชื่อมความสัมพันธ์ และมีผู้เข้าร่วมในกิจกรรมเหล่านี้ค่อนข้างมาก แต่คาดว่าทุนที่นักศึกษาหญิงได้รับจากกลุ่มสังคมในคณะและสาขาวิชา ทั้งทุนทางสังคมแบบมีพันธะที่ได้รับจากเพื่อน และทุนทางสังคมแบบข้ามพันพันธะจากรุ่นพี่-รุ่นน้อง อาจยังไม่เพียงพอจนพัฒนาสู่การเกิดพื้นที่ทางสังคมที่ชัดเจนได้ การเข้าร่วมพื้นที่ทางสังคมในกรณีนี้จึงอาจไม่ได้มีความสำคัญต่อตัวนักศึกษาหญิงในกลุ่มสาขานี้มากเท่าใดนัก เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และอาจจะง่ายต่อการควบคุมการดื่มแอลกอฮอล์โดยมหาวิทยาลัย คณะ และสาขาวิชา

- 3) กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ พื้นที่ทางสังคมของนักศึกษาหญิงในกลุ่มสาขาวิชานี้ก็มีเครื่องดืมแอลกอฮอล์เป็นสื่อกลางด้วยเช่นกัน แม้ว่าการเข้าร่วมกิจกรรมรับน้องของคณะและสาขาวิชาที่ไม่มีเครื่องดืมแอลกอฮอล์เป็นสื่อกลาง เนื่องด้วยมีกรอบจริยธรรมวิชาชีพอันเป็นเครื่องมือที่ใช้ยับยั้งการจัดกิจกรรมนักศึกษาในลักษณะดังกล่าว แต่พื้นที่ทางสังคมแบบไม่เป็นทางการของนักศึกษากลุ่มนี้เกิดขึ้นได้ผ่านการสังสรรค์และดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ระหว่างเพื่อนในคณะและสาขาวิชา และปรากฏอย่างชัดเจนและเข้มข้นเมื่อนักศึกษาหญิงก้าวเข้าสู่ชั้นปีที่ 2 ขึ้นไป การเข้าร่วมพื้นที่ทางสังคมสำหรับนักศึกษาหญิงในลักษณะนี้จึงถือเป็นประเด็นที่สำคัญ และไม่สามารถควบคุมได้โดยตรงจากมหาวิทยาลัย คณะ และสาขาวิชา

3.5.2 เป็นสิ่งแสดงความเป็นผู้หญิงสมัยใหม่ภายใต้การเปลี่ยนผ่านเวลาทางสังคม

ความหมายเชิงสัญลักษณ์นี้ถูกสื่อออกมาจากนักศึกษาหญิงในระดับปัจเจกบุคคล ร่วมกับการต่อรองในพื้นที่ทางสังคมของคณะและสาขาวิชาและสาธารณชน การต่อรองภาพลักษณ์ในลักษณะนี้เกิดขึ้นอย่างคล้ายคลึงกันในนักศึกษาทุกกลุ่มสาขาวิชา แม้ว่าความหมายเชิงสัญลักษณ์นี้จะไม่ได้ถูกสื่อออกมาชัดเจนเท่ากับความหมายเชิงสัญลักษณ์แรก แต่ก็ถือว่าเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นอย่างช้าๆ และแฝงตัวอยู่ในมโนทัศน์ของนักศึกษาหญิงจำนวนไม่น้อย การดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ของนักศึกษาหญิงจึงอาจเกิดขึ้นเพื่อพยายามต่อรองบรรทัดฐานทางสังคมโดยอ้อมให้เกิดการยอมรับว่า การดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ในผู้หญิงควรถูกมองว่าเป็นเรื่องปกติและไม่ได้สร้างความเสียหายแก่ตนเองและบุคคลรอบข้าง ซึ่งต่างจากในอดีตที่มักจะมีการตีตรา (Stigmatization) ต่อผู้หญิงที่ดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ในทางเสียหาย นอกจากนี้ความหมายเชิงสัญลักษณ์นี้ยังเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนผ่านเวลาทางสังคม ซึ่งเกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตในมหาวิทยาลัย โดยสามารถจำแนกได้เป็น 2 ประเภทหลักๆ คือ

- 1) การเริ่มต้นดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ของนักศึกษาหญิงเมื่อเข้าสู่มหาวิทยาลัย ได้แสดงการเปลี่ยนผ่านเวลาทางสังคมเพื่อต่อรองภาพลักษณ์ใหม่ของความเป็น “นักศึกษามหาวิทยาลัย” แทนที่การเป็น “นักเรียน” การแสดงและต่อรองดังกล่าวเกิดขึ้นโดยทั่วไปกับนักศึกษาหญิงชั้นปีที่ 1 โดยนักศึกษาหญิงพยายามแสดงให้เห็นการตระหนักถึงความเป็นผู้ใหญ่ที่กำลังจะเข้ามาแทนที่ความเป็นวัยรุ่น การตระหนักถึงความรับผิดชอบส่วนบุคคล การไต่ตรงองการกระทำของตนเองอย่างมีวิจารณญาณ และการสะท้อนภาพความสามารถในการดูแลตนเอง โดยใช้เครื่องดืมแอลกอฮอล์เป็นสื่อกลางในการต่อรองภาพลักษณ์ดังกล่าว อย่างไรก็ตาม ต้องชี้แจงให้ชัดเจนในประเด็นนี้ว่า การเปลี่ยนผ่านนี้เป็นเพียงหนึ่งในการแสดงความหมายเชิงสัญลักษณ์ว่าผู้ที่ดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์จะสามารถเป็น “นักศึกษามหาวิทยาลัย” ไปพร้อมกับการเป็น “ผู้หญิงสมัยใหม่” ได้อย่างเต็มตัว แต่ไม่ได้หมายความว่าผู้ที่ไม่ได้ดืมเครื่องดืม

แอลกอฮอล์จะมีลักษณะดังกล่าวไม่ได้ เพราะความหมายเชิงสัญลักษณ์นี้อาจถูกแสดงด้วยวิธีอื่นๆ ก็เป็นไปได้

- 2) การเริ่มต้นดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษาหญิงเมื่อเข้าสู่มหาวิทยาลัย ได้แสดงการเปลี่ยนผ่านเวลาทางสังคมเพื่อต่อรองภาพลักษณ์ของความเป็น “รุ่นพี่ในคณะและสาขาวิชา” ให้เด่นชัดยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม ปรากฏการณ์นี้อาจเกิดขึ้นเฉพาะกับนักศึกษาหญิงบางกลุ่มที่มีส่วนร่วมในการสืบทอดกิจกรรมรับน้องและกิจกรรมสืบเนื่องต่างๆ ที่มีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เท่านั้น

3.6 สรุป

การวิเคราะห์บทบาทในการสร้างและการเข้าร่วมพื้นที่ทางสังคมด้วยการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เริ่มต้นจากการทำความเข้าใจทุนทางสังคมของนักศึกษาหญิงที่ได้รับทั้งก่อนและระหว่างศึกษาในมหาวิทยาลัยจากกลุ่มสังคมต่างๆ เพื่อเป็นพื้นฐานสำคัญในการระบุความเชื่อมโยงมาสู่พฤติกรรมของนักศึกษาหญิงในการสร้างพื้นที่ทางสังคมโดยมีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นสื่อกลาง และการแสดงความหมายเชิงสัญลักษณ์ของพื้นที่ทางสังคมในลักษณะต่างๆ ของนักศึกษาหญิงทั้งในระดับกลุ่มสังคมและปัจเจกบุคคล ผลการวิเคราะห์พบว่า เพื่อนในคณะและสาขาวิชา ซึ่งจัดเป็นทุนทางสังคมแบบมีพันธะ มีอิทธิพลต่อการสร้างและเข้าร่วมพื้นที่ทางสังคมในการดำเนินชีวิตในมหาวิทยาลัยร่วมกับนักศึกษาหญิงมากที่สุด สังเกตได้จากการทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน ความไว้วางใจ และการเข้าร่วมกิจกรรมที่มีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทั้งในรูปแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยมีรุ่นพี่-รุ่นน้องในคณะและสาขาวิชาเป็นองค์ประกอบที่ช่วยสนับสนุนให้กลไกดังกล่าวดำเนินไปได้ ผลของการสร้างและเข้าร่วมพื้นที่ทางสังคมดังกล่าวอาจทำให้นักศึกษาหญิงเป็นส่วนหนึ่งของสังคมเพื่อนในคณะและสาขาวิชา ซึ่งอาจมีแบบแผนของพฤติกรรมที่จะนำไปสู่การเข้าถึงพื้นที่ทางสังคมที่แตกต่างกันในแต่ละกลุ่มสาขาวิชา นอกจากนี้ การสร้างและเข้าร่วมพื้นที่ทางสังคมยังเป็นสิ่งแสดงความเป็นผู้หญิงสมัยใหม่ภายใต้การเปลี่ยนผ่านเวลาทางสังคมอีกด้วย อย่างไรก็ตาม ในบทนี้เป็นเพียงจุดเริ่มต้นในการศึกษาเท่านั้น และจะต้องนำไปวิเคราะห์ร่วมกับปฏิสัมพันธ์ทางพื้นที่ของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งเชื่อมโยงกับการสร้างพื้นที่ทางสังคม อันจะนำไปสู่การสร้างภาพตัวแทนเชิงพื้นที่ในรูปแบบของ “พื้นที่ที่สาม” ต่อไป

บทที่ 4

การเข้าถึงพื้นที่ทางกายภาพกับการเปลี่ยนแปลงงบประมาณเวลา

เนื้อหาในบทนี้ประกอบไปด้วยการวิเคราะห์การเข้าถึงพื้นที่ทางกายภาพของการสังสรรค์และดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในรูปแบบต่างๆ รวมไปถึงพฤติกรรมที่เกิดขึ้นก่อน ระหว่าง และหลังการสังสรรค์ดังกล่าวของนักศึกษาหญิง พร้อมทั้งพิจารณาว่าพื้นที่ทางสังคมที่ถูกสร้างขึ้นดังที่ได้ชี้แจงไปแล้วก่อนหน้านี้ มีความสัมพันธ์กับการใช้พื้นที่ทางกายภาพอย่างไร นอกจากนี้ ยังนำการเข้าถึงพื้นที่ทางกายภาพดังกล่าวไปวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงการใช้เวลาในชีวิตประจำวันกับกิจกรรมต่างๆ ของนักศึกษาหญิงอีกด้วย

4.1 การเข้าถึงพื้นที่ทางกายภาพในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

การวิเคราะห์การเข้าถึงพื้นที่ทางกายภาพของนักศึกษาหญิงเพื่อสังสรรค์และดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ภายใต้ความสัมพันธ์ของการสร้างพื้นที่ทางสังคมนี้ จะใช้หลักการบางส่วนของวิเคราะห์เชิงพื้นที่ (Spatial Analysis) มาเป็นกรอบกำหนดหลัก โดยจะมุ่งเน้นการวิเคราะห์จุดเชื่อมโยง (Node) การเคลื่อนย้าย (Movement) และการก่อกำเนิดของเครือข่าย (Network) เป็นสำคัญ ในบริบทของการศึกษานี้ จึงให้ความสนใจกับความสัมพันธ์ระหว่างทำเลที่ตั้งของที่พักของนักศึกษาหญิง สถานที่สังสรรค์และดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในฐานะ “พื้นที่ทางกายภาพ” ในการศึกษาครั้งนี้ รวมไปถึงบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องในการเข้าถึงพื้นที่ทางกายภาพด้วย

4.1.1 ที่พักของนักศึกษาหญิง

เป็นที่ทราบกันดีว่ามหาวิทยาลัยแห่งนี้มีนักศึกษาจากหลากหลายภูมิภาคเข้ามาศึกษา แต่ก็มีนักศึกษาจำนวนไม่น้อยเช่นกันที่อาศัยอยู่ในละแวกใกล้เคียงมหาวิทยาลัย โดยปกติแล้ว ที่พักของนักศึกษาหญิงจำแนกได้เป็น 4 ประเภทหลัก (ตารางที่ 4.1) คือ

- 1) หอพักในมหาวิทยาลัย เป็นหอพักที่ทางมหาวิทยาลัยสำรองไว้ให้สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่มีภูมิลำเนาอยู่นอกจังหวัดเชียงใหม่ หรืออำเภอรอบนอกของจังหวัดเชียงใหม่เป็นหลัก โดยอาจมีนักศึกษากลุ่มอื่นๆ เข้ามาอยู่อาศัยด้วยบ้าง เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาได้ปรับตัวกับการอยู่อาศัยและใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัยร่วมกันกับเพื่อนๆ ด้วยความปลอดภัยและมีสวัสดิภาพสูงสุด อย่างไรก็ตาม หอพักในมหาวิทยาลัยไม่สามารถรองรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ได้ทั้งหมด เนื่องจากจำนวนห้องพักที่จำกัด โดยปกติแล้ว หอพักในมหาวิทยาลัยจะมีกฎระเบียบ 3 ประการหลัก ประกอบไปด้วย

ตารางที่ 4.1 สัดส่วนการอยู่อาศัยของนักศึกษาหญิงในสถานที่ต่างๆ จำแนกตามชั้นปีและกลุ่มสาขาวิชา

ชั้นปี	กลุ่มสาขาวิชา	สัดส่วนการอยู่อาศัย (ร้อยละ)			
		หอพักในมหาวิทยาลัย	หอพักในกำกับ	หอพักนอกมหาวิทยาลัย	บ้านพักส่วนตัว (ไป-กลับ)
1	มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	51.04	15.63	21.87	11.46
	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	75.34	13.70	4.11	6.85
	วิทยาศาสตร์สุขภาพ	83.87	6.45	9.68	0.00
	รวม	65.00	13.50	13.50	8.00
2 ขึ้นไป	มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	9.89	3.30	70.33	16.48
	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	8.62	6.90	74.14	10.34
	วิทยาศาสตร์สุขภาพ	0.00	51.02	40.82	8.16
	รวม	7.07	16.16	64.14	12.63
รวมทั้งหมด		36.88	14.82	38.00	10.30

- หอพักนักศึกษาหญิงจะอนุญาตให้นักศึกษาหญิงออกจากหอพักตั้งแต่ 6.00 น. เป็นต้นไป และจะต้องกลับเข้ามาในหอพักก่อนเวลา 22.00 น. การเข้าหรือออกหอพักนอกเหนือจากเวลาที่กำหนดโดยปกติจะไม่ได้รับอนุญาตจากผู้ดูแลหอพัก การกระทำผิดกฎนี้หลายครั้งติดต่อกันอาจทำให้ถูกตัดสิทธิ์การอยู่อาศัยได้
- ไม่อนุญาตให้นักศึกษาดำเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และทำการสังสรรค์จนเสียงดังรบกวน เนื่องจากถือว่าผิดกฎระเบียบของมหาวิทยาลัย หากฝ่าฝืนจะได้รับพิจารณาโทษอย่างรุนแรง
- ไม่อนุญาตให้นักศึกษาใช้รถจักรยานยนต์ในการสัญจรไปมา โดยทางสำนักหอพักนักศึกษาจะส่งเสริมให้ใช้รถจักรยานและระบบขนส่งมวลชนภายในมหาวิทยาลัยแทน อย่างไรก็ตาม ระเบียบข้อนี้ไม่ได้นำไปบังคับใช้อย่างเคร่งครัดมากนัก

จากสถิติของกลุ่มตัวอย่างพบว่า นักศึกษาหญิงกว่าร้อยละ 36.88 อยู่อาศัยหอพักในมหาวิทยาลัย เกือบทั้งหมดเป็นนักศึกษาหญิงชั้นปีที่ 1 (คิดเป็นร้อยละ 65.00 ของนักศึกษาหญิงชั้นปีที่ 1 ทั้งหมด) ซึ่งส่วนมากจะมีภูมิลำเนาอยู่นอกจังหวัดเชียงใหม่ อย่างไรก็ตาม สัดส่วนการอยู่อาศัยหอพักในมหาวิทยาลัยของนักศึกษาหญิงชั้นปีที่ 1 ในแต่ละกลุ่มสาขาวิชาค่อนข้างแตกต่างกัน

กัน โดยเฉพาะนักศึกษาหญิงชั้นปีที่ 1 กลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ซึ่งมีอัตราการอยู่อาศัยในหอพักในมหาวิทยาลัยน้อยที่สุดเพียงร้อยละ 51.04

- 2) หอพักในกำกับของมหาวิทยาลัย เป็นหอพักที่ตั้งอยู่ในเขตมหาวิทยาลัยแต่มีกฎระเบียบที่แตกต่างจากหอพักในมหาวิทยาลัย วัตถุประสงค์ของหอพักในกำกับของมหาวิทยาลัย คือ เป็นหอพักที่สำรองไว้ให้นักศึกษาชั้นปีที่ 2 ขึ้นไปได้อยู่อาศัย อย่างไรก็ตาม นักศึกษาชั้นปีที่ 1 เริ่มอยู่อาศัยในหอพักในกำกับฯ มากขึ้นเนื่องจากหอพักในมหาวิทยาลัยไม่เพียงพอต่อความต้องการ หอพักในกำกับฯ จะมีกฎระเบียบที่ไม่เข้มงวดเท่ากับหอพักในมหาวิทยาลัย โดยเฉพาะเรื่องเวลาการเข้า-ออกซึ่งไม่ได้บังคับนักศึกษาอย่างตายตัวแม้ว่าจะระบุไว้ก็ตาม จะมีเพียงการห้ามดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และทำการสังสรรค์จนเสียงดังรบกวน เนื่องจากถือว่าผิดกฎระเบียบของมหาวิทยาลัยเท่านั้น นอกจากนี้ นักศึกษาหญิงกลุ่มนี้สามารถมียานพาหนะเป็นของตนเองได้ แต่บางส่วนก็ยังคงใช้ระบบขนส่งมวลชนในมหาวิทยาลัยเป็นหลัก จากสถิติพบว่า นักศึกษาหญิงร้อยละ 14.82 อาศัยอยู่ในหอพักในกำกับฯ โดยเฉพาะนักศึกษาหญิงชั้นปีที่ 2 ขึ้นไป ในกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพซึ่งมีอัตราสูงกว่ากลุ่มอื่นๆ อย่างมาก เนื่องจากมหาวิทยาลัยได้สร้างหอพักรองรับนักศึกษากลุ่มนี้โดยเฉพาะ
- 3) หอพักนอกมหาวิทยาลัย ถือเป็นรูปแบบที่พักที่ได้รับความนิยมจากนักศึกษาหญิงมากที่สุด (ร้อยละ 38.00) โดยเฉพาะนักศึกษาหญิงชั้นปีที่ 2 ขึ้นไป กลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เนื่องจากส่วนมากหมดสิทธิ์การอยู่อาศัยต่อในหอพักในมหาวิทยาลัย อีกทั้งหอพักในกำกับฯ ที่รองรับนักศึกษากลุ่มนี้ก็มีจำนวนจำกัดเช่นเดียวกัน หอพักนอกมหาวิทยาลัยที่นักศึกษาหญิงพักอาศัยส่วนมากจะอยู่บริเวณชอว์มอดูมิงค์และถนนสุขุมวิท ส่วนที่เหลือเกือบทั้งหมดอาศัยในละแวกมหาวิทยาลัย ซึ่งอยู่ห่างออกไปในรัศมีไม่เกิน 5 กิโลเมตร โดยมากหอพักนอกมหาวิทยาลัยจะไม่ได้ออกกฎระเบียบที่เข้มงวดมากนัก เว้นแต่เป็นหอพักสตรี นักศึกษาหญิงสามารถเข้า-ออกหอพักได้โดยอิสระ และสามารถครอบครองยานพาหนะหรือเลือกที่จะใช้ระบบขนส่งมวลชนในมหาวิทยาลัยได้ อย่างไรก็ตาม หอพักจำนวนไม่น้อยค่อนข้างเข้มงวดเรื่องการสังสรรค์และการดื่มแอลกอฮอล์ เนื่องจากเกรงว่าจะสร้างความเดือดร้อนรำคาญให้แก่ผู้พักอาศัยรายอื่นๆ
- 4) บ้านพักส่วนตัว ถือเป็นรูปแบบที่พักอาศัยของนักศึกษาหญิงที่มีภูมิลำเนาในเขตตัวเมืองเชียงใหม่และอำเภอใกล้เคียง นักศึกษาหญิงร้อยละ 10.30 เลือกที่จะเดินทางไปกลับระหว่างมหาวิทยาลัยและบ้านพักส่วนตัว นักศึกษาในกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มีอัตราการอยู่บ้านพักส่วนตัวสูงกว่ากลุ่มอื่นๆ เล็กน้อย นักศึกษาหญิงกลุ่มนี้จำเป็นต้องมี

ยานพาหนะเป็นของตนเอง เพื่อที่จะได้เดินทางอย่างสะดวกมากขึ้น เนื่องจากเมืองเชียงใหม่ไม่ได้มีระบบขนส่งมวลชนที่เชื่อมโยงได้อย่างมีประสิทธิภาพนัก

การวิเคราะห์ทำเลที่ตั้งของที่พักนักศึกษาหญิงเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้ทราบความเชื่อมโยงและเครือข่ายของการเข้าถึงพื้นที่ทางกายภาพได้ ในฐานะที่ที่พักของนักศึกษาหญิงเป็นจุดเริ่มต้นหรือจุดที่ใช้ในการสังสรรค์และดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้

4.1.2 สถานที่สังสรรค์และดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

สถานที่สังสรรค์และดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จำแนกเป็น 2 รูปแบบ คือ สถานบันเทิง และที่พักอาศัย โดยทำการวิเคราะห์ความเชื่อมโยงทางพื้นที่และรูปแบบการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

1) สถานบันเทิง

สถานบันเทิงจัดเป็นสถานที่สังสรรค์และดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ได้รับความนิยมมากที่สุด (ร้อยละ 73.28) โดยนักศึกษาหญิงชั้นปีที่ 2 ขึ้นไปมีอัตราการเข้าสถานบันเทิงสูงกว่านักศึกษาหญิงชั้นปีที่ 1 (ร้อยละ 83.87 และ 61.11 ตามลำดับ) และมีสัดส่วนใกล้เคียงกันในทุกกลุ่มสาขาวิชา รูปแบบของสถานบันเทิงที่ได้รับความนิยมมากที่สุด คือ ร้านจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบมีที่นั่ง รองลงมาคือ ผับ/เชค บาร์ และร้านอาหารตามลำดับ

เหตุผลที่นักศึกษาหญิงระบุว่าสถานบันเทิงเป็นสถานที่เหมาะสมสำหรับการสังสรรค์และดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากที่สุดประการแรก คือ เพื่อสังสรรค์กับเพื่อนและคนรู้จัก คิดเป็นร้อยละ 60.63 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำแนกเป็น การพบปะเพื่อนฝูง เพราะทำให้นักศึกษาหญิงได้ผ่อนคลายความเครียด พุดคุย และสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อนได้อย่างเต็มที่ อ้างอิงจากคำกล่าวของนักศึกษาหญิงบางส่วน เช่น

“เพื่อนนัดเจอเพื่อสังสรรค์”

“เสพการนั่งชิวกับเพื่อน ขอบอกรมณทำงานมาเครียดๆ อยากรมณดี”

“ฟังเพลงดนตรีสด คุยเล่นกับเพื่อน”

“ได้สนุกกับเพื่อน”

“[มาดื่ม] จากการชักชวนของเพื่อนและบรรยากาศในร้าน”

นอกจากนี้ ยังเป็นการดื่มเพื่อสังสรรค์กับรุ่นพี่ ชมรม และการเข้าร่วมงานสังคมต่างๆ เพื่อทำความรู้จัก เป็นอีกหนึ่งเหตุผลที่ทำให้เกิดการสังสรรค์ในสถานบันเทิง เพื่อกระชับ

ความสัมพันธ์ระหว่างรุ่นพี่และรุ่นน้องเป็นสำคัญ อ้างอิงจากคำกล่าวของนักศึกษาหญิงบางส่วน เช่น

“เสพบรรยากาศภายนอก คลายเครียด ได้พบผู้คน”

“รุ่นพี่ชวนเลี้ยง”

“เลี้ยงสายรหัส”

“เพื่อนชวนไปกินข้าว นัดเลี้ยงจังหวัด นัดเลี้ยงชมรม”

“เป็นการมีตติ้งสังสรรค์กับเพื่อนๆ และรุ่นพี่”

“ไปกับเพื่อนสาขาและทำงานสาขา”

เหตุผลที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ การผ่อนคลายความเครียด โดยบรรยากาศของสถานบันเทิงเป็นปัจจัยสำคัญที่ดึงดูดนักศึกษาหญิงให้ไปสถานบันเทิง อาจมีสิ่งที่ทำให้นักศึกษาหญิงรู้สึกผ่อนคลายและสบาย เพราะร้านจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบมีที่นั่งจำนวนไม่น้อยจะมีบรรยากาศคล้ายร้านอาหาร กล่าวคือ เสียงไม่ดังมาก มีดนตรีสดเล่นประกอบ คนไม่แออัด จนเกินไป สามารถสั่งอาหารมารับประทานได้หลากหลาย และมีโปรโมชั่นเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ประกอบด้วย อ้างอิงจากคำกล่าวของนักศึกษาหญิงบางส่วน เช่น

“ไม่ชอบคนเยอะ อยากนั่งกินข้าวแล้วคุยกันก็พอ”

“บรรยากาศชิวๆ มีของกินเยอะ ทั้งเครื่องดื่ม และอาหาร และมีนักร้องมาร้องเพลงสด”

“ไม่ชอบเสียงดังในผับ”

“ชอบฟังดนตรีสด”

อีกบรรยากาศหนึ่งที่ดึงดูดนักศึกษาหญิงได้ คือ ความครึกครื้นจากการเปิดเพลงเสียงดัง เพื่อให้นักศึกษาหญิงได้เต้นและปลดปล่อยตนเอง มีผู้คนพลุกพล่าน อีกทั้งยังสามารถทำความรู้จักเพื่อนใหม่ได้ด้วย ซึ่งบรรยากาศของสถานบันเทิงแบบนี้ส่วนมากจะเป็นผับหรือเคบบริเวณมหาวิทยาลัย อ้างอิงจากคำกล่าวของนักศึกษาหญิงบางส่วน เช่น

“ฟังเพลง เต้น”

“มีคนเยอะ สนุก”

“สนุก เพลงดัง”

“ชอบเต้นมากกว่านั่งชิว”

“ได้บรรยากาศมากกว่าในที่พักอาศัย”

นักศึกษาหญิงนิยมเดินทางไปสถานบันเทิงในละแวกหอพักและมหาวิทยาลัยของตนเองเป็นหลัก สถานบันเทิงในถนนนิมมานเหมินท์จึงเป็นสถานที่ที่ได้รับความนิยมจากนักศึกษาหญิงมากที่สุด (ร้อยละ 75.96) เนื่องจากถนนนิมมานเหมินท์ถือเป็นหนึ่งในสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญและเป็นย่านเศรษฐกิจที่สำคัญของเมืองเชียงใหม่ มีทำเลที่ตั้งอยู่ใกล้กับสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญอื่นๆ ของเมืองเชียงใหม่ มีการเติบโตของที่พักอาศัยรูปแบบต่างๆ ทั้งโรงแรม คอนโดมิเนียม หอพัก และบ้านในพื้นที่และบริเวณใกล้เคียง รวมไปถึงเป็นย่านที่มีแนวโน้มเติบโตขึ้นเรื่อยๆ เพราะมีลูกค้าในบริเวณ โดยรอบทั้งที่เป็นนักศึกษา นักท่องเที่ยวทั้งไทย (ทั้งในและนอกจังหวัดเชียงใหม่) และนักท่องเที่ยวต่างชาติอยู่อาศัยเป็นจำนวนมาก ถนนนิมมานเหมินท์ถือเป็นย่านที่อยู่ห่างจากสถานศึกษาและหอพักนักศึกษาของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ในรัศมีไม่เกิน 5 กิโลเมตร ซึ่งสอดคล้องกับพฤติกรรมของนักศึกษาหญิงกว่าร้อยละ 70.09 ที่ระบุว่าตนเองมักจะเดินทางไปสถานบันเทิงภายในรัศมี 5 กิโลเมตร และใช้เวลาเดินทางไม่เกิน 15 นาที จากที่พักอาศัย ซึ่งก็อยู่ในรัศมีของย่านนิมมานเหมินท์นี้เช่นเดียวกัน และเป็นที่น่าสนใจว่านักศึกษาหญิงกว่าร้อยละ 72.25 เลือกที่จะเดินทางไปสถานบันเทิงด้วยตนเอง โดยใช้รถจักรยานยนต์ส่วนตัวเป็นยานพาหนะหลัก (ร้อยละ 47.50 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด) นักศึกษาหญิงอีกร้อยละ 24.75 ใช้การขับรถยนต์ส่วนบุคคลของตนเอง การใช้ระบบขนส่งสาธารณะ และการเดินเท้าหรือขี่จักรยานไปยังสถานบันเทิง ส่วนนักศึกษาหญิงกลุ่มที่เหลือเกือบทั้งหมดจะมีเพื่อนของตนเองนำรถจักรยานยนต์มารับจากที่พักไปยังสถานบันเทิง

รูปแบบการดื่มโดยปกติในสถานบันเทิงของนักศึกษาหญิงในภาพรวมพบว่า นักศึกษาหญิงกว่าร้อยละ 55.65 จะดื่มเพียงเล็กน้อย โดยเฉพาะนักศึกษาหญิงชั้นปีที่ 1 เนื่องจากการดื่มพอเป็นพิธีเพื่อให้สามารถเข้าสังคมได้ ในขณะที่เดียวกันก็สามารถกลับที่พักด้วยตนเองได้อย่างปลอดภัยเพื่อเป็นการดูแลตนเอง แต่ในบางครั้งก็พบว่าผู้ขบขันไม่ว่าจะเป็นตนเองหรือเพื่อนกลับมีอาการมึนเมาเล็กน้อยเช่นกัน ในขณะที่เดียวกัน นักศึกษาหญิงเกือบครึ่งมักจะดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จนเริ่มมีอาการมึนเมาเล็กน้อยถึงปานกลาง สังเกตได้จากอาการใบหน้าแดง หรือรู้สึกได้อย่างชัดเจนว่าเริ่มครองสติได้ยาก โดยเฉพาะนักศึกษาหญิงชั้นปีที่ 2 ขึ้นไปของกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (ร้อยละ 48.94) อย่างไรก็ตามพบว่านักศึกษาหญิงดื่มหนักถึงระดับเม้าหราน้ำและไม่สามารถครองสติได้ (ตารางที่ 4.2) ส่วนเหตุผลของรูปแบบการดื่มอื่นๆ คือ มีทัศนคติที่ว่าหากดื่มน้อยกว่าเพื่อนเกรงจะเสียเปรียบ เพราะจ่ายเงินเท่ากัน นานๆ ดื่มน้ำก็ควรดื่มให้เมา เมาแล้วรู้สึกสนุก ดื่มไปเรื่อยๆ ทำให้คุยกับเพื่อนสนุกขึ้น และดื่มมากๆ ช่วยให้ออนหลับสบาย

2) ที่พักอาศัย

ที่พักอาศัยจัดเป็นสถานที่สังสรรค์และดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ได้รับความนิยมน้อยกว่าสถานบันเทิง (ร้อยละ 45.14) โดยนักศึกษาหญิงชั้นปีที่ 1 มีอัตราการดื่มในที่พักอาศัยสูงกว่านักศึกษาหญิงชั้นปีที่ 2 ขึ้นไป (ร้อยละ 60.74 และ 31.35 ตามลำดับ) และมีสัดส่วนใกล้เคียงกันในทุกกลุ่มสาขาวิชา เนื่องจากส่วนมากยังมีอายุไม่ถึงเกณฑ์ที่จะเข้าสถานบันเทิงได้ ส่วนมากนักศึกษาหญิงเลือกที่จะดื่มและสังสรรค์ในหอพักหรือบ้านของเพื่อน/รุ่นพี่/รุ่นน้องคนอื่นเป็นหลัก มากกว่าที่จะดื่มในหอพักของตนเอง เหตุผลที่นักศึกษาหญิงระบุว่าที่พักอาศัยเป็นสถานที่เหมาะสมสำหรับการสังสรรค์และดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากที่สุด คือ

- ความสะดวก เพราะไม่ต้องเตรียมตัวให้เสียเวลามากมาย ทั้งการแต่งตัว การหาขานพาหนะเดินทางไปสถานบันเทิง และประหยัดค่าใช้จ่าย
- ความปลอดภัย เพราะไม่ต้องเดินทางไปกลับ ซึ่งอาจก่อให้เกิดอุบัติเหตุได้
- การชักชวนจากผู้ที่อยู่อาศัยร่วมกันไม่ว่าจะเป็นคนในครอบครัวหรือเพื่อน เนื่องจากเป็นบุคคลที่ไว้เนื้อเชื่อใจได้สบายใจ มีคนที่ช่วยกันดูแลอย่างเต็มที่ และสามารถสังสรรค์กับเพื่อนหรือรุ่นพี่ได้ไม่ต่างจากการไปสถานบันเทิง

ตารางที่ 4.2 รูปแบบการดื่มในสถานบันเทิง จำแนกตามชั้นปีและกลุ่มสาขาวิชา

ชั้นปี	กลุ่มสาขาวิชา	ระดับการดื่ม (ร้อยละ)			
		ดื่มเล็กน้อย	หน้าตั้ง/แดง	รู้สึกว่ามีเมามาก	เมาหัวราน้ำ
1	มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	58.75	26.25	15.00	0.00
	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	68.85	19.67	9.84	1.64
	วิทยาศาสตร์สุขภาพ	51.72	37.93	10.34	0.00
	รวม	61.18	25.88	12.35	0.59
2 ขึ้นไป	มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	50.00	23.26	25.58	1.16
	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	50.91	32.73	16.36	0.00
	วิทยาศาสตร์สุขภาพ	51.16	32.56	13.95	2.33
	รวม	50.54	28.26	20.11	1.09
รวมทั้งหมด		55.65	27.12	16.38	0.85

รูปแบบการดื่มโดยปกติในที่พักอาศัยของนักศึกษาหญิงในภาพรวมพบว่าแตกต่างจากการดื่มในสถานบันเทิง เนื่องจากนักศึกษาเกือบร้อยละ 60 ดื่มในปริมาณมากขึ้นจนเริ่มมีสัญญาณบ่งบอกได้ว่ามีเมามากเมื่ออยู่ในที่พักอาศัย โดยให้เหตุผลว่า การดื่มในที่พักอาศัยมีความปลอดภัยกว่า สามารถสังสรรค์กับเพื่อนได้อย่างเต็มที่ และถ้ามีเมามากหรือง่วงก็สามารถนอนได้เลย แม้นักศึกษาส่วนใหญ่มักจะดื่มเพียงเล็กน้อย (ร้อยละ 41.23) เช่นเดียวกันกับในสถานบันเทิงก็ตาม แต่อัตราการดื่มจนเริ่มรู้สึกว่ามีเมามากและการดื่มแบบหัวราน้ำพบได้ในกลุ่มนักศึกษาหญิงกว่าหนึ่งในสาม โดยเฉพาะนักศึกษาหญิงชั้นปีที่ 2 ขึ้นไป (ตารางที่ 4.3)

ตารางที่ 4.3 รูปแบบการดื่มในที่พักอาศัย จำแนกตามชั้นปีและกลุ่มสาขาวิชา

ชั้นปี	กลุ่มสาขาวิชา	ระดับการดื่ม (ร้อยละ)			
		ดื่มเล็กน้อย	หน้าตั้ง/แดง	รู้สึกว่ามีเมามาก	เมากหัวราน้ำ
1	มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	41.18	27.06	24.71	7.06
	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	53.23	16.13	24.19	6.45
	วิทยาศาสตร์สุขภาพ	41.67	20.83	33.33	4.17
	รวม	45.61	22.22	25.73	6.43
2 ขึ้นไป	มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	33.33	26.98	31.75	7.94
	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	38.46	20.51	33.33	7.69
	วิทยาศาสตร์สุขภาพ	37.14	25.71	31.43	5.71
	รวม	35.77	24.82	32.12	7.30
รวมทั้งหมด		41.23	23.38	28.57	6.82

แม้ว่ารูปแบบการดื่มในพื้นที่ทางกายภาพทั้งสองแห่งจะแตกต่างกันเล็กน้อย แต่พฤติกรรมที่เกิดขึ้นระหว่างการดื่มและสังสรรค์ถือว่ามีความคล้ายคลึงกันพอสมควร ในภาพรวมพบว่า กิจกรรมที่ทำระหว่างสังสรรค์/ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ได้แก่ การพูดคุยเรื่องทั่วไป (ร้อยละ 86.49) รองลงมา คือ พูดคุยเรื่องกิจกรรม/การเรียน/ทำงาน (ร้อยละ 54.29) และปรับทุกข์/ปรึกษาปัญหาชีวิต (ร้อยละ 49.61) ตามลำดับ ส่วนกิจกรรมอื่นๆ ได้แก่ รับประทานอาหารตามมื้ออาหารปกติ เล่นเกมในวงเหล้า ทำความรู้จักกับคนอื่นๆ ในสถานบันเทิง แลกเบอร์โทรศัพท์/ไลน์/เฟซบุ๊กกับคนรู้จักใหม่ๆ และเล่นการพนัน ส่วนภายหลังจากการสังสรรค์/ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มักจะเดินทางกลับที่พักตนเอง/เพื่อน/คนรัก/แฟน/ญาติ (ร้อยละ 80.47) รองมา คือ รับประทานอาหาร (ร้อยละ 25.52) ไปเที่ยวต่อในสถานที่อื่นๆ (ร้อยละ 11.46) และการเดินทางไปยังที่พัก/ค้างแรมกับคนอื่น (ร้อยละ 6.77) ตามลำดับ

นอกจากนี้ นักศึกษาส่วนใหญ่ไม่ถูกบุคคล/กลุ่มบุคคลมีท่าทีคุกคามด้วยวาจาหรือการกระทำขณะขี่เครื่องดัดมัลเลอร์ (ร้อยละ 75.50) แต่ทั้งนี้ยังมีนักศึกษาจำนวนไม่น้อยที่กล่าวว่าเคยถูกบุคคล/กลุ่มบุคคลที่มีท่าทีคุกคามด้วยวาจาและการกระทำ ซึ่งบุคคล/กลุ่มบุคคลดังกล่าว ได้แก่ เพื่อนคณะ/สาขา ปัจจุบันมากที่สุด (ร้อยละ 9.75) รองมา คือ เพื่อน โรงเรียนเดิมสมัยประถม/มัธยม (ร้อยละ 9.25) รุ่นพี่ในคณะ/สาขา (ร้อยละ 4.25) ตามลำดับ ซึ่งท่าทีคุกคามดังกล่าว ได้แก่ การพูดเสียงดัง โวยวาย คำทอ พุดจาหยาบคาย และตะแคงเนื้อต้องตัว โดยบุคคล/กลุ่มบุคคลที่มีท่าทีคุกคามเป็นเพศชายมากที่สุด (ร้อยละ 58.33) รองมา คือ เพศหญิง (ร้อยละ 36.11) และเพศที่สาม (ร้อยละ 5.56) ตามลำดับ

ผลการศึกษาในส่วนแรกชี้ให้เห็นภาพอย่างชัดเจนแล้วว่า การเข้าถึงพื้นที่ทางกายภาพในการขี่เครื่องดัดมัลเลอร์ของนักศึกษาคณะฯ ได้รับอิทธิพลจากปัจจัยหลายประการ ได้แก่

- 1) ชั้นปีและอายุของนักศึกษาคณะฯ เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างประเภทของที่พักอาศัยกับสถานที่ในการขี่และสังสรรค์พบว่า ประเภทของที่พักอาศัยไม่ได้มีอิทธิพลใดๆ ต่อการเลือกสถานที่สังสรรค์และขี่เครื่องดัดมัลเลอร์ ปัจจัยที่มีอิทธิพลมากกว่าคือ ชั้นปีและอายุของนักศึกษาคณะฯ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่จำกัดให้นักศึกษาคณะฯ เลือกขี่และสังสรรค์ในสถานที่ที่แตกต่างกัน และอาจกล่าวได้ว่า การอยู่หอพักในมหาวิทยาลัยเป็นกลไกที่ไม่สามารถควบคุมการออกไปสังสรรค์นอกมหาวิทยาลัยได้ทั้งหมด トラบเท่าที่นักศึกษาคณะฯ ยังสามารถไปพักแรมที่บ้านของเพื่อนและคนรู้จักอื่นๆ ได้เสมอ อีกทั้งนักศึกษาคณะฯ บางส่วนยังละเมิดกฎของหอพักในมหาวิทยาลัยด้วยการขี่และสังสรรค์ในห้องพักของตนเอง
- 2) ความสัมพันธ์ทางสังคม พฤติกรรมการขี่เครื่องดัดมัลเลอร์ของนักศึกษาคณะฯ จะเกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมไม่ได้หากขาดกลไกการสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมกับบุคคลอื่นๆ โดยเฉพาะเพื่อน รุ่นพี่ รุ่นน้อง และคนในครอบครัว ซึ่งถือเป็นทุนทางสังคมที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตประจำวัน และการดำเนินชีวิตในมหาวิทยาลัยของนักศึกษาคณะฯ เป็นอย่างมาก นักศึกษาคณะฯ จำนวนไม่น้อยมีเป้าหมายที่จะขี่และสังสรรค์ร่วมกับผู้อื่นเพื่อให้เป็นส่วนหนึ่งของสังคมดังที่ได้กล่าวไว้แล้วบางส่วนในบทที่ 3 ประกอบกับผลการศึกษาในส่วนนี้ด้วย เป็นที่น่าสังเกตว่ากลุ่มบุคคลเหล่านี้มีอิทธิพลในการเริ่มต้นชักชวนและมีปฏิสัมพันธ์ค่อนข้างมากในพื้นที่ขี่และสังสรรค์ แต่การเดินทางไปและกลับพื้นที่ทางกายภาพในการขี่และสังสรรค์ กลับเป็นหน้าที่ของนักศึกษาคณะฯ แต่ละคนเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากนักศึกษาคณะฯ ก็มีความเชื่อมั่นว่าแต่ละคนจะสามารถดูแลและควบคุมตนเองได้ จึงสะท้อนไปยังรูปแบบการขี่ในสถานบันเทิงที่จะไม่เข้มข้นเท่ากับในที่พักอาศัยของตนเอง

3) ความเชื่อมโยงระหว่างทำเลที่ตั้งของสถานบันเทิงและที่พักอาศัย กระตุ้นให้การสังสรรค์ในสถานบันเทิงสามารถกระทำได้ง่าย สะดวก และปราศจากอุปสรรคทั้งในเชิงพื้นที่และเวลา อีกทั้งทำเลที่ตั้งของสถานบันเทิงอยู่ในย่านท่องเที่ยวและเศรษฐกิจหลักของเมืองเชียงใหม่ จึงเป็นแรงดึงดูดที่มีอิทธิพลต่อการเข้าถึงของนักศึกษาหญิงอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ และเอื้อให้นักศึกษาหญิงสามารถเดินทางไปถึงสถานบันเทิงได้ด้วยตนเอง มากกว่าจะพึ่งพาหรือเดินทางร่วมกับบุคคลอื่นๆ (ภาพที่ 4.1) อย่างไรก็ตาม การศึกษานี้ยังไม่สามารถชี้ให้เห็นภาพได้อย่างชัดเจนว่า ระยะห่างระหว่างสถานบันเทิงและที่พักอาศัยมีความสัมพันธ์กันทั้งหมด แม้ว่านักศึกษาหญิงมีแนวโน้มที่จะไปสถานบันเทิงที่ไกลจากที่พักมากกว่า 5 กิโลเมตรน้อยกว่าสถานบันเทิงในรัศมีอันใกล้ของตนเองก็ตาม เพราะความสัมพันธ์ทางสังคมอาจมีผลทำให้หลายอุปสรรคเชิงพื้นที่และเวลาได้มากขึ้นเช่นกัน

ภาพที่ 4.1 ความเชื่อมโยงระหว่างทำเลที่ตั้งของสถานบันเทิงและที่พักอาศัยของนักศึกษาหญิง

4.2 พื้นที่ทางกายภาพในฐานะพื้นที่ที่สาม

จากการนำเสนอภาพของพื้นที่ทางสังคมในบทที่ 3 ประกอบกับการวิเคราะห์การเข้าถึงพื้นที่ทางกายภาพในการสังสรรค์และดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษาหญิงข้างต้น ผลการศึกษาทั้งสองส่วนนี้จึงถูกนำมาสังเคราะห์และสร้างความสัมพันธ์ด้วยแนวคิดพื้นที่ที่สาม (Thirdspace) เพื่อแสดงให้เห็นถึงปฏิบัติการในชีวิตประจำวันและการเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยของนักศึกษาหญิงกับบุคคลรอบตัวกลุ่มต่างๆ เพื่อการสร้างความหมายเชิงสัญลักษณ์หลากหลายรูปแบบเหนือพื้นที่ทางกายภาพ จนก่อให้เกิดพื้นที่ที่มนุษย์อาศัยอยู่จริงในสังคม และย้อนกลับมาควบคุมความคิดจิตใจและพฤติกรรมของนักศึกษาหญิงที่ปฏิบัติในแต่ละสถานที่อีกทอดหนึ่ง การวิเคราะห์กับแนวคิดนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสะท้อนให้เห็นว่าพื้นที่ทางกายภาพทั้งสองประเภท ได้แก่ สถานบันเทิง และที่พักอาศัย มีความหมายเชิงสัญลักษณ์ที่ถูกสร้างขึ้นโดยบุคคลกลุ่มต่างๆ รวมไปถึงนักศึกษาหญิงเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร และตัวสถานที่ทั้งสองเองนั้นมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมที่เกิดขึ้นของนักศึกษาหญิงและบุคคลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในรูปแบบใดบ้าง

4.2.1 สถานบันเทิง: สถานที่สร้างความสัมพันธ์ทางสังคมแบบกึ่งทางการที่แสดงการเปลี่ยนผ่านทางสังคม

หนึ่งในกลไกที่สำคัญของการสร้างพื้นที่ทางสังคมโดยมีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นสื่อกลางของนักศึกษาหญิงคือ เป็นเครื่องมือสนับสนุนให้นักศึกษาหญิงเป็นส่วนหนึ่งของสังคมเพื่อนในคณะและสาขาวิชา แม้ว่าจะมีกิจกรรมรับน้องในคณะและสาขาวิชาในรูปแบบที่เป็นทางการ และยังมีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นอกสถานที่ในบางครั้ง แต่นั่นเป็นเพียงกลไกเริ่มต้นเท่านั้น เพราะกิจกรรมในรูปแบบดังกล่าวยังไม่สามารถจัดได้บ่อยครั้ง เนื่องจากต้องใช้งบประมาณและทรัพยากรบุคคลในปริมาณมาก และมีความเสี่ยงที่จะถูกมหาวิทยาลัยดำเนินการลงโทษด้านวินัยนักศึกษา ดังนั้น สถานบันเทิงจึงกลายเป็นอีกหนึ่งพื้นที่สำคัญที่ใช้ในการสร้างพื้นที่ทางสังคมในลักษณะกึ่งทางการ

ลักษณะของกิจกรรมที่จัดนั้นพบได้หลากหลายรูปแบบ ทั้งการเลี้ยงฉลองของชมรม คณะสาขาวิชาอย่างเป็นทางการ ซึ่งมีผู้เข้าร่วมหลากหลายทั้งรุ่นพี่ รุ่นน้อง และตัวนักศึกษาหญิง รวมไปถึงการสังสรรค์ระหว่างเพื่อนในคณะและสาขาวิชาด้วยตนเอง โดยไม่ได้มีวัตถุประสงค์พิเศษอื่นใด โดยสถานบันเทิงมีบรรยากาศที่แตกต่างจากพื้นที่ในมหาวิทยาลัยหรือพื้นที่อื่นๆ ที่ใช้ในการรับน้องและสร้างความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาในคณะและสาขาวิชา เพราะสถานบันเทิงมักจะมีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และอาหารที่หลากหลาย อีกทั้งได้รับความสนุกสนานจากดนตรีและกิจกรรมอื่นๆ ในสถานบันเทิง ทำให้บรรยากาศโดยรวมมีความผ่อนคลาย สบาย และง่ายสำหรับการเริ่มต้นละลายพฤติกรรมระหว่างนักศึกษา

หญิง เพื่อน และรุ่นพี่/รุ่นน้อง นำไปสู่การสานสัมพันธ์ทางสังคมมากขึ้นในคณะและสาขาวิชาของตนเอง สถาบันเทววิทยาในรูปแบบที่จะช่วยสร้างความสัมพันธ์ข้ามพันธะและความสัมพันธ์แนวดิ่งกับรุ่นพี่และรุ่นน้องได้ คือ ร้านจำหน่ายเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์แบบมีที่นั่ง แต่ถ้าเป็นผับและเชค มักจะเป็นพื้นที่ระหว่างเพื่อนสนิทในคณะและสาขาวิชาเดียวกัน นอกจากนี้ ความมีเมตตาไม่ใช่ว่าจะสำคัญของการเข้าสถาบันเทววิทยาในกรณีที่จะสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมกับบุคคลอื่นๆ ในกรณีที่อยู่ในกิจกรรมที่เป็นทางการกับบุคคลที่หลากหลาย แต่อาจมีความสำคัญมากขึ้นถ้าอยู่ในวาระไม่เป็นทางการกับเพื่อนฝูงของตนเอง และที่สำคัญคือ สถาบันเทววิทยายังเป็นพื้นที่สาธารณะที่นักศึกษาหญิงสามารถเข้าถึงได้ง่ายทั้งในเชิงของพื้นที่และเวลา ซึ่งมีความสัมพันธ์อย่างชัดเจนกับเจตจำนงในการเข้าร่วมด้วยตัวนักศึกษาหญิงเองอีกด้วย

โดยสรุป คือ สถาบันเทววิทยาถูกจินตนาการให้เป็นสถานที่ที่สร้างความสัมพันธ์ทางสังคมได้ง่าย ไม่มีพิธีรีตองและกฎเกณฑ์ใดๆ มากนักเมื่อเทียบกับในพื้นที่ในมหาวิทยาลัย เป็นสถานที่ที่มีความยืดหยุ่นสูงปรับเปลี่ยนบริบทได้ตามสถานการณ์และความพึงพอใจส่วนบุคคล แต่สามารถนำไปสู่การก่อตัวของพื้นที่ทางสังคมระหว่างรุ่นพี่ รุ่นน้อง และเพื่อนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในระยะเริ่มต้น ภาพแทนข้างต้นยังสะท้อนให้เห็นได้อีกว่า สถาบันเทววิทยาเป็นพื้นที่ที่มีความหมายต่อการเปลี่ยนผ่านทางสังคมในชีวิตความเป็น “นักศึกษามหาวิทยาลัย” ของนักศึกษาหญิงชั้นปีที่ 2 ขึ้นไปด้วย เนื่องจากมีข้อกำหนดให้สถาบันเทววิทยาอนุญาตเฉพาะบุคคลที่มีอายุมากกว่า 20 ปีเข้าใช้บริการได้ และเป็นจุดสะท้อนความสามารถของนักศึกษาหญิงในการดูแลและจัดการความปลอดภัยและสวัสดิภาพของตนเองในพื้นที่สาธารณะ ภาพแทนนี้ยิ่งทวีความสำคัญมากขึ้น โดยเฉพาะกับนักศึกษาหญิงในกลุ่มสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และวิทยาศาสตร์สุขภาพ ซึ่งพึ่งพาทุนทางสังคมจากเพื่อนในคณะและสาขาวิชามากที่สุด และอาจอนุมานได้ว่า สถาบันเทววิทยาเป็นพื้นที่ที่สามที่มีบทบาทเกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตมหาวิทยาลัยของนักศึกษาหญิงมากที่สุด เพราะสามารถแสดงภาพแทนในการเชื่อมโยงความสัมพันธ์กับเพื่อนในคณะและสาขาวิชาซึ่งเป็นความสัมพันธ์แนวนอน อีกทั้งยังได้ประโยชน์จากการเข้าถึงเครือข่ายทางสังคมแนวดิ่งและข้ามพันธะไปในวงกว้างกับรุ่นพี่และรุ่นน้องของตนเอง แม้ว่าสถาบันเทววิทยาจะเป็นสถานที่ที่ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ทางสังคมที่แน่นแฟ้นที่สุดหรือไม่ก็ตาม

4.2.2 ที่พักอาศัย: สถานที่เริ่มต้นของ “ชีวิตนักศึกษามหาวิทยาลัย” และความไว้เนื้อเชื่อใจ

เหตุผลมูลฐานของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในที่พักอาศัยเพื่อสร้างพื้นที่ทางสังคมอาจไม่ต่างจากในสถาบันเทววิทยา คือ เพื่อหลบเลี่ยงความผิดพลาดวินัยนักศึกษาภายใต้การจัดการกิจกรรมที่มีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ แต่ที่พักอาศัยในฐานะสื่อกลาง (medium) ของการสร้างพื้นที่ทางสังคมอาจถูกจินตนาการไปในทิศทางที่แตกต่างจากสถาบันเทววิทยา โดยสามารถอธิบายได้ใน 2 นัยยะ คือ

- 1) ที่พักอาศัยเป็นสถานที่เริ่มต้นของ “ชีวิตนักศึกษามหาวิทยาลัย” เพราะนักศึกษาหญิงชั้นปีที่ 1 จำนวนไม่น้อยถูกจำกัดด้วยเงื่อนไขของอายุ เวลาเปิด-ปิดของหอพัก หรือระดับของปฏิสัมพันธ์ทางพื้นที่ที่จำกัดด้วยความคุ้นเคยและยานพาหนะ ทำให้นักศึกษาหญิงจำเป็นต้องใช้ที่พักอาศัยของตนเองเป็นจุดเริ่มต้นในการสร้างความคุ้นเคยกับเพื่อนร่วมห้องและเพื่อนกลุ่มอื่นๆ ที่ได้รับการชักชวน แม้ว่าจะมีกฎระเบียบห้ามปรามอย่างชัดเจนก็ตาม แต่การเข้าถึงเครื่องดื่มนอกแอลกอฮอล์เป็นสิ่งที่ไม่ได้ยากจนเกินไปสำหรับนักศึกษาหญิง เนื่องจากจุดจำหน่ายก็พบได้โดยทั่วไปรอบสถานศึกษา หรือแม้กระทั่งสามารถลักลอบนำมาจากบ้านก็ได้ หรือในบางครั้ง นักศึกษาหญิงอาจถูกเชิญชวนให้ไปสังสรรค์กับเพื่อนหรือรุ่นพี่ที่อยู่หอพักนอกมหาวิทยาลัยได้ ทำให้ที่พักอาศัยกลายเป็นสถานที่สนองตอบต่อความอยากรู้อยากลองเมื่อนักศึกษามหาวิทยาลัยใหม่ๆ และสามารถเริ่มต้นสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมได้เป็นอย่างดี
- 2) ที่พักอาศัยเป็นสถานที่สร้างความไว้วางใจระหว่างกัน กรณีจะพบมากในกลุ่มนักศึกษาหญิงชั้นปีที่ 2 ขึ้นไป นอกเหนือจากว่านักศึกษาหญิงสามารถเข้าถึงเครื่องดื่มนอกแอลกอฮอล์ได้ง่าย ทั้งในเชิงพื้นที่ เวลา และอายุแล้วนั้น การเข้าร่วมสังสรรค์ที่ห้องพักของใครสักคนหนึ่งถือเป็นเรื่องที่ต้องอาศัยความไว้วางใจในระดับสูง เนื่องจากที่พักอาศัยเป็นพื้นที่ส่วนตัว ซึ่งต้องได้รับการอนุญาตจากเจ้าของที่พักอาศัยอย่างเป็นทางการ ต่างจากสถานบันเทิงซึ่งเป็นพื้นที่สาธารณะ

ไม่ว่าจะเป็นภาพแทนหรือความหมายที่ถูกจินตนาการไปในนัยยะใดก็ตาม แต่การสร้างพื้นที่ทางสังคมด้วยการดื่มนอกแอลกอฮอล์ในที่พักอาศัยจะทำให้พฤติกรรมการสังสรรค์และการดื่มนักศึกษาหญิงแตกต่างจากในสถานบันเทิง กล่าวคือ ระดับความมึนเมาจะเพิ่มมากขึ้นไม่เพียงแต่ในประเด็นของความปลอดภัยจากอุบัติเหตุ และความสะดวกสบายที่ไม่ต้องเดินทางออกไปนอกที่พักอาศัยเท่านั้น แต่ระดับความมึนเมานี้แสดงให้เห็นว่า นักศึกษาหญิงมีความไว้วางใจสูงเพราะดื่มและสังสรรค์เฉพาะกับบุคคลที่ไว้วางใจได้ ซึ่งโดยส่วนมากจะเป็นเพื่อนในคณะและสาขาวิชา เพื่อนสมัยประถมและมัธยมศึกษา ครอบครัว และรุ่นพี่-รุ่นน้องเพียงบางคนตามลำดับ

อย่างไรก็ตาม ที่พักอาศัยเป็นสถานที่ซึ่งมีความยืดหยุ่นน้อยกว่าเพราะถูกจำกัดด้วยเงื่อนไขของสภาพแวดล้อมเชิงพื้นที่และกฎระเบียบ ได้รับความนิยมน้อยกว่าในหมู่นักศึกษาหญิง และยังเป็นตัวกลาง (medium) ที่ไม่สามารถแสดงการเปลี่ยนผ่านทางสังคมของนักศึกษาหญิงได้อย่างชัดเจน เพราะไม่ได้มีข้อจำกัดด้านอายุในการเข้าใช้สถานที่ และความแสดงความสามารถในการดูแลตนเอง ซึ่งไม่สอดคล้องกับความหมายเชิงสัญลักษณ์ที่นักศึกษาหญิงต้องการจะแสดงออกมา เหตุผลทั้งหมดที่กล่าวมานี้ร่วมกับ

เหตุผลด้านความไว้นี้เชื่อใจข้างต้นจึงเพียงพอที่จะโต้แย้งได้ว่า ที่פקอาศัยมีบทบาทต่อการสร้างพื้นที่ทางสังคมของนักศึกษาหญิงในบริบทการดำเนินชีวิตในมหาวิทยาลัยน้อยกว่าสถานบันเทิง แต่มีส่วนเติมเต็มและต่อยอดความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างเพื่อนในคณะและสาขาวิชาอย่างมีประสิทธิภาพมากกว่าสถานบันเทิง

4.3 การเปลี่ยนแปลงงบประมาณเวลา

เนื้อหาในส่วนนี้เป็นการวิเคราะห์ว่างบประมาณเวลาของนักศึกษาหญิงแต่ละคนได้รับผลกระทบจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างการสร้างพื้นที่ทางสังคมบนพื้นที่ทางกายภาพ โดยมีเครื่องคิดแอลกอฮอล์เป็นสื่อกลางอย่างไร โดยวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อกิจกรรม 2 ประเภทหลัก ได้แก่ 1) กิจกรรมอันเป็นภาระที่ต้องทำ (Obligatory Acts) ซึ่งเป็นกิจกรรมที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิตและการเป็นนักศึกษา มหาวิทยาลัยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ได้แก่ การนอน ธุระส่วนตัว และการเรียน และ 2) กิจกรรมที่ต้องตัดสินใจและจัดสรรเวลาเองได้ (Discretionary Acts) ตามดุลยพินิจและการรับรู้ของนักศึกษาหญิง ได้แก่ การทำงาน/กิจกรรม การทำการบ้าน/อ่านหนังสือ การพักผ่อน/เที่ยว และการสังสรรค์/เที่ยวกลางคืนโดยมีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ต่อการเปลี่ยนแปลงงบประมาณเวลาในวันที่มีการเรียนการสอน และวันที่ไม่มีการเรียนการสอน

4.3.1 การให้ความสำคัญต่อการจัดสรรงบประมาณเวลาในแต่ละกิจกรรม

ดำเนินการ โดยการให้นักศึกษาหญิงแต่ละคนเรียงลำดับความสำคัญของกิจกรรมทั้ง 7 ประเภท ตั้งแต่ลำดับที่ 1-7 ได้แก่ การนอน ธุระส่วนตัว การเรียน การทำงาน/กิจกรรม การทำการบ้าน/อ่านหนังสือ การพักผ่อน/เที่ยว และการสังสรรค์/เที่ยวกลางคืน แล้วนำมาให้ค่าคะแนนแบบผกผันกับลำดับความสำคัญ ผลการวิเคราะห์พบว่า นักศึกษาหญิงแต่ละกลุ่มสาขาวิชาและชั้นปีมีแนวโน้มการให้ความสำคัญต่อการจัดสรรงบประมาณเวลาในแต่ละกิจกรรมที่คล้ายคลึงกัน โดยให้น้ำหนักต่อกิจกรรมอันเป็นภาระที่ต้องทำค่อนข้างมากเรียงตามลำดับ ได้แก่ การเรียน (5.80 คะแนน) การนอน (5.71 คะแนน) และการทำธุระส่วนตัว (4.04 คะแนน) ส่วนกิจกรรมที่ต้องตัดสินใจและจัดสรรเวลาเองได้ถือว่ามีความสำคัญรองลงไป โดยการทำการบ้านและอ่านหนังสือเพื่อทบทวนบทเรียนจัดเป็นกิจกรรมที่สำคัญที่สุดในหมวดนี้ (4.40 คะแนน) ตามด้วยการพักผ่อนและเที่ยว (3.42 คะแนน) การทำงาน/กิจกรรม (3.41 คะแนน) และการสังสรรค์/เที่ยวกลางคืน (1.20 คะแนน)

4.3.2 การจัดสรรงบประมาณเวลา

นอกเหนือจากการนอนและการทำธุระส่วนตัวซึ่งเป็นกิจกรรมพื้นฐานในการดำรงชีวิตของมนุษย์ทุกคนแล้วนั้น การเรียนก็ถือเป็นอีกหนึ่งหน้าที่ที่สำคัญของนักศึกษาหญิงทุกคน โดยปกติแล้ว นักศึกษาหญิงจะทำการเรียนทั้งสิ้น 4-5 วันต่อสัปดาห์ อย่างไรก็ตาม แต่ละกลุ่มสาขาวิชาจะมีจำนวนวันที่ต้องเรียนไม่เท่ากัน โดยจำนวนนักศึกษาหญิงชั้นปีที่ 1 ที่เรียน 4 วัน และ 5 วันมีสัดส่วนใกล้เคียงกันในภาพรวม (ร้อยละ 49.75 และ 45.73 ตามลำดับ) แต่เมื่อสังเกตในรายละเอียดพบว่า การเรียนจำนวน 4 วัน (จันทร์ อังคาร พุธ ศุกร์ และเสาร์) ถือเป็นเรื่องปกติของนักศึกษากลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (ร้อยละ 69.79) ซึ่งแตกต่างจากนักศึกษากลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และวิทยาศาสตร์สุขภาพที่ส่วนใหญ่จะเรียนทั้งสิ้น 5 วัน (จันทร์-ศุกร์) (ร้อยละ 54.17 และ 87.10 ตามลำดับ) เนื่องจากจะต้องเรียนวิชาปฏิบัติการในวันพุธด้วย นอกจากนี้ แนวโน้มการเรียน 5 วันจะเพิ่มขึ้นในนักศึกษาหญิงชั้นปีที่ 2 ขึ้นไปทุกกลุ่มสาขาวิชา (ร้อยละ 55.50 ของนักศึกษาหญิงทั้งหมด)

แนวโน้มการจัดสรรงบประมาณเวลาในภาพรวมของนักศึกษาหญิงจำแนกตามกลุ่มสาขาวิชาและชั้นปี ปรากฏอยู่ในตารางที่ 4.4-4.7 ซึ่งแสดงแบบแผนการจัดสรรเวลากับกิจกรรมที่ดำเนินไปโดยปกติของนักศึกษาหญิงแต่ละคน ซึ่งจะอธิบายความแตกต่างของการจัดสรรงบประมาณเวลาใน 2 ส่วน คือ วันที่มีการเรียนการสอน และวันที่ไม่มีการเรียนการสอน

- 1) วันที่มีการเรียนการสอน โดยปกตินักศึกษาหญิงทุกชั้นปีและสาขาวิชาและชั้นปีจะต้องให้เวลากว่า 16-17 ชั่วโมง ตั้งแต่เวลา 24.00 น. จนกระทั่ง 16.00 น. ของอีกวันหนึ่ง สำหรับกิจกรรมอันเป็นภาระที่ต้องทำ (การนอน การทำธุระส่วนตัว และการเรียน) เป็นหลัก ส่วนเวลาที่จัดสรรเองได้จะเริ่มต้นหลังจากเสร็จสิ้นการเรียนการสอนตั้งแต่ 17.00-24.00 น. ของแต่ละวัน ซึ่งนักศึกษาหญิงส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญกับการพักผ่อน เที่ยว ทำการบ้าน และทบทวนบทเรียนเป็นหลัก อย่างไรก็ตาม มีนักศึกษาหญิงชั้นปีที่ 2 กลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีไม่น้อยกว่าร้อยละ 15 ที่ใช้เวลาระหว่าง 22.00-24.00 น. ของวันที่มีการเรียนการสอน (ปรากฏในช่องสี่เหลี่ยมของตารางที่ 4.5) ไปสำหรับการสังสรรค์และเที่ยวกลางคืน ซึ่งมีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ด้วย อีกทั้งยังถือเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญเป็นลำดับที่ 2 สำหรับนักศึกษาหญิงชั้นปีที่ 2 กลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ในช่วงเวลา 24.00-01.00 น. อีกด้วย
- 2) วันที่ไม่มีการเรียนการสอน โดยปกตินักศึกษาหญิงทุกชั้นปีและสาขาวิชาและชั้นปีจะสร้างสมดุลระหว่างกิจกรรมอันเป็นภาระที่ต้องทำกับกิจกรรมที่จัดสรรเวลาเองได้ให้ใกล้เคียงกัน โดยจะให้เวลาตั้งแต่ 01.00-13.00 น. สำหรับการนอนหลับและทำธุระส่วนตัวเป็นหลัก

หลังจากนั้น แบบแผนการดำเนินกิจกรรมจะเริ่มถูกจัดสรรเองตามความต้องการของนักศึกษาหญิงแต่ละคน และรูปแบบการทำกิจกรรมก็จะเริ่มมีความหลากหลายมากขึ้นในช่วงเวลาดังแต่ 13.00-01.00 น. ซึ่งนักศึกษาหญิงจำนวนไม่น้อยเลือกที่จะพักผ่อน เทียว ทำการบ้าน และทบทวนบทเรียนเป็นหลัก จนกระทั่งเวลา 21.00 น. จะเริ่มสังเกตได้อย่างชัดเจนว่า นักศึกษาหญิงชั้นปีที่ 2 ขึ้นไปในทุกกลุ่มสาขาวิชามากกว่าร้อยละ 15 เริ่มให้เวลากับการสังสรรค์และเที่ยวกลางคืน จนกระทั่งกลายเป็นกิจกรรมรองหรือกิจกรรมหลักของนักศึกษาหญิง กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสังสรรค์และเที่ยวกลางคืนมักจะสิ้นสุดลงในเวลา 01.00 น. แบบแผนเช่นนี้มีลักษณะคล้ายคลึงกับรูปแบบกิจกรรมของนักศึกษาหญิงชั้นปีที่ 1 ในกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์การแพทย์ และมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ แต่กลับไม่พบว่า นักศึกษาหญิงชั้นปีที่ 1 ในกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีจะใช้เวลากับการสังสรรค์และเที่ยวกลางคืนจนเป็นกิจกรรมรองหรือกิจกรรมหลักดังเช่นนักศึกษาในกลุ่มอื่นๆ ส่วนนักศึกษาหญิงที่ไม่สังสรรค์และเที่ยวกลางคืนจะใช้เวลาไปกับการพักผ่อน ทำการบ้าน และ/หรือทบทวนบทเรียน

4.3.3 การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กับผลกระทบต่อเวลา

ผลกระทบจากการสังสรรค์และเที่ยวกลางคืนที่มีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่อการใช้เวลาในด้านต่างๆ แสดงในตารางที่ 4.8 ในภาพรวม พบว่า นักศึกษาหญิงได้รับผลกระทบต่อเวลานอนหลับ (ร้อยละ 63.98) เนื่องจากอาจทำให้นอนไม่หลับเนื่องจากเวียนศีรษะ นอนน้อยกว่าปกติ หรือนอนมากกว่าปกติ จนกระทั่งไปรบกวนเวลาการทำกิจกรรมอื่นๆ นอกจากนี้ ยังกระทบต่อเวลาทำการบ้านและอ่านหนังสือเพื่อทบทวนบทเรียน (ร้อยละ 37.90) เป็นหลัก เพราะต้องสละเวลาส่วนนี้ไปเที่ยวกลางคืน ในขณะที่เดียวกันก็ไม่สามารถกลับมาทบทวนบทเรียนหลังจากสังสรรค์ได้เนื่องจากอาจมีอาการมึนเมาหรือต้องการนอนหลับพักผ่อน ปัญหานี้เกิดขึ้นกับนักศึกษาหญิงชั้นปีที่ 2 ขึ้นไป มากกว่านักศึกษาหญิงชั้นปีที่ 1 โดยเฉพาะนักศึกษาหญิงในกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ชั้นปีที่ 2 จะได้รับผลกระทบต่อเวลานอนมากกว่ากลุ่มอื่นเล็กน้อย (ร้อยละ 72.41) นอกจากนี้ นักศึกษาหญิงในกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์การแพทย์ทุกชั้นปีได้รับผลกระทบต่อเวลาทำการบ้านและอ่านหนังสือเพื่อทบทวนบทเรียนมากกว่ากลุ่มอื่นพอสมควร (ร้อยละ 46.67 ทั้งสองกลุ่ม) ส่วนผลกระทบอื่นๆ ที่ตามมาได้แก่ ผลกระทบต่อเวลาเรียน (ร้อยละ 17.47) เพราะแม้ว่าจะตื่นไปเรียนได้ แต่ก็ไม่สามารถครองสติให้จดจ่ออยู่กับการเรียนได้เนื่องจากเวียนศีรษะและง่วงนอนตลอดเวลา อีกทั้งยังกระทบต่อเวลาพักผ่อน/เที่ยวด้วย (ร้อยละ 17.20) ผลกระทบต่อการใช้เวลาสองด้านนี้มักจะเกิดกับนักศึกษาหญิงชั้นปีที่ 1 ในสัดส่วนที่มากกว่านักศึกษาหญิงชั้นปีที่ 2 เล็กน้อย

ตารางที่ 4.4 งบประมาณเวลาของนักศึกษาหญิงชั้นปีที่ 1 ในวันที่มีการเรียนการสอน จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา*

เวลา (น.) กลุ่มสาขาวิชา	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	1	2	3	4	5	
มนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์	1	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	6	6	6	5	5	5	5	5	5	1	1	1	1	1
วิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยี	1	1 2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	6	6	6	5	5	5	1	1	1	1	1	1	
วิทยาศาสตร์ สุขภาพ	1	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	4 6	6 2	6 2	5 6	5 6	5 6	5 6	5 6	5	1	1	1	1	1

ตารางที่ 4.5 งบประมาณเวลาของนักศึกษาหญิงชั้นปีที่ 2 ขึ้นไป ในวันที่มีการเรียนการสอน จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา*

เวลา (น.) กลุ่มสาขาวิชา	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	1	2	3	4	5	
มนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์	1	1 2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	6	6	6	5	5	5	5	1	1	1	1	1	1	
วิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยี	1	1 2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	6 4	6 5	6 5	6 5	5 6	5 6	1	1	1	1	1	1	
วิทยาศาสตร์ สุขภาพ	1	2 1	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	6 2	6 5	5 6	5 6	5 6	5 6	5 6	5	1	1	1	1	1

ตารางที่ 4.6 งบประมาณเวลาของนักศึกษาหญิงชั้นปีที่ 1 ในวันที่ไม่มีการเรียนการสอน จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา*

เวลา (น.) กลุ่มสาขาวิชา	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	1	2	3	4	5
มนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์	1	1	1	1	1	1	2	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	*	1	1	1	1	1	1
วิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยี	1	1	1	1	1	1	2	*	*	*	6	6	6	6	6	6	5	1	1	1	1	1	1	1
วิทยาศาสตร์ สุขภาพ	1	1	1	1	1	2	2	6	6	6	6	6	6	6	6	6	*	*	1	1	1	1	1	1

ตารางที่ 4.7 งบประมาณเวลาของนักศึกษาหญิงชั้นปีที่ 2 ขึ้นไป ในวันที่ไม่มีการเรียนการสอน จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา*

เวลา (น.) กลุ่มสาขาวิชา	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	1	2	3	4	5
มนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์	1	1	1	1	1	2	2	*	*	6	*	6	6	6	6	6	*	6	1	1	1	1	1	1
วิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยี	1	1	1	1	1	2	2	*	*	6	6	6	6	6	6	6	6	6	*	1	1	1	1	1
วิทยาศาสตร์ สุขภาพ	1	1	1	1	1	2	2	*	5	5	5	5	6	6	6	5	5	7	*	1	1	1	1	1

*หมายเหตุ (ตารางที่ 4.4-4.7):

- 1) 1 = การนอน; 2 = ธุระส่วนตัว; 3 = การเรียน; 4 = การทำงาน/กิจกรรม; 5 = การทำการบ้าน/อ่านหนังสือ; 6 = การพักผ่อน/เที่ยว; 7 = การสังสรรค์/เที่ยวกลางคืนโดยมีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
- 2) สรุปจากกิจกรรมหลักที่มีนักศึกษาทำเกินกว่าร้อยละ 50 หรือเป็นกิจกรรมที่นักศึกษานิยมทำมากที่สุดในช่วงเวลาดังกล่าว
- 3) ช่องสี่เหลี่ยม คือ มีการสังสรรค์และเที่ยวกลางคืนรวมอยู่ด้วยไม่น้อยกว่าร้อยละ 15 ของนักศึกษาคณะทั้งหมด
- 4) ช่องที่มีเครื่องหมายดอกจัน (*) คือ มีกิจกรรมหลากหลาย ไม่สามารถระบุได้ชัดเจนว่ากิจกรรมหลักในช่วงเวลาดังกล่าวคืออะไร

ตารางที่ 4.8 ผลกระทบจากการสังสรรค์และเที่ยวกลางคืนที่มีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ต่อการใช้เวลาในด้านต่างๆ จำแนกตามชั้นปีและกลุ่มสาขาวิชา

ชั้นปี	กลุ่มสาขาวิชา	ผลกระทบต่อการใช้เวลาด้านต่างๆ (ร้อยละ)					
		นอน	ธุระส่วนตัว	เรียน	ทำงาน/กิจกรรม	ทำการบ้าน/อ่านหนังสือ	พักผ่อน/เที่ยว
1	มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	51.65	9.89	20.88	10.99	36.26	17.58
	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	63.49	7.94	22.22	3.17	31.75	22.22
	วิทยาศาสตร์สุขภาพ	66.67	0.00	16.67	3.33	46.67	10.00
	รวม	58.15	7.61	20.65	7.07	36.41	17.93
2 ชั้นไป	มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	72.41	6.90	12.64	4.60	40.23	17.24
	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	66.07	8.93	17.86	5.36	32.14	16.07
	วิทยาศาสตร์สุขภาพ	68.89	2.22	13.33	13.33	46.67	15.56
	รวม	69.68	6.38	14.36	6.91	39.36	16.49
รวมทั้งหมด		63.98	6.99	17.47	6.99	37.90	17.20

ทั้งๆ ที่การสังสรรค์และเที่ยวกลางคืนที่มีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะส่งผลกระทบต่อการใช้เวลาในด้านต่างๆ แต่มีนักศึกษาคณะเพียงร้อยละ 46.88 ที่แสดงความพยายามในการแก้ไขปัญหางบประมาณเวลาที่ผิดเพี้ยนไปจากปกติ ซึ่งส่วนมากจะเป็นการเพิ่มเวลานอน (ร้อยละ 27.08) และเวลาทำการบ้าน/อ่านหนังสือ ทบทวนบทเรียน (ร้อยละ 24.74) เพื่อชดเชยสมรรถภาพด้านการเรียนในชั้นเรียนที่ลดลง ในขณะที่เดียวกันก็พยายามที่จะลดเวลาสังสรรค์/เที่ยวกลางคืน (ร้อยละ 28.13) และพักผ่อน/เที่ยวให้น้อยลง (ร้อยละ 17.19) เพื่อลดผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นกับเวลานอนหลับและเวลาทำการบ้าน/อ่านหนังสือทบทวนบทเรียน แบบแผนความพยายามแก้ไขงบประมาณเวลาดังกล่าวมีความใกล้เคียงกันในทุกชั้นปีและกลุ่มสาขาวิชา เมื่อวิเคราะห์

ความสัมพันธ์ทางสถิติระหว่างความพยายามในการแก้ไขปัญหาทางประมาณเวลาที่คิดเพิ่มขึ้นไปจากปกติ กับ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นความถี่ในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ทักษะคิดต่อการดื่มเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ ผลการเรียนเฉลี่ยสะสม ผลกระทบด้านสังคม และผลกระทบต่อสุขภาพในด้านต่างๆ พบว่าไม่มี ความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นเพียงปัจจัยเดียว คือ การไม่มีเงินใช้เนื่องจากดื่มเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์บ่อยเกินไป (0.120, 95%) ซึ่งเป็นผลกระทบทางเศรษฐกิจและอาจเกี่ยวข้องกับการใช้เวลาเพื่อดำเนิน กิจกรรมบางประเภท อย่างไรก็ตาม การวิเคราะห์นี้เป็นเพียงการแสดงความสัมพันธ์เบื้องต้นเท่านั้น

4.4 สรุป

การเข้าถึงพื้นที่ทางกายภาพเพื่อการสร้างพื้นที่ทางสังคมได้รับอิทธิพลจากชั้นปีและอายุของนักศึกษา หญิง ความสัมพันธ์ทางสังคม และความเชื่อมโยงระหว่างทำเลที่ตั้งของสถานบันเทิงและที่พักอาศัย จน ก่อให้เกิดการสร้างภาพตัวแทนต่อสถานบันเทิงและที่พักอาศัยที่แตกต่างกันในฐานะพื้นที่ที่สาม อันเป็นพื้นที่ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่ทางกายภาพ (สถานบันเทิงและที่พักอาศัย) และพื้นที่ความคิด (การสร้างความสัมพันธ์ ทางสังคมระหว่างเพื่อน รุ่นพี่ และรุ่นน้องในมหาวิทยาลัย) จนก่อให้เกิดพื้นที่ที่นักศึกษาหญิงในมหาวิทยาลัยมี ปฏิสัมพันธ์อยู่ด้วยจริงๆ และในขณะเดียวกัน ลักษณะของสถานที่ทั้งสองแห่งก็เป็นสิ่งที่ควบคุมและกำหนดการ แสดงพฤติกรรมของนักศึกษาหญิงด้วย โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมแบบกึ่งทางการที่แสดง การเปลี่ยนผ่านทางสังคมในกรณีของสถานบันเทิง และเพื่อเริ่มต้นของ “ชีวิตนักศึกษามหาวิทยาลัย” และความ ไว้วางใจเชื่อใจระหว่างกันในกรณีของที่พักอาศัย ผลจากการเข้าถึงพื้นที่ทางกายภาพอันเป็นพื้นที่ที่สามข้างต้น ส่งผลกระทบต่อประมาณเวลาของนักศึกษาหญิงจำนวนไม่น้อยคิดเพิ่มขึ้นไปจากปกติ จนทำให้สูญเสียเวลา บางส่วนในการเรียน การนอนหลับพักผ่อน รวมไปถึงเวลาที่ใช้ในการทำการบ้าน อ่านหนังสือ และทบทวน บทเรียน โดยเฉพาะในกลุ่มนักศึกษาหญิงชั้นปีที่ 2 จำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละ 15 ของกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ และวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ที่อาจได้รับผลกระทบมากกว่ากลุ่มอื่นๆ นอกจากนี้ นักศึกษา หญิงเพียงไม่ถึงครึ่งมีความพยายามที่จะปรับประมาณเวลาของตนเองให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น จึงเป็นที่ น่าสนใจว่า การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของการสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมของ นักศึกษาหญิงต่อการดำเนินชีวิตในมหาวิทยาลัยจะส่งผลกระทบในด้านอื่นๆ เพิ่มเติมมากน้อยเพียงใด

บทที่ 5

ผลกระทบและแนวทางแก้ไขปัญหาจากการเข้าถึงเครื่องคอมพิวเตอร์

จากที่ได้มีการวิเคราะห์การประกอบสร้าง “พื้นที่ที่สาม” ของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ใน นักศึกษาหญิงแล้ว และผลการศึกษาก็ชี้ให้เห็นอย่างชัดเจนว่า ปฏิสัมพันธ์ระหว่างการสร้างและเข้าร่วม พื้นที่ทางสังคมของกลุ่มเพื่อนในคณะและสาขาวิชา ร่วมกับบุคคลอื่นๆ เช่น รุ่นพี่และรุ่นน้องในคณะและ สาขาวิชา ที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตนักศึกษามหาวิทยาลัย กับการสังสรรค์และดื่มเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ในพื้นที่ทางกายภาพในช่วงระยะเวลาต่างๆ ทั้งในสถานบันเทิงและที่พักอาศัยในบริเวณที่ไม่ ไกลจากมหาวิทยาลัยมากนัก เป็นปรากฏการณ์ที่นำไปสู่การสร้างภาพตัวแทนและความหมายในการเป็น ส่วนหนึ่ง ความสนิทสนม และการยอมรับในกลุ่มสังคม รวมไปถึงการเปลี่ยนผ่านเวลาทางสังคม และ ความเป็นหญิงสมัยใหม่ในระดับปัจเจกบุคคล แต่ในอีกด้านหนึ่ง งานวิจัยนี้จำเป็นต้องวิเคราะห์ถึง พฤติกรรมที่เกิดขึ้นอันอาจจะสร้างผลกระทบทั้งในทางบวกหรือลบต่อตัวนักศึกษาหญิง ทั้งในด้านการ เรียน สังคม เศรษฐกิจ และสุขภาพ รวมถึงการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างผลกระทบในด้านต่างๆ เจตจำนงในการปรับพฤติกรรม และแนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าว อันจะนำไปสู่การสร้างความเข้าใจ และความตระหนักที่มีประสิทธิภาพสำหรับบุคคลกลุ่มต่างๆ ในมหาวิทยาลัยได้

5.1 ผลกระทบด้านการเรียน

ก่อนที่จะเข้ามาศึกษาต่อในมหาวิทยาลัย นักศึกษาหญิงกว่าร้อยละ 80 ถือว่ามีผลการเรียนที่ดี (มากกว่า 3.00) เมื่อสำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา อ้างอิงจากประวัติการเรียนในอดีต (ดูหัวข้อ 3.1.3) แต่เมื่อเข้าสู่มหาวิทยาลัย การรักษาระดับผลการเรียนให้สูงถือเป็นเรื่องที่ทำหายอย่างยิ่ง เนื่องจาก วิธีการเรียนและความเฉพาะเจาะจงในสาขาวิชาจะเพิ่มมากขึ้น ในขณะที่เดียวกัน นักศึกษาหญิงส่วนใหญ่ ต้องรับผิดชอบตัวเองมากกว่าในอดีต และอาจมีสิ่งช่วยต่างๆ รอบตัวมากมาย จึงจำเป็นต้องวิเคราะห์ว่าการ ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไม่ว่าจะด้วยเหตุผลใดก็ตาม จะส่งผลกระทบต่อระดับการเรียนในลักษณะใดบ้าง

5.1.1 ผลการเรียนในปัจจุบัน

ในภาพรวมพบว่า ผลการเรียน โดยเฉลี่ยของนักศึกษาหญิงกลุ่มตัวอย่างในมหาวิทยาลัยเกือบร้อย ละ 95 ถือว่าผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำในการสำเร็จการศึกษาของมหาวิทยาลัย (2.00 ขึ้นไป) และอยู่ในระดับปาน กลางระหว่าง 2.50-3.24 คิดเป็นร้อยละ 52.45 และมีนักศึกษาบางกลุ่มมีผลการเรียนในระดับดี (3.25 ขึ้น ไป) เกือบร้อยละ 25 และในส่วนของผลการเรียนในเทอมล่าสุดของนักศึกษา พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่พึง

พอใจกับผลการเรียนล่าสุด จำนวน 215 คน (ร้อยละ 54.57) รongมา คือ ไม่แน่ใจ จำนวน 85 คน (ร้อยละ 21.57) ไม่พึงพอใจ จำนวน 49 คน (ร้อยละ 12.44) พึงพอใจมาก จำนวน 37 คน (ร้อยละ 9.39) และไม่พึงพอใจมาก จำนวน 8 คน (ร้อยละ 2.03) ตามลำดับ และเมื่อจำแนกตามชั้นปี พบว่า ระดับความพึงพอใจของนักศึกษาทุกชั้นปี ส่วนใหญ่พึงพอใจในผลการเรียนล่าสุดเหมือนกันทุกกลุ่มสาขาวิชา

นักศึกษากลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพเป็นกลุ่มที่มีผลการเรียนเฉลี่ยในภาคเรียนล่าสุดสูงที่สุดเท่ากับ 3.24 และผลการเรียนเฉลี่ยสะสม เท่ากับ 3.23 และไม่มีนักศึกษาหญิงรายใดเลยที่มีผลการเรียนต่ำกว่า 2.50 เมื่อจำแนกตามกลุ่มชั้นปีพบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีผลการเรียนเฉลี่ยสะสม เท่ากับ 3.30 ส่วนนักศึกษาชั้นปีที่ 2 ขึ้นไป มีผลการเรียนล่าสุด เท่ากับ 3.20 และมีผลการเรียนเฉลี่ยสะสม เท่ากับ 3.19 ตามลำดับ

ลำดับถัดมา คือ นักศึกษากลุ่มสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ โดยผลการเรียนของนักศึกษากลุ่มสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเล็กน้อย ในภาพรวมพบว่า นักศึกษามีผลการเรียนล่าสุดในระดับปานกลาง เท่ากับ 2.96 และผลการเรียนเฉลี่ยสะสม เท่ากับ 2.89 เมื่อจำแนกตามกลุ่มชั้นปีพบว่า กลุ่มสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ชั้นปีที่ 1 มีผลการเรียนเฉลี่ยสะสม เท่ากับ 2.84 อย่างไรก็ดี มีนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ร้อยละ 6.45 อยู่ในกลุ่มที่มีระดับผลการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำๆ ส่วนนักศึกษาชั้นปีที่ 2 ขึ้นไป ผลการเรียนล่าสุด เท่ากับ 3.09 ในขณะที่ผลการเรียนเฉลี่ยสะสม เท่ากับ 2.95 อีกทั้งนักศึกษาเกือบร้อยละ 85 มีผลการเรียนอยู่ในเกณฑ์ปกติ (2.50 ขึ้นไป)

ส่วนลำดับสุดท้าย ได้แก่ นักศึกษากลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งมีผลการเรียนล่าสุด เท่ากับ 2.67 และผลการเรียนเฉลี่ยสะสม เท่ากับ 2.57 เมื่อจำแนกตามกลุ่มชั้นปีพบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีผลการเรียนเฉลี่ยสะสม เท่ากับ 2.42 โดยกว่าร้อยละ 21.21 ของนักศึกษาหญิงชั้นปีที่ 1 มีระดับผลการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำๆ ส่วนผลการเรียนล่าสุดของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 ขึ้นไป เท่ากับ 2.97 และเกรดเฉลี่ยสะสม เท่ากับ 2.75 แต่ก็มีนักศึกษากว่าหนึ่งในสี่ที่มีระดับผลการเรียนค่อนข้างต่ำ (ต่ำกว่า 2.50) ดังตารางที่ 5.1

ในส่วนของแนวโน้มผลการเรียนตั้งแต่ชั้นปีที่ 1 จนถึงปัจจุบัน พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่กล่าวว่าผลการเรียนดีขึ้นเล็กน้อย (ร้อยละ 37.88) รongมา คือ ขึ้นๆ ลงๆ (ร้อยละ 25.25) และดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง (ร้อยละ 19.70) ตามลำดับ หากจำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา พบว่า กลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมีแนวโน้มที่คล้ายคลึงกับกลุ่มสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ กล่าวคือ มีแนวโน้มที่ดีขึ้นเล็กน้อย ในทางตรงข้าม นักศึกษากลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ กล่าวว่า แนวโน้มผลการเรียนขึ้นๆ ลงๆ มากที่สุด (ร้อยละ 36.00) รongมา คือ ดีขึ้นเล็กน้อย (ร้อยละ 22.00) และลดลงเล็กน้อย (ร้อยละ 18.00) ตามลำดับ แต่

ก็ไม่ถือว่าเป็นปัญหาเท่าใดนัก เนื่องจากนักศึกษาหญิงกลุ่มนี้มีระดับผลการเรียนที่สูงกว่าทุกกลุ่มสาขาวิชา และไม่มีนักศึกษาหญิงรายใดที่มีระดับผลการเรียนต่ำกว่า 2.50

ตารางที่ 5.1 ระดับผลการเรียนเฉลี่ยสะสม จำแนกตามชั้นปีและกลุ่มสาขาวิชา

ชั้นปี	กลุ่มสาขาวิชา	ผลการเรียนเฉลี่ยสะสม (ร้อยละ)			
		< 2.00	2.00-2.49	2.50-3.25	>= 3.25
	มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	6.45	17.20	52.69	23.66
	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	21.21	33.33	37.88	7.58
	วิทยาศาสตร์สุขภาพ	0.00	0.00	51.72	48.28
	รวม	10.64	20.21	47.34	21.81
	มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	0.00	15.29	57.65	27.06
	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	2.00	24.00	62.00	12.00
	วิทยาศาสตร์สุขภาพ	0.00	0.00	53.33	46.67
	รวม	0.56	13.89	57.78	27.78
รวมทั้งหมด		5.71	17.12	52.45	24.73

5.1.2 ปัญหาต่อการเรียน

แม้ว่าผลการเรียนของนักศึกษาหญิงส่วนใหญ่จะอยู่ในระดับปานกลางจนกระทั่งถึงระดับดี แต่ นักศึกษาหญิงก็ประสบปัญหาด้านการเรียนสืบเนื่องจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เช่นกัน โดยส่วน ใหญ่ นักศึกษาหญิงระบุว่าได้รับผลกระทบจากการฟังการบรรยายในชั้นเรียนไม่รู้เรื่อง (ร้อยละ 51.85) รอง มา คือ ไม่อ่านหนังสือ/ทบทวน (ร้อยละ 47.62) และตื่นไม่ทัน/ไม่ตื่นไปเรียน (ร้อยละ 41.80) ตามลำดับ อาจกล่าวได้ว่าผลกระทบเหล่านี้ได้รับอิทธิพลมาจากงบประมาณเวลาที่สูญเสียไปจากการดื่มเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ใน 2 ด้าน คือ เวลานอนหลับพักผ่อนและเวลาทำการบ้านและอ่านหนังสือเพื่อทบทวน บทเรียนลดลง ซึ่งเป็นผลกระทบลำดับแรกๆ ที่นักศึกษาหญิงได้รับมากที่สุด (ดูหัวข้อ 4.3.3) ปัญหาเหล่านี้ อาจมีความแตกต่างกันเล็กน้อยในแต่ละกลุ่มสาขาวิชา รายละเอียดดังตารางที่ 5.2

ตารางที่ 5.2 ปัญหาที่กระทบต่อการเรียนสืบเนื่องจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา

กลุ่มสาขาวิชา	ปัญหาที่กระทบต่อการเรียน (ร้อยละ)									
	ตื่นไม่ทัน/ ไม่ตื่นไป เรียน	ฟังการ บรรยายในชั้น เรียนไม่รู้เรื่อง	ไม่อ่าน หนังสือ/ ทบทวน	ไม่ทำงาน ส่ง อาจารย์	ไม่มีสมาธิ ในการเรียน	ไม่รู้จะ เรียนไป ทำไม	ขาด เป้าหมายใน ชีวิต	มีคน ชักชวนหนี เรียน	สร้างสรรค์/ เที่ยว กลางคืนบ่อย เกินไป	อื่นๆ
มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	51.96	46.37	41.34	7.26	39.11	5.59	14.53	1.12	5.59	3.35
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	40.16	54.92	50.00	4.10	37.70	2.46	16.39	1.64	0.00	3.28
วิทยาศาสตร์สุขภาพ	20.78	59.74	58.44	1.30	37.66	2.60	15.58	1.30	2.60	7.79
รวม	41.80	51.85	47.62	5.03	38.36	3.97	15.34	1.32	3.17	(4.23

อย่างไรก็ดี นักศึกษาส่วนใหญ่ที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้ความเห็นว่าพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ในระดับน้อยที่สุด (ร้อยละ 45.77) และน้อย (ร้อยละ 32.01) ตามลำดับ โดยให้เหตุผลว่า ดื่มไม่บ่อย นานๆ ครั้ง ดื่มเฉพาะช่วงวันหยุดหรือไม่มีเรียนหรือโอกาสพิเศษต่างๆ อีกทั้งดื่มได้/เที่ยวได้ก็ต้องไปเรียนได้ โตแล้วต้องมีความรับผิดชอบ และสามารถจัดการตัวเองและจัดตารางเวลาได้ ทั้งๆ ที่มีนักศึกษาหญิงจำนวนไม่น้อยได้รับผลกระทบต้องบประมาณเวลาที่คิดเพิ่มขึ้นไป ในขณะที่บางส่วนระบุว่าได้รับผลกระทบในระดับปานกลาง (ร้อยละ 16.40) ตามลำดับ ซึ่งมักจะให้เหตุผลว่า ทำให้ตื่นสายและขาดเรียน ไม่มีสมาธิในการเรียน ใส่ใจการเรียนน้อยลง และมีเวลาทบทวนบทเรียนน้อยลง

เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ทางสถิติของระดับผลการเรียนกับปัจจัยต่างๆ พบว่า มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับปัจจัย 2 ประการ ได้แก่

- 1) การพิจารณาถึงระดับผลกระทบจากพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มีความสัมพันธ์แบบแปรผันตรง (0.129, 95%) กล่าวคือ นักศึกษาหญิงที่มีระดับผลการเรียนเฉลี่ยสะสมสูงจะมีความตระหนักต่อผลกระทบนี้ น้อยกว่านักศึกษาหญิงที่มีระดับผลการเรียนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า
- 2) ในบทที่ 3 (ดูในหัวข้อ 3.4) ได้วิเคราะห์ไปแล้วในเบื้องต้นว่า ระดับผลการเรียนเฉลี่ยสะสมมีความสัมพันธ์แบบผกผันกับความคิดที่ว่าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะช่วยสร้างความจริงใจและความเชื่อมั่นระหว่างเพื่อน การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างรุ่นพี่-รุ่นน้อง ค่านิยมว่าต้องมึนเมาเมื่อดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และการไปสถานบันเทิงจะช่วยทำให้มีคนรักได้ กล่าวคือ กลุ่มนักศึกษาหญิงที่มีระดับผลการเรียนต่ำกว่ามีแนวโน้มจะคล้อยตามทัศนคติทั้ง 4 ประการข้างต้น มากกว่านักศึกษาหญิงที่มีผลการเรียนที่สูงกว่า

ในอีกมุมหนึ่ง ระดับผลการเรียนไม่มีความสัมพันธ์ทางสถิติกับความพยายามในการแก้ไขปัญหางบประมาณเวลาที่คิดเพิ่มขึ้นจากเดิม ซึ่งเป็นประเด็นที่นักศึกษาหญิงกล่าวว่ามีผลกระทบกับตนเองเป็นลำดับแรกๆ

โดยสรุปแล้ว แม้ว่านักศึกษาหญิงจะใช้เวลาไปกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อเข้าร่วมพื้นที่ทางสังคมและแสดงการเปลี่ยนผ่านทางสังคมและเพศภาวะของตนเองในสถานที่ใดๆ ก็ตาม แต่การเข้าร่วมดังกล่าวมีความถี่ไม่มากนัก ทำให้นักศึกษาหญิงไม่ได้รับผลกระทบต่อการเรียนซึ่งสะท้อนมายังผลการเรียนเฉลี่ยสะสมอย่างเด่นชัด แต่ก็พบว่าเกิดผลกระทบที่รบกวนการเรียนรู้ในระยะสั้นๆ มากกว่า ในขณะที่นักศึกษาหญิงที่มีผลการเรียนในระดับสูงไม่ค่อยให้ความสนใจที่จะแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในด้านต่างๆ ที่กระทบกับการเรียนมากเท่ากับนักศึกษาหญิงที่มีผลการเรียนต่ำกว่า แต่ทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษาหญิงที่มีผลการเรียนต่ำว่่าก็อาจส่งผลกระทบต่อความเสี่ยงด้านอื่นๆ ตามมา แม้ว่าจะได้ความสัมพันธ์ทางสังคมตามมาก็ตาม

ในขณะที่เดียวกัน สาเหตุและความสัมพันธ์ทั้งหมดช่วยขยายความเข้าใจต่อพฤติกรรมนี้ได้เป็นอย่างดีว่า นักศึกษาหญิงที่มีระดับผลการเรียนต่ำกว่าอาจใช้ประโยชน์จากการเข้าร่วมพื้นที่ทางสังคมที่มีเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์เป็นสื่อกลาง ในการปรับระดับประคองระดับผลการเรียนของตนเองให้ดียิ่งขึ้น ด้วยหวังว่าเพื่อน รุ่นพี่ หรือรุ่นน้องในคณะและสาขาวิชาของตนเองที่ได้ไปสร้างความสนิทสนมหรือรู้จักมักคุ้นกัน อาจเป็นหนึ่งใน ความช่วยเหลือทางอ้อมเพื่อลดความกังวลต่อปัญหาการเรียนในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการทำงานกลุ่มร่วมกัน การแบ่งปันเอกสารและเนื้อหาการเรียน หรือการช่วยทบทวนบทเรียนก่อนสอบ เป็นต้น เพราะนักศึกษาหญิง กลุ่มนี้น่าจะมีความสามารถในการควบคุมตนเอง (self-control) ยังไม่เพียงพอ เพราะขาดสมาธิและความ รับผิดชอบต่อการเรียนเป็นบางครั้ง ในขณะที่นักศึกษาหญิงที่มีระดับผลการเรียนสูงกว่าอาจจะแก้ไขสถานการณ์ ดังกล่าวได้ด้วยตนเองมากกว่า

5.2 ผลกระทบด้านสังคม

เป็นที่แน่ชัดอยู่แล้วจากการศึกษาในบทก่อนหน้าว่าการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะส่งผลกระทบใน ภาพรวมต่อนักศึกษาหญิงอย่างไร และสามารถใช้เป็นสื่อเพื่อแสดงความหมายเชิงสัญลักษณ์ได้ในทิศทางใดบ้าง ในบทนี้จึงมุ่งเน้นการทำความเข้าใจต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลทั้งในเชิงบวกและลบ ไม่ว่าจะเป็น เพื่อนและ เพื่อนสนิท คนรัก/แฟน รุ่นพี่-รุ่นน้อง คนรู้จักอื่นๆ และครอบครัว สืบเนื่องจากพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ของนักศึกษาหญิง ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่า แม้ว่าความสัมพันธ์ของนักศึกษาต่อกับบุคคลอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็น เป็นในกลุ่มเพื่อน คนรัก รุ่นพี่/รุ่นน้อง คนรู้จักอื่นๆ หรือแม้แต่ครอบครัวจะไม่ได้รับผลกระทบใดๆ หรือยังไม่มี การเปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจนสืบเนื่องจากพฤติกรรมดังกล่าว แต่ภาพที่เด่นชัดรองลงมาก็คือ เครื่องดื่ม แอลกอฮอล์สามารถช่วยกระชับความสัมพันธ์ให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น ทำให้ได้รับการยอมรับและสนิทมากขึ้น อีกทั้ง ยังเป็นการช่วยเหลือและพึ่งพาซึ่งกันและกันมากขึ้น เมื่อจำแนกตามกลุ่มสาขาวิชาและชั้นปีก็พบว่าผลลัพธ์ของ แต่ละกลุ่มไม่แตกต่างกันมากนัก

พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ส่งผลกระทบต่อสัมพันธภาพเชิงบวกกับเพื่อนและเพื่อนสนิท มากที่สุด แม้ว่าความสัมพันธ์กับเพื่อนและคนสนิทของนักศึกษาส่วนใหญ่ไม่มีอะไรเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ 56.52) เพราะจะดื่มหรือไม่ดื่มความสัมพันธ์ก็ไม่เปลี่ยน ยังคงคบกันเป็นเพื่อนกันเหมือนเดิม แต่การดื่มเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ก็ช่วยได้รับการยอมรับ/สนิทมากขึ้น (ร้อยละ 24.55) เพราะช่วยให้พบเจอกันบ่อยขึ้น พูดคุยกันมาก ขึ้น รู้จักนิสัยใจคอกันมากขึ้น และสนิทกันเร็ว ต่อมา คือ ช่วยเหลือและพึ่งพาซึ่งกันและกันมากขึ้น (ร้อยละ 17.65) เพราะช่วยดูแลกันมากขึ้น ปรึกษาปัญหาและช่วยกันแก้ปัญหาส่วนตัวของกันและกัน (ตารางที่ 5.3)

ตารางที่ 5.3 ผลกระทบต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลสืบเนื่องจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ความสัมพันธ์	ลักษณะผลกระทบทางสังคมที่เกิดขึ้น (ร้อยละ)				
	ได้รับการยอมรับ/สนิทมากขึ้น	ช่วยเหลือและพึ่งพาซึ่งกันและกันมากขึ้น	ไม่มีอะไรเปลี่ยนแปลง	ขัดแย้ง/ทะเลาะกันบ่อยขึ้น	ถูกกีดกัน/รังเกียจ
เพื่อน/เพื่อนสนิท	24.55	17.65	56.52	0.77	0.51
คนรัก/แฟน*	5.22	5.22	45.33	4.40	0.27
รุ่นพี่-รุ่นน้อง	19.95	17.65	62.15	0.00	0.25
คนรู้จักอื่นๆ	22.31	8.97	68.72	0.00	0.00
ครอบครัว	5.91	3.34	84.83	4.89	1.03

หมายเหตุ: *เฉพาะนักศึกษาหญิงที่มีคนรัก/แฟน คิดเป็นร้อยละ 60.44 ของนักศึกษาหญิงที่ตอบคำถามข้อนี้

ส่วนกลุ่มที่เกิดสัมพันธภาพเชิงบวกรองลงมาคือ รุ่นพี่-รุ่นน้องในคณะและสาขาวิชา แม้ว่านักศึกษาส่วนใหญ่ทุกชั้นปีและทุกกลุ่มสาขาวิชา กล่าวว่า ไม่มีผลกระทบต่อความสัมพันธ์รุ่นพี่รุ่นน้อง (ร้อยละ 62.15) โดยให้เหตุผลว่า ก็ยังคงเกรงใจและให้เกียรติรุ่นพี่เหมือนเดิม และไม่คอยได้สังสรรค์กับรุ่นพี่/รุ่นน้อง ส่วนมากจะไปกับกลุ่มเพื่อนมากกว่า แต่การสังสรรค์ร่วมกันกับกลุ่มสังคมนี้จะทำให้ได้รับการยอมรับ/สนิทมากขึ้น (ร้อยละ 19.95) เพราะทำให้คุ้นเคยและกล้าคุยกันมากขึ้น แลกเปลี่ยนทัศนคติ และได้คุยกับรุ่นพี่/รุ่นน้องที่ไม่เคยรู้จักมาก่อน รวมไปถึงช่วยเหลือและพึ่งพาซึ่งกันและกันมากขึ้น (ร้อยละ 17.65) เพราะช่วยดูแลกันมากขึ้น บางส่วนช่วยทบทวนข้อสอบ และนำหนังสือมาให้อ่านตอนสอบ ดังนั้น สัมพันธภาพที่พัฒนามาจากเพื่อน รุ่นพี่ และรุ่นน้อง มีความเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันและชีวิตการเรียนในมหาวิทยาลัยเป็นอย่างมาก

ในส่วนของความสัมพันธ์กับคนรู้จักอื่นๆ พบว่า นักศึกษาทั้ง 3 กลุ่มสาขาวิชาและทุกชั้นปีส่วนใหญ่กล่าวว่า ไม่มีอะไรเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ 68.89) โดยให้เหตุผลว่า เป็นคนที่แค่ผ่านมาแล้วผ่านไป รู้จักกันแบบผิวเผิน ไม่ค่อยดื่มและไม่ค่อยพบเจอคนอื่นๆ และส่วนใหญ่ดื่มแต่กับคนรู้จักที่สนิท รองมา คือ ได้รับการยอมรับ/สนิทมากขึ้น (ร้อยละ 22.11) เพราะได้พูดคุยสนิทกันในวงเหล้า ได้รู้จักกันคนแปลกหน้าใหม่ๆ ได้รู้จักสังคมใหม่ เพื่อนใหม่ และได้พบปะ/พูดคุยกันบ่อยขึ้น ต่อมา คือ ช่วยเหลือและพึ่งพาซึ่งกันและกันมากขึ้น (ร้อยละ 9.00) อยากรู้จักคนอื่นๆ เป็นกลุ่มสังคมที่มีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตของนักศึกษาหญิงค่อนข้างน้อย และเป็นการรู้จักเพียงผิวเผินเท่านั้น

ในขณะเดียวกัน ความสัมพันธ์กับคนรัก/แฟนส่วนใหญ่ไม่มีอะไรเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ 45.33) โดยส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่า เข้าใจและเข้าใจกัน จึงไม่มีปัญหาอะไรเกิดขึ้น และนานๆ ครั้งจึงจะดื่ม แต่ในขณะเดียวกัน

ได้รับการยอมรับ/สนิทมากขึ้น (ร้อยละ 5.22) และช่วยเหลือและพึ่งพาซึ่งกันและกันมากขึ้น (ร้อยละ 5.22) เพราะได้ช่วยเหลือกันตอนเมา ได้คุยกันมากขึ้น และสนิทกันมากขึ้น แต่ก็พบว่านักศึกษาหญิงบางส่วน (ร้อยละ 4.40) ซัดแย้ง/ทะเลาะกับคนรักบ่อยขึ้น

สุดท้าย ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวยังปกติดี ไม่มีอะไรเปลี่ยนแปลง แม้ว่านักศึกษาหญิงจะดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก็ตาม (ร้อยละ 84.83) โดยให้เหตุผลว่า ไม่ได้บอก/ครอบครัวไม่รู้ว่าดื่ม บางครอบครัวพ่อแม่รับได้จึงไม่มีผลกระทบอะไร รongมา คือ ได้รับการยอมรับ/สนิทมากขึ้น (ร้อยละ 5.91) เพราะทำให้กล้าคุย ปรึกษากันมากขึ้น ทำให้คนในครอบครัวเข้าใจกันมากขึ้น บ้างก็ดื่มด้วยกันภายในครอบครัว แต่บางครั้งก็นำไปสู่ความซัดแย้ง/ทะเลาะกันบ่อยขึ้น (ร้อยละ 4.89) เนื่องจากบางครอบครัวไม่ชอบให้ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การเรียนแย่ลง และใช้จ่ายสิ้นเปลือง

ผลกระทบด้านสังคมกับกลุ่มบุคคลต่างๆ มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับทัศนคติในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ กล่าวคือ นักศึกษาหญิงที่ได้รับการกระทบเชิงบวกมีแนวโน้มที่จะเห็นด้วยกับคำกล่าวเหล่านี้มากกว่ากลุ่มอื่นๆ ดังต่อไปนี้

- 1) ผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนและเพื่อนสนิท มีความสัมพันธ์กับทัศนคติที่ว่า การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะช่วยสร้างความจริงใจและความเชื่อมั่นระหว่างเพื่อน (0.150, 99%) การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างรุ่นพี่-รุ่นน้อง (0.145, 99%) การไปสถานบันเทิงจะช่วยทำให้มีคนรักได้ (0.126, 95%) และค่านิยมว่าต้องมีเมามาเมื่อดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (0.111, 95%)
- 2) ผลกระทบต่อความสัมพันธ์กับรุ่นพี่-รุ่นน้อง มีความสัมพันธ์กับทัศนคติที่ว่า การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะช่วยสร้างความสัมพันธ์ระหว่างรุ่นพี่-รุ่นน้อง (0.235, 99%) สร้างความจริงใจและความเชื่อมั่นระหว่างเพื่อน (0.202, 99%) การไปสถานบันเทิงจะช่วยทำให้มีคนรักได้ (0.177, 99%) การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นเครื่องมือในการหาเพื่อนใหม่ (0.169, 99%) และค่านิยมว่าต้องมีเมามาเมื่อดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (0.141, 95%)
- 3) ผลกระทบต่อความสัมพันธ์กับคนรู้จักอื่นๆ มีความสัมพันธ์กับทัศนคติที่ว่า การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นเครื่องมือในการหาเพื่อนใหม่ (0.137, 99%) ค่านิยมว่าต้องมีเมามาเมื่อดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (0.125, 95%) และเป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างรุ่นพี่-รุ่นน้อง (0.105, 99%)

ในขณะที่ผลกระทบต่อความสัมพันธ์กับคนรัก/แฟน และครอบครัว ไม่มีความสัมพันธ์ทางสถิติใดๆ ทั้งในทางตรงและเชิงผกผันกับทัศนคติในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

โดยสรุปแล้ว สัมพันธภาพระหว่างบุคคลกลุ่มต่างๆ สืบเนื่องจากพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีแนวโน้มเป็นกลาง อาจเป็นเพราะนักศึกษาหญิงกลุ่มตัวอย่างกว่าร้อยละ 80 เป็นนักดื่มไม่ประจำ ไม่ได้สูญเสีย

งบประมาณเวลาของตนเองเพื่อการสร้างสรรค์ เกี่ยวกับกลางคืน และดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากนักเมื่อเทียบกับการทำกิจกรรมอื่นๆ ในขณะที่เดียวกันก็สามารถปรับระดับระดับความมีเม้าของตนเองได้ในระดับที่เหมาะสม เมื่อมีการดื่มร่วมกับบุคคลอื่นๆ นอกจากนี้ ความสัมพันธ์ทางสังคมดังกล่าวมีลักษณะไปในทิศทางบวกรองลงมา โดยเฉพาะกับเพื่อน รุ่นพี่ และรุ่นน้องในคณะและสาขาวิชา ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการสร้างและเข้าร่วมพื้นที่ทางสังคม กล่าวคือ ให้ตนเองได้รับการยอมรับและมีความสนิทสนมไว้เนื้อเชื่อใจกันมากขึ้น กลุ่มนักศึกษาหญิงที่ได้รับผลกระทบทางสังคมเชิงบวกจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ อาจมีพฤติกรรมอื่นๆ ตามมาได้ ได้แก่ การแสวงหาเพื่อนใหม่ คนรัก หรือแฟนในสถานบันเทิง รวมไปถึงการดื่มที่มีลักษณะมีเม้ามากกว่าปกติ ซึ่งน่าจะเป็นการเพิ่มความเสี่ยงต่อสวัสดิภาพของนักศึกษาหญิงอย่างแน่นอน

5.3 ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ

การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ถือเป็นหนึ่งในค่าใช้จ่ายของนักศึกษามหาวิทยาลัยจำนวนไม่น้อย รวมไปถึงนักศึกษาหญิงกลุ่มตัวอย่างด้วย การศึกษานี้จึงต้องการที่จะศึกษาผลกระทบด้านเศรษฐกิจ สืบเนื่องมาจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และการสร้างสรรค์ อันอาจเป็นผลสะท้อนมาจากการเข้าร่วมพื้นที่ทางสังคมและการสร้างภาพแทนระดับปัจเจกบุคคลในรูปแบบต่างๆ โดยจะทำการวิเคราะห์รายได้และแหล่งที่มาของรายได้ ปัญหาหนี้สินจากการดื่มและสร้างสรรค์ วิธีการแก้ไขและลดผลกระทบด้านเศรษฐกิจของนักศึกษาหญิง รวมไปถึงความสัมพันธ์กับทัศนคติในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และปัจจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

5.3.1 รายได้และแหล่งที่มาของรายได้

โดยเฉลี่ยแล้ว นักศึกษาหญิงมีรายได้เฉลี่ยทั้งสิ้น 6,945.60 บาท/เดือน รายได้จำนวนนี้กว่าร้อยละ 89.24 มาจากผู้ปกครองเป็นหลัก ตามมาด้วยการกู้ยืมกองทุนเพื่อการศึกษา (กยศ.) ทุนการศึกษา และรายได้ที่หามาด้วยตนเองตามลำดับ (ตารางที่ 5.4) แม้ว่าสัดส่วนแหล่งที่มาของรายได้จะคล้ายคลึงกัน แต่รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของนักศึกษาหญิงมีความผันแปรระหว่างกลุ่มสาขาวิชาและชั้นปี ซึ่งโดยปกติแล้ว นักศึกษาหญิงชั้นปีที่ 2 ขึ้นไปจะมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่านักศึกษาหญิงชั้นปีที่ 1 ประมาณ 1,500 บาท/เดือน นอกจากนี้ นักศึกษากลุ่มวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ถือว่ามีรายได้เฉลี่ยสูงที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับนักศึกษากลุ่มสาขาวิชาอื่นๆ เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ทางสถิติระหว่างรายได้เฉลี่ยต่อเดือนกับทัศนคติในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พบว่า มีความสัมพันธ์แบบแปรผันตรงกับค่ากล่าวที่ว่า “กินเหล้าก็เงินของฉัน ไม่ได้ขอใครกินค่ะ” (0.122, 95%) กล่าวคือ นักศึกษาหญิงที่มีรายได้มากกว่ามีแนวโน้มเห็นด้วยกับค่ากล่าวนี้มากกว่ากลุ่มอื่นๆ

ตารางที่ 5.4 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนและแหล่งที่มาของรายได้ จำแนกตามชั้นปีและกลุ่มสาขาวิชา

ชั้นปี	กลุ่มสาขาวิชา	รายได้เฉลี่ย (บาท/เดือน)	สัดส่วนของแหล่งรายได้ (ร้อยละ)					
			ผู้ปกครอง	หาด้วยตนเอง	ทุนการศึกษา	กยศ.	กู้ยืมจากแหล่งอื่น	อื่นๆ
	มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	6,698.92	92.16	1.70	0.54	5.60	0.00	0.00
	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	5,429.41	86.47	1.39	3.62	8.04	0.00	0.00
	วิทยาศาสตร์สุขภาพ	6,645.16	87.42	0.00	5.48	7.10	0.00	0.00
	รวม	6,240.63	89.38	1.32	2.44	6.72	0.00	0.00
	มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	8,453.41	88.56	5.91	0.67	4.49	0.00	0.25
	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	7,058.62	90.43	2.59	1.90	5.09	0.00	0.00
	วิทยาศาสตร์สุขภาพ	6,864.58	88.50	0.00	6.60	4.90	0.00	0.00
	รวม	7,643.30	89.10	3.43	2.54	4.77	0.00	0.11
รวมทั้งหมด		6,945.60	89.24	2.38	2.49	5.73	0.00	0.06

5.3.2 ค่าใช้จ่ายและหนี้สินจากการสังสรรค์/ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

นักศึกษาหญิงร้อยละ 44.73 มีค่าใช้จ่ายจากการสังสรรค์/ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เฉลี่ย 101-200 บาทต่อครั้ง โดยมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นในกลุ่มนักศึกษาหญิงชั้นปีที่ 2 ขึ้นไป เมื่อวิเคราะห์ตามกลุ่มสาขาวิชาและชั้นปีพบว่า นักศึกษาหญิงชั้นปีที่ 1 กลุ่มสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และวิทยาศาสตร์สุขภาพ มีแนวโน้มเสียค่าใช้จ่ายนี้มากกว่านักศึกษาหญิงกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี อย่างไรก็ตาม ไม่พบว่าค่าใช้จ่ายของนักศึกษาหญิงชั้นปีที่ 2 ของแต่ละกลุ่มสาขาวิชาจะแตกต่างกันมากนัก เพราะนักศึกษาหญิงอย่างน้อยร้อยละ 75 มีค่าใช้จ่ายนี้อยู่ระหว่าง 101-350 บาทต่อครั้ง อย่างไรก็ตาม เนื่องจากนักศึกษาหญิงกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่กว่าร้อยละ 80 ไม่ใช่หนักดื่มประจำที่ดื่มบ่อยกว่าสัปดาห์ละครั้ง ทำให้ค่าใช้จ่ายนี้แปรผันตามความถี่และคาดว่าไม่น่ามีจำนวนมากกว่า 1,000 บาทต่อเดือน เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างค่าใช้จ่ายนี้กับทัศนคติในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์พบว่า มีความสัมพันธ์แบบแปรผันตรงใน 2 ประการ โดยนักศึกษาหญิงที่ใช้จ่ายไปกับการสังสรรค์/ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากจะสัมพันธ์กับ 1) ค่านิยมว่าต้องมึนเมาเมื่อสังสรรค์/ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (0.114, 95%) และ 2) สามารถรับผิดชอบชีวิตตนเองได้เมื่อสังสรรค์/ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และ ไม่ต้องการให้คนอื่นเข้ามายุ่งเกี่ยวกับพฤติกรรมของตนเอง (0.112, 95%) ดังตารางที่ 5.5

ตารางที่ 5.5 ค่าใช้จ่ายในการดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์แต่ละครั้ง จำแนกตามชั้นปีและกลุ่มสาขาวิชา

ชั้นปี	กลุ่มสาขาวิชา	ค่าใช้จ่ายแต่ละครั้ง (ร้อยละ)					
		ไม่เสียค่าใช้จ่าย	ไม่เกิน 100 บาท	101-200 บาท	201-350 บาท	351-500 บาท	มากกว่า 500 บาท
	มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	13.83	10.64	45.74	19.15	8.51	2.13
	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	25.35	15.49	29.58	15.49	11.27	2.82
	วิทยาศาสตร์สุขภาพ	0.00	16.67	50.00	20.00	10.00	3.33
	รวม	15.90	13.33	40.51	17.95	9.74	2.56
	มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	7.78	6.67	42.22	33.33	6.67	3.33
	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	7.02	5.26	56.14	28.07	3.51	0.00
	วิทยาศาสตร์สุขภาพ	2.13	10.64	53.19	29.79	4.26	0.00
	รวม	6.19	7.22	48.97	30.93	5.15	1.55
รวมทั้งหมด		11.05	10.28	44.73	24.42	7.46	2.06

ในส่วนของหนี้สินที่มาจากการสังสรรค์/ดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์นั้น พบว่า ส่วนใหญ่ไม่เคยมีหนี้สินในส่วนนี้ (ร้อยละ 90.59) ทั้งนี้ก็มีนักศึกษาหญิงร้อยละ 7.63 ที่เคยมีหนี้สินจากการดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์ แต่ใช้คืนหมดแล้ว และอีกร้อยละ 1.78 ยังคงมีหนี้สิน และยังใช้คืนไม่หมด โดยจำนวนหนี้สินที่ที่กำลังมี/เคยมีพบว่า ส่วนใหญ่อยู่ที่ประมาณ 101-500 บาท (ร้อยละ 48.44) ซึ่งส่วนใหญ่เป็นนักศึกษากลุ่มสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และกลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รองมา คือ มีหนี้สินไม่เกิน 100 บาท (ร้อยละ 42.19) และส่วนใหญ่เป็นนักศึกษากลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ ต่อมา คือ มีหนี้สิน 501-1,000 บาท และ 2,501-5,000 บาท (ร้อยละ 3.13) และสุดท้ายมีหนี้สิน 1,001-2,500 บาท และมากกว่า 5,000 บาท (ร้อยละ 1.56) ตามลำดับ บุคคลที่นักศึกษาไปขอกู้ยืมเงินมากที่สุด คือ เพื่อนสนิท (ร้อยละ 82.61) รองมา คือ เพื่อนในคณะ/สาขา (ร้อยละ 18.84) และครอบครัว (ร้อยละ 17.39) ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม อย่างไม่พบว่ามีความสัมพันธ์ทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญใดๆ ระหว่างหนี้สินที่มาจากการสังสรรค์/ดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์ กับทัศนคติในการดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์ นอกจากนี้ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนก็ไม่มีความสัมพันธ์ทางสถิติใดๆ กับการเป็นหนี้สินสืบเนื่องจากการสังสรรค์/ดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์

5.3.3 การสังสรรค์/ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่อการใช้เงิน

แม้ว่าสัดส่วนการเป็นหนี้สินของนักศึกษาหญิงจะพบค่อนข้างน้อย แต่การสังสรรค์/ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กลับมีผลกระทบต่อรายได้และการใช้จ่ายของนักศึกษาหญิงกว่าร้อยละ 60.40 โดยมีสัดส่วนใกล้เคียงกันระหว่างนักศึกษาหญิงชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 ขึ้นไป ซึ่งในกลุ่มที่กล่าวมาได้รับผลกระทบนั้น มักจะได้รับผลกระทบต่อการใช้เงินในด้านค่าครองชีพทั่วไปมากที่สุด (ร้อยละ 53.53) รองมา คือ ค่าท่องเที่ยว/ซื้อสินค้า (ร้อยละ 35.69) การเรียน (ร้อยละ 8.71) และด้านอื่นๆ เช่น เงินเก็บในอนาคตลดลง (ร้อยละ 2.07) ตามลำดับ

เมื่อเข้าสู่สถานะเงินไม่พอใช้สืบเนื่องจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ นักศึกษาหญิงจึงต้องแสวงหารายได้เพิ่มเติมจากแหล่งต่างๆ จากนักศึกษาหญิงที่กล่าวว่าได้รับผลกระทบทางการเงินข้างต้นนั้น มีนักศึกษาหญิงร้อยละ 57.68 ที่ระบุว่าตนเองจำเป็นต้องหารายได้เสริมเพิ่มเติม ซึ่งส่วนมากจะต้องทำงานล่วงเวลา (ร้อยละ 97.12) และรับงานอื่นๆ เสริม (ร้อยละ 2.88) เพื่อนำมาชดเชยค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวันมากที่สุด (ร้อยละ 33.52) รองมา คือ ซื้อสินค้าที่อยากได้ (ร้อยละ 32.95) จ่ายค่าหนังสือ/เอกสาร/อุปกรณ์ประกอบการเรียน (ร้อยละ 16.48) เพื่อไปเที่ยว (ร้อยละ 7.95) เพื่อจ่ายค่าเทอม (ร้อยละ 6.82) และไปสังสรรค์กับวัตถุประสงค์อื่นๆ (ร้อยละ 1.14) ตามลำดับ

โดยสรุปแล้ว ผลกระทบทางเศรษฐกิจจากการสังสรรค์และดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ สะท้อนออกมาในรูปของความฝืดเคืองในการดำเนินชีวิตประจำวันมากกว่าการเกิดภาระหนี้สิน โดยผลการวิเคราะห์ในส่วนนี้สร้างข้อสันนิษฐานที่น่าสนใจต่อพฤติกรรมของนักศึกษาหญิงกับปัจจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องใน 3 ประการหลัก คือ

- 1) นักศึกษาหญิงเลือกที่จะทำงานล่วงเวลาเพิ่มเติมเพื่อชดเชยรายได้บางส่วนที่สูญเสียไปจากการสังสรรค์และดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในขณะที่นักศึกษาหญิงจำนวนไม่น้อยที่กำลังประสบปัญหางบประมาณเวลาที่ฝืดเคืองไปจากปกติ ซึ่งกระทบต่อการนอนหลับพักผ่อนและการเรียน ในขณะที่การทำงานล่วงเวลามีเป้าหมายเพื่อนำไปใช้จ่ายในชีวิตประจำวันและซื้อสินค้าที่อยากได้เป็นหลัก ซึ่งอาจเป็นเงินส่วนที่สูญเสียไป จึงเป็นน่าสงสัยว่าการทำงานล่วงเวลาเพื่อแก้ไขปัญหาและบรรลุมวัตถุประสงค์ดังกล่าวข้างต้นจะส่งผลกระทบมากขึ้นต่องบประมาณเวลาของนักศึกษาหญิงหรือไม่
- 2) ผลกระทบทางเศรษฐกิจสะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ที่ค่อนข้างชัดเจนกับการแสดงภาพลักษณ์การเปลี่ยนผ่านเวลาทางสังคมในระดับปัจเจกบุคคล ไม่ว่าจะเป็นความสามารถดูแลและรับผิดชอบตนเองได้แม้ว่าจะมีเงินมาก็ตาม รวมไปถึงการพึ่งพาทางการเงินด้วยตนเอง แต่เมื่อสังเกตร่วมกับโครงสร้างแหล่งที่มาของรายได้จะพบว่า ทศนคติของนักศึกษาหญิงดังกล่าวมีความขัดแย้งกันกับสภาพความเป็นจริงเป็นอย่างมาก เพราะรายได้เกือบทั้งหมด (ประมาณร้อยละ 90) ของนักศึกษา

หญิงยังคงขึ้นอยู่กับการจัดสรรจากผู้ปกครอง อย่างไรก็ตาม อาจจะมียุทธศาสตร์ที่ต้องการสื่อว่า การจัดการเงินเพื่อใช้จ่ายกับสิ่งใดถือเป็นสิทธิส่วนบุคคล ซึ่งขึ้นอยู่กับการบริหารจัดการของนักศึกษาหญิงเอง รวมไปถึงเจตจำนงที่ต้องการหารายได้เสริมเพิ่มเติมด้วยตนเองเพื่อรับผิดชอบกับพฤติกรรมของตนเองด้วยอีกทางหนึ่งก็เป็นได้

- 3) การวิเคราะห์ผลกระทบทางเศรษฐกิจทำให้เห็นภาพเพิ่มเติมว่า การจ่ายเงินเพื่อแลกกับความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างหมู่พวก ได้แก่ เพื่อน รุ่นพี่ และรุ่นน้องในคณะและสาขาวิชา ไม่ใช่สาระสำคัญเท่ากับการแสดงการเปลี่ยนผ่านทางสังคมดังที่ระบุไว้ข้างต้น นักศึกษาหญิงไม่ต่ำกว่าหนึ่งในห้าก็ไม่ได้เสียค่าใช้จ่าย หรือเสียค่าใช้จ่ายเพียงเล็กน้อยในการสังสรรค์/ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เพราะอาจมีรุ่นพี่และ/หรือเพื่อนของตนเองเป็นผู้จ่ายเงินทดแทนให้ในบางโอกาส

5.4 ผลกระทบด้านสุขภาพ

5.4.1 ปัญหาต่อสุขภาพ

เป็นที่แน่นอนว่าการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะส่งผลกระทบต่อสุขภาพในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นอาการทางกายหรืออาการทางจิต จึงต้องการวิเคราะห์ผลกระทบด้านสุขภาพที่เคยเกิดขึ้นและ/หรือกำลังส่งผลกระทบต่อเพื่อนนักศึกษาหญิง ความคิดที่ต้องการจะเลิกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และความต้องการเข้ารับการรักษาเพื่อลด ละ เลิกการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ รวมไปถึงความสัมพันธ์ระหว่างผลกระทบด้านสุขภาพกับทัศนคติในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และปัจจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

นักศึกษาหญิงกว่าร้อยละ 86.97 มีประสบการณ์ได้รับผลกระทบด้านสุขภาพสืบเนื่องจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยมีอัตราส่วนใกล้เคียงกันระหว่างชั้นปีและกลุ่มสาขาวิชา ปัญหาสุขภาพที่ตามมาหลังจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษาส่วนมากเป็นอาการระยะสั้น ได้แก่ นอนไม่หลับ (ร้อยละ 27.27) ปวดหัวรุนแรง (ร้อยละ 22.12) และเป็นโรคกระเพาะ/อาหารไม่ย่อย (ร้อยละ 20.30) ตามลำดับ เมื่อจำแนกตามชั้นปีจะเห็นได้ว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มักจะได้รับผลกระทบทางสุขภาพ คือ นอนไม่หลับ ปวดหัวรุนแรง และโรคกระเพาะ/อาหารไม่ย่อยตามลำดับ ส่วนของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 ขึ้นไป พบว่า ส่วนใหญ่มักได้รับผลกระทบจากการนอนไม่หลับ โรคกระเพาะ/อาหารไม่ย่อย และปวดหัวรุนแรงตามลำดับ และเมื่อจำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา จะเห็นได้ว่า กลุ่มสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์และกลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มักจะพบปัญหานอนไม่หลับมากที่สุด ส่วนกลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพมักจะเป็นโรคกระเพาะ/อาหารไม่ย่อยมากที่สุด ส่วนผลกระทบทางจิตพบได้น้อยมากในนักศึกษาทุกกลุ่ม ลักษณะผลกระทบระยะสั้นที่เกิดขึ้นนี้อาจมีความสัมพันธ์กับความถี่ในการดื่มแอลกอฮอล์ที่ไม่มากนักในกลุ่มนักศึกษาหญิงส่วนใหญ่ ซึ่งเป็นนักดื่มไม่ประจำ (น้อยกว่าสัปดาห์ละครั้ง)

แม้ว่าจะเกิดผลกระทบระยะสั้นทางกายต่อสุขภาพ แต่ก็ทำให้เกิดปัญหาสืบเนื่องตามมาในด้านต่างๆ โดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจและการเรียน เพราะนักศึกษาหญิงต้องเสียค่าใช้จ่ายมากขึ้นเพื่อรักษาตนเองด้วยวิธีต่างๆ เช่น ซัวยา พบแพทย์ เป็นต้น (ร้อยละ 55.92) รองลงมา คือ ไปเรียนไม่ได้ชั่วคราว (ร้อยละ 34.29) และเดินทางไปที่ต่างๆ ลำบาก (ร้อยละ 13.88) ตามลำดับ จนทำให้ต้องงดเรียนบางคาบเรียน อย่างไรก็ตาม ใดก็ได้ ไม่พบว่าผลกระทบด้านสุขภาพจะทำให้เกิดปัญหาความขัดแย้งระหว่างบุคคลมากเท่ากับผลกระทบในสองด้านแรก (ตารางที่ 5.6)

ตารางที่ 5.6 ปัญหาสุขภาพที่เคย/กำลังส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิต จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา

กลุ่มสาขาวิชา	ปัญหาสุขภาพที่เคย/กำลังส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิต						
	ไปเรียนไม่ได้ชั่วคราว	พักการเรียนระยะยาว	เดินทางไปที่ต่างๆ ลำบาก	เสียค่าใช้จ่ายมากขึ้น	ต้องนอนรักษาตัวในโรงพยาบาล	มีปัญหาเกี่ยวกับเพื่อน/คนรัก	มีปัญหาเกี่ยวกับครอบครัว
มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	38.33	2.50	15.00	47.50	2.50	4.17	4.17
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	30.38	2.53	15.19	62.03	6.33	2.53	1.27
วิทยาศาสตร์สุขภาพ	30.43	4.35	8.70	67.39	4.35	10.87	4.35
รวม	34.29	2.86	13.88	55.92	4.08	4.90	3.27

5.4.2 ความตระหนักในการเลิกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

จากการสำรวจความคิดเห็นในการเลิกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่คิดอยู่ในบางครั้ง (ร้อยละ 43.39) รองมา คือ ไม่คิดที่จะเลิกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เลย (ร้อยละ 27.25) แทบจะไม่เคยคิด (ร้อยละ 16.40) และคิดอยู่ตลอดเวลา (ร้อยละ 12.96) ตามลำดับ สาเหตุที่ตัดสินใจเลิก/ไม่เลิกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ดังกล่าวนี้ พบว่า ส่วนใหญ่ยังไม่เกิดผลกระทบกับตนเองอย่างชัดเจน (ร้อยละ 64.24) จึงยังไม่เห็นสมควรว่าต้องเลิกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างจริงจัง ส่วนกลุ่มที่มีความต้องการเลิกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีสาเหตุมาจากไม่มีเงินใช้ (ร้อยละ 26.36) และสาเหตุอื่นๆ ได้แก่ การเรียนตกต่ำ (ร้อยละ 10.61) เจ็บป่วยบ่อย ทำให้ใช้ชีวิตลำบาก (ร้อยละ 7.88) อยากให้คนอื่นยอมรับ (ร้อยละ 3.33) เกิดปัญหาด้านสัมพันธภาพกับบุคคลรอบตัว (ร้อยละ 3.03) ครอบครัวขัดสน/ยากลำบาก (ร้อยละ 1.82) และเกิดปัญหาทางจิตต่อเนื่อง (ร้อยละ 1.52) ตามลำดับ

ความคิดเห็นของนักศึกษาหญิงที่ระบุว่าจะไม่เลิกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มีความสัมพันธ์กับทัศนคติในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ 3 ประการ เนื่องจากนักศึกษาหญิงกลุ่มนี้คิดว่า 1) สามารถรับผิดชอบชีวิตตนเองได้เมื่อสังสรรค์/ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และไม่ต้องการให้คนอื่นเข้ามายุ่งเกี่ยวกับพฤติกรรมของตนเอง (0.140,

99%) 2) สามารถดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ได้เพราะเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยซึ่งเติบโตเพียงพอแล้ว (0.125, 95%) และ 3) เป็นเงินของตนเอง ไม่ได้ขอเงินใครในการดืม (0.116, 95%)

5.4.3 การบำบัดเพื่อเลิกดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์

ในส่วนของการเข้ารับการบำบัดเพื่อเลิกดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์นั้น พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ไม่เคยเข้ารับการบำบัด (ร้อยละ 99.74) แต่ทั้งนี้ก็พบว่า มีนักศึกษาที่เคยเข้ารับการบำบัดเพื่อเลิกดืมแอลกอฮอล์ ซึ่งเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 กลุ่มสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์เพียงร้อยละ 0.26 และจากการสัมภาษณ์พบว่า มีนักศึกษบางรายถูกแนะนำให้เข้ารับการบำบัดเพื่อเลิกดืมแอลกอฮอล์ ซึ่งส่วนใหญ่ผู้ที่แนะนำให้เข้ารับการบำบัด คือ เพื่อนสนิท (ร้อยละ 64.29) และคนแนะนำอื่นๆ ได้แก่ เพื่อนในคณะ/สาขา รุ่นพี่ คนรู้จักอื่นๆ เจ้าหน้าที่พัฒนาคุณภาพนักศึกษา และตนเอง อย่างละ 1 คน (ร้อยละ 7.14) โดยบุคคลดังกล่าวได้แนะนำให้ไปบำบัดที่คลินิกมากที่สุด (ร้อยละ 50.00) รองมา คือ โรงพยาบาล (ร้อยละ 37.50) และวัด/ศาสนสถาน (ร้อยละ 12.50) และเมื่อเข้ารับการบำบัดเพื่อเลิกดืมแอลกอฮอล์แล้วนั้น พบว่า ส่วนใหญ่ดืมน้อยลง (ร้อยละ 63.64) รองมา คือ กำลังจะเลิกดืม (ร้อยละ 18.18) และดืมมากขึ้นกับดืมเท่าเดิมอย่างละ 1 คนเท่ากัน (ร้อยละ 9.09) ตามลำดับ

โดยสรุปแล้ว ผลกระทบด้านสุขภาพจากการสังสรรค์และดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์เป็นผลกระทบทางกายภาพในระยะสั้น โดยผลการวิเคราะห์ในส่วนนี้สร้างข้อสันนิษฐานที่น่าสนใจต่อพฤติกรรมของนักศึกษาหญิงกับปัจจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องใน 2 ประการหลัก คือ

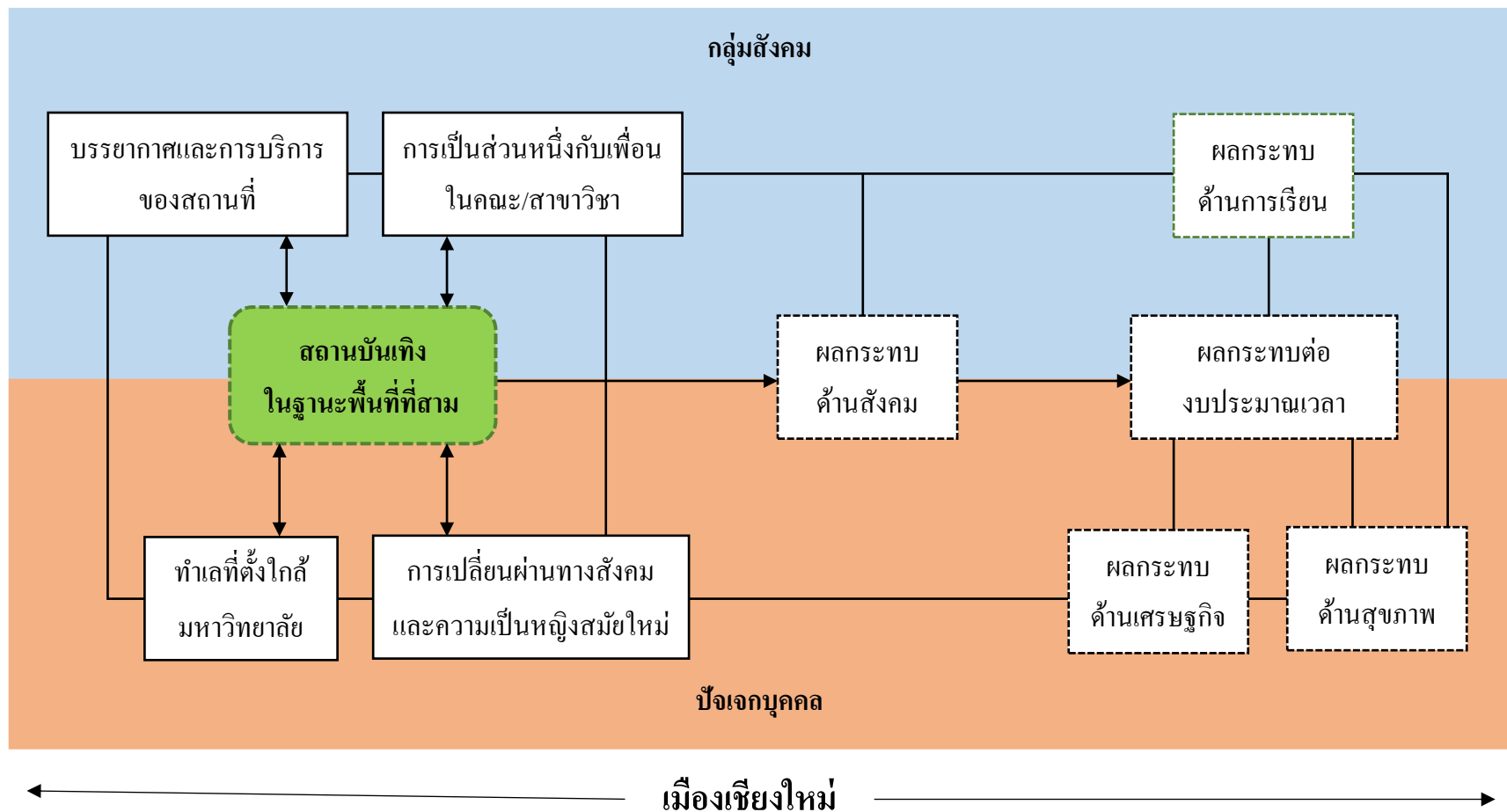
- 1) นักศึกษามีความตระหนักในการลด ละ เลิก การดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ไม่มากนัก เนื่องจากผลกระทบด้านสุขภาพยังไม่ปรากฏชัดเจน แม้ว่าจะประสบปัญหาด้านเศรษฐกิจและการเรียนบ้างก็ตาม แต่ก็ยังได้มาซึ่งสัมพันธภาพที่ดีระหว่างบุคคล ในขณะเดียวกัน ความถี่และความเข้มข้นในการสังสรรค์ก็ไม่มากนักเนื่องด้วยการสังสรรค์ในคณะและสาขาวิชาแต่ละครั้งไม่ได้กำหนดให้ “ความมีนเมา” เป็นสาระสำคัญ อย่างไรก็ตาม ถ้านักศึกษาหญิงมีรูปแบบการดืมที่บ่อยและเข้มข้นขึ้น ก็เป็นที่น่าสนใจว่าจะมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปจากเดิมหรือไม่ และในลักษณะใด
- 2) เช่นเดียวกับกับผลกระทบทางเศรษฐกิจ ผลกระทบด้านสุขภาพก็สะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ที่ค่อนข้างชัดเจนกับการแสดงภาพลักษณ์การเปลี่ยนผ่านเวลาทางสังคมในระดับปัจเจกบุคคล ไม่ว่าจะ เป็น การยอมเสียค่าใช้จ่ายบางส่วนเพื่อดูแลตนเอง การรักษาผลกระทบทางสุขภาพด้วยตนเอง มากกว่าที่จะไปพบแพทย์เพราะอาการไม่ได้ส่งผลกระทบมากเกินกว่าที่จะรับไหว ซึ่งอาจถือเป็นหน้าที่ที่นักศึกษามหาวิทยาลัยต้องทำให้ได้ อย่างไรก็ตาม รายจ่ายที่เสียไปกับการรักษาตนเองก็เป็นรายได้ที่มาจากผู้ปกครองเป็นส่วนใหญ่ แม้จะเพียงเล็กน้อยก็ตาม

5.5 การประกอบสร้าง “พื้นที่ที่สาม”: ผลกระทบที่แตกต่างและหลากหลาย

ดังที่กล่าวไว้ในบทที่ 4 อย่างชัดเจนแล้วว่า การประกอบสร้าง “พื้นที่ที่สาม” ของนักศึกษาหญิงที่มีอิทธิพลต่อการใช้ชีวิตเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยโดยตรงที่สุด คือ การเข้าใช้บริการสถานบันเทิงในลักษณะร้านจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบมีที่นั่ง ในรูปของการสังสรรค์ที่ชิวกลางคืนและดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งเป็นการเข้าร่วมความสัมพันธ์ทางสังคมแบบกึ่งทางการกับเพื่อน รุ่นพี่ และรุ่นน้องในคณะและสาขาวิชา ด้วยบรรยากาศของร้านที่มีความสนุกสนาน เพลิดเพลิน เอื้อต่อการสร้างความสัมพันธ์ทางสังคม ได้รับความสนิทสนมและความไว้วางใจมากขึ้น รวมไปถึงทำเลที่ตั้งที่อยู่ใกล้มหาวิทยาลัย และเป็นย่านท่องเที่ยวชิวกลางคืนที่สำคัญของเมืองเชียงใหม่ ในขณะที่เดียวกันก็สามารถแสดงการเปลี่ยนผ่านทางสังคมได้ จากการที่นักศึกษาหญิงต้องมีอายุเกิน 20 ปีตามกฎหมาย และการเป็นหญิงสมัยใหม่จากการที่ได้ดูแลตนเองร่วมกับเพื่อนของตนเองในพื้นที่สาธารณะด้วย

แน่นอนว่าการประกอบสร้าง “พื้นที่ที่สาม” เพื่อปรับเปลี่ยนบริบททางพื้นที่ของสถานบันเทิงจากพื้นที่ดื่มเหล้าและรับประทานอาหารธรรมดา ไปสู่การสร้างการต่อรองผ่านความหมายเชิงสัญลักษณ์ต่างๆ ข้างต้น และส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของนักศึกษาหญิงดังที่อธิบายไปแล้ว ไม่ว่าจะเป็นผลกระทบต่องบประมาณเวลา การเรียน สังคม เศรษฐกิจ และสุขภาพ แต่ถ้าสังเกตให้ถี่ถ้วนแล้วจะพบว่า ผลกระทบในด้านต่างๆ กับการประกอบสร้าง “พื้นที่ที่สาม” มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังภาพที่ 5.1 ซึ่งแสดงถึงความสัมพันธ์แบบครบวงจรตั้งแต่องค์ประกอบทางสังคม กายภาพ และความสัมพันธ์กับผลกระทบในมิติต่างๆ และงานวิจัยนี้จึงยืนยันได้อย่างชัดเจนว่า นักศึกษาหญิงไม่ได้ “ตกเป็นเหยื่อ” ของรุ่นพี่ในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แต่เพียงฝ่ายเดียว แต่กลับเป็นตัวแสดงหนึ่งที่มีการกระทำโดยเจตนา (intentional actors) ชัดเจนไม่แพ้ตัวแสดงอื่นๆ ในสังคมมหาวิทยาลัย

เมื่อวิเคราะห์เหตุปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญที่สุดจากความหมายเชิงสัญลักษณ์ของพื้นที่ทางสังคม (ดูในหัวข้อ 3.5.1) จะพบว่า คือ ปฏิสัมพันธ์ขั้นมูลฐานของการประกอบสร้าง “พื้นที่ที่สาม” จะส่งผลกระทบโดยตรงในด้านสังคมอย่างแน่นอน เพราะการเป็นส่วนหนึ่งกับเพื่อนในคณะและสาขาวิชาด้วยการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวาระต่างๆ โดยมีรุ่นพี่เป็นผู้ชักนำ ถือเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในรั้วมหาวิทยาลัย แต่ในขณะที่เดียวกัน ตัวนักศึกษาหญิงเองก็มีความอยากรู้อยากลองค่อนข้างมากเนื่องจากนักศึกษาหญิงจำนวนไม่น้อยเพิ่งได้รับประสบการณ์ใหม่ๆ ที่แตกต่างจากชีวิตในระดับมัธยมศึกษา อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาในบทนี้ชี้ให้เห็นภาพว่าผลกระทบด้านสังคมมีความเชื่อมโยงกับการเป็นส่วนหนึ่งกับเพื่อนในคณะและสาขาวิชา มากกว่าการเปลี่ยนผ่านทางสังคมและความเป็นหญิงสมัยใหม่ แต่ที่สำคัญคือ ผลกระทบทางสังคมที่เกิดขึ้นมีอิทธิพลต่อการเกิดผลกระทบด้านอื่นๆ ที่ตามมาทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นด้านเวลา การเรียน เศรษฐกิจ และสุขภาพ

ภาพที่ 5.1 การประกอบสร้าง “พื้นที่ที่สาม” และความสัมพันธ์กับผลกระทบด้านต่างๆ

ปฏิสัมพันธ์ทางพื้นที่กับตัวนักศึกษาหญิงจะเกิดขึ้นไม่ได้เลยถ้าไม่มีการจัดสรรงบประมาณเวลาให้เอื้อต่อการเข้าถึงพื้นที่ที่สามในกรณีของสถานบันเทิง ด้วยระยะทางจากที่พักของนักศึกษาหญิงถึงสถานบันเทิงค่อนข้างใกล้ ทำให้การเข้าถึงเป็นไปได้ง่ายและรวดเร็ว ในขณะที่เดียวกัน นักศึกษาหญิงก็มักจะใช้เวลาประมาณ 2-3 ชั่วโมงในช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์มาสังสรรค์และดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กับเพื่อน รุ่นพี่ และรุ่นน้องในคณะและสาขาวิชา โดยเฉพาะนักศึกษาหญิงชั้นปีที่ 2 ขึ้นไปในทุกสาขาวิชาที่ค่อนข้างให้ความสำคัญกับกิจกรรมนี้ เมื่อเปรียบเทียบกับนักศึกษาหญิงชั้นปีที่ 1 ซึ่งอาจเข้าร่วมไม่ได้ด้วยข้อจำกัดด้านอายุและเวลาของหอพัก การใช้เวลาเพื่อสังสรรค์และดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานบันเทิงด้วยวัตถุประสงค์ของการสร้างพื้นที่ทางสังคมนี้เอง ถือเป็นภาระหน้าที่ที่ได้รับการจัดสรรร่วมกันจากอิทธิพลของกลุ่มสังคม และการตัดสินใจของปัจเจกบุคคล ผลกระทบต่องบประมาณเวลาที่เกิดขึ้นจึงสะท้อนภาพการเป็นส่วนหนึ่งในคณะและสาขาวิชา รวมไปถึงการใช้เวลาเพื่อแสดงเปลี่ยนผ่านทางสังคมและความเป็นหญิงสมัยใหม่ได้อย่างชัดเจน จากปฏิสัมพันธ์ที่ครบถ้วนทั้งทางพื้นที่และเวลาจนก่อให้เกิดการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แล้วนั้น ผลกระทบอีก 3 ด้านที่เหลือ ได้แก่ การเรียน เศรษฐกิจ และสุขภาพ ก็ย่อมเกิดขึ้นตามมา

ผลกระทบแรกที่จัดเป็นผลกระทบภายใต้อิทธิพลของกลุ่มสังคมเป็นหลัก คือ ผลกระทบด้านการเรียน แม้ว่าการเรียนอาจเป็นเรื่องของปัจเจกบุคคล แต่การศึกษานี้แสดงให้เห็นความสัมพันธ์แล้วว่า ระดับผลการเรียนมีความสัมพันธ์อย่างยิ่งกับทัศนคติการเข้าร่วมพื้นที่ทางสังคมอย่างมาก โดยเฉพาะกับนักศึกษาหญิงที่มีผลการเรียนไม่สู้ดีนัก เพราะนักศึกษาหญิงกลุ่มนี้คาดหวังที่จะได้รับประโยชน์ทางอ้อมจากการเข้าร่วมพื้นที่ที่สามเพื่อสนับสนุนให้การเรียนของตนเองดีขึ้นอย่างชัดเจน ไม่ว่าจะเป็นการทำงานกลุ่มร่วมกัน การแบ่งปันเอกสารและเนื้อหาการเรียน หรือการช่วยทบทวนบทเรียนก่อนสอบ เป็นต้น ซึ่งเป็นอีกหนึ่งพฤติกรรมที่แสดงการเป็นส่วนหนึ่งของคณะและสาขาวิชา มากกว่ากลุ่มนักศึกษาหญิงที่มีผลการเรียนดีกว่าซึ่งจะพึ่งพาและควบคุมตนเองให้ได้เป็นสำคัญ ดังนั้น การเรียนจึงจัดเป็นอีกหนึ่งในผลพลอยได้ที่สำคัญจากการเข้าถึงพื้นที่ที่สามของนักศึกษาหญิงที่มีระดับผลการเรียนไม่ดีนัก แต่ก็แน่นอนว่า การยกระดับด้านการเรียนด้วยวิธีดังกล่าวจะต้องแลกมาซึ่งผลกระทบเชิงลบในด้านเศรษฐกิจและสุขภาพ

ผลกระทบอีกสองด้านที่เหลือจัดเป็นผลกระทบภายใต้อิทธิพลในระดับปัจเจกบุคคลเป็นหลัก ได้แก่ ผลกระทบด้านเศรษฐกิจและสุขภาพ ผลกระทบเชิงลบที่เกิดขึ้นเป็นส่วนใหญ่กับนักศึกษาหญิงที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จัดเป็นผลกระทบระยะสั้นที่นักศึกษาหญิงสามารถดูแลและจัดการได้ด้วยตนเองเป็นส่วนใหญ่ ไม่ว่าจะเป็น ความพยายามในการทำงานพิเศษชดเชยเงินที่สูญเสียหรือหนี้สินที่เกิดขึ้น และการรักษาภาวะเจ็บป่วยระยะสั้นสืบเนื่องจากการสังสรรค์และดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งสอดคล้องกับการสื่อความหมายเชิงสัญลักษณ์ของการเปลี่ยนผ่านทางสังคมและความเป็นหญิงสมัยใหม่ แต่การแสดงความหมายข้างต้นย่อมมีผลกระทบต่อการศึกษา ไม่ว่าจะเป็น การขาดแคลนทุนทรัพย์สำหรับซื้อเอกสารการเรียน การสูญเสียเวลานอน

หลับพักผ่อนที่มีคุณภาพจนก่อให้เกิดภาวะเรียนไม่รู้เรื่องเนื่องจากไม่มีสมาธิ และอาจจะต้องขาดเรียนในบางครั้งเนื่องจากความเจ็บป่วย เป็นต้น

แม้ว่าความแตกต่างระหว่างชั้นปีของนักศึกษาหญิงเป็นปัจจัยสำคัญในการเข้าร่วมพื้นที่ที่สาม และนักศึกษาหญิงชั้นปีที่ 1 จะยังมีอัตราการเข้าร่วมพื้นที่ที่สามน้อยกว่านักศึกษาหญิงชั้นปีที่ 2 ก็ตาม แต่ผลกระทบที่เกิดขึ้นในด้านต่างๆ นั้นอยู่ในระดับที่ใกล้เคียงกัน งานวิจัยชิ้นนี้จึงชี้ให้เห็นถึงปัญหาและจุดอ่อนในการรับมือและปรับตัวต่อสถานการณ์ดังกล่าวของนักศึกษาหญิงชั้นปีที่ 1 ต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้อย่างชัดเจน ในขณะที่ความแตกต่างของผลกระทบด้วยปัจจัยของกลุ่มสาขาวิชายังไม่มีความชัดเจนเท่าที่ควร ทั้งๆ ที่ความเข้มข้นของรูปแบบการสร้างพื้นที่ที่สามของทั้งสามกลุ่มสาขาวิชาจะค่อนข้างแตกต่างกันก็ตาม

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ทั้งหมดกระบวนการชี้ให้เห็นแล้วว่า การประกอบสร้าง “พื้นที่ที่สาม” ก่อให้เกิดผลกระทบที่แตกต่างและหลากหลายทั้งในเชิงบวกและลบต่อตัวนักศึกษาหญิง ทั้งที่เป็นอิทธิพลจากกลุ่มสังคมและอิทธิพลจากการตัดสินใจของปัจเจกบุคคล แต่อีกสิ่งหนึ่งที่สำคัญและควบคุมให้ระดับผลกระทบที่เกิดขึ้น ไม่อยู่ในลักษณะสุดขั้ว (extreme) มากนักคือ การกำหนดรูปแบบการสร้างและเข้าร่วมพื้นที่ทางสังคมของนักศึกษาหญิง โดยเฉพาะความถี่ในการดื่มที่ไม่มากนัก รูปแบบการดื่มและเครื่องดื่มที่ไม่ได้ก่อให้เกิดความมึนเมาจนกระทั่งอยู่ในระดับหัวราน้ำ และกิจกรรมการพูดคุยแลกเปลี่ยนกับเพื่อนฝูงและกลุ่มสังคมอื่นๆ อันแสดงให้เห็นถึงกลไกการควบคุมและจัดการตนเองของนักศึกษาหญิงได้อย่างมีประสิทธิภาพในระดับหนึ่ง ทั้งนี้เพื่อเป็นการลดผลกระทบและอันตรายที่อาจจะเกิดขึ้นได้ หากไร้ความร่วมมือในการควบคุมรูปแบบการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ซึ่งกันและกันจากทั้งเพื่อนในคณะและสาขาวิชา รุ่นพี่ รุ่นน้อง และตัวนักศึกษาหญิงเอง

โดยสรุปแล้ว งานวิจัยชิ้นนี้แสดงให้เห็นความสัมพันธ์เชิงพื้นที่และเวลาที่มีผลต่อการเข้าถึงการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษาหญิงในมหาวิทยาลัยในจังหวัดเชียงใหม่ทั้งหมดแล้ว อย่างไรก็ตาม เมื่อผลกระทบทางลบบางประการเกิดขึ้นกับนักศึกษาหญิง ไม่ว่าจะโดยเจตนาหรือไม่เจตนาก็ตาม ภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในมหาวิทยาลัยไม่ว่าจะเป็นตัวนักศึกษาหญิงเอง เจ้าหน้าที่ฝ่ายพัฒนาคุณภาพนักศึกษา สโมสรนักศึกษาระดับคณะ และฝ่ายพัฒนาคุณภาพนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัย ต่างก็ตระหนักในปัญหาดังกล่าวและนำไปสู่การเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตามประสบการณ์และทัศนะของแต่ละภาคส่วน

5.6 แนวทางการแก้ไขปัญหาต่อการเข้าถึงเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์จากภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในมหาวิทยาลัย

5.6.1 นักศึกษาหญิง

จากการสำรวจความคิดเห็นของนักศึกษาเกี่ยวกับการจัดโครงการบำบัด/ลด ละ เลิก การดื่มน้ำเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ในกลุ่มนักศึกษาหญิง พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่เห็นด้วยกับโครงการดังกล่าว (ร้อยละ 46.06) โดยให้เหตุผลว่า เป็นกิจกรรมดี เกิดประโยชน์ต่อตัวนักศึกษาเอง และเพื่อลดการดื่มน้ำแอลกอฮอล์ของผู้ที่ติด ผลกระทบด้านการเรียน ลดอุบัติเหตุ และเสริมสร้างสุขภาพที่ดี และก็มีไม่น้อยที่ไม่แน่ใจเกี่ยวกับโครงการนี้ (ร้อยละ 44.53) โดยนักศึกษาให้ความเห็นว่า โครงการดังกล่าวอาจจะไม่ช่วยให้ดีขึ้น เพราะในวัยรุ่นบางกลุ่มการดื่มน้ำเป็นค่านิยมที่ลบฝังและแก้ไขยาก และควรจัดโครงการทั้งนักศึกษาหญิงและชายหรือผู้ที่ต้องการบำบัดเท่านั้น แต่ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับตนเองมากกว่าว่าจะทำได้หรือไม่ ผู้ดื่มน้ำจะทราบจุดจำกัดของตนเองดี บุคคลอื่นไม่สามารถไปบังคับ/ควบคุมได้ แต่ทั้งนี้ก็มีส่วนน้อยที่ไม่เห็นด้วยกับโครงการ (ร้อยละ 9.41) เพราะคิดว่าเป็นสิทธิของสตรีที่จะเลือกดื่ม/ไม่ดื่ม และไม่ควรเจาะจงเฉพาะผู้หญิง เพราะทำให้เพศหญิงดูอ่อนแอ อีกทั้งผู้ดื่มรู้จักควบคุมตัวเองอยู่แล้ว โครงการต่างๆ ไม่สามารถบำบัดให้ลด ละ เลิก ได้จริง และเป็นการทำให้ค่านิยมเพศหญิงและเพศชายไม่เท่าเทียมกัน ควรจะเปลี่ยนเป็นโครงการให้คำแนะนำเพื่อให้ผู้หญิงที่ดื่มเหล้าดูแลตัวเองเป็นมากกว่า

หากจำแนกตามชั้นปี พบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 1 กลุ่มสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์และกลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเห็นด้วยกับโครงการนี้มากที่สุด (ร้อยละ 48.42 และ 55.72 ตามลำดับ) ในส่วนของกลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพมีทั้งนักศึกษาที่เห็นด้วยและไม่แน่ใจในอัตราส่วนที่เท่ากัน (ร้อยละ 45.16) ในทางตรงข้าม นักศึกษาชั้นปีที่ 2 ขึ้นไป กลุ่มสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์กับกลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าไม่แน่ใจกับโครงการนี้ (ร้อยละ 51.11 และ 48.28 ตามลำดับ) ส่วนกลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพเห็นด้วยกับโครงการดังกล่าวมากที่สุด (ร้อยละ 43.75)

ในส่วนของบุคคล/หน่วยงานที่ควรมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการแก้ไขปัญหาการดื่มน้ำเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์นั้น พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่คิดว่าตนเองเป็นส่วนสำคัญที่สุดในการแก้ปัญหาดังกล่าว (ร้อยละ 74.09) รองมา คือ เพื่อน (ร้อยละ 58.03) และครอบครัว (ร้อยละ 36.27) ต่อมา คือ รุ่นพี่/รุ่นน้อง ผู้ประกอบการสถานบันเทิง คนรัก/แฟน ผู้ประกอบการที่จำหน่ายเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ อาจารย์ เจ้าหน้าที่/หน่วยงานพัฒนาคุณภาพนักศึกษา สถานพยาบาล/หน่วยงานสาธารณสุข คนรู้จักอื่นๆ องค์กรเอกชน/หน่วยงานพัฒนาสังคม และอื่นๆ ตามลำดับ

ส่วนข้อเสนอแนะของนักศึกษาหญิงเพื่อการแก้ไขปัญหาต่อการเข้าถึงเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์อย่างมีประสิทธิภาพนั้นสามารถจำแนกได้เป็น 5 กลุ่มหลักๆ เรียงตามลำดับได้แก่

- 1) สร้างความตระหนักรู้และให้นักศึกษาหญิงและเพื่อนๆ รับผิดชอบและช่วยกันสอดส่องดูแลพฤติกรรมของตนเองและหมู่คณะ เพื่อไม่ให้สร้างความสะดวกหรืออำนวยความสะดวกทั้งต่อตนเองและผู้อื่น ไม่ที่จะเป็นการควบคุมสติของตนเอง การลดการชักชวนภายในหมู่คณะ ดื่มเฉพาะกับคนที่ไว้ใจได้ ส่งเสริมการแบ่งเวลาให้ถูกต้อง รู้ว่าเวลาไหนควรเรียน/ทบทวนบทเรียนหรือเที่ยว ควรดื่มเฉพาะวันที่ไม่มีเรียน เป็นต้น
- 2) ควบคุมความปลอดภัยและสวัสดิภาพให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการจัดสรรรถขนส่งสาธารณะเพื่อรับ-ส่งคนที่มีอาการเมามากกลับบ้าน โดยเฉพาะ หรือมีที่พักของคนเมาเพื่อลดอุบัติเหตุ มีบุคคลหรือระบบดูแลความปลอดภัยผู้หญิงในสถานบันเทิง เพื่อป้องกันการเกิดเหตุอาชญากรรม
- 3) สร้างกิจกรรมเพื่อกระตุ้นผลกระทบของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างเป็นรูปธรรม โดยหยิบยกเอากรณีศึกษาที่เกิดขึ้นจริงมาเป็นอุทาหรณ์ หรืออาจใช้ดารานักแสดงหรือสื่อเป็นต้นแบบที่ดีในการหลีกเลี่ยงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
- 4) เพิ่มความเข้มงวดในการบังคับใช้กฎหมายและระเบียบข้อบังคับในมหาวิทยาลัยให้มากขึ้น เช่น กำหนดอายุผู้ที่สามารถดื่มได้ให้สูงขึ้น เข้มงวดกับการเข้าสถานบันเทิง/การขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มขึ้น ตรวจสอบสถานบันเทิงอย่างเคร่งครัด ไม่ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้นักเรียน/นักศึกษา จำกัดปริมาณการขายต่อคน เพิ่มภาษีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้แพงขึ้น ปิดสถานบันเทิงให้เร็วขึ้น เข้มงวดการเมาแล้วขับมากขึ้นเพื่อลดอุบัติเหตุ และเจ้าหน้าที่ควรทำงานเต็มที่เด็ดขาดให้เหมือนกันทุกที่ หรือปรับแก้กฎหมายที่บังคับใช้ให้มีเหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงมากขึ้น เช่น ยกเลิกกฎหมายห้ามจำหน่ายแอลกอฮอล์ใกล้มหาวิทยาลัย เพราะถ้าอยู่ไกลจะทำให้เกิดความเสียหายระหว่างเดินทางกลับมากขึ้น
- 5) ปลุกฝังค่านิยมที่เหมาะสมในรูปแบบต่างๆ เช่น ปลูกฝังค่านิยมเข้าสังคมด้วยการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การสร้างค่านิยมว่าการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทำให้ดูทันสมัย เป็นต้น ควบคู่กับส่งเสริมการทำกิจกรรมทดแทนการสร้างความสัมพันธ์ด้วยการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เช่น เล่นกีฬา การทำกิจกรรมยามว่าง เป็นต้น

แม้ว่าผลกระทบที่เกิดขึ้นกับนักศึกษาหญิงจะยังไม่รุนแรงมากนัก แต่นักศึกษาหญิงจำนวนไม่น้อยก็เริ่มตระหนักและเล็งเห็นถึงความสำคัญในการแก้ไขปัญหาในรูปแบบต่างๆ ในขณะที่บางส่วนอาจจะยังไม่แน่ใจ หรือยังไม่ตระหนักถึงความจำเป็นดังกล่าวเนื่องจากยังไม่ได้รับผลกระทบอย่างเด่นชัด ในภาพรวมพบว่า การ

แก้ไขปัญหที่เริ่มจากตนเอง เพื่อน และครอบครัว ถือเป็นสามเสาหลักที่มีความสำคัญต่อการขับเคลื่อนนโยบาย เพื่อปฏิบัติใช้จริง อย่งไรก็ดี เมื่อวิเคราะห์ร่วมกับข้อเสนอแนะ 5 กลุ่มหลักแล้วพบว่า นักศึกษาหญิงมุ่งเป้าไปที่ การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของปัจเจกบุคคล การใช้ประโยชน์จากเพื่อนซึ่งเป็นทุนทางสังคมแบบมีพันธะที่สำคัญ ที่สุด และการจัดการเชิงโครงสร้างโดยสถาบันที่มีอำนาจ ได้แก่ มหาวิทยาลัย กฎหมาย และระเบียบข้อบังคับ ต่างๆ ทั้งด้วยวิธีการทางตรงที่มีความเด็ดขาด และวิธีการทางอ้อมที่ค่อยๆ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของนักศึกษา หญิงทีละน้อย

5.6.2 เจ้าหน้าที่ฝ่ายพัฒนาคุณภาพนักศึกษาและสโมสรนักศึกษาระดับคณะ

เจ้าหน้าที่ฝ่ายพัฒนาคุณภาพนักศึกษาและสโมสรนักศึกษาระดับคณะเป็นกลุ่มที่มีบทบาทสอดประสานกันในการแก้ไขปัญหาจากการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของสองกลุ่มนี้ พบว่า เจ้าหน้าที่ฝ่ายพัฒนาคุณภาพนักศึกษาในระดับคณะถือเป็นตัวแสดงที่สำคัญอย่างยิ่งในการประยุกต์และปรับวิธีการดำเนินงานที่ได้รับตามระเบียบข้อบังคับของมหาวิทยาลัยและกฎหมายที่เกี่ยวข้องต่างๆ ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2555 – 2559) ให้เหมาะสมกับบริบทของนักศึกษาในคณะ และมีความเคร่งครัดมากขึ้นกว่าในอดีตที่ผ่านมา ในขณะที่สโมสรนักศึกษาระดับคณะมีหน้าที่ปฏิบัติตามแนวทางที่ฝ่ายพัฒนาคุณภาพนักศึกษาได้กำหนดมาอย่างเคร่งครัด เมื่อวิเคราะห์ลักษณะการจัดการปัญหาในแต่ละกลุ่มสาขาวิชา พบว่า การจัดการในกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมีความยืดหยุ่นสูงกว่ากลุ่มสาขาวิชาอื่นๆ และอาจมีการลดหย่อนการบังคับใช้กฎระเบียบบ้างในบางกรณี หากอยู่ภายใต้การควบคุมอย่างเคร่งครัดจากเจ้าหน้าที่ของคณะและสาขาวิชา ในขณะที่เจ้าหน้าที่ฯ ในกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ จะมีการควบคุมอย่างเคร่งครัดในลักษณะการห้ามปรามมิให้มีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในกิจกรรมนักศึกษาเกือบทั้งหมด โดยมีกรอบของจริยธรรมวิชาชีพเป็นตัวกำหนดที่สำคัญยิ่ง

แม้ว่าเจ้าหน้าที่ฯ จะมีการระดมช่วยเหลือให้กับนักศึกษาบ้างในบางกรณี แต่เจ้าหน้าที่ฯ รวมไปถึง สโมสรนักศึกษาส่วนใหญ่มีความเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่า การดำเนินกิจกรรมนักศึกษาไม่จำเป็นต้องมี เครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นสื่อกลางด้วยเหตุผลหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นข้อกังวลที่จะนำไปสู่ผลกระทบเชิงลบ ในด้านการเรียน สังคม และเศรษฐกิจ รวมไปถึงการใช้และปรับเปลี่ยนรูปแบบกิจกรรมอื่นๆ มาทดแทนได้ แต่ก็อาจจะมีตัวแทนสโมสรนักศึกษาบางส่วนระบุว่า เพื่อนักศึกษาบางคนแสดงความคิดเห็นว่าถ้าสามารถดื่มใน มหาวิทยาลัยได้ในบางกิจกรรมจะช่วยลดความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นถ้าดื่มนอกมหาวิทยาลัย ดังความคิดเห็นของ เจ้าหน้าที่ฯ และสโมสรนักศึกษาบางส่วนต่อไปนี้:

“[กิจกรรมนักศึกษา] ไม่จำเป็นต้องมีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์] เพราะกิจกรรมต่างๆ ที่คณะจัดขึ้น เป็นกิจกรรมเสริมให้เรียนรู้ชีวิต ใช้จิตอาสา ความสามัคคี ทำงานร่วมกัน ทำให้เกิดความสนุกสนาน สานสัมพันธ์นักศึกษา และทุกคนสามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้โดยไม่ต้องดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ อีกทั้งในทุกๆกิจกรรมมีอาจารย์และเจ้าหน้าที่คอยควบคุมดูแล ทั้งนี้ หากมีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในกิจกรรมต่างๆ จะทำให้เกิดปัญหาต่างๆตามมา เช่น การทะเลาะวิวาท ซึ่งหากถึงจุดนั้นจะยากต่อการ เข้าถึงและควบคุม” (สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ฝ่ายพัฒนาคุณภาพนักศึกษา คณะในกลุ่มสาขาวิชา วิทยาศาสตร์สุขภาพ, วันที่ 25 พฤษภาคม 2560)

“กิจกรรมต่างๆ ที่จัดขึ้นให้นักศึกษานั้น ทำให้ได้รับประสบการณ์ที่มีคุณค่ามากมาย ถ้ารู้จัก แบ่งเวลา รู้จักหน้าที่หลักของความเป็นนักศึกษา คือ การเรียน ในฐานะนักศึกษาแล้ว การเรียนต้องถือว่ามีความสำคัญมากที่สุด และกิจกรรมนักศึกษาถือเป็นองค์ประกอบอย่างหนึ่งที่ช่วยพัฒนาและเพิ่ม ศักยภาพให้นักศึกษามีคุณลักษณะของความเป็นบัณฑิตที่สมบูรณ์ได้ ดังนั้น เครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือ กิจกรรมที่ไม่ดีและไม่ดีไม่มีประโยชน์ต่อนักศึกษาก็ไม่จำเป็น นอกจากจะมีผลเสียยังส่งผลกระทบต่อ การเรียนของนักศึกษาได้ ดังนั้น เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไม่ใช่ตัวกระตุ้นในการสานสัมพันธ์ แค่มีดนตรี ประกอบกับการทำกิจกรรมร่วมกันก็สามารถสานสัมพันธ์ได้” (สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ฝ่ายพัฒนาคุณภาพ นักศึกษา คณะในกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, วันที่ 30 พฤษภาคม 2560)

“กิจกรรมนักศึกษาจำเป็นต้องมีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เพราะทำให้กิจกรรมดังกล่าวมีความผ่อนคลาย พุดเปิดใจกันมากขึ้น แต่ในขณะเดียวกัน การสานสัมพันธ์ทำให้หลากหลายรูปแบบ ไม่ จำเป็นต้องมีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ แต่ทั้งนี้ ก็ต้องขึ้นอยู่กับรูปแบบของกิจกรรมด้วย ซึ่งตามประกาศ วินัยนักศึกษาในส่วนนั้นก็เห็นสมควรแล้ว เพราะมีความปลอดภัย แต่ในบางกิจกรรมบันเทิงและ สนุกสนานก็ควรจะผ่อนคลายหนักผ่อนคลายเบาให้บ้าง” (สัมภาษณ์ตัวแทนสโมสรนักศึกษา คณะในกลุ่ม สาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, วันที่ 30 พฤษภาคม 2560)

“ไม่จำเป็นต้องมีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในกิจกรรมนักศึกษา เพราะจุดประสงค์ในการจัด กิจกรรมต่างๆ ย่อมมีแผนการจัดที่ได้รับความเห็นชอบว่าเป็นการช่วยสานสัมพันธ์ระหว่างกันอยู่แล้ว อีกทั้งหากมีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในกิจกรรมใดๆ ย่อมทำให้ขาดสตินำไปสู่การทะเลาะวิวาท ได้ แต่ทั้งนี้ ก็ควรจะมีบ้างในบางกิจกรรม เพื่อความสนุกสนาน และการดื่มในคณะหรือในเขต มหาวิทยาลัยมีเพื่อนคอยดูแลและปลอดภัยกว่าไปดื่มข้างนอก” (สัมภาษณ์ตัวแทนสโมสรนักศึกษา คณะในกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, วันที่ 28 พฤษภาคม 2560)

สืบเนื่องจากผลกระทบและทัศนคติที่เกิดขึ้น เจ้าหน้าที่ฝ่ายพัฒนาคุณภาพนักศึกษาและสโมสรนักศึกษา ระดับคณะจึงพยายามแก้ไขสถานการณ์และปัญหาต่างๆ ในทิศทางที่แตกต่างกัน โดยมุ่งเน้นไปที่การบังคับใช้กฎระเบียบเพื่อป้องกันการฝ่าฝืนร่วมกับการลงโทษทางวินัยนักศึกษาเป็นหลัก และอาจมีความพยายามในการแก้ไขปัญหาลงผ่านการทำกิจกรรมบ้าง แต่ยังไม่พบแนวทางในการบำบัดรักษาหรือเยียวยานักศึกษาที่ได้รับผลกระทบรุนแรงจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ นอกจากนี้ ความเข้มข้นและความหลากหลายของแนวทางการจัดการขึ้นอยู่กับสถานการณ์การฝ่าฝืนของนักศึกษาในคณะและสาขาวิชาด้วย

ในกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพส่วนใหญ่ยังไม่พบปัญหาจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษาในคณะ ดังนั้น ในส่วนของบทลงโทษและการแก้ปัญหาดังกล่าว จะยังไม่เด่นชัดมากนัก โดยจะเน้นให้นักศึกษารวมถึงผู้ปกครองทราบถึงจริยธรรมวิชาชีพ และวินัยนักศึกษาตั้งแต่วันปฐมนิเทศนักศึกษาปี 1 ซึ่งเป็นการป้องกันปัญหาที่อาจเกิดปัญหาดังกล่าวตามมา อีกทั้งมีกลุ่มเฟซบุ๊กของคณะกับนักศึกษาเพื่อประชาสัมพันธ์แจ้งเตือนกฎระเบียบต่างๆ ในกรณีที่มีผู้ฝ่าฝืนกฎระเบียบต่างๆ มีกระบวนการเป็นลำดับขั้นตอน โดยเริ่มจากเรียกนักศึกษาคณบดีกล่าวมาตักเตือน บำเพ็ญประโยชน์ แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับพิจารณาของกรรมการคณะภายใต้วินัยนักศึกษา เจตนา และจริยธรรมวิชาชีพ นอกจากนี้ สโมสรนักศึกษาจะรับแนวทางจากคณะไปปฏิบัติ เช่น จัดกิจกรรมปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.) เพื่อเป็นสื่อกลางในการรณรงค์เกี่ยวกับแอลกอฮอล์ เป็นต้น อีกทั้งบางคณะจัดให้นักศึกษามีการตรวจสุขภาพทุกปีและทำแบบสอบถามเพื่อประเมินสุขภาพ นอกจากนี้ เนื่องจากนักศึกษาส่วนใหญ่ไม่ดื่มในกิจกรรมของมหาวิทยาลัย ทำให้ผลกระทบที่เกิดขึ้นอาจจะไม่รุนแรงมากนัก ในรายที่ดื่มเชื่อว่านักศึกษาสามารถปรับตัวได้ และยังไม่มีการตีตักเตือนเป็นนัย อีกทั้งนักศึกษาต้องอยู่ภายใต้กรอบจริยธรรมวิชาชีพซึ่งเป็นหลักเกณฑ์ที่มีประสิทธิผลมากที่สุด

แนวทางการดำเนินงานของสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพมีความใกล้เคียงกับกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เนื่องจากยังไม่เคยมีประวัติการจัดกิจกรรมนักศึกษาที่มีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จึงยังมีแนวทางปฏิบัติที่แน่ชัด แต่ถ้าหากเกิดเหตุการณ์การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในคณะ ทุกคณะมีระเบียบประกาศและกำหนดโทษตามแนวทางบทลงโทษของมหาวิทยาลัย โดยจะมีการตักเตือนก่อนลงโทษทางวินัย และร่วมมือกับกรรมการตรวจการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของมหาวิทยาลัยในการตรวจตราและเข้าถึงพื้นที่ในคณะได้ ส่วนสโมสรนักศึกษาไม่ได้มีการป้องกันและลดผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างจริงจัง เพราะนักศึกษาส่วนใหญ่ทราบถึงกฎระเบียบข้อบังคับของมหาวิทยาลัย แต่รูปแบบกิจกรรมของสโมสรนักศึกษาบางกิจกรรมก็ได้มีการสอดแทรกเนื้อหาเกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และระเบียบวินัยต่างๆ ของมหาวิทยาลัย เช่น ดิดโปสเตอร์ประชาสัมพันธ์รณรงค์การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์รอบคณะ การจัดพบปะนักศึกษาทุกชั้นปีระหว่างคณะกับนักศึกษาในกิจกรรม All School Meeting เพื่อพบปะพูดคุยและให้ความรู้

เกี่ยวกับระเบียบวินัย จรรยาบรรณของนักศึกษาและการอยู่ร่วมกันในคณะ รวมถึงกิจกรรมประชุมฝ่ายกิจการ นักศึกษาร่วมกับสโมสรนักศึกษา เพื่อชี้แจงให้เรื่องต่างๆ เช่น การรับน้อง ระเบียบวินัยต่างๆ เพื่อให้สโมสร นักศึกษาเป็นช่องทางการสื่อสารเชื่อมระหว่างคณะและนักศึกษาอีกทางหนึ่งในรูปแบบการถ่ายทอดของรุ่นพี่สู่ รุ่นน้อง อย่างไรก็ตาม ในสภาพปัจจุบันด้วยยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป การดำเนินการณรงค์หรือให้ความรู้ถึง บทลงโทษยังเป็นเรื่องเดิมๆ เด็กและเยาวชนได้รับการปลูกฝังค่านิยมที่ผิดๆ เกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ดังนั้น แนวทางในการแก้ไขปัญหาต้องให้ผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้และต้องเข้าใจวัยรุ่นในปัจจุบันจะได้แก้ไขได้ ถูกจุด ซึ่งบางคณะ กล่าวว่า แนวทางการตักเตือนและป้องปรามที่ทำอยู่นั้นยังไม่ค่อยมีประสิทธิภาพ เนื่องจาก ระบบในคณะมีความประนีประนอมต่อนักศึกษามากเกินไป ทำมากเกินไปการตักเตือนไม่ได้ เพราะสงสารและ บางกรณีอาจจะเสื่อมเสียถึงชื่อเสียงของคณะ

ส่วนในกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์นั้น ถือว่าเป็นกลุ่มที่มีแนวทางการจัดการชัดเจน กว่ากลุ่มสาขาวิชาอื่นๆ อาจเป็นเพราะเคยประสบปัญหาดังกล่าวในมหาวิทยาลัยมาแล้ว โดยรูปแบบของ แนวทางในการลงโทษ แก้ไขปัญหา บำบัดรักษา หรือเยียวยา มีความแตกต่างกันไปในแต่ละคณะ โดยอยู่ภายใต้ กฎระเบียบของมหาวิทยาลัย โดยจำแนกได้เป็น 2 แนวทาง คือ แนวทางป้องกันและแนวทางในการลงโทษ ซึ่ง ส่วนใหญ่จะเริ่มจากการป้องกันการดื่มก่อน คือ จะมีการแจ้งให้นักศึกษาทราบถึงกฎระเบียบต่างๆ ของ มหาวิทยาลัยและคณะในวันปฐมนิเทศ มีป้ายแจ้งเตือนห้ามดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตามสถานที่ต่างๆ ในคณะ ให้อาจารย์อยู่เฝ้าเด็กทำงานตอนกลางคืนและช่วยตรวจตราพื้นที่เสี่ยง เช่น โต๊ะที่นักศึกษานั่งประจำ และจ้างยาม ตรวจตระเวนดูกิจกรรมของนักศึกษาในยามวิกาล และบางคณะไม่ให้มีการจัดกิจกรรมรับน้องนอกสถานที่ อีก ทั้ง ในทุกๆ กิจกรรมต้องมีอาจารย์เป็นผู้ยืนยันว่ากิจกรรมดังกล่าวไม่มีความเกี่ยวข้องกับความรุนแรงหรือ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในส่วนของแนวทางบทลงโทษหากเกิดการฝ่าฝืนกฎระเบียบถือว่าต้องโทษวินัย โดย นักศึกษาจะถูกสอบสวน ตักเตือน บำเพ็ญประโยชน์ หรือภาคทัณฑ์ แล้วแต่ความรุนแรงและเจตนาที่กระทำโดย กรรมการคณะเป็นผู้พิจารณา และในส่วนของสโมสรศึกษานั้นส่วนใหญ่จะรับนโยบายต่อจากคณะ โดยแต่ละคณะมีการดำเนินงานที่แตกต่างกัน เช่น บางคณะมีเครือข่ายทั้งนักศึกษาปริญญาโทและปริญญาตรีคอยช่วย สอดส่องพฤติกรรมต่างๆ ของนักศึกษาในคณะ ใช้ระบบพี่เตือนน้อง มีป้ายรณรงค์ห้ามดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มีการติดตามตรวจสอบและสังเกตกลุ่มเสี่ยงติดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และโครงการรับน้องสร้างสรรค์ห่างไกล แอลกอฮอล์ บางคณะอาจจะไม่มีนโยบายเกี่ยวกับแอลกอฮอล์โดยตรง แต่ก็มีชมรมพุทธศิลป์ และกิจกรรมที่ ได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.) เพื่อให้ทราบถึงโทษหรือ อันตรายจากสารเสพติดและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

แนวทางทั้งด้านป้องกันและแนวทางในการลงโทษดังกล่าว โดยรวมอยู่ในระดับที่มีประสิทธิภาพเพียงพอในระดับหนึ่ง เพราะคณะส่วนใหญ่ไม่พบนักศึกษาตี้มในคณะหรือในกิจกรรมในรั้วมหาวิทยาลัยแล้ว ซึ่งถือว่าเป็นสถานการณ์ที่ควบคุมได้ ความสำเร็จในจุดนี้ได้มาจากการใช้ความสนธิสนมในฐานะพี่น้องทำให้เข้าถึงนักศึกษาได้ง่ายขึ้น แต่ในบางคณะเจ้าหน้าที่ก็ใช้วิธีมาเข้ากลับดึกทำให้นักศึกษาไม่กล้ากระทำผิดในยามวิกาล แต่ทั้งนี้ บทลงโทษในคณะยังคงค่อนข้างอ่อนและประนีประนอมมากเกินไป ทำให้นักศึกษาไม่เกรงกลัวและก่อปัญหาซ้ำได้ เพราะนักศึกษายังไม่เห็นบทลงโทษที่เข้มงวดและแบบเป็นรูปธรรม อีกทั้งนโยบายของมหาวิทยาลัยเป็นการแก้ปัญหาที่ปลายเหตุ และยังคงเห็นว่ามีกรลับลอบนำเครื่องตี้มแอลกอฮอล์เข้ามาตี้มในรั้วมหาวิทยาลัยตามงานรื่นเริงต่างๆ

เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพในการจัดการและแก้ไขปัญหาดังกล่าว มหาวิทยาลัยจึงควรกำหนดทิศทางและแนวนโยบายเกี่ยวกับการตี้มเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ในอนาคตตามความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ฝ่ายพัฒนาคุณภาพนักศึกษาและสโมสรนักศึกษาระดับคณะ ดังต่อไปนี้

- 1) การออกกฎระเบียบหรือบทลงโทษให้ชัดเจนของทั้งนักศึกษาและบุคลากรที่ตี้มเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ในรั้วมหาวิทยาลัย เพราะในบางครั้งยังพบการดำเนินการแบบสองมาตรฐาน เช่น บุคลากรสามารถตี้มเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ในสถานศึกษาได้แต่นักศึกษาตี้มไม่ได้ ทางที่ดีบุคลากรควรเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักศึกษาเช่นกัน
- 2) การนัดพบปะพูดคุยกับนักศึกษาให้มากขึ้น ใช้การสื่อสารแก่นำนักศึกษาหรือสโมสรนักศึกษาในการป้องปรามเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ในกิจกรรมต่างๆ
- 3) การสร้างความเชื่อมโยงระหว่างการป้องกันการตี้มเครื่องตี้มแอลกอฮอล์กับระบบดูแลสุขภาพให้ดีขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกันทั้งนโยบายและระบบสุขภาพของมหาวิทยาลัย
- 4) การปรับทัศนคติและปลูกฝังค่านิยมที่เหมาะสมในการลดการใช้เครื่องตี้มแอลกอฮอล์เป็นสื่อกลาง ทั้งจากบุคคลภายในและองค์กรภายนอกมหาวิทยาลัย
- 5) การปรับเปลี่ยนภูมิทัศน์และทำลายจุดเสี่ยงในมหาวิทยาลัย เพื่อลดการมั่วสุมและสังสรรค์โดยมีเครื่องตี้มแอลกอฮอล์เป็นสื่อกลาง

อย่างไรก็ตาม ตัวแทนเจ้าหน้าที่และสโมสรนักศึกษาในระดับคณะ/สาขาวิชาส่วนใหญ่มีท่าทีไม่เห็นด้วยที่จะให้ความสำคัญกับนโยบายที่เกี่ยวข้องการตี้มแอลกอฮอล์กับนักศึกษาหญิงเป็นพิเศษ เนื่องจากหากเลือกปฏิบัติต่อฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด อีกฝ่ายจะเกิดค่านิยมใหม่ เช่น ผู้หญิงกินไม่ได้แต่ผู้ชายกินได้ เป็นต้น ดังนั้น หากจะทำโครงการหรือนโยบายเกี่ยวกับการตี้มเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ก็ควรให้ความสำคัญทั้งนักศึกษาหญิงและชาย ในขณะเดียวกัน ควรดูแลทั้งนักศึกษาหญิงและชาย เพราะผลกระทบจากเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ย่อมเกิดได้กับผู้ตี้มทุกคน ถ้าดำเนินการควรเริ่มจากการให้ความรู้ ซึ่งให้เห็นผลดี/ผลเสีย หรือมีกิจกรรมที่ทำให้นักศึกษาสามารถ

ตระหนักได้ด้วยตัวเอง บางส่วนยังกล่าวซ้ำอีกว่าปัญหาการเสพติดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ส่วนใหญ่เกิดขึ้นกับนักศึกษาชายมากกว่า ส่วนกลุ่มที่กล่าวว่าเห็นด้วยกับแนวทางนี้เนื่องจากมีความกังวลและตระหนักความเปราะบางและความเสี่ยงต่อภัยต่างๆ หลังการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากกว่านักศึกษาชาย เช่น การถูกข่มขืน ถูกมอมเมาโดยสุราจากคนแปลกหน้า อุบัติเหตุ เป็นต้น

จากแนวปฏิบัติข้างต้น บุคคลที่ควรมีส่วนเกี่ยวข้องและรับผิดชอบต่อการแก้ไขปัญหาเหล่านี้มากที่สุดได้แก่

- 1) บุคลากรของมหาวิทยาลัย โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่และอาจารย์ที่เกี่ยวข้องกับงานพัฒนาคุณภาพนักศึกษา เนื่องจากเป็นผู้ที่ใกล้ชิดกับนักศึกษามากที่สุด ทราบพฤติกรรมของนักศึกษาในคณะ และฝ่ายกิจการนักศึกษามีหน้าที่ในการส่งเสริมและเติมเต็มวิชาการ ดังนั้น ในส่วนของการควบคุมและป้องกันนักศึกษาในกลุ่มใหญ่ๆ ฝ่ายกิจการนักศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญมากที่สุด รองมา คือ อาจารย์ที่ปรึกษา เพราะใกล้ชิดกับนักศึกษากลุ่มเล็กๆ และสามารถเข้าถึงนักศึกษารายบุคคล ได้ง่ายมากยิ่งขึ้น แต่ต้องไม่ชักนำให้นักศึกษาดื่มร่วมกับตนเอง เพราะบางภาควิชาอาจารย์เป็นผู้ชักชวนให้นักศึกษาดื่ม แต่หากอาจารย์ห้ามนักศึกษาดื่ม นักศึกษาก็จะไม่ดื่ม
- 2) นักศึกษาหญิง เพื่อนของนักศึกษาหญิง และสโมสรนักศึกษา เนื่องจากสิ่งแวดล้อมรอบข้างก็เป็นตัวหล่อหลอมให้เกิดสังคมในรูปแบบต่างๆ รุ่นพี่ก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญ เพราะเป็นแบบอย่างพฤติกรรมต่างๆ ให้แก่รุ่นน้อง เป็นทั้งผู้ชักชวนและผู้ห้ามปราม ในขณะเดียวกัน นักศึกษาก็ต้องยับยั้งและควบคุมพฤติกรรมตนเองจากการขยุ่ยของสิ่งแวดล้อมให้ได้ ในขณะเดียวกัน สโมสรนักศึกษาคควรมีบทบาทสำคัญที่สุดในการจัดการปัญหาการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษา เพราะสโมสรนักศึกษาเป็นหน่วยงานหลักในการรับนโยบายต่อจากคณะหรือหน่วยงานนักศึกษาและใกล้ชิดกับนักศึกษามากที่สุด จึงเป็นสื่อกลางที่มีบทบาทสำคัญสำคัญมากที่สุดในเรื่องนี้ รองมา คือ หน่วยงานนักศึกษาและอาจารย์ เพราะมีอำนาจในการกำกับดูแลนักศึกษา
- 3) นโยบายของผู้บริหารในระดับมหาวิทยาลัย เพราะเป็นเสมือนเครื่องมือและกฎเกณฑ์ในการจัดการ จากนั้นจึงส่งมอบให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายกิจการนักศึกษาปฏิบัติตามนโยบาย ผู้บริหารมหาวิทยาลัยและคณะควรออกกฎระเบียบและเข้มงวดอย่างจริงจัง เพื่อยึดถือเป็นสภาพแวดล้อมรอบตัวหล่อหลอมให้เกิดค่านิยมต่างๆ และตัวของนักศึกษาต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบ ซึ่งหากกฎระเบียบต่างๆ มีความชัดเจน จะทำให้ฝ่ายกิจการนักศึกษาปฏิบัติงานได้ชัดเจนและมีประสิทธิผลมากขึ้น
- 4) ครอบครัว เพราะสถาบันครอบครัวมีบทบาทสำคัญที่สุดในการจัดการเกี่ยวกับปัญหาการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษา โดยกล่าวว่า จุดเริ่มต้นเล็กๆ ที่สำคัญของมนุษย์ คือ การปลูกฝังและการอบรมสั่งสอนที่ดีจากครอบครัว

โดยสรุปแล้ว การดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ฝ่ายพัฒนาคุณภาพนักศึกษาและสโมสรนักศึกษาระดับคณะมีความเข้มข้นมากกว่าในอดีต จากการบังคับใช้กฎระเบียบที่เข้มข้นขึ้นของมหาวิทยาลัยและภาครัฐ และการเข้าถึงนักศึกษาด้วยความเข้าใจซึ่งกันและกัน ทำให้อัตราการฝ่าฝืนลดลงจนกระทั่งพบได้น้อยมากในช่วงระยะเวลา 5 ปีที่ผ่านมา อย่างไรก็ตาม การดำเนินการดังกล่าวทำให้หน่วยงานระดับคณะและสาขาวิชาอาจจะขาดกลไกการแก้ไขปัญหา บำบัดรักษา และเยียวยาร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ บ้าง ทำให้ต้องมีการปรับกลยุทธ์ด้วยหลากหลายวิธีการ ซึ่งต้องใช้ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องตั้งแต่ระดับมหภาคจนถึงระดับจุลภาคเข้าร่วมการแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้ดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

5.6.3 ฝ่ายพัฒนาคุณภาพนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัย

เนื่องจากเป็นหน่วยงานในระดับมหาวิทยาลัย จึงมุ่งเน้นการป้องปรามกิจกรรมที่มีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ซึ่งเป็นในรูปแบบกิจกรรมใหญ่ๆ ของมหาวิทยาลัย และกิจกรรมที่จัดร่วมกันระหว่างคณะ (ส่วนมากพบในกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์) รวมไปถึงกิจกรรมรับน้องจังหวัด ซึ่งในอดีตเป็นกิจกรรมที่ไม่ได้รับความเห็นชอบจากมหาวิทยาลัย

ในส่วนของงานกองกิจกรรมนักศึกษา จะมีระบบการทำงานแบบเครือข่าย คือ อำนาจผูกขาดของกิจกรรมนักศึกษาต้องได้รับการอนุมัติจากมหาวิทยาลัยหรือคณะเท่านั้น ดังนั้น การทำงานจะมีระบบจากคณะ/ชมรมต่างๆ ส่งเรื่องมายังกองกิจกรรมนักศึกษาในการแก้ไขปัญหาและพิจารณาส่งต่อไปฝ่ายแนะแนว (จิตวิทยา) ในการบำบัดรักษาต่อไปในกรณีที่มีปัญหาทางสุขภาพจิตร่วมด้วย ในส่วนของบทลงโทษจะดำเนินการทั้งทางวินัยและทางกฎหมาย เช่น กิจกรรมรับน้องขึ้นดอย ห้ามมีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เด็ดขาด โดยทำการตั้งจุดตรวจยึดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บริเวณต้นทางขึ้นดอยสุเทพ โดยทำการยึดของกลาง หากฝ่าฝืนจะดำเนินการตามกฎหมายทันทีไม่ว่าจะเป็นนักศึกษาหรือบุคลากรก็ตาม กิจกรรมรับน้องและประชุมเชียร์ก็เช่นกัน หากพบเห็นหรือถูกร้องเรียนว่ามีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มาเกี่ยวข้อง จะทำเรื่องเสนอปิดการประชุมเชียร์ทันที นอกจากนี้ ยังดำเนินการเพิ่มเติมในอีก 3 รูปแบบ ได้แก่

- พยายามให้ชมรมต่างๆ เช่น ชมรมนักศึกษาจังหวัด/ภาค และการรับน้องอื่นๆ เช่น การรับน้องของกลุ่มเพศที่สาม ขึ้นทะเบียนกับมหาวิทยาลัย เพื่อความปลอดภัยและความโปร่งใสของกิจกรรมต่างๆ
- มีกรรมการออกตรวจทุกเดือน โดยออกตรวจตระเวนรอบมหาวิทยาลัยในช่วงกลางคืน เพื่อสอดส่องกิจกรรมที่สุ่มเสี่ยง และหากพบเห็นจะดำเนินสอบสวน และรายงานไปยังเครือข่าย อีกทั้งหากได้รับการร้องเรียนจะนำกำลังตรวจจับทันที
- ให้ความรู้เกี่ยวกับกิจกรรมรับน้อง เมมาแล้วับ การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานศึกษา ฯลฯ ผ่านจอ LED ในสถานที่สาธารณะต่างๆ

การดำเนินการอย่างต่อเนื่องและเข้มงวดของฝ่ายพัฒนาคุณภาพนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัยที่ออกตรวจทุกเดือน มีผลดี คือ ทำให้กลุ่มนักศึกษาเกรงกลัวและสลายกิจกรรมโดยเร็ว รวมถึงทำให้กิจกรรมสุ่มเสี่ยงต่างๆ ลดลงด้วย แต่ทั้งนี้ ข้อเสีย คือ ทำให้เกิดการหลบหนีในการสลายกิจกรรมของเจ้าหน้าที่ ซึ่งอาจทำให้นักศึกษากลุ่มดังกล่าวได้รับบาดเจ็บได้ ซึ่งแนวทางดังกล่าวถือว่ามีประสิทธิภาพมากที่สุด เพราะทำให้กลุ่มนักศึกษาเกิดการรับรู้ และพบว่าปัจจุบันมีกิจกรรมสุ่มเสี่ยงน้อยลง ส่วนในอนาคตนั้นจะมีการควบคุมอย่างเข้มงวดมากขึ้น อาทิเช่น กิจกรรมทุกอย่างทั้งของคณะและมหาวิทยาลัยต้องสิ้นสุดก่อน 21.30 น. ยกเว้นกิจกรรมหลักของมหาวิทยาลัยบางกิจกรรม การส่งเสริมเครือข่ายรู้เท่าทันปัญหาสุราแอลกอฮอล์ ร่วมกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนและส่งเสริมสุขภาพ (สสส.) ในการใช้สื่อและภาพยนตร์สั้นในการให้ความรู้และป้องกันการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และทำงานร่วมกับเครือข่าย 17 สถาบันภาคเหนือตอนบน โครงการวัยใสห่างไกลพิชิตภัยแอลกอฮอล์ พร้อมทั้งประสานงานกับทั้งตำรวจ องค์กรส่งเสริมการลดละเลิกการดื่มสุรา องค์กรด้านสาธารณสุขต่างๆ ในการดำเนินงานร่วมกับสถานศึกษามากขึ้น โดยภาระงานทั้งหมดในปัจจุบันเป็นหน้าที่ของงานกิจการนักศึกษาคณะต่างๆ แต่เจ้าหน้าที่มีน้อยเพียง 1-2 คน แต่ต้องดูแลรับผิดชอบนักศึกษาทั้งคณะ ซึ่งไม่เพียงพอ จึงมองว่า อาจารย์ที่ปรึกษาควรมีบทบาทสำคัญที่สุด เพราะอาจารย์ที่ปรึกษาใกล้ชิดกับนักศึกษามากที่สุด นอกเหนือจากการสอนหนังสือ ควรแนะนำการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัยด้วย ในขณะเดียวกัน ควรให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาดังกล่าวทั้งนักศึกษาชายและหญิงเท่ากัน โดยไม่เลือกปฏิบัติกับกลุ่มใดเป็นพิเศษ

5.6.4 การเปรียบเทียบแนวทางการแก้ไขปัญหาของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

ภาคส่วนต่างๆ มีความตระหนักต่อการแก้ไขปัญหาอย่างต่อเนื่องและเริ่มเป็นรูปธรรมมากขึ้นกว่าในอดีต ไม่ว่าจะเป็นการให้ความร่วมมือต่อการดำเนินงานตามกฎระเบียบของภาครัฐและมหาวิทยาลัย รวมไปถึงการร่วมกันสอดส่องดูแลพฤติกรรมเสี่ยงของนักศึกษาโดยเฉพาะจากเจ้าหน้าที่ฝ่ายพัฒนาคุณภาพนักศึกษา แต่ก็ยังพบว่ายังมีช่องว่างในการแก้ไขปัญหาหลายประการ ไม่ว่าจะเป็น การสังสรรค์และดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นอกมหาวิทยาลัย ซึ่งบางครั้งก็ถือเป็นสิทธิส่วนบุคคลที่จะกระทำได้ แต่ในบางครั้งก็ดำเนินการในรูปของคณะและสาขาวิชาซึ่งถือว่าฝ่าฝืนข้อบังคับของมหาวิทยาลัย ความไม่ทั่วถึงของบุคลากรที่สอดส่องและดูแลในแต่ละพื้นที่ รวมไปถึงแนวทางการจัดการกับปัญหาที่ยังคลุมเครือและขาดความต่อเนื่องอยู่บางส่วน โดยเฉพาะการแก้ไขปัญหา การบำบัดรักษาและเยียวยาในกรณีที่ได้รับผลกระทบรุนแรง เนื่องจากไม่มีการรวบรวมสถิติและฐานข้อมูลเกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษาอย่างเป็นทางการ จนทำให้หน่วยงานต่างๆ ในมหาวิทยาลัยต้องปรับเปลี่ยนและเสริมประสิทธิภาพการดำเนินงานให้เหมาะสมกับสถานการณ์มากขึ้น และไม่ควรเลือกปฏิบัติกับเพศใดเพศหนึ่งเป็นพิเศษ (แต่อาจจะเน้นชี้ให้เห็นความเปราะบางของนักศึกษาหญิงเพิ่มเติมได้) ซึ่งแนวทางดังกล่าวเป็นความเห็นร่วมกันของภาคส่วนที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นนักศึกษา เจ้าหน้าที่ฝ่ายพัฒนาคุณภาพในระดับมหาวิทยาลัย คณะ สาขาวิชา และตัวแทนสโมสรนักศึกษา

แม้ว่าการดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าวจะถูกขับเคลื่อนด้วยหลากหลายกลวิธี แต่การลำดับความสำคัญของแนวทางการแก้ไขปัญหของภาคส่วนที่เกี่ยวข้องมีความแตกต่างกันเล็กน้อย กล่าวคือ นักศึกษาหญิงให้ความสำคัญกับการดำเนินการด้วยวิธีการแบบอ่อน (Soft Methods) เช่น การสร้างความตระหนักรู้ในระดับปัจเจกบุคคล การสร้างระบบรองรับสวัสดิภาพและความปลอดภัยภายหลังการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ รวมไปถึงการสร้างกิจกรรมทดแทน โดยเป็นการสร้างความร่วมมือระหว่างตนเอง เพื่อน และครอบครัว มากกว่าที่จะใช้กลยุทธ์แบบแข็ง (Hard Strategies) ได้แก่ การบังคับใช้และเพิ่มความเข้มงวดในการดำเนินการด้วยกฎระเบียบและข้อบังคับซึ่งกำหนดมาจากผู้บริหารระดับมหาวิทยาลัยและคณะ ซึ่งเป็นวิธีที่เจ้าหน้าที่ฯ และสโมสรนักศึกษาปรารถนาที่จะให้ดำเนินการเป็นลำดับแรก เพื่อสร้างความชัดเจนและเป็นระเบียบแบบแผน ง่ายต่อการบริหารจัดการ อย่างไรก็ตาม แนวทางการดำเนินการดังกล่าวมีความพยายามที่จะประนีประนอมโดยกำหนดให้เจ้าหน้าที่ฯ และอาจารย์ที่ปรึกษามีบทบาทในเชิงการพูดคุย ทำความเข้าใจ และสร้างความใกล้ชิดกับนักศึกษามากขึ้น ผสมผสานไปกับการบังคับใช้กฎระเบียบต่างๆ ให้เข้มงวดมากขึ้น

5.7 สรุป

การวิเคราะห์ผลกระทบและแนวทางแก้ไขปัญหามาจากการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในด้านการเรียน สังคม เศรษฐกิจ และสุขภาพ เป็นการศึกษาที่พยายามฉายภาพปฏิสัมพันธ์ร่วมกับการประกอบสร้างพื้นที่ที่สามของนักศึกษาหญิง ผลการศึกษาพบว่า ผลกระทบด้านต่างๆ มีความสัมพันธ์อย่างแยกขาดออกจากกันไม่ได้ และเกิดขึ้นกับนักศึกษาแต่ละกลุ่มอย่างใกล้ชิดเกี่ยวกัน โดยผลกระทบทางสังคม บังคับทางพื้นที่ และการจัดสรรงบประมาณเวลาส่วนหนึ่งเพื่อการเข้าถึงพื้นที่ที่สาม ถือได้ว่าเป็นตัวแปรต้นที่นำไปสู่ผลกระทบด้านการเรียน ซึ่งได้รับอิทธิพลอย่างมากจากการเข้าร่วมพื้นที่ทางสังคมในมหาวิทยาลัย รวมไปถึงผลกระทบเชิงลบในด้าน เศรษฐกิจและสุขภาพ ซึ่งเกี่ยวข้องกับความพยายามต่อรองการเปลี่ยนผ่านทางสังคมไปเป็นนักศึกษา มหาวิทยาลัยและความเป็นหญิงสมัยใหม่ในระดับปัจเจกบุคคล จากผลกระทบข้างต้น ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในมหาวิทยาลัย ไม่ว่าจะเป็นนักศึกษาหญิง เจ้าหน้าที่ฝ่ายพัฒนาคุณภาพนักศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย คณะ และสาขาวิชา รวมไปถึงสโมสรนักศึกษาต่างเล็งเห็นถึงปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง แม้ว่าจะไม่รุนแรงมากก็ตาม จนนำมาสู่การกำหนดแนวทางการดำเนินการในอนาคตหลากหลายรูปแบบ รวมไปถึงผู้ที่ควรมีส่วนร่วมรับผิดชอบเพิ่มเติมตามทัศนคติของแต่ละภาคส่วน ผลการศึกษาในบทนี้ถือเป็นจุดรวบรวมสำคัญที่ทำให้เห็นถึงความสัมพันธ์ตั้งแต่ต้นจนถึงสิ้นสุดกระบวนการสร้างความเชื่อมโยงระหว่างมิติทางพื้นที่และเวลา ที่นำไปสู่การเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษาหญิงในมหาวิทยาลัยในเมืองเชียงใหม่ ตลอดจนแนวทางการแก้ไขปัญหามาจากการระดมความคิดเห็นหลากหลาย อันจะนำไปสู่บทสรุป การอภิปรายผลการศึกษา และข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่เหมาะสมต่อการดำเนินการของมหาวิทยาลัยและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในอนาคต

บทที่ 6

สรุปและอภิปรายผลการศึกษา

โครงการวิจัยเรื่อง “พื้นที่และเวลา” ในการเข้าถึงเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ของนักศึกษาหญิงในมหาวิทยาลัยในจังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อวิเคราะห์บทบาทในการสร้างและการเข้าร่วม “พื้นที่ทางสังคม” ด้วยเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ ที่เปลี่ยนแปลงตามเวลาทางสังคมของนักศึกษาหญิงในมหาวิทยาลัยในจังหวัดเชียงใหม่ 2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเข้าถึง “พื้นที่ทางกายภาพ” และการใช้เวลาในการดื่มน้ำแอลกอฮอล์ที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงงบประมาณเวลารายบุคคลของนักศึกษาหญิงในมหาวิทยาลัยในจังหวัดเชียงใหม่ และ 3) เพื่อวิเคราะห์ผลกระทบจากความสัมพันธ์ทางด้านพื้นที่และเวลาในการเข้าถึงเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ของนักศึกษาหญิงในมหาวิทยาลัยในจังหวัดเชียงใหม่ในด้านการเรียน สังคม เศรษฐกิจ และสุขภาพ โดยทำการศึกษากับนักศึกษาหญิงซึ่งจำแนกเป็น 3 กลุ่มวิชา ได้แก่ กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และกลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ รวมไปถึงเจ้าหน้าที่ฝ่ายพัฒนาคุณภาพนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัย คณะ และสาขาวิชา และตัวแทนสโมสรนักศึกษาคณะต่างๆ ของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในจังหวัดเชียงใหม่ บัดนี้โครงการวิจัยได้ดำเนินการศึกษาและวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ครบถ้วนเรียบร้อยแล้ว เนื้อหาในบทนี้จึงเป็นการสรุปและอภิปรายผลการศึกษา เพื่อนำไปสู่การกำหนดข้อเสนอ

6.1 สรุปผลการศึกษา

6.1.1 บทบาทในการสร้างและการเข้าร่วมพื้นที่ทางสังคมด้วยการดื่มน้ำแอลกอฮอล์

การวิเคราะห์บทบาทในการสร้างและการเข้าร่วมพื้นที่ทางสังคมด้วยการดื่มน้ำแอลกอฮอล์ เริ่มต้นจากการทำความเข้าใจทุนทางสังคมของนักศึกษาหญิงที่ได้รับทั้งก่อนและระหว่างศึกษาในมหาวิทยาลัยจากกลุ่มสังคมต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นครอบครัว เพื่อน โรงเรียนสมัยประถมศึกษาและมัธยมศึกษา เพื่อนในคณะและสาขาวิชา รุ่นพี่-รุ่นน้องในคณะและสาขาวิชา คนรัก/แฟน และคนรู้จักอื่นๆ ระหว่างศึกษาในมหาวิทยาลัย เพื่อเป็นพื้นฐานสำคัญในการระบุความเชื่อมโยงมาสู่พฤติกรรมของนักศึกษาหญิงในการสร้างพื้นที่ทางสังคมโดยมีเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์เป็นสื่อกลาง รวมไปถึงการแสดงความหมายเชิงสัญลักษณ์ของพื้นที่ทางสังคมในลักษณะต่างๆ ของนักศึกษาหญิงทั้งในระดับกลุ่มสังคมและปัจเจกบุคคล ผลการวิเคราะห์พบว่า เพื่อนในคณะและสาขาวิชา ซึ่งจัดเป็นทุนทางสังคมแบบมีพันธะ มีอิทธิพลต่อการสร้างและเข้าร่วมพื้นที่ทางสังคมในการดำเนินชีวิตในมหาวิทยาลัยร่วมกับนักศึกษาหญิงมากที่สุด สังเกต

ได้จากการทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน เช่น การทำกิจกรรมของมหาวิทยาลัย การรับประทานอาหารร่วมกัน การพักผ่อนและนันทนาการ การออกกำลังกาย รวมไปถึงการเกิดความไว้วางใจเพื่อนกลุ่มนี้เป็นลำดับแรก ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เข้าร่วมกิจกรรมที่มีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทั้งในรูปแบบที่เป็นทางการ ได้แก่ ในรูปของกิจกรรมนอกสถานที่หรือการจัดเลี้ยงต่างๆ 3 การรับน้องและกิจกรรมสืบเนื่องที่เกี่ยวข้อง รวมไปถึงในรูปแบบไม่เป็นทางการ ได้แก่ การสังสรรค์ระหว่างเพื่อน (พบได้บ่อยที่สุด) และการท่องเที่ยวนอกสถานที่ที่เป็นหมู่คณะ โดยมีรุ่นพี่-รุ่นน้องในคณะและสาขาวิชาเป็นองค์ประกอบที่ช่วยสนับสนุนให้กลไกดังกล่าวดำเนินไปได้ แม้ว่าจะไม่ได้มีอิทธิพลเป็นหลักเหมือนดังเพื่อนในคณะและสาขาวิชาก็ตาม

ผลของการสร้างและเข้าร่วมพื้นที่ทางสังคมดังกล่าวเป็นเครื่องมือสนับสนุนให้นักศึกษาหญิงเป็นส่วนหนึ่งของสังคมเพื่อนในคณะและสาขาวิชา แม้นักศึกษาหญิงจะไม่ได้รับรู้โดยตรงว่า การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กับเพื่อนในคณะและสาขาวิชา มีผลกระทบอย่างชัดเจนต่อการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างกัน แต่นักศึกษาหญิงจำนวนไม่น้อยมีความกังวลฝังอยู่ในมโนทัศน์ของตนว่าถ้าไม่เข้าร่วมกิจกรรมที่มีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ตนเองอาจจะถูกกีดกันอย่างไม่เป็นทางการ ไม่สนิทสนมแน่นแฟ้นและไว้วางใจซึ่งกันและกันอย่างเต็มที่ หรือไม่สามารถเข้าถึงความช่วยเหลือจากเพื่อนฝูงเมื่อยามเดือดร้อนได้เทียบเท่ากับเพื่อนคนอื่นๆ ในคณะและสาขาวิชาของตน ในขณะที่เดียวกัน เมื่อนักศึกษาหญิงเปลี่ยนสถานะมาเป็นรุ่นพี่ในคณะและสาขาวิชาของตนเอง นักศึกษาหญิงก็ได้สืบทอดเจตนาธรรมดังกล่าวด้วยการผลิตซ้ำชุดกิจกรรมการรับน้องที่มีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นสื่อกลางเพื่อหล่อหลอมรุ่นน้องถัดไปแบบแผนของพฤติกรรมที่จะนำไปสู่การเข้าถึงพื้นที่ทางสังคมดังกล่าวมีความแตกต่างกันในแต่ละกลุ่มสาขาวิชา นอกจากนี้ การสร้างและเข้าร่วมพื้นที่ทางสังคมยังเป็นสิ่งแสดงความเป็นผู้หญิงสมัยใหม่ภายใต้การเปลี่ยนผ่านเวลาทางสังคม ซึ่งเป็นความหมายเชิงสัญลักษณ์ที่ถูกสื่อออกมาจากนักศึกษาหญิงในระดับปัจเจกบุคคล ร่วมกับการต่อรองในพื้นที่ทางสังคมของคณะและสาขาวิชาและสาธารณชน เพื่อพยายามต่อรองบรรทัดฐานทางสังคมโดยอ้อมให้เกิดการยอมรับว่า การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในผู้หญิงควรถูกมองว่าเป็นเรื่องปกติและไม่ได้สร้างความเสียหายแก่ตนเองและบุคคลรอบข้าง ซึ่งต่างจากในอดีตที่มักจะมีการตีตรา (Stigmatization) ต่อผู้หญิงที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในทางเสียหาย อีกทั้งยังเป็นการแสดงออกการเปลี่ยนผ่านเวลาทางสังคมเพื่อต่อรองภาพลักษณ์ใหม่ของความเป็น “นักศึกษามหาวิทยาลัย” แทนที่การเป็น “นักเรียน” พร้อมๆ กับการสร้างการตระหนักรู้ถึงความรับผิดชอบส่วนบุคคล การได้รื้อรองการกระทำของตนเองอย่างมีวิจารณญาณ และการสะท้อนภาพความสามารถในการดูแลตนเอง

6.1.2 การเข้าถึงพื้นที่ทางกายภาพกับการเปลี่ยนแปลงงบประมาณเวลา

การเข้าถึงพื้นที่ทางกายภาพกับการเปลี่ยนแปลงงบประมาณเวลา ประกอบไปด้วยการวิเคราะห์การเข้าถึงพื้นที่ทางกายภาพของการสังสรรค์และดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในรูปแบบต่างๆ รวมไปถึง

พฤติกรรมที่เกิดขึ้นก่อน ระหว่าง และหลังการสังสรรค์ดังกล่าวของนักศึกษาหญิง พร้อมทั้งพิจารณาว่า พื้นที่ทางสังคมที่ถูกสร้างขึ้นดังที่ได้ชี้แจงไปแล้วก่อนหน้านี้ มีความสัมพันธ์กับการใช้พื้นที่ทางกายภาพอย่างไร นอกจากนี้ ยังนำการเข้าถึงพื้นที่ทางกายภาพดังกล่าวไปวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงการใช้เวลาในชีวิตประจำวันกับกิจกรรมต่างๆ ของนักศึกษาหญิง ผลการวิเคราะห์ชี้ให้เห็นว่า การเข้าถึงพื้นที่ทางกายภาพเพื่อการสร้างพื้นที่ทางสังคมได้รับอิทธิพลจากชั้นปีและอายุของนักศึกษาหญิง ความสัมพันธ์ทางสังคม และความเชื่อมโยงระหว่างทำเลที่ตั้งของสถานบันเทิงและที่พักอาศัย จนก่อให้เกิดการสร้างภาพตัวแทนต่อสถานบันเทิงและที่พักอาศัยที่แตกต่างกันในฐานะพื้นที่ที่สาม อันเป็นพื้นที่ปฏิสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่ทางกายภาพ (สถานบันเทิงและที่พักอาศัย) และพื้นที่ความคิด (การสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างเพื่อน รุ่นพี่ และรุ่นน้องในมหาวิทยาลัย) จนก่อให้เกิดพื้นที่ที่นักศึกษาหญิงในมหาวิทยาลัยมีปฏิสัมพันธ์อยู่ด้วยจริงๆ และในขณะเดียวกัน ลักษณะของสถานที่ทั้งสองแห่งก็เป็นสิ่งที่ควบคุมและกำหนดการแสดงพฤติกรรมของนักศึกษาหญิงด้วย โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมแบบกึ่งทางการที่แสดงการเปลี่ยนผ่านทางสังคมในกรณีของสถานบันเทิง และเพื่อเริ่มต้นของ “ชีวิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัย” และความไว้วางใจระหว่างกัน ในกรณีของที่พักอาศัย อย่างไรก็ตาม อาจอนุมานได้ว่าสถานบันเทิงเป็นพื้นที่ที่สามที่มีบทบาทเกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตมหาวิทยาลัยของนักศึกษาหญิงมากที่สุด เพราะสามารถแสดงภาพแทนในการเชื่อมโยงความสัมพันธ์กับเพื่อนในคณะและสาขาวิชาซึ่งมีความสัมพันธ์แนบแน่น อีกทั้งยังได้ประโยชน์จากการเข้าถึงเครือข่ายทางสังคมแนวดิ่งและข้ามพันพันชะไปในวงกว้างกับรุ่นพี่และรุ่นน้องของตนเอง แม้ว่าสถานบันเทิงอาจจะเป็นสถานที่ที่ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ทางสังคมที่แน่นแฟ้นที่สุดหรือไม่ก็ตาม

ผลจากการเข้าถึงพื้นที่ทางกายภาพอันเป็นพื้นที่ที่สามข้างต้น ส่งผลกระทบต่องบประมาณเวลาของนักศึกษาหญิงจำนวนไม่น้อยผุดผืนไปจากปกติ จนทำให้สูญเสียเวลาบางส่วนในการเรียน การนอนหลับพักผ่อน รวมไปถึงเวลาที่ใช้ในการทำกรบ้าน อ่านหนังสือ และทบทวนบทเรียนเป็นหลัก ซึ่งเป็นกิจกรรมอันเป็นภาระที่ต้องทำ (Obligatory Acts) ผลกระทบดังกล่าวเกิดขึ้นในกลุ่มนักศึกษาหญิงชั้นปีที่ 2 จำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละ 15 ของกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ทั้งๆ ที่การสังสรรค์และเที่ยวกลางคืนที่มีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะส่งผลกระทบต่อการใช้เวลาในด้านต่างๆ แต่มีนักศึกษาหญิงเกือบครึ่งหนึ่งของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดเท่านั้นที่แสดงความพยายามในการแก้ไขปัญหางบประมาณเวลาที่ผุดผืนไปจากปกติ โดยอาจได้รับอิทธิพลจากการไม่มีเงินใช้เนื่องจากดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บ่อยเกินไป ซึ่งเป็นผลกระทบทางเศรษฐกิจและอาจเกี่ยวข้องกับการใช้เวลาเพื่อดำเนินกิจกรรมบางประเภทเท่านั้น

6.1.3 ผลกระทบและแนวทางแก้ไขปัญหาจากการเข้าถึงเครื่องคอมพิวเตอร์

การวิเคราะห์ผลกระทบและแนวทางแก้ไขปัญหาจากการเข้าถึงเครื่องคอมพิวเตอร์ในด้านการเรียน สังคม เศรษฐกิจ และสุขภาพ เป็นการศึกษาที่พยายามฉายภาพปฏิสัมพันธ์ร่วมกับการประกอบสร้างพื้นที่ที่สามของนักศึกษาหญิง รวมไปถึงแนวทางการแก้ไขปัญหาคือการเข้าถึงเครื่องคอมพิวเตอร์จากภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในมหาวิทยาลัย ผลการศึกษาพบว่า

- 1) ผลกระทบด้านการเรียน นักศึกษาหญิงไม่ได้รับผลกระทบต่อการเรียนซึ่งสะท้อนมายังผลการเรียนเฉลี่ยสะสมอย่างเด่นชัด แต่ก็พบว่าเกิดผลกระทบที่รบกวนการเรียนในระยะสั้นๆ เช่น ต้นสายและขาดเรียน ไม่มีสมาธิในการเรียน ใส่ใจการเรียนน้อยลง และมีเวลาทบทวนบทเรียนน้อยลง ในขณะเดียวกัน นักศึกษาหญิงที่มีระดับผลการเรียนต่ำกว่าอาจใช้ประโยชน์จากการเข้าร่วมพื้นที่ทางสังคมที่มีเครื่องคอมพิวเตอร์เป็นสื่อกลาง ในการปรับระดับประคองระดับผลการเรียนของตนเอง
- 2) ผลกระทบด้านสังคม สัมพันธภาพระหว่างบุคคลกลุ่มต่างๆ สืบเนื่องจากพฤติกรรมการใช้คอมพิวเตอร์มีแนวโน้มเป็นกลาง เพราะนักศึกษาหญิงกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาไม่ประจำ นอกจากนี้ ความสัมพันธ์ทางสังคมดังกล่าวมีลักษณะไปในทิศทางบวกรองลงมา โดยเฉพาะกับเพื่อน รุ่นพี่ และรุ่นน้องในคณะและสาขาวิชา เพื่อให้ตนเองได้รับการยอมรับและมีความสนิทสนมไว้เนื้อเชื่อใจกันมากขึ้น
- 3) ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ สะท้อนออกมาในรูปของความฝืดเคืองในการดำเนินชีวิตประจำวันมากกว่าการเกิดภาระหนี้สิน โดยนักศึกษาหญิงบางส่วนเลือกที่จะทำงานล่วงเวลาเพิ่มเติมเพื่อชดเชยรายได้บางส่วนที่สูญเสียไปจากการสังสรรค์และดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในขณะเดียวกัน การจ่ายเงินเพื่อแลกกับความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างหมู่พวก ได้แก่ เพื่อนรุ่นพี่ และรุ่นน้องในคณะและสาขาวิชา ไม่ใช่สาระสำคัญเท่ากับการแสดงการเปลี่ยนผ่านทางสังคมดังที่ระบุไว้ข้างต้น
- 4) ผลกระทบด้านสุขภาพ ผลกระทบด้านสุขภาพจากการสังสรรค์และดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นผลกระทบทางกายภาพในระยะสั้น เช่น นอนไม่หลับ ปวดหัวรุนแรง และโรคกระเพาะ/อาหารไม่ย่อย แม้ว่าจะเกิดผลกระทบระยะสั้นทางกายต่อสุขภาพ แต่ก็ทำให้เกิดปัญหาสืบเนื่องตามมาในด้านต่างๆ โดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจและการเรียน เพราะนักศึกษาหญิงต้องเสียค่าใช้จ่ายมากขึ้นเพื่อรักษาตนเองด้วยวิธีต่างๆ อย่างไรก็ตาม นักศึกษามีความตระหนักในการลด ละ เลิก การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไม่มากนัก เนื่องจากผลกระทบด้านสุขภาพยังไม่ปรากฏชัดเจน

ผลกระทบด้านต่างๆ มีความสัมพันธ์อย่างแยกขาดออกจากกันไม่ได้ และเกิดขึ้นกับนักศึกษาแต่ละกลุ่มอย่างใกล้ชิดเคียงกัน โดยผลกระทบทางสังคม บังคับทางพื้นที่ และการจัดสรรงบประมาณเวลาส่วนหนึ่งเพื่อการเข้าถึงพื้นที่ที่สาม ถือได้ว่าเป็นตัวแปรต้นที่นำไปสู่ผลกระทบด้านการเรียน ซึ่งได้รับอิทธิพลอย่างมากจากการเข้าร่วมพื้นที่ทางสังคมในมหาวิทยาลัย รวมไปถึงผลกระทบเชิงลบในด้านเศรษฐกิจและสุขภาพ ซึ่งเกี่ยวข้องกับความพยายามต่อรองการเปลี่ยนผ่านทางสังคมไปเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยและความเป็นหญิงสมัยใหม่ในระดับปัจเจกบุคคล จากผลกระทบข้างต้น ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในมหาวิทยาลัยไม่ว่าจะเป็นนักศึกษาหญิง เจ้าหน้าที่ฝ่ายพัฒนาคุณภาพนักศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย คณะ และสาขาวิชา รวมไปถึงสโมสรนักศึกษาต่างเล็งเห็นถึงปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง แม้ว่าจะไม่รุนแรงมากก็ตาม จนนำมาสู่การกำหนดแนวทางการดำเนินการในอนาคตหลากหลายรูปแบบ รวมไปถึงผู้ที่ควรมียุทธศาสตร์เพิ่มเติมตามทัศนคติของแต่ละภาคส่วน โดยการลำดับความสำคัญของแนวทางการแก้ไขปัญหาของภาคส่วนที่เกี่ยวข้องมีความแตกต่างกันเล็กน้อย กล่าวคือ นักศึกษาหญิงให้ความสำคัญกับการดำเนินการด้วยวิธีการแบบอ่อน (Soft Methods) ด้วยการสร้างความรู้ความเข้าใจ มากกว่าที่จะใช้กลยุทธ์แบบแข็ง (Hard Strategies) ด้วยกฎระเบียบและข้อบังคับต่างๆ อย่างไรก็ตาม ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องมีความพยายามที่จะประนีประนอมแนวทางการแก้ไขปัญหาโดยกำหนดให้เจ้าหน้าที่ฯ และอาจารย์ที่ปรึกษาที่มีบทบาทในเชิงการพูดคุย ทำความเข้าใจ และสร้างความใกล้ชิดกับนักศึกษามากขึ้น ผสมผสานไปกับการบังคับใช้กฎระเบียบต่างๆ ให้เข้มงวดมากขึ้น

6.2 อภิปรายผลการศึกษา

6.2.1 พื้นที่ที่สามในบริบทของผู้หญิง: ปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ พื้นที่ และเวลา

พื้นที่ทางกายภาพในรูปแบบต่างๆ สามารถใช้เป็นตัวแทนในการแสดงออกความหมายของกลุ่มสังคมและปัจเจกบุคคลในหลากหลายทิศทาง การประกอบสร้างภาพตัวแทนของพื้นที่สถานบันเทิงแบบร้านจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบมีที่นั่งว่า เป็นสถานที่สร้างความสัมพันธ์ทางสังคมแบบกึ่งทางการที่แสดงการเปลี่ยนผ่านทางสังคม โดยนำเอาปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างเพื่อนในคณะและสาขาวิชา รุ่นพี่รุ่นน้อง และตัวนักศึกษาหญิง ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ภายใต้โครงสร้างของการดำเนินชีวิตในมหาวิทยาลัยที่กำหนดธรรมเนียมปฏิบัติต่างๆ เช่น การรับน้อง การเข้าชมรม การร่วมกิจกรรมนักศึกษา เป็นต้น มาแสดงออกในพื้นที่สาธารณะนอกมหาวิทยาลัยแห่งนี้ เช่นเดียวกับสถานบันเทิงประเภทผับและเชค อันเป็นพื้นที่แสดงความสนิทสนมกับเพื่อนในคณะและสาขาวิชาที่ไว้ใจได้ ส่วนหอพักนักศึกษาอาจมีบทบาทเฉพาะกับการเริ่มต้นสานสัมพันธ์และกระชับความสัมพันธ์ของเพื่อนบางคนเท่านั้น ดังนั้น พื้นที่สถานบันเทิงประเภทใดก็ตาม นัยหนึ่งอาจจะเป็นพื้นที่ของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ รับประทานอาหาร หรือ

ฟังดนตรีสด แต่ในขณะที่เดียวกัน ความหมายในลักษณะดังกล่าวก็ถูกสื่อออกมาได้จากปฏิสัมพันธ์ของกลุ่มบุคคลข้างต้น ซึ่งถ้าเป็นกลุ่มสังคมอื่นๆ ความหมายของพื้นที่แห่งนี้ก็อาจเปลี่ยนไปได้ตามบริบท หรือแม้กระทั่งหอพักนักศึกษาซึ่งมักจะถูกเข้าใจว่าใช้ในการอยู่อาศัยเพียงอย่างเดียว แต่ความเป็นจริงแล้วก็สามารถใช้เป็นพื้นที่ที่สร้างและกระชับความสัมพันธ์ในชีวิตมหาวิทยาลัยได้เช่นเดียวกัน จากปรากฏการณ์ดังกล่าว ผลการศึกษาจึงสอดคล้องกับสิ่งที่ Thrift (2003) ได้อธิบายหลักคิดเกี่ยวกับพื้นที่ไว้ว่า พื้นที่ที่สามารถแลกเปลี่ยน ถูกตีความ จินตนาการ และนำความสัมพันธ์ทางสังคมไปแสดงลงบนพื้นที่ทางกายภาพได้ แม้ว่าพื้นที่จะมีลักษณะเป็นวัตถุเชิงประจักษ์ก็ตาม ในขณะที่เดียวกันก็สอดคล้องกับแนวคิดพื้นที่ที่สามของ Soja (2000) ที่กล่าวไว้ว่าผลผลิตของพื้นที่ (production of space) ที่เกิดจากการสั่งสมความรู้ ทรัพยากร วัตถุ รวมไปถึงวัฒนธรรมต่างๆ ในสังคมตั้งแต่ในอดีตปัจจุบัน เพื่อประกอบสร้างให้ปฏิบัติการนั้นเป็นจริงและดำเนินลงไปบนพื้นที่ได้นั้น กลายเป็นพื้นที่ที่สาม (Thirdspace) หรือภาพตัวแทนของพื้นที่ (spaces of representation) อันเป็นพื้นที่ที่มนุษย์อาศัยอยู่จริงในสังคม มนุษย์ได้กำหนดระบบระบบสัญลักษณ์ต่างๆ หรืออุดมการณ์อันหลากหลายภายใต้โครงสร้างอำนาจบางประการ เพื่อคัดแปลงการใช้พื้นที่ ในขณะที่เดียวกัน การกระทำดังกล่าวก็ย้อนกลับมาควบคุมพฤติกรรมมนุษย์เช่นเดียวกัน และยังแปรผันเลื่อนไหลได้ตามสถานการณ์อีกด้วย อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาไม่ได้ชี้ให้เห็นได้อย่างชัดเจนว่า การประกอบสร้างพื้นที่ที่สามในชีวิตมหาวิทยาลัยนี้จะเป็นเวทีในการลดการแบ่งแยกระหว่างพื้นที่ศูนย์กลางกับพื้นที่ชายขอบ (core-periphery) อันเกิดจากความไม่สมดุลของอำนาจระหว่างมนุษย์ในสังคมได้ทั้งหมด เพราะแม้ว่านักศึกษาหญิงที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กับบุคคลในคณะและสาขาวิชาที่มีแนวโน้มจะได้รับการช่วยเหลือและสนับสนุนจากบุคคลเหล่านั้นมากขึ้น โดยเฉพาะจากเพื่อนรุ่นพี่ และรุ่นน้องในคณะและสาขาวิชา แต่การเข้าร่วมพื้นที่ทางสังคมในมหาวิทยาลัยสามารถกระทำได้ในหลายวิธีการ โดยไม่จำเป็นที่จะต้องดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก็ได้ แต่ในขณะที่เดียวกัน การใช้พื้นที่ที่สามนี้เพื่อแบ่งแยกคนที่ดื่มและไม่ดื่มแอลกอฮอล์ออกจากกันก็ยังคงมีความคลุมเครือว่าคนที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ด้วยกันจะให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันมากกว่าคนที่ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือไม่

ในขณะที่เดียวกัน Soja (2000) ยังเน้นย้ำอีกว่า พื้นที่ที่สามมีส่วนส่งเสริมให้มนุษย์ต้องการต่อรองเพื่อหลุดพ้นจากอุดมการณ์ที่ครอบงำชีวิตประจำวันของตนเอง เมื่อวิเคราะห์ในระดับปัจเจกบุคคลพบว่า นักศึกษาหญิงที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก็มีเจตจำนงที่จะต่อรองความเป็นผู้หญิงสมัยใหม่ภายใต้การเปลี่ยนผ่านเวลาทางสังคมอย่างชัดเจนด้วยการเข้าร่วมดื่มและสังสรรค์ในวาระต่างๆ ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ซึ่งเป็นวิธีการสร้างและเข้าร่วมพื้นที่ที่สามเพื่อหลุดพ้นกรอบความเชื่อทางสังคมและวัฒนธรรมไทยบางประการ ไม่ว่าจะเป็นการต่อรองการอยู่แต่พื้นที่ในบ้าน (Domestic Sphere) ของผู้หญิงและการขัดเกลาทางสังคมด้วยสัญชาตญาณความเป็นแม่และแม่บ้านในสังคมชายเป็นใหญ่ ตามแนวคิด

ของฉลาดชาย รมิตานนท์ (2548) เพราะผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่านักศึกษาหญิงใช้เครื่องมือแอลกอฮอล์ เป็นสื่อกลางในการแสดงความรู้สึกชอบส่วนบุคคลและการดูแลตนเอง การกระทำและทัศนคติของ นักศึกษาหญิงส่วนหนึ่งยังถือเป็นการทำท่ายกยววิภาคจินตนาการ (Imaginary Anatomy) และความแตกต่างระหว่างเพศอันเป็นกับค้ำคู่ตรงข้ามที่ก่อให้เกิดความเป็นชายหรือความเป็นหญิงติดตัวเสมือนสิ่ง นี้เป็นธรรมชาติของมนุษย์ด้วย อย่างไรก็ตาม การศึกษานี้ชี้ให้เห็นว่าทัศนคติและการกระทำในพื้นที่ที่สาม ของนักศึกษาหญิงยังคงไม่มีวัตถุประสงค์เพื่อต่อรองวาทกรรมความเป็นหญิงว่าด้วยการรักษาพรหมจรรย์ การรักษานวลสงวนตัว และการไม่ชิงสุกก่อนห่ามเพื่อก้าวไปสู่ความเป็นผู้หญิงที่สมบูรณ์ดังที่วารุณี ภูริสิน สิทธิ (2543) ได้อธิบายบริบทดังกล่าวกับการผูกโยงผลประโยชน์ของชาติด้วยการให้ผู้หญิงต้องมีบุตรใน สมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม อาจเป็นเพราะความหมายเชิงสัญลักษณ์และทัศนคติของนักศึกษาหญิง ไม่ได้มีจุดมุ่งหมายสำคัญเกี่ยวกับการสร้างชีวิตคู่ เป็นเพียงการเชื่อมประสานความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน ในคณะและสาขาวิชาเท่านั้น

6.2.2 การเข้าถึงพื้นที่ทางสังคมของวัยรุ่นด้วยเครื่องมือแอลกอฮอล์

ความแตกต่างของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยประกอบไปด้วยหลายประการ หนึ่งในนั้นคือ ความแตกต่างของที่มาและสังคมของนักศึกษาหญิงชั้นปีที่ 1 กับการแบ่งชนชั้นความเป็นรุ่นพี่-รุ่นน้องในสังคม มหาวิทยาลัย จนอาจทำให้เกิดการสร้างความไม่เท่าเทียมในสังคมขึ้นได้ หรือแม้กระทั่งการแบ่งแยกกลุ่ม เพื่อนในระดับเดียวกันตามที่มาและสภาพสังคมเศรษฐกิจของตนเอง การเข้าถึงพื้นที่ทางสังคมของวัยรุ่น ด้วยเครื่องมือแอลกอฮอล์ จึงต้องมีกิจกรรมหรือสถานการณ์ร่วมกัน ดังเช่นการร่วมดื่มเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ตามคำชักชวนของรุ่นพี่หรือเพื่อนเพื่อให้เกิดความเป็นพวกพ้องเดียวกันและเป็นที่ยอมรับใน สังคม พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก็เช่นกัน ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของ Bottero (2005) ว่าการ สร้างภาพความแตกต่างระหว่างตัวเราเองกับคน/กลุ่มสังคมอื่นๆ (us and them) ก่อให้เกิดความไม่เท่า เทียมหรือแบ่งชนชั้นในสังคม คนในสังคมนั้นๆ จึงจำเป็นต้องสร้างความยืดหยุ่นทางสังคมเพื่อลดความ ขัดแย้งที่อาจจะเกิดขึ้นจากความไม่เท่าเทียมข้างต้น นอกจากนี้ พฤติกรรมดังกล่าวไม่ได้มีความต้องการ ตอบสนองต่อความพึงพอใจทางเศรษฐศาสตร์เพียงอย่างเดียว แต่การตอบสนองความพึงพอใจทางสังคมก็ เป็นอีกองค์ประกอบสำคัญในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ (Nicolas, 2013; Recwitz, 2002; Zastrow and Kirst-Ashman, 2010)

แม้ว่านักศึกษาหญิงไม่ถูกกีดกันอย่างเป็นทางการจากเพื่อนเมื่อไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ แต่ ความกังวลในประเด็นนี้กลับเป็นแรงผลักดันในการทำให้นักศึกษาหญิงเลือกที่จะดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ธนินุช เรืองการ และคณะ (2551) ที่กล่าวว่า การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของ นักศึกษาตามงานเทศกาลและงานเลี้ยงต่างๆ เป็นการดื่มเพื่อเข้าสังคมและสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อน

เพราะการได้รับการยอมรับจากเพื่อนถือเป็นสิ่งที่สำคัญยิ่งในชีวิตวัยรุ่น และจะยิ่งทวีความเข้มข้นขึ้นเมื่อถึงช่วงวัยรุ่นตอนปลายไม่ว่าจะด้วยการใช้เวลาหรือความผูกพัน (American Psychological Association, 2002) ในขณะเดียวกัน นักศึกษาหญิงจำนวนไม่น้อยก็เริ่มดื่มด่ำมาก่อนเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัย สอดคล้องกับการศึกษาของ วัชรพงศ์ ตรีสุขพิมล และชัยพร เชียนพานิช (2557) ที่ระบุว่าเด็กและเยาวชนอายุ 14-17 ปี เป็นช่วงอายุที่มีการเริ่มดื่มสุรามากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับแนวโน้มของทั่วโลก โดยมีเพื่อนและครอบครัวเป็นผู้ชักนำส่งเสริมให้มีประสบการณ์ในการดื่มในครั้งแรก

อย่างไรก็ดี นักศึกษาหญิงส่วนใหญ่ไม่ใช่หนักดื่มประจำและดื่มในปริมาณเล็กน้อยเพียงเพื่อให้เป็นที่ยอมรับในกลุ่มสังคมเท่านั้น จึงตรงข้ามกับงานวิจัยของ Seaman and Ikegwonu (2010) ที่กล่าวว่า “การดื่มแล้วต้องเมา” คือ บรรทัดฐานทางวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นเมื่อต้องดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยเฉพาะเมื่ออยู่กับหมู่เพื่อน อีกทั้งยังขัดแย้งกับการศึกษาในกรณีของการดื่มประจำของวัยรุ่นหญิงกว่าร้อยละ 70 ในสกอตแลนด์ของ Furlong (2013) ด้วย แม้ว่าสังคมโดยรอบและวัฒนธรรมจะมีอิทธิพลต่อการดื่มของนักศึกษาหญิงบ้างก็ตาม นอกจากนี้ ลักษณะครอบครัวก็ไม่ได้ผลต่อพฤติกรรมการดื่มที่แตกต่างกันในการศึกษาครั้งนี้ ซึ่งไม่สอดคล้องกับการอธิบายว่า ครอบครัวที่มีความใกล้ชิดสนิทสนมกับบุตร มีแนวโน้มที่จะทำให้บุตรลดการสูบบุหรี่ การดื่มเหล้า และการใช้สารเสพติด รวมไปถึงการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร และความพยายามในการฆ่าตัวตายได้ (Furlong, 2013; American Psychological Association, 2002)

เพื่อนในคณะและสาขามีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับนักศึกษาหญิงในทุกๆ กิจกรรมมากกว่ารุ่นพี่-รุ่นน้องในคณะและสาขา และมักจะเป็นกลุ่มสังคมที่สนิทสนมกับนักศึกษามากที่สุดในการดำเนินชีวิตในมหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นรูปแบบความสัมพันธ์แนวราบ (เพื่อน) ที่มีระดับความสนิทสนม และความไว้นับถือเชื่อใจมากกว่าความสัมพันธ์แนวตั้ง (รุ่นพี่-รุ่นน้อง) สอดคล้องกับ Field (2003) ที่ได้อธิบายความหมายของทุนทางสังคมตามคำนิยามของ Robert Putnam ว่า ความสัมพันธ์แนวราบ (Horizontal Ties) เป็นความร่วมมือแบบทุติยภูมิที่เกิดขึ้นระหว่างกลุ่มคนที่มีฐานะทางสังคมใกล้เคียงกัน นำไปสู่การสร้างความไว้นับถือเชื่อใจและความกลมเกลียวเป็นกลุ่มสังคมร่วม

6.2.3 พฤติกรรมมนุษย์ พื้นที่ และงบประมาณเวลา

พฤติกรรมของนักศึกษาหญิงในการเข้าถึงพื้นที่ทางสังคมผ่านเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นสื่อกลางนั้น เกิดขึ้นจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มคน 3 กลุ่มที่เชื่อมโยงกัน คือ เพื่อนในคณะและสาขาวิชา ตัวนักศึกษาหญิงเอง และรุ่นพี่-รุ่นน้องในคณะและสาขาวิชา ซึ่งทั้งสามกลุ่มมีบทบาทในสังคมที่แตกต่าง โดยรุ่นพี่เป็นเสมือนผู้สร้างรูปแบบความสัมพันธ์ทางสังคมผ่านกิจกรรมต่างๆ ให้นักศึกษาหญิงกับเพื่อนในคณะและสาขาวิชาเกิดความสนิทสนมหรือผูกพันกัน และเมื่อเวลาเปลี่ยนผ่านคนทั้งสามกลุ่มนี้ก็มี

บทบาทหน้าที่ที่เปลี่ยนแปลงตามไปด้วย เช่น จากรุ่นน้องผู้ถูกชักนำกลายเป็นรุ่นพี่และเพื่อนที่เป็นตัวแปรต้นในกิจกรรมต่างๆ เป็นต้น ทั้งนี้ก็เพื่อให้ตนเองสามารถเป็นที่ยอมรับในสังคมได้ ในขณะที่เดียวกัน พฤติกรรมการเข้าร่วมสังคมด้วยการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก็จะปรากฏชัดเจนขึ้นเมื่อเป็นนักศึกษาหญิง ชั้นปีที่ 2 เพื่อให้ได้มาซึ่งความสนิทสนม ความไว้นือเชื่อใจ อันอาจเอื้อประโยชน์ทางการเรียนและสังคมให้คนบางกลุ่มได้ ซึ่งผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับคำกล่าวของ ยศ สันตสมบัติ (2556) ที่กล่าวว่า มนุษย์แสดงพฤติกรรมต่างๆ เพื่อให้สอดคล้องกับบทบาทในสังคมของตนเองซึ่งมีลักษณะแลกเปลี่ยน ประโยชน์กัน และมีความเป็นพลวัตผ่านการแลกเปลี่ยนกับบุคคลอื่นในสังคม โดยที่มนุษย์จะสร้างทางเลือกในการตอบสนองต่อความต้องการตามความพึงพอใจ (satisficing behavior) ซึ่งก่อให้เกิดความแตกต่างของแบบแผนพฤติกรรมในระดับปัจเจกบุคคล

นักศึกษาหญิงเรียนรู้ได้โดยนัยอยู่แล้วว่าการมีสังคมกับเพื่อนในคณะและสาขาวิชาเป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตของตนในหลายๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นการดำเนินชีวิตในมหาวิทยาลัยผ่านการเรียนและการทำกิจกรรม รวมไปถึงการดำเนินชีวิตประจำวัน เช่น การพักอาศัยด้วยกัน การท่องเที่ยวเป็นหมู่คณะ เป็นต้น ดังนั้น พฤติกรรมในระดับปัจเจกบุคคลนี้จึงผ่านการไตร่ตรองภายใต้ข้อจำกัดทางสังคมและวัฒนธรรมของตนเอง สอดคล้องกับแนวคิดด้านพฤติกรรมของ Gollidge and Stimson (1987) ที่กล่าวว่า การรับรู้ (perception) ถือเป็นกระบวนการทางพฤติกรรมที่สำคัญของปัจเจกบุคคล เนื่องจากเป็นสะพานเชื่อมสิ่งที่มีมนุษย์ได้สัมผัสตามกระบวนการทางจิตวิทยา ข้อมูลข่าวสารที่ได้รับ กับกระบวนการรู้คิดซึ่งเป็นการไตร่ตรองลำดับสุดท้ายก่อนตัดสินใจแสดงออกพฤติกรรมใดๆ ภายใต้ข้อจำกัดทางด้านสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม เชื้อชาติ และปัจจัยอื่นๆ ที่แปรผันตามชนชั้นทางสังคม

ในส่วนของงบประมาณเวลาที่คิดเพิ่มขึ้นจากปกติสืบเนื่องจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นั้น สามารถอธิบายได้ว่านักศึกษาหญิงแต่ละคนจะจัดการงบประมาณเวลาตามการรับรู้และจัดลำดับความสำคัญของตนเอง ซึ่งโดยส่วนมากจะให้น้ำหนักกับการเรียนและการพักผ่อนมากกว่าการสังสรรค์และเที่ยวกลางคืน อย่างไรก็ตาม ผลกระทบจากพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานบันเทิงก็ยังคงเกิดขึ้นบ้าง การกระทำดังกล่าวอธิบายได้โดยแนวคิดกาล-เทศะ ของมนัส สุวรรณ (2554) ซึ่งอธิบายว่า พฤติกรรมทุกอย่างของมนุษย์ไม่ว่าจะเป็น การดำเนินชีวิตประจำวัน การประกอบอาชีพ และการดำรงชีวิต จะอยู่ในระบบของกาลเทศะอยู่เสมอ พื้นที่ หรือ เทศะ อาจถูกสังเกตเห็นได้ด้วยประสาทสัมผัสว่ามีลักษณะทางกายภาพเป็นอย่างไร ซึ่งทำให้มนุษย์เกิดการรับรู้เชิงพื้นที่ นอกจากนี้ พื้นที่ทางกายภาพดังกล่าวก่อให้เกิดพื้นที่เชิงการรับรู้ว่ากิจกรรมอะไรควรเกิดขึ้นในพื้นที่นั้นๆ ซึ่งมนุษย์อาจรับรู้พื้นที่ทางกายภาพเดียวกันแล้วตีความการรับรู้และให้ความหมายต่อพื้นที่แตกต่างกันออกไป การกระทำบนพื้นที่ใดๆ ก็ตามจะต้องมีความผสมกลมกลืนกับเวลาอยู่เสมอ นอกจากนี้ มนุษย์สามารถจัดสรรเวลาตามความ

ต้องการและตีความต่อเวลาที่แตกต่างกันได้ มนุษย์จึงมีเวลาเชิงการรับรู้ (Perceptual time) เพิ่มเติมอีกด้วย ซึ่งก่อให้เกิดการจัดสรรงบประมาณเวลาของตนเองต่อกิจกรรมที่เป็นภาระที่ต้องทำ (Obligatory acts) และกิจกรรมที่ต้องตัดสินใจและจัดสรรเองได้ (Discretionary acts)

แน่นอนว่าพฤติกรรมการสร้างและเข้าร่วมพื้นที่ทางสังคม โดยมีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นสื่อกลางเป็นตัวแสดงภาพแทนการเปลี่ยนแปลงเวลาทางสังคมจากการเป็นนักเรียนสู่ นักศึกษามหาวิทยาลัย และจากนักศึกษาชั้นปีที่ 1 เป็นนักศึกษารุ่นพี่ การกระทำดังกล่าวเป็นไปตามแนวคิดเวลาที่เปรียบเสมือนการเปลี่ยนแปลงทางสังคม (time as social change) ของ Taylor (2003) เพราะเวลาประเภทนี้ไม่ใช่เวลาตามหลักดาราศาสตร์หรือเวลาทางชีววิทยา แต่เป็นสาระสำคัญของเวลา (content of time) ที่ผูกโยงกับเหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่สำคัญ ในระดับปัจเจกบุคคล เวลาประเภทนี้จึงมีส่วนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมบางอย่างภายใต้บรรทัดฐานทางสังคมตามช่วงอายุที่เปลี่ยนแปลงไป

6.2.4 สังคมไทยกับการดื่มสุรา

แนวโน้มที่นักศึกษามหาวิทยาลัยมีทัศนคติเฉยๆ และค่อนข้างเห็นด้วยมากขึ้นกับคำกล่าวที่ว่า “เป็นนักศึกษามหาวิทยาลัย โดแล้ว กินเหล้าได้” และ “เป็นผู้หญิงก็กินเหล้าได้ ไม่เห็นจะต้องแคร์อะไร” ประกอบกับภาพแทนที่สื่อออกมาจากการเข้าร่วมพื้นที่ทางสังคมเพื่อแสดงการเปลี่ยนผ่านเวลาทางสังคม ถือว่าสอดคล้องกับการศึกษาของเทพินทร์ พัชรานุกฤษ์ (2541) ที่กล่าวว่า ความหมายของสุราในฐานะความเลวความชั่วเริ่มถูกลดทอนลงเรื่อยๆ และเริ่มมีภาพของความทันสมัยเข้ามาแทนที่ อาจใช้เป็นเครื่องมือในการการใช้เป็นสื่อเชื่อมความสัมพันธ์ทางสังคม และเลื่อนสถานภาพทางสังคม (ดื่มเพื่อแสดงออกว่าเป็นผู้ใหญ่) รวมไปถึงความต้องการแสดงออกความเท่าเทียมในสังคมกับเพศชายในมิติทางด้านสังคมและการงาน ทำให้ผู้หญิงก้าวเข้าสู่การดื่มแอลกอฮอล์มากขึ้น ซึ่งอาจได้รับอิทธิพลจากความอยากรู้อยากลองและการชักชวนจากเพื่อนฝูง และตัวแบบอื่นๆ เช่น กลุ่มวัยรุ่น กลุ่มผู้ใหญ่ กลุ่มผู้ที่ทำงานแล้ว และกลุ่มชนชั้นสูง อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาไม่ได้ระบุว่า การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะเป็นเครื่องมือแสดงฐานะทางเศรษฐกิจและการใช้สุราเพื่อการบำรุงสุขภาพ

สถานการณ์ของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในการศึกษาครั้งนี้มีความสัมพันธ์กับการรับน้องใหม่ในรูปแบบต่างๆ ซึ่งถือเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญที่ทำให้เกิดการสังสรรค์ระหว่างเพื่อนในคณะและสาขาวิชา อันเป็นรูปแบบการดื่มที่พบได้บ่อยมากที่สุด ในขณะเดียวกัน การดื่มไม่ประจำและการดื่มที่ไม่มึนเมามากจนเกินไปก็เป็นรูปแบบการดื่มหลักที่พบได้ในนักศึกษามหาวิทยาลัยกลุ่มตัวอย่าง ผลการศึกษาส่วนนี้จึงสอดคล้องกับงานวิจัยของอดิศวร์ หลายชูไทย และคณะ (2544) ที่กล่าวว่า การดื่มในระดับสูงกว่า

มัธยมศึกษา (ปวส. และอุดมศึกษา) พบว่า การต้อนรับน้องใหม่เปิดโอกาสให้นักศึกษามีการดื่มเครื่องดื่มฯ ครั้งแรก สืบเนื่องจากสถานการณ์ดังกล่าว เพื่อนจึงเป็นคนที่ชักชวนดื่มเพื่อสร้างสมาคมและความสัมพันธ์เป็นหลัก สร้างภาพลักษณ์ความเป็นสมัยใหม่ให้แก่นักศึกษา อีกทั้งยังเชื่อกันว่าดื่มแล้วไม่เมา ทำลายสุขภาพน้อย และหาซื้อได้ง่าย และนอกเหนือจากเพื่อน พ่อแม่ก็เป็นภูมิหลังสำคัญในครอบครัวที่ทำให้นักเรียนนักศึกษาดื่มสุรา แต่ในงานวิจัยชิ้นนี้ไม่พบความสัมพันธ์ดังเช่นในงานวิจัยของอดิศวรร หลายนุไทย และคณะ (อ้างแล้ว) ที่กล่าวว่า ในกรณีที่พ่อแม่เป็นตัวอย่างให้แก่ลูก จะทำให้นักเรียนนักศึกษามีแนวโน้มกลายเป็นผู้ดื่มเป็นประจำในอนาคต อีกทั้งยังไม่พบผลกระทบเรื่องการทะเลาะวิวาท ความบาดหมางระหว่างบุคคล และอุบัติเหตุอย่างเด่นชัด แม้ว่าจะพบได้ในนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ก็ตาม

6.2.5 การดื่มในบริบทของผู้หญิง: แนวทางการศึกษาทางสังคมศาสตร์และกรณีตัวอย่าง

จากการระบุประเด็นที่นักวิชาการตั้งข้อสังเกตเพื่อเปิดโอกาสให้มีการวิจัยทางด้านมานุษยวิทยาเกี่ยวกับการดื่มแอลกอฮอล์และเพศภาวะตามความเข้าใจของ Gefou-Madianou (1992) ทั้งสิ้น 6 แนวทางพบว่า งานวิจัยชิ้นนี้ให้ความสนใจเกี่ยวข้องกับ 3 แนวทางหลัก คือ 1) ตั้งแต่รูปแบบและความหมายของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ถูกกำหนดด้วยวัฒนธรรม จึงควรตั้งคำถามว่าความหมายดังกล่าวคืออะไร และเชื่อมโยงกับสังคมและวัฒนธรรมทั้งระบบอย่างไร และ 2) ทำไมการศึกษาการดื่มแอลกอฮอล์จึงมุ่งเน้นเฉพาะผู้ชายในบริบทต่างๆ โดยที่ไม่ค่อยมีงานศึกษาเกี่ยวกับผู้หญิงเท่าใดนัก 3) การสร้างสังคมผ่านการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะสามารถสร้างเครื่องมือเชิงวิเคราะห์ที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมนั้นๆ หรือไม่

พฤติกรรมการณ์การดื่มของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ส่วนใหญ่ในการศึกษารุ่นนี้ เช่น ประเภทเครื่องดื่ม ระดับความมึนเมา เป็นต้น มีความสอดคล้องบางส่วนกับผลการศึกษาของ Papagaroufali (1992) ที่กล่าวว่า ขนบธรรมเนียมประเพณีและปฏิบัติการในชีวิตประจำวันของสังคมชนบทในกรีซในอดีต จะส่งผลต่อแบบแผนการดื่มแอลกอฮอล์ของผู้หญิงในหลายรูปแบบ เช่น ประเภทเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเพศหญิงต้องแสดงถึงความเป็นหญิง (เช่น การดื่มแอลกอฮอล์รสผลไม้ ไวน์ เบียร์ ฯลฯ) ผู้หญิงจะแสดงความมึนเมาไม่ได้ การรวมกลุ่มเป็นกลุ่มใหญ่ๆ ของผู้หญิงในสถานบันเทิงอย่างยาวนานในช่วงกลางคืนเหมือนกับที่ผู้ชายนิยมปฏิบัติ เป็นต้น เพื่อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จึงเป็น “สื่อกลาง” ของการแสดงอัตลักษณ์ของผู้หญิงภายใต้ความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ไม่เท่าเทียมแต่การที่นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์มีระดับความมึนเมาไม่มากนักนั้นไม่ได้เป็นเพราะเกรงว่าจะเป็นภาพลักษณ์เสียหายติดตัว หรือจะถูกติฉินนินทาว่าเป็นผู้หญิงที่ประพฤติตนผิดทำนองคลองธรรม แต่เป็นเพราะต้องการแสดงให้เห็นว่าเมื่อแปรสภาพเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยก็สามารถดูแลและรับผิดชอบชีวิตตนเองได้โดยไม่ต้องอยู่ภายใต้การดูแลของใคร นอกจากนี้ นัยยะความ

แตกต่างในการเลือกสถานที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของการศึกษาครั้งนี้ไม่ได้เกี่ยวข้องกับฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม และไม่ได้เน้นการแสดงออกอารมณ์ความรู้สึกทางเพศเหมือนดังที่ Papagaroufali (1992) ยกตัวอย่างกรณีศึกษาของกรีซ แต่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมที่ต้องการมากกว่า อาจเป็นเพราะบริบทในการศึกษาต่างกัน โดยการศึกษาในกรีซอยู่ภายใต้การเปลี่ยนผ่านทางสังคมและการเมืองในประชาคมเศรษฐกิจยุโรป แต่งานวิจัยชิ้นนี้อยู่ภายใต้บริบทการดำเนินชีวิตมหาวิทยาลัยในเมืองเชียงใหม่ในฐานะเมืองท่องเที่ยว ดังนั้น ภาพของการสวมทับความเป็นชาย (manliness) ลงไปในตัวตนของตนเองมากขึ้นเพื่อนิยามความเป็นหญิงเสียใหม่ (gender redefinition) จึงยังคงคลุมเครือ

6.3 ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน

- 1) ขั้นตอนการขอรับอนุมัติจริยธรรมการวิจัยใช้เวลาานมากกว่า 11 เดือน (ตารางที่ 6.1) เนื่องจากผู้วิจัยต้องเปลี่ยนสถาบันผู้รับพิจารณา พร้อมปรับแก้รายละเอียดให้สอดคล้องกับข้อกำหนดด้านจริยธรรมการวิจัยทั้งหมดจนกระทั่งได้รับอนุมัติจริยธรรมการวิจัยเมื่อวันที่ 11 เมษายน พ.ศ. 2560 แผนการดำเนินงานจึงได้ปรับเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ ณ ปัจจุบัน โดยทำการรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการต่างๆ แล้วเสร็จในเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2560 จัดทำร่างรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ฉบับแรกเสร็จสิ้นในเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2560 และได้ดำเนินการขอขยายระยะเวลาสิ้นสุดโครงการวิจัยจนถึงเดือนตุลาคม พ.ศ. 2560 เพื่อจัดทำบทความทางวิชาการเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารวิชาการ

ตารางที่ 6.1 ระยะเวลาดำเนินการในการขอรับจริยธรรมการวิจัย

สถาบัน	ครั้งที่	วันที่ยื่น	วันที่คณะกรรมการ แจ้งผลพิจารณา
คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	1	13 พฤษภาคม 2559	3 มิถุนายน 2559
	2	15 กรกฎาคม 2559	29 สิงหาคม 2559 (ไม่อนุมัติ)
สถาบันวิจัย วิทยาศาสตร์สุขภาพ (RIHES) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	1	6 กันยายน 2559	27 ตุลาคม 2559
	2 (major changes)	26 ธันวาคม 2559	27 กุมภาพันธ์ 2560
	3 (minor changes)	3 มีนาคม 2560	24 มีนาคม 2560
	4 (minor changes)	28 มีนาคม 2560	11 เมษายน 2560 (อนุมัติ)

- 2) ช่วงที่ทำการรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ใกล้การสอบปลายภาคเรียน เนื่องจากเพิ่งได้รับอนุมัติจริยธรรมการวิจัยก่อนมีการสอบปลายของมหาวิทยาลัยเพียงไม่กี่สัปดาห์เท่านั้น ทำให้ผู้วิจัยต้องรีบดำเนินการรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ให้เสร็จสิ้นภายในเวลาเพียง 2-3 สัปดาห์เท่านั้น ซึ่งในส่วนของแบบสอบถามถือว่าได้ข้อมูลครบถ้วนตามจำนวนที่ต้องการ แต่การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับเจ้าหน้าที่กิจการนักศึกษาและสโมสรนักศึกษาของคณะกระทำได้เพียงบางส่วนเท่านั้น เนื่องจากเจ้าหน้าที่มีภารกิจมากและตัวแทนนักศึกษาติดภารกิจในการสอบ ทำให้ไม่สะดวกที่จะให้สัมภาษณ์ ผู้วิจัยจึงจำเป็นต้องใช้รูปแบบการติดต่อผ่านอีเมลเสริมไปด้วกับการสัมภาษณ์แบบพบปะซึ่งหน้า นอกจากนี้ บางคณะไม่เคยพบรายงานการดื่มแอลกอฮอล์หรือมีข้อมูลน้อยมาก จึงไม่สามารถให้ข้อมูลได้อย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วย ผู้วิจัยจึงต้องรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิมาประกอบเพิ่มเติม อย่างไรก็ตาม งานวิจัยชิ้นนี้ก็สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีด้วยความร่วมมือและการประสานงาน โดยเจ้าหน้าที่พัฒนาคุณภาพนักศึกษาทั้งในระดับคณะและมหาวิทยาลัย ที่ได้ให้ความช่วยเหลือแก่ผู้วิจัยอย่างต่อเนื่อง

6.4 ข้อเสนอแนะ

6.4.1 ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษารั้งต่อไป

- 1) แม้ว่าจะมีการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมเครื่องดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษาชายจำนวนมากแล้ว แต่ยังไม่พบงานศึกษาที่มีบริบทเจาะจงไปในเรื่องของการสร้างและเข้าร่วมพื้นที่ทางสังคมและการสร้างพื้นที่ที่สามดังเช่นในงานศึกษานี้เท่าใดนัก ในขณะที่นักศึกษาชายอาจมีพฤติกรรมและผลกระทบที่ได้รับจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่รุนแรงกว่านักศึกษาหญิง ดังนั้น จึงควรทำความเข้าใจบริบทอันแตกต่างของนักศึกษาชายเพิ่มเติมด้วย
- 2) งานวิจัยนี้ยังไม่สามารถชี้ให้เห็นประเด็นของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในนักศึกษาหญิงในระดับเม้าท์รอน (Binge Drinking) ของนักดื่มแบบประจำได้ชัดเจนมากนัก เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นนักดื่มไม่ประจำและมีอาการเม้าท์รอนไม่มากนัก ดังนั้น การวิจัยเจาะลึกเกี่ยวกับมิติทางสังคมของนักดื่มประจำแบบเม้าท์รอนน่าจะจะมีประโยชน์และช่วยแก้ปัญหาให้นักศึกษาหญิงกลุ่มนี้ได้มากยิ่งขึ้น
- 3) งานวิจัยนี้ยังไม่ได้วิเคราะห์บริบทของสถานที่ด้วยแนวคิดเกี่ยวกับสำนึกของสถานที่ (Sense of place) โดยละเอียดเท่าที่ควร ผู้วิจัยที่มีองค์ความรู้ทางด้านภูมิศาสตร์มนุษย์และสังคมศาสตร์สามารถต่อยอดการทำความเข้าใจในส่วนนี้ได้ เพราะการวิเคราะห์ด้วยหลักคิด

ดังกล่าวจะทำให้ความเข้าใจในการประกอบสร้างพื้นที่ที่สามของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในบริบทต่างๆ มีความชัดเจนและมีความเป็นมนุษย์มากยิ่งขึ้น

- 4) การวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นผลการวิเคราะห์และสร้างข้อสรุปในเชิงพื้นที่ (Area-based analysis) ดังนั้น การนำงานวิจัยชิ้นนี้ไปใช้ต่อยอดจึงจำเป็นจะต้องปรับบริบททางสังคมในชีวิตนักศึกษามหาวิทยาลัย รวมไปถึงบริบทเชิงพื้นที่ของสถานที่จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้เหมาะสมตามสภาพแวดล้อมนั้นๆ

6.4.2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

เป็นที่น่ายินดีว่ามหาวิทยาลัยควบคุมการดื่มในมหาวิทยาลัย คณะ และสาขาวิชาได้เกือบทั้งหมด และมีแนวโน้มที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่อันแข็งขันของเจ้าหน้าที่ฝ่ายพัฒนาคุณภาพนักศึกษาในทุกระดับ ร่วมกับการให้ความร่วมมือของสโมสรนักศึกษาแต่ละคณะในการควบคุมการจัดกิจกรรมที่มีความล่อแหลมในการขัดต่อกฎหมายและระเบียบมหาวิทยาลัย อย่างไรก็ตาม เจ้าหน้าที่และบุคลากรที่เกี่ยวข้องต่างทราบดีว่า ตนเองไม่สามารถจัดการกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวาระส่วนตัวที่ไม่เป็นทางการนอกมหาวิทยาลัยได้ แม้ว่าการสังสรรค์นั้นๆ ในบางครั้งจะเกี่ยวข้องกับการทำกิจกรรมนักศึกษาก็ตาม เช่น การเลี้ยงชมรม การเลี้ยงรับน้องใหม่ เป็นต้น เพราะถ้ามหาวิทยาลัยดำเนินการในลักษณะดังกล่าวอาจถูกมองว่าก้าวล่วงสิทธิการดำเนินชีวิตของนักศึกษาได้ มหาวิทยาลัยจึงควรดำเนินการแนวทางต่างๆ เพิ่มเติม ได้แก่

- 1) การแลกเปลี่ยน ให้ความรู้ความเข้าใจ และเสนอแนวปฏิบัติที่ดีทั้งจากนักศึกษาที่ดื่มหรือเคยดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และนักศึกษาที่ไม่เคยดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เลย เกี่ยวกับแนวทางการดูแลตนเองและการจัดการเวลาให้แก่นักศึกษาตั้งแต่ชั้นปีที่ 1 ซึ่งเป็นกลุ่มที่ยังได้รับผลกระทบนี้ไม่มากนักเมื่อเทียบกับนักศึกษาชั้นปีที่ 2 ขึ้นไป เพื่อจะได้เป็นการป้องกันผลกระทบที่อาจจะตามมาได้ในอนาคต เพราะการป้องกันการดื่มในทุกวาระโอกาสเป็นเรื่องยากและเป็นไปได้ยาก แต่การส่งเสริมความรู้ความเข้าใจที่เหมาะสม และให้นักศึกษาจัดการตนเองได้น่าจะมีประสิทธิภาพมากกว่า โดยอาจสร้างชมรมนักศึกษาขึ้นมาและประสานงานกับหน่วยงานภาคีเครือข่ายทางด้านสุขภาพหรือในด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นหน่วยงานองค์กรหลักที่คอยประสานงานการดำเนินงานดังกล่าว การให้ความรู้และแนวปฏิบัติที่ดีนั้นจำเป็นต้องกระทำกับนักศึกษาชายและหญิง โดยเฉพาะการชี้ให้เห็นถึงผลกระทบด้านเศรษฐกิจและสุขภาพ แต่อาจมีส่วนขยายเพิ่มเติมเพื่อเน้นย้ำผลกระทบที่แตกต่างและอาจเกิดขึ้นในกลุ่มนักศึกษาหญิงไปด้วย อย่างไรก็ตาม กลไกเหล่านี้ยังไม่ค่อยปรากฏเพราะอาจถูกตีความว่าทำให้ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นเรื่องปกติของสังคม

- 2) ส่งเสริมระบบเพื่อนช่วยเพื่อน โดยเฉพาะการดูแลสอดส่องและติดตามระหว่างกันของเพื่อน ในคณะและสาขาวิชาเมื่อทราบว่ามีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มากผิดปกติทั้งในมิติเชิงเวลาและระดับความมึนเมา รวมไปถึงการดื่มในสถานที่ที่ห่างไกลจากมหาวิทยาลัยและที่พักอาศัยด้วย กลไกนี้มีความเหมาะสมสำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 2 ขึ้นไป เนื่องจากมีความสนิทสนมกับเพื่อนในคณะและสาขาวิชามากขึ้นเมื่อเทียบกับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 (โดยอาจใช้กลไกที่ช่วยน้องสนับสนุนเพิ่มเติมกับกลุ่มนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ได้ด้วย ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการเรียนรู้ กิจกรรมสันทนาการ การท่องเที่ยว/ทัศนศึกษานอกสถานที่ที่สอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนการสอน เป็นต้น อันเป็นแนวทางที่จะสร้างกิจกรรมนักศึกษาใหม่ๆ ที่มีความสร้างสรรค์ แทนที่การรับน้องและประชุมเชียร์ซึ่งปรากฏว่ามีการใช้ความรุนแรงและการดื่มแอลกอฮอล์อยู่บ้าง) การดำเนินการในระบบเพื่อนช่วยเพื่อนจำเป็นต้องขับเคลื่อนมาตั้งแต่การกำหนดนโยบายพัฒนาคุณภาพนักศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยให้เป็นรูปธรรม การระบุผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในกลไกนี้ และผลตอบแทนที่จะเกิดขึ้นกับนักศึกษา ซึ่งต้องเป็นแรงจูงใจที่จับต้องได้ (tangible incentives) เช่น การส่งเสริมงบประมาณในการดำเนินกิจกรรม การประกาศเกียรติคุณให้แก่ศึกษากลุ่มดังกล่าว การใช้กิจกรรมที่สร้างสรรค์เป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ผ่านกิจกรรม เป็นต้น
- 3) เมื่อส่งเสริมการใช้ระบบเพื่อนช่วยเพื่อน (และระบบพี่ช่วยน้อง) แล้ว นักศึกษาที่มีส่วนเกี่ยวข้องใน โครงการนี้จำเป็นต้องได้รับการอบรมและให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแลเพื่อน พี่น้องในภาวะการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในบริบทต่างๆ อย่างเหมาะสม รวมไปถึงมีการสร้างช่องทางเสริมอื่นๆ เพื่อให้ให้นักศึกษาประสานงานในกรณีที่ไม่สามารถติดตามช่วยเหลือเพื่อนด้วยตนเองได้ ไม่ว่าจะเป็นในมหาวิทยาลัยหรือกับเครือข่ายภาคีภายนอกมหาวิทยาลัย
- 4) การเพิ่มบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาและฝ่ายพัฒนาคุณภาพนักศึกษาในการเข้าถึงและติดตามพฤติกรรมของนักศึกษาและเพื่อนของนักศึกษาเป็นสิ่งที่สำคัญ บ่อยครั้งที่เจ้าหน้าที่ฝ่ายพัฒนาคุณภาพนักศึกษาไม่สามารถกำกับ ดูแล และติดตามพฤติกรรมของนักศึกษาได้ตลอดเวลา ในขณะที่อาจารย์ที่ปรึกษาจะดูแลนักศึกษาในจำนวนที่น้อยกว่าและมีความต่อเนื่องจนกระทั่งสำเร็จการศึกษา ดังนั้น อาจารย์ที่ปรึกษาควรสังเกตการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักศึกษาที่สะท้อนออกมาผ่านตัวชี้วัดต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นผลการเรียน ผลกระทบทางสุขภาพ เศรษฐกิจ และสังคมของนักศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะเมื่อเกิดภาวะวิกฤตกับนักศึกษารายดังกล่าวไม่ว่าจะเป็นในด้านใดก็ตาม ให้รีบประสานงานกับนักศึกษา เจ้าหน้าที่ฝ่ายพัฒนาคุณภาพนักศึกษา และครอบครัว เพื่อหาแนวทางในการดำเนินการที่เหมาะสมต่อไป

- 5) ส่งเสริมการจัดกิจกรรมรับน้องที่สร้างสรรค์และควบคุมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการรับน้องอย่างต่อเนื่องและเข้มงวดทั้งในและนอกสถานที่ เนื่องจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในกิจกรรมรับน้องจัดได้ว่าเป็นสะพานไปสู่การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในครั้งต่อไปของนักศึกษาจำนวนไม่น้อย ซึ่งแนวทางนี้มหาวิทยาลัย คณะ และสาขาวิชาได้ปฏิบัติต่อเนื่องมานานแล้ว แต่ก็ยังมีช่องว่างในการดำเนินงานเป็นบางครั้ง ดังนั้น วิธีการที่เหมาะสมคือ ให้นักศึกษาตระหนักถึงโทษที่จะได้รับอย่างเป็นรูปธรรมและมีการบังคับใช้การลงโทษอย่างเด็ดขาดและจริงจัง เช่น การพักการเรียน เป็นต้น แม้ว่าการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในกิจกรรมรับน้องครั้งนั้นจะไม่ได้สร้างผลกระทบเสียหายตามมาก็ตาม
- 6) ผลักดันนักศึกษาที่ไม่เคยมีประวัติดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้มีส่วนร่วมในการออกแบบและดำเนินกิจกรรมในคณะและสาขาวิชามากขึ้น ทั้งนี้ เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนความคิดกับเพื่อนำนักศึกษารายอื่นๆ ที่อาจจะมีประวัติการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และสร้างแนวทางการดำเนินกิจกรรมจากกระบวนการมีส่วนร่วมของคนทั้งสองกลุ่มได้อย่างสร้างสรรค์และเป็นมิตรกับนักศึกษาทุกคน ไม่ว่าจะดื่มหรือไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก็ตาม โดยเฉพาะกับนักศึกษากลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
- 7) เป็นที่น่าสังเกตว่ามหาวิทยาลัย คณะ และสาขาวิชาที่มีข้อมูลสถิติเกี่ยวกับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และผลกระทบที่ตามมาน้อยมาก และไม่ได้ทำการรวบรวมข้อมูลอย่างต่อเนื่อง ทำให้แนวทางการดำเนินงานยังอยู่ในลักษณะเป็นรายกรณีๆ ไปเท่านั้น ในขณะที่นักศึกษาที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และได้รับผลกระทบเล็กๆ น้อยๆ กลับไม่ได้รับความสนใจเท่าที่ควร ซึ่งนักศึกษากลุ่มนี้อาจพัฒนาไปเป็นผู้ดื่มหนักหรือดื่มประจำได้ในอนาคต ดังนั้น การรวบรวมข้อมูลสถิติกับนักศึกษาทุกชั้นปีจึงเป็นสิ่งที่ควรดำเนินการอย่างยิ่ง และมหาวิทยาลัยจะต้องสนับสนุนการดำเนินงานครั้งนี้ให้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยไม่ปล่อยให้ เป็นภาระของคณะและสาขาวิชาที่จะต้องดำเนินการด้วยตนเอง การดำเนินการในส่วนนี้สามารถสนับสนุนการผลักดันนักศึกษาในข้อ 6) ได้ด้วย
- 8) มหาวิทยาลัยมีความพยายามที่จะปรับเปลี่ยนเวลาเปิด-ปิดหอพักในมหาวิทยาลัยให้รวดเร็วยิ่งขึ้น โดยเฉพาะกับกลุ่มนักศึกษาชาย ซึ่งผู้วิจัยมองว่าเป็นการแก้ไขปัญหาที่ปลายเหตุ และเป็นการแก้ไขปัญหาเฉพาะกับนักศึกษาบางกลุ่มเท่านั้น แม้ว่าจะป้องกันนักศึกษาส่วนหนึ่งได้ก็ตาม นอกจากนี้ ก็ยังพบว่ามีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในหอพักอยู่บ้าง หรือสามารถไปดื่มแล้วพักที่หอพักของเพื่อนนอกมหาวิทยาลัยได้ และในขณะเดียวกัน มหาวิทยาลัยก็ไม่สามารถจัดสรรหอพักให้แก่นักศึกษาได้อย่างเพียงพอ ดังนั้น การกวาดขันให้ทราบถึงกฎหมาย

และระเบียบของมหาวิทยาลัยแก่นักศึกษาหญิง รวมไปถึงการตรวจตราโดยใช้ระบบ
กรรมการหอพักซึ่งได้ดำเนินการอยู่แล้วนั้นน่าจะมีประสิทธิภาพมากกว่า และจะต้อง
ดำเนินการประกอบกับการให้ความรู้ความเข้าใจดังเช่นที่ระบุไว้ในข้อข้างต้น

- 9) มหาวิทยาลัยมีแนวทางดำเนินการต่อการลดระยะเวลาจัดกิจกรรมในมหาวิทยาลัยให้เสร็จสิ้น
รวดเร็วกว่าเดิม ในแง่มุมหนึ่งถือว่าการป้องกันการมั่วสุมในมหาวิทยาลัยซึ่งอาจเกิดขึ้น
ได้ในพื้นที่ที่มีคนพลุกพล่านและเคยเกิดขึ้นในมหาวิทยาลัยมาแล้วนับครั้งไม่ถ้วน แต่ใน
ขณะเดียวกันก็เป็นการเปิดโอกาสให้นักศึกษาใช้เวลาที่เหลือไปเข้าสถานบันเทิงได้อีกเช่นกัน
และเป็นส่วนที่มหาวิทยาลัยไม่สามารถก้าวล่วงพฤติกรรมของนักศึกษาเหล่านั้นได้ ดังนั้น
ควรเปิดโอกาสให้มีการผ่อนผันเวลาจัดกิจกรรมในช่วงกลางคืนได้จนถึงเวลาปิดของสถาน
บันเทิง (24.00 น.) ตามเหตุผลอันสมควร โดยเฉพาะในกิจกรรมที่คาดว่าจะสามารถนำไปสู่
การชักชวนให้ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ระหว่างนักศึกษาต่อได้ เช่น กิจกรรมคืนต้อนรับน้อง
ใหม่ (Freshy Night) ของมหาวิทยาลัย คณะ และสาขาวิชา เป็นต้น รวมไปถึงอาจมีแนวทาง
ส่งเสริมการนำกิจกรรมที่เคยจัดนอกมหาวิทยาลัยมาไว้ในมหาวิทยาลัยมากขึ้น เช่น กิจกรรม
อำลารุ่นพี่ที่จะสำเร็จการศึกษา (Goodbye Senior) เป็นต้น เพื่อให้ควบคุมการดำเนินกิจกรรม
และการใช้เครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นสื่อกลางได้มากขึ้น ทั้งนี้ เป็นไปตามวิจารณ์ของ
ผู้ปฏิบัติงานและความเหมาะสมของรูปแบบกิจกรรม รวมไปถึงความต้องการของนักศึกษา
ด้วย
- 10) แม้ว่าการจัดสรรรถขนส่งสาธารณะจากสถานบันเทิงเพื่อรับ-ส่งคนที่มีอาการเมามากกลับบ้าน
โดยเฉพาะ หรือมีที่พักของคนเมาเพื่อลดอุบัติเหตุ เป็นสิ่งที่อาจจะถูกมองได้หลายแง่มุม ไม่
ว่าจะเป็น การส่งเสริมให้นักศึกษาดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากขึ้นซึ่งขัดกับภาพลักษณ์และ
แนวปฏิบัติของมหาวิทยาลัย หรือแม้กระทั่งเป็นการไม่ปล่อยให้ นักศึกษาได้รับผิดชอบ ดูแล
และจัดการชีวิตของตนเองต่างๆ ที่ตนเองตัดสินใจจะดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แล้วนั้น แต่
ผู้วิจัยมองว่าเป็นกลไกที่มหาวิทยาลัยพอที่จะสามารถดำเนินการได้โดยไม่ต้องจัดสรร
งบประมาณเพิ่มเติมในจำนวนที่มากเกินไป โดยมหาวิทยาลัยอาจจะดำเนินการเฉพาะในช่วง
วันหยุดสุดสัปดาห์หรือในช่วงเทศกาลที่มีอัตราการดื่มสูง เพื่อเป็นการควบคุมความปลอดภัย
และยกระดับสวัสดิภาพของนักศึกษาให้ดียิ่งขึ้น เนื่องด้วยเมืองเชียงใหม่ไม่ได้มีระบบขนส่ง
มวลชนที่มีประสิทธิภาพพอจะช่วยสนับสนุนในส่วนนี้ได้
- 11) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีบทบาทในการควบคุมการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์รอบ
สถานศึกษา โดยมุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาที่ลักษณะการขายและการเข้าถึงเครื่องดื่ม
แอลกอฮอล์ เช่น การควบคุมไม่ให้มีการฉวยโอกาสจัดโปรโมชั่นส่งเสริมการขายเครื่องดื่ม

แอลกอฮอล์ โดยเฉพาะระหว่างช่วงกิจกรรมหลักๆ ของมหาวิทยาลัย การควบคุมอายุผู้ซื้ออย่างจริงจัง การตรวจตราโดยมหาวิทยาลัยแต่ประสานให้หน่วยงานอื่นเข้ามาลงโทษกับผู้จำหน่ายที่ฝ่าฝืนแทน เป็นต้น ส่วนการกำหนดเขตจำหน่าย (Zoning) รอบสถานศึกษาอาจเป็นเพียงกลไกเสริมเท่านั้น และผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าการบังคับให้สถานบันเทิงอยู่ไกลจากย่านที่พักอาศัยและมหาวิทยาลัยเกินกว่า 500 เมตร ยังเป็นการเพิ่มความเสี่ยงต่อนักศึกษาในบริบทของเมืองเชียงใหม่ โดยเฉพาะการเกิดอุบัติเหตุ ดังที่ได้กล่าวไปแล้วว่าระบบขนส่งมวลชนไม่สามารถสนับสนุนการเดินทางกลับของนักศึกษาหญิงได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร แต่ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่า จะอนุญาตให้สถานบันเทิงอยู่ติดกับมหาวิทยาลัยและย่านที่พักอาศัย เพราะอาจเป็นการสร้างความเดือดร้อนรำคาญต่อบุคคลอื่นๆ ได้เช่นกัน ดังนั้น การกำหนดย่านหรือพื้นที่ๆ หนึ่งเพื่อให้สถานบันเทิงมากระจุกตัวกัน (Nightlife District) (ซึ่งควรห่างจากที่พักอาศัย สถานศึกษา โรงพยาบาล และศาสนสถานในระดับที่เหมาะสมและไม่สร้างความเดือดร้อนรำคาญ) พร้อมกับควบคุมลักษณะการให้บริการของสถานบันเทิงตามความเหมาะสมและสอดคล้องบริบทโดยรวม (เช่น ถ้าอยู่ในย่านสถานศึกษาก็ควรมีกลไกกำกับชัดเจนและเข้มงวดกว่าย่านนักท่องเที่ยวต่างชาติ เป็นต้น) จัดให้มีระบบดูแลช่วยเหลือที่เหมาะสมแก่ผู้ที่เข้าใช้บริการในพื้นที่ดังกล่าว จัดเตรียมระบบป้องกันและบรรเทาความรุนแรงในย่านนั้นๆ เป็นกรณีพิเศษ และป้องกันไม่ให้เกิดสถานบันเทิงในย่านอื่นๆ ที่รัฐไม่อนุญาตให้สร้างได้นั้นจะมีประสิทธิภาพมากกว่า โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์มาช่วยในการวิเคราะห์และจัดการได้

6.5 แนวทางการสร้างความต่อเนื่องยั่งยืนและการขยายผล

- 1) สร้างภาคีเครือข่ายกับนักวิจัยในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่เพื่อพัฒนา บูรณาการ และต่อยอดแนวทางการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในนักศึกษาอย่างเป็นระบบ
- 2) เผยแพร่และทำความเข้าใจผลการศึกษาและการประยุกต์ใช้งานวิจัยกับเจ้าหน้าที่และอาจารย์ ผู้ปฏิบัติหน้าที่พัฒนาคุณภาพนักศึกษา เพื่อกระตุ้นความตระหนัก และแลกเปลี่ยนผลการศึกษากับแนวทางการดำเนินงานที่สอดคล้องกับบริบทของคณะและสาขาวิชานั้นๆ
- 3) นำผลการวิจัยไปเสนอต่อหน่วยงานระดับมหาวิทยาลัย และส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมและต่อเนื่องและนำไปสู่การปรับเปลี่ยนระเบียบการดำเนินงาน รวมถึงส่งเสริมให้มหาวิทยาลัยสนับสนุนกิจกรรมนักศึกษาหรือของบุคลากรที่มีทิศทางนำไปสู่การป้องกันการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กับนักศึกษาในรูปแบบต่างๆ

- 4) ส่งเสริมการสร้างภาคีเครือข่ายในระดับคณะและสาขาวิชามากขึ้น โดยเฉพาะการประสานงานกับหน่วยงานด้านสาธารณสุข การพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เพื่อจัดตั้งชมรมนักศึกษาที่ดำเนินการในส่วนนี้ ทั้งในรูปแบบของการจัดกิจกรรม การรณรงค์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ การใช้ระบบเพื่อนช่วยเพื่อน และการดำเนินการอื่นๆ ที่เหมาะสม โดยมีการติดตามความก้าวหน้าและผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องจากเจ้าหน้าที่ฝ่ายพัฒนาคุณภาพนักศึกษาและสโมสรนักศึกษา

บรรณานุกรม

- กนิษฐา ไทยกกล้า. (2550). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสถานที่จำหน่าย และพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของผู้บริโภค. นนทบุรี: สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข.
- กนิษฐา ไทยกกล้า. (2557). จุดจำหน่ายและการตลาดเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ที่มีผลต่อพฤติกรรมการดื่มของเยาวชน กรณีศึกษาพื้นที่เมืองเชียงใหม่. กรุงเทพฯ: ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา.
- กนิษฐา ไทยกกล้า. (2558). จุดจำหน่ายและการตลาดเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ที่มีผลต่อพฤติกรรมการดื่มของเยาวชน: กรณีศึกษาพื้นที่เมืองเชียงใหม่. กรุงเทพฯ: ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา.
- กนิษฐา ไทยกกล้า, สุภวัฒน์ บุญมา, อริสรา สิทธิ, ชูพงศ์ กันยะ และนัทกร สามปิ่นสัก. (2555). สถานการณ์ปัญหาเสพยาเสพติด การแพร่ระบาดและผลกระทบในกลุ่มเด็กและเยาวชนในพื้นที่ท่องเที่ยว : ศึกษากรณี เมืองเชียงใหม่ และเมืองลำพูน. กรุงเทพฯ: จริตสนิทวงศ์การพิมพ์.
- กรมคุมประพฤติ. (2559). สถิติการคุมความประพฤติทั้งผู้ใหญ่และเด็ก. สืบค้น 10 มีนาคม 2560, จาก <https://data.go.th/file/02b7a1ad-1c25-466d-a199-f7c4e63d9b9f>
- กรมสุขภาพจิต โรงพยาบาลสวนปรุง. (2559). จำนวนผู้ติดสารเสพติดจากแอลกอฮอล์ที่มารับบริการในโรงพยาบาลสวนปรุง. สืบค้น 10 มีนาคม 2560, จาก http://202.129.34.16/ex_center/patient.php
- กุลนรี ปานทอง, ปฐวี ทองคอนเกื่อง, พิมพ์พัชร โคนันท์, อิงบุญ ธีระนันท์, ภูวดล รัตนศรีทอง และวิภากร คล้ายดอกจันทร์. (2559). วิจัย และพัฒนาการของมนุษย์. สืบค้น 9 มีนาคม 2560, จาก <http://610135621.blogspot.com/>
- คณะกรรมการสถิติสาขาสุขภาพและคณะกรรมการสถิติสาขาสุขภาพ. (2557). แผนพัฒนาสถิติสาขาสุขภาพ ฉบับที่ 1 พ.ศ.2556-2558. สืบค้น 9 มีนาคม 2560, จาก http://osthailand.nic.go.th/files/social_sector/SDP_health291057-new6.pdf
- คำสั่งคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ. (2558). คำสั่งคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติที่ 22/2558 เรื่อง มาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการแข่งรถยนต์และรถจักรยานยนต์ในทางและการควบคุมสถานบริการหรือสถานประกอบการที่เปิดให้บริการในลักษณะที่คล้ายกับสถานบริการ. ราชกิจจานุเบกษา, 132(171ง): 7-11.

- จิรวัดน์ แสงจันทร์. (2554). นายอำเภอเขาสมิง จ.ตราด หนุ่ยเยาวชนสร้างครอบครัวเล็กเหล่า. สืบค้น 20 มีนาคม 2560, จาก <http://www2.thaihealth.or.th/Content-fb/15273-E0B899E0B8B2E0B8A2E0B8ADE0B8B3E0B980E0B8A0E0B8ADE0B980E0B882E0B8B2E0B8AAE0B8A1E0B8B4E0B88720E0B888E0B895E0B8A3E0B8B2E0B89420E0B8ABE0B899E0B8B8E0B899E0B980E0B8A2E0B8B2E0B8A7E0B88AE0B899E0B8AAE0B8A3E0B989E0B8B2E0B887E0B884E0B8A3E0B8ADE0B89AE0B884E0B8A3E0B8B1E0B8A7E0B980E0B8A5E0B8B4E0B881E0B980E0B8ABE0B8A5E0B989E0B8B2.html>
- ฉลาดชาย รมิตานนท์. (2548). เอกสารประกอบการสอนสตรีศึกษา. เชียงใหม่: ภาควิชาสตรีศึกษา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ณัฐธัญญา เลอฟิลิเบิร์ต. (2557). ผลกระทบจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์, ใน นพพล วิทย์วรวงศ์ (บรรณาธิการ) ทศวรรษศูนย์วิจัยปัญหาสุรา: สถานะความรู้เพื่อควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์. กรุงเทพฯ: ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา.
- ณัฐ ธารพานิช. (2557). มาตรการควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์, ใน นพพล วิทย์วรวงศ์ (บรรณาธิการ) ทศวรรษศูนย์วิจัยปัญหาสุรา: สถานะความรู้เพื่อควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์. กรุงเทพฯ: ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา.
- ทักษพล ชรรมรังสี. (2556). สถานการณ์การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และผลกระทบในประเทศไทย ปี 2556. นนทบุรี: ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา.
- เทพินทร์ พัชวานุรักษ์. (2541). พฤติกรรมการบริโภคสุรา: ทบทวนองค์ความรู้ สถานการณ์ และปัจจัยที่เกี่ยวข้องภายใต้โครงการสืบสานวัฒนธรรมไทยสู่สุขภาพที่ยั่งยืนยาว. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- ธนิษฐ เร็วการ, กนกอร รักเพื่อน และแสงเดือน กุณา. (2551). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการดื่มสุราของนักศึกษา คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เขตพื้นที่เชียงราย. เชียงราย: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เขตพื้นที่เชียงราย.
- บรรลือ อินตะไชย. (2559, 29 กันยายน). ซิงแฮมป์นักพากษ์เรือเยาวชน ลด ละ เลิก เหล้า-บุหรี่ จังหวัดน่าน. ศูนย์ประสานงานเครือข่ายองค์กรเหล่าภาคเหนือตอนบน. สืบค้นเมื่อ 20 มีนาคม 2560, จาก <http://www.lannastopdrink.com/5115.html>

- บัณฑิต ศรีไพศาล, จุฑาภรณ์ แก้วมุงคุณ และกมลลา วัฒนพร. (2553). รายงานสถานการณ์สุราประจำปี พ.ศ. 2553. กรุงเทพฯ: ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา.
- ผู้จัดการออนไลน์. (2558). พบเมรีซีเมาฟ่ง ห่วง “ไวน์-เหล้า น้ำหวาน” ล่อใจหญิง. สืบค้น 15 มีนาคม 2559, จาก <http://www.manager.co.th/asp-bin/PrintNews.aspx?NewsID=958000026359>
- พิริยะ ผลพิรุฬห์. (2557). "การดื่มแอลกอฮอล์" กับ "ผลการเรียนของนักศึกษา". สืบค้น 10 มีนาคม 2560, จาก <http://piriya-pholphirul.blogspot.com/2014/03/blog-post.html>
- ภัทรภร พลพนาธรรม. (2558). การกระจายตัวของจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์รอบมหาวิทยาลัย ในกรุงเทพฯ และปริมณฑล. กรุงเทพฯ: ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา.
- มนัส สุวรรณ. (2554). กาล และ เทศะกับพฤติกรรมเชิงพื้นที่ของมนุษย์. วารสารราชบัณฑิตยสถาน, 36(3), 343-360.
- มูลนิธิเมาไม่ขับ. (2559). สถิติผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บจากอุบัติเหตุทางถนนทั่วประเทศ ปี 2559. สืบค้น 10 มีนาคม 2560, จาก <http://www.ddd.or.th/StatisticsOfDeathAndInjuries/index/2016>
- มูลนิธิธรรมากรช่วยเลิกบุหรี่และสารเสพติด. (ม.ป.ป.). โครงการช่วยเหลือเยาวชนตาม สถาบันการศึกษา. สืบค้น 20 มีนาคม 2560, จาก <http://www.saf.or.th/about-us/> โครงการ ต่างๆ/โครงการผู้ติดสุราและยาเสพติด.html
- ยศ สันตสมบัติ. (2556). มนุษย์กับวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ระบบฐานข้อมูลสารสนเทศ จังหวัดเชียงใหม่. (ม.ป.ป.). ข้อมูลพื้นฐานจังหวัดเชียงใหม่. สืบค้น 9 มีนาคม 2560, จาก http://gis.chiangmai.go.th/index.php?name=infobase&themeID=4&pid=24&District_ID=
- วัชรพงศ์ รติสุขพิมล และชัยพร เขียนพานิช. (2557). เหตุปัจจัยของการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์, ใน นพพล วิทย์วรพงศ์ (บรรณาธิการ) ทศวรรษศูนย์วิจัยปัญหาสุรา: สถานะความรู้เพื่อ ควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์. กรุงเทพฯ: ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา.
- วารุณี ภูริสินสินธุ์. (2543). ความเป็นผู้หญิงในสังคมไทย. วารสารสังคมศาสตร์, 12(2), 134-160.
- ศรีธนา บุนนาค และอานวย อินทสโร. (2552). ปัจจัยเสี่ยงต่อการเป็นนักดื่มสุราของนักศึกษาชายของ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา. (2556). สถานการณ์การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และผลกระทบในประเทศไทย ปี 2556. นนทบุรี: เดอะ กราฟิโก ซิสเต็มส์.

สถาบันบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดแห่งชาติบรมราชชนนี. (2559). สถิติผู้ป่วยสุราทั้งหมด
ปีงบประมาณ 2556-2559. สืบค้น 10 มีนาคม 2560, จาก [http://www.thanyarak.go.th/
thai/index.php?option=com_content&task=view&id=2371&Itemid=61](http://www.thanyarak.go.th/thai/index.php?option=com_content&task=view&id=2371&Itemid=61)

สถาบันพัฒนาการคุ้มครองการวิจัยในมนุษย์. (2552). *แนวทางจริยธรรมสากลสำหรับการวิจัยใน
มนุษย์*. นนทบุรี: สถาบันพัฒนาการคุ้มครองการวิจัยในมนุษย์.

สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล. (2559). *สุขภาพคนไทย ปี 2559: ตายดี วิธีที่
เลือกได้*. นครปฐม: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.

สายชล กันคง. (2555). *โครงการรณรงค์วันเข้าพรรษาวันงดสูราแห่งชาติ ชวนคนบางกุ่ม ลาดสาลี ลด
ละ เลิกเหล้าเข้าพรรษา*. สืบค้น 20 มีนาคม 2560, จาก
[http://www.bangkok.go.th/news_detail.php?doIP=1&checkIP=\\$SchkIP&id=274&checkAdd
=\\$SchkAd&dum=85989_ypk](http://www.bangkok.go.th/news_detail.php?doIP=1&checkIP=$SchkIP&id=274&checkAdd
=$SchkAd&dum=85989_ypk)

สุนทร ศรี โกไสย. (2552). *การดื่มสุราและการเสพติดสุราของสตรี. แผนงานการพัฒนาระบบ รูปแบบ
และวิธีการบำบัดรักษาผู้มีปัญหาการดื่มสุราแบบบูรณาการ*. เชียงใหม่: วนิดาการพิมพ์.

สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดเชียงใหม่. (2558). *สรุปผลการดำเนินงาน
ประจำปี 2558*. สืบค้น 10 มีนาคม 2560, จาก [http://rotc33.net/Information/pm/58/สรุปผล
การดำเนินงานประจำปี%202558.pdf](http://rotc33.net/Information/pm/58/สรุปผล
การดำเนินงานประจำปี%202558.pdf)

สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดเชียงใหม่. (2555). *สรุปสถานการณ์ทาง
สังคมและจัดลำดับความสำคัญของปัญหาของจังหวัดเชียงใหม่ ประจำปี 2554*. สืบค้น
10 มีนาคม 2560, จาก [http://www.chiangmai.m-society.go.th/media/topics/files/
Social%202554.pdf](http://www.chiangmai.m-society.go.th/media/topics/files/
Social%202554.pdf)

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2544, 2547, 2550, 2554, 2557). *การสำรวจพฤติกรรมการสูบบุหรี่และการ
ดื่มสุราของประชากร*. กรุงเทพฯ: สำนักงานสถิติแห่งชาติ.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2557). *สรุปผลที่สำคัญการสำรวจพฤติกรรมการสูบบุหรี่และการดื่มสุราของ
ประชากร พ.ศ. 2557*. กรุงเทพฯ: สำนักงานสถิติแห่งชาติ.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2559). *ความชุกของการดื่มแอลกอฮอล์อย่างหนัก*. สืบค้น 12 มีนาคม 2560,
จาก <http://164.115.22.198/statv2/bipage/Health%20branch/1/1.2.3.3.xls>

- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2559). *ความชุกของผู้บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประชากรอายุ 15-24 ปี*. สืบค้น 12 มีนาคม 2560, จาก <http://164.115.22.198/statv2/bipage/Health%20branch/1/1.2.3.1.xls>
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2559). *จำนวนประชากร*. สืบค้น 9 มีนาคม 2560, จาก http://stat.dopa.go.th/stat/statnew/upstat_age_disp.php
- อดิศวร์ หลายชูไทย, อภา ศิริวงศ์ ณ อยุธยา และวิชัย โปษยจินดา. (2544). *สุราในสังคมไทย: ผลการศึกษา โครงการศึกษาปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อหามาตรการทางเลือกป้องกันแก้ไข*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อภาววรรณ โสภณธรรมรักษ์. (2557). *เยาวชนจัดสัมมนา ลดผู้ใช้เหล้าและสารเสพติด*. สืบค้น 17 มีนาคม 2560, จาก <http://www.thaihealth.or.th/partnership/Content/24900-เยาวชนจัดสัมมนา%20ลดผู้ใช้เหล้าและสารเสพติด.html>
- อิทธิพล ปรีดีประสงค์. (2555). *ข้อความจริงว่าด้วยความเสี่ยงในชีวิตของเยาวชนเชียงใหม่: ปัญหาและการจัดการ*. สืบค้น 10 มีนาคม 2560, จาก <https://www.gotoknow.org/posts/43504>
- อุบลรัตน์ นาคพันธ์ุ. (2557). การดื่มแอลกอฮอล์กับผลการเรียนของนักศึกษา: การประเมินทางเศรษฐมิติ. *วารสารเศรษฐศาสตร์ปริทรรศน์*, 8(1), 73-117.
- Amedeo, D., Golledge, R. G. & Stimson, R. J. (2009). *Person-Environment-Behavior Research Investigating Activities and Experiences in Spaces and Environments*. New York: Guilford Press.
- American Psychological Association. (2002). *A Reference for Professional: Developing Adolescents*. Washington D.C.: American Psychological Association.
- Beck, K. H., Arria, A. M., Calderia, K. M., Vincent, K. B., O'Grady, K. E., & Wish, E. D. (2008). Social Context of Drinking and Alcohol Problems among College Students. *Am J Health Behav*, 32(4), 420-430.
- Bottero, W. (2005). *Stratification: Social division and inequality*. Oxon: Routledge.
- Dufour, M. C. (1999). What Is Moderate Drinking?: Defining "Drinks" and Drinking Levels, *Alcohol Research and Health*, 23(1), 5-14.
- Field, J. (2003). *Social Capital*. Routledge: London.

- Furlong, A. (2013). *Youth Studies: An Introduction*. New York: Routledge.
- Gefou-Madianou, D. (1992). Introduction: alcohol commensality, identity transformation and transcendence. In D. Gefou-Madianou (Ed.), *Alcohol, gender and culture* (pp.1-34). London: Routledge.
- Golledge, R. G., & Stimson, R. (1987). *Analytical Behavioural Geography*. London: Croom Helm.
- Grosz, E. (1995). *Space, Time, and Perversion*. New York: Routledge.
- Nicolas, J. D. (2013). Sociological Theory and Social Reality. *Revista Española de Investigaciones Sociológicas*, 143, 7-24.
- Nolen-Hoeksema, S. (2004). Gender differences in risk factors and consequences for alcohol use and problems. *Clinical Psychological Review*, 24(8), 981-1010.
- Papagaroufali, E. (1992). Uses of alcohol among women: games of resistance, power and pleasure. In D. Gefou-Madianou (Ed.), *Alcohol, gender and culture* (pp.48-70). London: Routledge.
- Reckwitz, A. (2002). Toward a Theory of Social Practices: A development in culturalist theorizing. *European Journal of Social Theory*, 5(2), 245-265.
- Seaman, P. and Ikegwuonu, T. (2010). *Drinking to belong: Understanding young adults' alcohol use within social networks*. York: Joseph Rowntree Foundation.
- Soja, E. W. (1996). *Thirdspace: Journeys to Los Angeles and Other Real-and-imagined Places*. Massachusetts: Blackwell Publishers Inc.
- Taylor, P. J. (2003). Time: From hegemonic change to everyday life. In S.L.Holloway, S.P. Rice and G. Valentine (eds.). *Key Concepts in Geography*. London: Sage Publications Ltd.
- Thrift, N. (2003). Space, in Holloway, S., Rice, S., Valentine, G (eds.). *Key Concepts in Geography*. London: Sage Publications Ltd.
- Zastrow, C. H. & Kirst-Ashman, K. K. (2010). *Understanding Human Behavior and the Social Environment*. Belmont: Brooks/cole, Cengage Learning.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบสอบถามต่อนักศึกษากลุ่มตัวอย่าง
(ได้รับการพิจารณาจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยแล้ว)

แบบสอบถาม

โครงการวิจัย เรื่อง “พื้นที่และเวลา” ในการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
ของนักศึกษาหญิงในมหาวิทยาลัยในจังหวัดเชียงใหม่
(สำหรับนักศึกษาที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป)

คำชี้แจง: จงตอบคำถามในแต่ละส่วนตามความเข้าใจของท่าน ข้อมูลที่ได้ในครั้งนี้จะนำไปใช้เพื่อ
ศึกษาวิจัยและเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาคือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทางโครงการฯ จะไม่นำข้อมูล
ส่วนตัวใดๆ ในแบบสอบถามนี้ไปเผยแพร่แก่สาธารณะทั้งสิ้น

รหัสผู้ให้สัมภาษณ์.....รหัสผู้สัมภาษณ์.....วัน/เดือน/ปี.....

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน

1. ปัจจุบันอายุ.....ปี
2. สถานภาพนักศึกษา
 - 1) เป็นนักศึกษาชั้นปีที่..... 2) คณะ..... 3) สาขาวิชา.....
3. ภูมิลำเนา
 - 1) ภูมิลำเนาเดิมคือจังหวัด..... 2) จบชั้น ม.ปลาย หรือเทียบเท่าจากจังหวัด.....
4. ภูมิหลังครอบครัว
 - 1) สถานภาพของครอบครัว
 - ปกติ พ่อแม่แยกกันอยู่ พ่อแม่หย่าร้าง
 - พ่อหรือแม่เสียชีวิต พ่อและแม่เสียชีวิต อื่นๆ (ระบุ).....
 - 2) ก่อนที่ท่านจะมาเรียนที่นี่ ท่านอาศัยอยู่กับพ่อแม่หรือไม่
 - ใช่ – ถ้าใช่ ข้ามไปข้อ 4.4 ไม่ใช่

- 3) จากข้อ 2 ถ้าท่านไม่ได้อาศัยอยู่กับพ่อแม่ ท่านอาศัยอยู่กับใคร
- ลุง/ป้า/น้า/อา ปู่/ย่า/ตา/ยาย พี่/น้อง ญาติ
- ผู้อุปการะ เพื่อน แฟน อื่นๆ (ระบุ).....
- 4) สภาพแวดล้อมระหว่างท่านกับผู้ที่ท่านอาศัยอยู่ด้วยข้างต้นเป็นอย่างไร
- ปกติ – ถ้าปกติ ข้ามไปข้อ 5 ชัดแย้งบางครั้ง ชัดแย้งเป็นประจำ
- ชัดแย้งจนเกิดความรุนแรงในครอบครัว
- 5) บุคคลในครอบครัวที่ท่านเกิดความขัดแย้งด้วยเป็นประจำคือใคร
- พ่อ แม่ ลุง/ป้า/น้า/อา ปู่/ย่า/ตา/ยาย พี่/น้อง
- ญาติ ผู้อุปการะ เพื่อน แฟน อื่นๆ (ระบุ).....
- 6) เหตุผลท่านจึงขัดแย้งกับบุคคลในข้อที่ 5 บ่อยที่สุด คือ
- ทักษะดีไม่ตรงกัน ถูกเอาเปรียบ ถูกล่วงละเมิดด้วยวาจา
- ถูกล่วงละเมิดด้วยการกระทำ อื่นๆ (ระบุ).....

5. ประวัติการเรียนในอดีต

- 1) ผลการเรียนก่อนเข้ามหาวิทยาลัยของท่านอยู่ในช่วงระดับใด
- มากกว่า 3.50 3.00-3.49 2.50-2.99
- 2.00-2.49 ต่ำกว่า 2.00
- 2) ท่านเคยเรียนในมหาวิทยาลัย/คณะ/สาขาอื่นๆ ก่อนสถานที่เรียนปัจจุบัน (ใช่) หรือไม่ใช่
- ใช่ ไม่ใช่ – ข้ามไปข้อ 5.4
- 3) ทำไมท่านจึงต้องย้ายจากที่เรียนเดิมมายังที่เรียนปัจจุบัน (ใช่) (ตอบได้ไม่เกิน 3 ข้อ)
- ไม่อยากเรียนสาขาเดิมตั้งแต่แรก เรียนไม่ไหว
- สังกะยมในคณะ/สาขาไม่ดี ปรับตัวไม่ได้
- ความประพฤติส่วนตัวไม่ดี ครอบครัวไม่สนับสนุน
- ปัญหาด้านการเงิน อื่นๆ (ระบุ).....
- 4) ทำไมท่านจึงเลือกเรียนในสาขาปัจจุบัน (ตอบได้ไม่เกิน 3 ข้อ)
- ชอบเนื้อหาการเรียน/ความใฝ่ฝัน ครอบครัวสนับสนุน
- คะแนนผ่านเกณฑ์ ไม่มีปัญหาด้านการเงิน
- มีคนรู้จักแนะนำ มีเพื่อน/แฟน/รุ่นพี่/รุ่นน้องอยู่ที่นี่
- อื่นๆ (ระบุ).....

6. รายได้ – ท่านมีแหล่งรายได้เพื่อใช้จ่ายในการเรียนมหาวิทยาลัยจำนวน.....บาท/เดือน โดยมาจากแหล่งต่างๆ ได้แก่

1) ครอบครัว/ผู้ปกครอง.....%	2) รายได้ที่หาด้วยตนเอง.....%
3) ทุนการศึกษา.....%	4) กู้ยืมจาก กยศ.....%
5) กู้ยืมจากแหล่งอื่นๆ.....%	6) อื่นๆ (ระบุ)

7. รายได้ทั้งหมดเพียงพอหรือไม่ ใช่ – ถ้าใช่ เข้าไปส่วนที่ 2 ไม่ใช่

1) เหตุใดรายได้จึงไม่เพียงพอ (ตอบได้ไม่เกิน 3 ข้อ)

☐ ค่าเล่าเรียนแพง	☐ ค่ากิจกรรมเยอะเกินไป	☐ ค่าครองชีพแพง,
☐ ใช้จ่ายฟุ่มเฟือยเอง	☐ มีภาระต้องรับผิดชอบ	☐ อื่นๆ (ระบุ).....

2) ท่านจะอย่างไรเมื่อรายได้ไม่เพียงพอ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ ขอผู้ปกครองเพิ่ม	☐ ทำงานพิเศษ	☐ ขอทุนการศึกษา
☐ ขอกู้ยืมเพิ่มเติม	☐ วางแผนประหยัดมากขึ้น	☐ เล่นการพนัน
☐ อื่นๆ (ระบุ).....		

ตอนที่ 2 พื้นที่ทางสังคมในมหาวิทยาลัย

1. การพักอาศัยเมื่อศึกษาในมหาวิทยาลัย

1) ท่านพักอาศัยอยู่ที่ใดเป็นหลัก

☐ บ้านพักส่วนตัว (ไป-กลับ)	☐ หอพัก	☐ บ้านเช่า
☐ อื่นๆ (ระบุ).....		

2) ท่านพักอาศัยอยู่กับใครเป็นหลัก

☐ ครอบครัว/ผู้ปกครอง	☐ พี่น้อง/ญาติ	☐ เพื่อน (เพศเดียวกัน)
☐ เพื่อน (ต่างเพศ)	☐ แฟน/คนรัก	

3) ท่านเดินทางกลับภูมิลำเนา/บ้านของท่านบ้างหรือไม่

☐ ทุกวัน	☐ รายสัปดาห์	☐ รายเดือน
☐ ราย 2-3 เดือน	☐ เฉพาะเทศกาลสำคัญ	☐ รายปี
☐ ไม่กลับเลย		

4) เหตุใดท่านจึงเดินทางกลับ/ไม่กลับบ้านดังข้อ 3)

☐ ครอบครัว/ผู้ปกครองสั่งให้กลับบ้าน	☐ คิดถึงบ้าน/ครอบครัว
☐ ทำธุระสำคัญ	☐ ราคาค่าคนที่บ้าน/ครอบครัว
☐ หวาดกลัวการกลับบ้าน	☐ อื่นๆ (ระบุ).....

5) บริเวณที่ท่านพักอาศัยในปัจจุบันอยู่ในถนน/ย่านใด ห่างจากมหาวิทยาลัยฯ ประมาณ.....กิโลเมตร

- หอพักในมหาวิทยาลัย
- หอพักในมหาวิทยาลัย (ในกำกับ)
- ถนนสุเทพ (ซอยวัดคูโม่)
- ถนนสุเทพ (บ้านไร่เปิง-โป่งน้อย)
- ถนนสุเทพ (บริเวณโรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่)
- ถนนห้วยแก้ว
- ย่านเจ็ดยอด
- อำเภอเมืองเชียงใหม่
- อำเภอรอบในของจังหวัดเชียงใหม่ (สารภี หางดง แมริม สันทราย สันกำแพง ดอยสะเก็ด) หรืออำเภอใกล้เคียงของจังหวัดลำพูน (เมืองลำพูน บ้านธิ)
- พื้นที่อื่นๆ (ระบุ).....

2. เพื่อนสนิทในมหาวิทยาลัย

1) ท่านมีเพื่อนสนิทกี่คน

- ไม่มีเลย – *ข้ามไป/ข้อ 3*
- 1-2 คน
- 3-5 คน
- 6-10 คน
- มากกว่า 10 คน

2) เพื่อนสนิทของท่านมีเพศสภาพอย่างไร

- ผู้หญิงทั้งหมด
- ผู้หญิงเป็นส่วนใหญ่
- ผสมผสาน
- ผู้ชายทั้งหมด
- ผู้ชายเป็นส่วนใหญ่
- ผู้หญิงและผู้ชาย
- เพศที่สามทั้งหมด
- เพศที่สามเป็นส่วนใหญ่
- ผู้หญิงและเพศที่สาม

3) เพื่อนสนิทของท่านในปัจจุบันส่วนใหญ่เป็นใคร

- เพื่อน โรงเรียนเดิมสมัยประถม/มัธยม
- เพื่อนคณะ/สาขาเดิม
- เพื่อนคณะ/สาขาปัจจุบัน
- เพื่อนต่างสาขาหรือเพื่อนจากที่ทำงาน
- คนรู้จักอื่นๆ
- ผสมผสาน

4) ท่านกับเพื่อนสนิทคบกันมาแล้วกี่เดือน/ปี

- น้อยกว่า 6 เดือน
- 6 เดือน-1 ปี
- 1-2 ปี
- 3-5 ปี
- 5-10 ปี
- มากกว่า 10 ปี

5) ท่านอยู่กับเพื่อนสนิทตลอดเวลาหรือไม่

- ใช่
- บางครั้ง
- แทบจะไม่
- ไม่

6) ท่านกับเพื่อนสนิททำกิจกรรมอะไรร่วมกันบ้าง และใครเป็นผู้ชักนำ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ เรียน	ผู้ชักนำคือ	☐ ท่านเอง	☐ เพื่อนสนิท	☐ ทั้งสองฝ่าย
☐ ทำงาน	ผู้ชักนำคือ	☐ ท่านเอง	☐ เพื่อนสนิท	☐ ทั้งสองฝ่าย
☐ ทำกิจกรรมของมหาวิทยาลัย	ผู้ชักนำคือ	☐ ท่านเอง	☐ เพื่อนสนิท	☐ ทั้งสองฝ่าย
☐ รับประทานอาหาร	ผู้ชักนำคือ	☐ ท่านเอง	☐ เพื่อนสนิท	☐ ทั้งสองฝ่าย
☐ พักอาศัยร่วมกัน	ผู้ชักนำคือ	☐ ท่านเอง	☐ เพื่อนสนิท	☐ ทั้งสองฝ่าย
☐ พักผ่อน/นันทนาการ	ผู้ชักนำคือ	☐ ท่านเอง	☐ เพื่อนสนิท	☐ ทั้งสองฝ่าย
☐ ท่องเที่ยว	ผู้ชักนำคือ	☐ ท่านเอง	☐ เพื่อนสนิท	☐ ทั้งสองฝ่าย
☐ ออกกำลังกาย	ผู้ชักนำคือ	☐ ท่านเอง	☐ เพื่อนสนิท	☐ ทั้งสองฝ่าย
☐ สังสรรค์/เที่ยวกลางคืน	ผู้ชักนำคือ	☐ ท่านเอง	☐ เพื่อนสนิท	☐ ทั้งสองฝ่าย
☐ เล่นการพนัน	ผู้ชักนำคือ	☐ ท่านเอง	☐ เพื่อนสนิท	☐ ทั้งสองฝ่าย
☐ อื่นๆ (ระบุ).....	ผู้ชักนำคือ	☐ ท่านเอง	☐ เพื่อนสนิท	☐ ทั้งสองฝ่าย

7) ท่านไว้นใจเชื่อใจเพื่อนสนิทของท่านมากน้อยเพียงใด

☐ มากที่สุด	☐ มาก	☐ ปานกลาง
☐ น้อย	☐ น้อยที่สุด	☐ ไม่เคย

8) ท่านปรึกษา ฟังพา และช่วยเหลือเพื่อนสนิทของท่านมากน้อยเพียงใดเมื่อยามเดือดร้อน

☐ มากที่สุด	☐ มาก	☐ ปานกลาง
☐ น้อย	☐ น้อยที่สุด	☐ ไม่เคย

9) ท่านคิดว่าเพื่อนสนิทของท่านมีส่วนส่งเสริมให้คุณภาพชีวิตของท่านดีขึ้นมากน้อยเพียงใด

☐ มากที่สุด	☐ มาก	☐ ปานกลาง
☐ น้อย	☐ น้อยที่สุด	☐ ไม่เคย

เพราะเหตุใด.....

3. คนรัก/แฟน

1) ท่านเคยมีคนรัก/แฟนหรือไม่ เคย ไม่เคย – *ข้ามไปข้อ 4*

2) ท่านมีคนรัก/แฟนครั้งแรกเมื่อไร ม.ต้น ม.ปลาย มหาวิทยาลัย

3) ตั้งแต่เข้ามาเรียนในมหาวิทยาลัย ท่านเคยมีคนรัก/แฟนหรือไม่

☐ เคย	☐ ไม่เคย – <i>ข้ามไปข้อ 4</i>

4) ปัจจุบันท่านมีคนรัก/แฟนหรือไม่

☐ มี	☐ กำลังศึกษาดูใจ	☐ ไม่มี – <i>ข้ามไปข้อ 3.13</i>

5) คนรัก/แฟน/คนที่กำลังศึกษาจิตใจของท่านในปัจจุบันเป็นเพศใด

- ผู้ชาย ผู้หญิง

6) คนรัก/แฟน/คนที่กำลังศึกษาจิตใจของท่านในปัจจุบันอยู่ในสถานะใดมาก่อน

- เพื่อนสนิท เพื่อนสมัยประถม/มัธยม
 เพื่อนในคณะ/สาขา เพื่อนต่างสาขาหรือเพื่อนจากที่ทำงาน
 รุ่นพี่/รุ่นน้องสมัยประถม/มัธยม รุ่นพี่/รุ่นน้องในคณะ/สาขา
 รุ่นพี่/รุ่นน้องต่างสาขาหรือเพื่อนจากที่ทำงาน คนรัก/แฟนเก่า
 คนรู้จักอื่นๆ

7) ท่านรู้จักกับคนรัก/แฟน/คนที่กำลังศึกษาจิตใจในปัจจุบันได้อย่างไร

- เป็นเพื่อน/รุ่นพี่/รุ่นน้องกัน มีคนแนะนำให้รู้จัก
 พบเจอโดยบังเอิญ พบเจอกันในสังคมออนไลน์
 พบเจอกันในสถานบันเทิง อื่นๆ (ระบุ).....

8) ท่านกับคนรัก/แฟน/คนที่กำลังศึกษาจิตใจในปัจจุบันคบหากันมาแล้วกี่เดือน/ปี

- น้อยกว่า 6 เดือน 6 เดือน-1 ปี 1-2 ปี
 3-5 ปี 5-10 ปี มากกว่า 10 ปี

9) ท่านกับคนรัก/แฟน/คนที่กำลังศึกษาจิตใจทำกิจกรรมอะไรร่วมกันบ้าง และใครเป็นผู้ชักนำ

(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ เรียน	ผู้ชักนำคือ	☐ ท่านเอง	☐ คนรัก/แฟน	☐ ทั้งสองฝ่าย
☐ ทำงาน	ผู้ชักนำคือ	☐ ท่านเอง	☐ คนรัก/แฟน	☐ ทั้งสองฝ่าย
☐ ทำกิจกรรมของมหาวิทยาลัย	ผู้ชักนำคือ	☐ ท่านเอง	☐ คนรัก/แฟน	☐ ทั้งสองฝ่าย
☐ รับประทานอาหาร	ผู้ชักนำคือ	☐ ท่านเอง	☐ คนรัก/แฟน	☐ ทั้งสองฝ่าย
☐ พักอาศัยร่วมกัน	ผู้ชักนำคือ	☐ ท่านเอง	☐ คนรัก/แฟน	☐ ทั้งสองฝ่าย
☐ พักผ่อน/นันทนาการ	ผู้ชักนำคือ	☐ ท่านเอง	☐ คนรัก/แฟน	☐ ทั้งสองฝ่าย
☐ ท่องเที่ยว	ผู้ชักนำคือ	☐ ท่านเอง	☐ คนรัก/แฟน	☐ ทั้งสองฝ่าย
☐ ออกกำลังกาย	ผู้ชักนำคือ	☐ ท่านเอง	☐ คนรัก/แฟน	☐ ทั้งสองฝ่าย
☐ สังสรรค์/เที่ยวกลางคืน	ผู้ชักนำคือ	☐ ท่านเอง	☐ คนรัก/แฟน	☐ ทั้งสองฝ่าย
☐ เล่นการพนัน	ผู้ชักนำคือ	☐ ท่านเอง	☐ คนรัก/แฟน	☐ ทั้งสองฝ่าย
☐ อื่นๆ (ระบุ).....	ผู้ชักนำคือ	☐ ท่านเอง	☐ คนรัก/แฟน	☐ ทั้งสองฝ่าย

10) ท่านไว้วางใจเชื่อใจคนรัก/แฟน/คนที่กำลังศึกษาอยู่ในปัจจุบันของท่านมากน้อยเพียงใด

☐ มากที่สุด	☐ มาก	☐ ปานกลาง
☐ น้อย	☐ น้อยที่สุด	☐ ไม่เคย

11) ท่านปรึกษา พี่พว และช่วยเหลือคนรัก/แฟน/คนที่กำลังศึกษาอยู่ในปัจจุบันของท่านมากน้อยเพียงใดเมื่อยามเดือดร้อน

☐ มากที่สุด	☐ มาก	☐ ปานกลาง
☐ น้อย	☐ น้อยที่สุด	☐ ไม่เคย

12) ท่านคิดว่าคนรัก/แฟน/คนที่กำลังศึกษาอยู่ในปัจจุบันของท่านมีส่วนส่งเสริมให้คุณภาพชีวิตของท่านดีขึ้นมากน้อยเพียงใด

☐ มากที่สุด	☐ มาก	☐ ปานกลาง
☐ น้อย	☐ น้อยที่สุด	☐ ไม่เคย

เพราะเหตุใด.....

13) ท่านคิดว่าคนรัก/แฟน/คนที่กำลังศึกษาอยู่ในอดีตช่วงที่ศึกษาในมหาวิทยาลัยของท่านมีส่วนส่งเสริมให้คุณภาพชีวิตของท่านดีขึ้นมากน้อยเพียงใด

☐ มากที่สุด	☐ มาก	☐ ปานกลาง
☐ น้อย	☐ น้อยที่สุด	☐ ไม่เคย

เพราะเหตุใด.....

4. เพื่อนในคณะ/สาขา

1) ท่านคบกับเพื่อนในคณะ/สาขาของท่านบ้างหรือไม่

☐ ใช่	☐ ไม่ใช่ – ข้ามไปข้อ 5

2) สถานะระหว่างท่านกับเพื่อนในคณะ/สาขาของท่านเป็นอย่างไร

☐ เพื่อนสนิท	☐ เพื่อนธรรมดา	☐ เพื่อนร่วมคณะ/สาขา
☐ ห่างเหิน/ไม่สนิทเลย		

3) เหตุใดสถานะระหว่างท่านกับเพื่อนจึงมีลักษณะดังข้อ 2) (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ ได้เรียน ทำกิจกรรม หรือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	☐ เป็นกันเอง/มนุษยสัมพันธ์ดี
☐ มีความจริงใจต่อกัน	☐ มีวิถีการดำเนินชีวิตใกล้เคียงกัน
☐ มีเพื่อนกลุ่มอื่นๆ อยู่แล้ว	☐ ไม่อยากรู้จักเพื่อนใหม่
☐ ไม่สนิทใจ/รังเกียจ	☐ เข้ากับสังคมในคณะ/สาขาไม่ได้
☐ ถูกกีดกันจากเพื่อนในคณะ/สาขา	☐ อื่นๆ (ระบุ).....

4) ท่านเข้าร่วมกิจกรรมรับน้อง/ประชุมเชียร์ หรือกิจกรรมนักศึกษาในลักษณะเดียวกันนี้หรือไม่

- เข้าร่วมตลอด เข้าร่วมบ่อย เข้าร่วมบางครั้ง
 แทบไม่เข้าร่วม ไม่เข้าร่วมเลย

5) ท่านกับเพื่อนในคณะ/สาขาทำกิจกรรมอะไรร่วมกันบ้าง และใครเป็นผู้ชักนำ (ตอบได้มากกว่า 1

ข้อ)

☐ เรียน	ผู้ชักนำคือ ☐ ท่านเอง ☐ เพื่อนๆ ☐ ทั้งสองฝ่าย
☐ ทำงาน	ผู้ชักนำคือ ☐ ท่านเอง ☐ เพื่อนๆ ☐ ทั้งสองฝ่าย
☐ ทำกิจกรรมของมหาวิทยาลัย	ผู้ชักนำคือ ☐ ท่านเอง ☐ เพื่อนๆ ☐ ทั้งสองฝ่าย
☐ รับประทานอาหาร	ผู้ชักนำคือ ☐ ท่านเอง ☐ เพื่อนๆ ☐ ทั้งสองฝ่าย
☐ พักอาศัยร่วมกัน	ผู้ชักนำคือ ☐ ท่านเอง ☐ เพื่อนๆ ☐ ทั้งสองฝ่าย
☐ พักผ่อน/นันทนาการ	ผู้ชักนำคือ ☐ ท่านเอง ☐ เพื่อนๆ ☐ ทั้งสองฝ่าย
☐ ท่องเที่ยว	ผู้ชักนำคือ ☐ ท่านเอง ☐ เพื่อนๆ ☐ ทั้งสองฝ่าย
☐ ออกกำลังกาย	ผู้ชักนำคือ ☐ ท่านเอง ☐ เพื่อนๆ ☐ ทั้งสองฝ่าย
☐ สังสรรค์/เที่ยวกลางคืน	ผู้ชักนำคือ ☐ ท่านเอง ☐ เพื่อนๆ ☐ ทั้งสองฝ่าย
☐ เล่นการพนัน	ผู้ชักนำคือ ☐ ท่านเอง ☐ เพื่อนๆ ☐ ทั้งสองฝ่าย
☐ อื่นๆ (ระบุ).....	ผู้ชักนำคือ ☐ ท่านเอง ☐ เพื่อนๆ ☐ ทั้งสองฝ่าย

6) ท่านกับเพื่อนในคณะ/สาขารู้จักหรือคบหากันมาแล้วกี่เดือน/ปี

- น้อยกว่า 6 เดือน 6 เดือน-1 ปี 1-2 ปี มากกว่า 2 ปี

7) ท่านไว้นือเชื่อใจเพื่อนในคณะ/สาขาของท่านมากน้อยเพียงใด

- มากที่สุด มาก ปานกลาง
 น้อย น้อยที่สุด ไม่เคย

8) ท่านปรึกษา พี่พว และช่วยเหลือเพื่อนในคณะ/สาขาของท่านมากน้อยเพียงใดเมื่อยามเดือดร้อน

- มากที่สุด มาก ปานกลาง
 น้อย น้อยที่สุด ไม่เคย

9) ท่านคิดว่าเพื่อนในคณะ/สาขาของท่านมีส่วนส่งเสริมให้คุณภาพชีวิตของท่านดีขึ้นมากน้อย

เพียงใด

- มากที่สุด มาก ปานกลาง
 น้อย น้อยที่สุด ไม่เคย

เพราะเหตุใด.....

5. รุ่นพี่ในคณะ/สาขา (ตอบเฉพาะนักศึกษาชั้นปีที่ 1)

1) ท่านคบกับรุ่นพี่ในคณะ/สาขาของท่านบ้างหรือไม่

- ใช่ ไม่ใช่ – ซ้ำมไปข้อ 7

2) สถานะระหว่างท่านกับรุ่นพี่ในคณะ/สาขาของท่านเป็นอย่างไร

- สนุกสนมมาก คู่แค้น เป็นรุ่นพี่/รุ่นน้องธรรมดา
 ห่างเหิน/ไม่สนิทเลย

3) เหตุใดสถานะระหว่างท่านกับรุ่นพี่ในคณะ/สาขาจึงมีลักษณะดังข้อ 2) (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ได้เรียน ทำกิจกรรม หรือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เป็นกันเอง/มนุษยสัมพันธ์ดี
 มีความจริงใจต่อกัน มีวิถีการดำเนินชีวิตใกล้เคียงกัน
 มีเพื่อน/คนรู้จักอยู่แล้ว ไม่อยากรู้จักรุ่นพี่
 ไม่สนิทใจ/รังเกียจ เข้ากับสังคมในคณะ/สาขาไม่ได้
 ถูกกีดกันจากรุ่นพี่ อื่นๆ (ระบุ).....

4) ท่านกับรุ่นพี่ในคณะ/สาขาทำกิจกรรมอะไรร่วมกันบ้าง และใครเป็นผู้ชักนำ (ตอบได้มากกว่า 1

ข้อ)

☐ เรียน	ผู้ชักนำคือ	☐ ท่านเอง	☐ รุ่นพี่	☐ ทั้งสองฝ่าย
☐ ทำงาน	ผู้ชักนำคือ	☐ ท่านเอง	☐ รุ่นพี่	☐ ทั้งสองฝ่าย
☐ ทำกิจกรรมของมหาวิทยาลัย	ผู้ชักนำคือ	☐ ท่านเอง	☐ รุ่นพี่	☐ ทั้งสองฝ่าย
☐ รับประทานอาหาร	ผู้ชักนำคือ	☐ ท่านเอง	☐ รุ่นพี่	☐ ทั้งสองฝ่าย
☐ พักอาศัยร่วมกัน	ผู้ชักนำคือ	☐ ท่านเอง	☐ รุ่นพี่	☐ ทั้งสองฝ่าย
☐ พักผ่อน/นันทนาการ	ผู้ชักนำคือ	☐ ท่านเอง	☐ รุ่นพี่	☐ ทั้งสองฝ่าย
☐ ท่องเที่ยว	ผู้ชักนำคือ	☐ ท่านเอง	☐ รุ่นพี่	☐ ทั้งสองฝ่าย
☐ ออกกำลังกาย	ผู้ชักนำคือ	☐ ท่านเอง	☐ รุ่นพี่	☐ ทั้งสองฝ่าย
☐ สังสรรค์/เที่ยวกลางคืน	ผู้ชักนำคือ	☐ ท่านเอง	☐ รุ่นพี่	☐ ทั้งสองฝ่าย
☐ เล่นการพนัน	ผู้ชักนำคือ	☐ ท่านเอง	☐ รุ่นพี่	☐ ทั้งสองฝ่าย
☐ อื่นๆ (ระบุ).....	ผู้ชักนำคือ	☐ ท่านเอง	☐ รุ่นพี่	☐ ทั้งสองฝ่าย

5) ท่านกับรุ่นพี่ในคณะ/สาขารู้จักกันมาแล้วกี่เดือน/ปี

- น้อยกว่า 6 เดือน 6 เดือน-1 ปี 1-2 ปี มากกว่า 2 ปี

6) ท่านไว้เนื้อเชื่อใจรุ่นพี่ในคณะ/สาขาของท่านมากน้อยเพียงใด

- มากที่สุด มาก ปานกลาง
 น้อย น้อยที่สุด ไม่เคย

7) ท่านปรึกษา พี่งา และช่วยเหลือรุ่นพี่ในคณะ/สาขาของท่านมากน้อยเพียงใดเมื่อยามเดือดร้อน

- มากที่สุด มาก ปานกลาง
 น้อย น้อยที่สุด ไม่เคย

8) ท่านคิดว่ารุ่นพี่ในคณะ/สาขาของท่านมีส่วนส่งเสริมให้คุณภาพชีวิตของท่านดีขึ้นมากน้อยเพียงใด

- มากที่สุด มาก ปานกลาง
 น้อย น้อยที่สุด ไม่เคย

เพราะเหตุใด.....

6. รุ่นน้องในสาขา/คณะ (ตอบเฉพาะนักศึกษาชั้นปีที่ 2 ขึ้นไป)

1) ท่านคบกับรุ่นน้องในคณะ/สาขาของท่านบ้างหรือไม่ ใช่ ไม่ใช่ – *ข้ามไปข้อ 7*

2) สถานะระหว่างท่านกับรุ่นน้องในคณะ/สาขาของท่านเป็นอย่างไร

- สนิทสนมมาก คู่ันเคย เป็นรุ่นพี่/รุ่นน้องธรรมดา
 ห่างเหิน/ไม่สนิทเลย

3) เหตุใดสถานะระหว่างท่านกับรุ่นน้องในคณะ/สาขาจึงมีลักษณะดังข้อ 2) (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ได้เรียน ทำกิจกรรม หรือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เป็นกันเอง/มนุษยสัมพันธ์ดี
 มีความจริงใจต่อกัน มีวิถีการดำเนินชีวิตใกล้เคียงกัน
 มีเพื่อน/คนรู้จักอยู่แล้ว ไม่อยากรู้จักรุ่นพี่
 ไม่สนิทใจ/รังเกียจ เข้ากับสังคมในคณะ/สาขาไม่ได้
 ถูกกีดกันจากรุ่นพี่ อื่นๆ (ระบุ).....

4) ท่านกับรุ่นน้องในคณะ/สาขาทำกิจกรรมอะไรร่วมกันบ้างและใครเป็นผู้ชักนำ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ เรียน	ผู้ชักนำคือ ☐ ท่านเอง ☐ รุ่นพี่ ☐ ทั้งสองฝ่าย
☐ ทำงาน	ผู้ชักนำคือ ☐ ท่านเอง ☐ รุ่นพี่ ☐ ทั้งสองฝ่าย
☐ ทำกิจกรรมของมหาวิทยาลัย	ผู้ชักนำคือ ☐ ท่านเอง ☐ รุ่นพี่ ☐ ทั้งสองฝ่าย
☐ รับประทานอาหาร	ผู้ชักนำคือ ☐ ท่านเอง ☐ รุ่นพี่ ☐ ทั้งสองฝ่าย
☐ พักอาศัยร่วมกัน	ผู้ชักนำคือ ☐ ท่านเอง ☐ รุ่นพี่ ☐ ทั้งสองฝ่าย
☐ พักผ่อน/นันทนาการ	ผู้ชักนำคือ ☐ ท่านเอง ☐ รุ่นพี่ ☐ ทั้งสองฝ่าย
☐ ท่องเที่ยว	ผู้ชักนำคือ ☐ ท่านเอง ☐ รุ่นพี่ ☐ ทั้งสองฝ่าย
☐ ออกกำลังกาย	ผู้ชักนำคือ ☐ ท่านเอง ☐ รุ่นพี่ ☐ ทั้งสองฝ่าย
☐ สังสรรค์/เที่ยวกลางคืน	ผู้ชักนำคือ ☐ ท่านเอง ☐ รุ่นพี่ ☐ ทั้งสองฝ่าย
☐ เล่นการพนัน	ผู้ชักนำคือ ☐ ท่านเอง ☐ รุ่นพี่ ☐ ทั้งสองฝ่าย

อื่นๆ (ระบุ)..... ผู้ชักนำคือ ท่านเอง รุ่นพี่ ทั้งสองฝ่าย

5) ท่านกับรุ่นน้องในคณะ/สาขารู้จักกันมาแล้วกี่เดือน/ปี

น้อยกว่า 6 เดือน 6 เดือน-1 ปี 1-2 ปี มากกว่า 2 ปี

6) ท่านไว้เนื้อเชื่อใจรุ่นน้องในคณะ/สาขาของท่านมากน้อยเพียงใด

มากที่สุด มาก ปานกลาง

น้อย น้อยที่สุด ไม่เคย

7) ท่านปรึกษา พี่พว และช่วยเหลือรุ่นน้องในคณะ/สาขาของท่านมากน้อยเพียงใดเมื่อยามเดือดร้อน

มากที่สุด มาก ปานกลาง

น้อย น้อยที่สุด ไม่เคย

8) ท่านคิดว่ารุ่นน้องในคณะ/สาขาของท่านมีส่วนส่งเสริมให้คุณภาพชีวิตของท่านดีขึ้นมากน้อยเพียงใด

มากที่สุด มาก ปานกลาง

น้อย น้อยที่สุด ไม่เคย

เพราะเหตุใด.....

7. คนรู้จักอื่นๆ ในช่วงเรียนมหาวิทยาลัย

1) ท่านมีคนรู้จักอื่นๆ นอกเหนือจากเพื่อนเก่า เพื่อนสนิท เพื่อนในคณะ/สาขา เพื่อนต่างคณะ/สาขาค้นรัก/แฟน และญาติ ในช่วงเรียนมหาวิทยาลัยบ้างหรือไม่

ใช่ ไม่ใช่ - *ข้ามไปส่วนที่ 3*

2) คนรู้จักของท่านอยู่ในสถานะใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

คนรู้จักในที่ทำงาน คนที่เจอกันเมื่อไปสังสรรค์/เที่ยวกลางคืน

คนรู้จักในสังคมออนไลน์ ผู้มีอุปการคุณต่างๆ

อื่นๆ (ระบุ).....

3) สถานะระหว่างท่านกับคนรู้จักอื่นๆ ของท่านเป็นอย่างไร

สนิทสนมมาก คู่ันเคย เป็นคนรู้จักธรรมดา ห่างเหิน/ไม่สนิทเลย

4) เหตุใดสถานะระหว่างท่านกับคนรู้จักอื่นๆ จึงมีลักษณะดังข้อ 3) (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เป็นกันเอง/มนุษยสัมพันธ์ดี

มีความจริงใจต่อกัน มีวิธีการดำเนินชีวิตใกล้เคียงกัน

มีเพื่อน/คนรู้จักอยู่แล้ว ไม่อยากรู้จัก

ไม่สนิทใจ/รังเกียจ อื่นๆ (ระบุ).....

5) ท่านกับคนรู้จักอื่นๆ ทำกิจกรรมอะไรร่วมกันบ้าง และใครเป็นผู้ชักนำ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ ทำงาน	ผู้ชักนำคือ	☐ ท่านเอง	☐ คนรู้จัก	☐ ทั้งสองฝ่าย
☐ รับประทานอาหาร	ผู้ชักนำคือ	☐ ท่านเอง	☐ คนรู้จัก	☐ ทั้งสองฝ่าย
☐ พักอาศัยร่วมกัน	ผู้ชักนำคือ	☐ ท่านเอง	☐ คนรู้จัก	☐ ทั้งสองฝ่าย
☐ พักผ่อน/นันทนาการ	ผู้ชักนำคือ	☐ ท่านเอง	☐ คนรู้จัก	☐ ทั้งสองฝ่าย
☐ ท่องเที่ยว	ผู้ชักนำคือ	☐ ท่านเอง	☐ คนรู้จัก	☐ ทั้งสองฝ่าย
☐ ออกกำลังกาย	ผู้ชักนำคือ	☐ ท่านเอง	☐ คนรู้จัก	☐ ทั้งสองฝ่าย
☐ สังสรรค์/เที่ยวกลางคืน	ผู้ชักนำคือ	☐ ท่านเอง	☐ คนรู้จัก	☐ ทั้งสองฝ่าย
☐ เล่นการพนัน	ผู้ชักนำคือ	☐ ท่านเอง	☐ คนรู้จัก	☐ ทั้งสองฝ่าย
☐ อื่นๆ (ระบุ).....	ผู้ชักนำคือ	☐ ท่านเอง	☐ คนรู้จัก	☐ ทั้งสองฝ่าย

6) ท่านไว้น้อยเชื่อใจคนรู้จักอื่นๆ ของท่านมากน้อยเพียงใด

☐ มากที่สุด	☐ มาก	☐ ปานกลาง
☐ น้อย	☐ น้อยที่สุด	☐ ไม่เคย

7) ท่านปรึกษา พี่พว และช่วยเหลือคนรู้จักอื่นๆ ของท่านมากน้อยเพียงใดเมื่อยามเดือดร้อน

☐ มากที่สุด	☐ มาก	☐ ปานกลาง
☐ น้อย	☐ น้อยที่สุด	☐ ไม่เคย

8) ท่านคิดว่าคนรู้จักอื่นๆ มีส่วนส่งเสริมให้คุณภาพชีวิตของท่านดีขึ้นมากน้อยเพียงใด

☐ มากที่สุด	☐ มาก	☐ ปานกลาง
☐ น้อย	☐ น้อยที่สุด	☐ ไม่เคย

เพราะเหตุใด.....

ตอนที่ 3 พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

1. ท่านเริ่มดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ครั้งแรกเมื่อไร

☐ ประถมศึกษา	☐ มัธยมศึกษาตอนต้น	☐ มัธยมศึกษาตอนปลาย
☐ มหาวิทยาลัย (ชั้นปีที่ 1)	☐ มหาวิทยาลัย (ชั้นปีที่ 2 ขึ้นไป)	

2. ความถี่ในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ดื่มไม่ประจำ – *ตอบด้านล่างแล้วข้ามไปข้อ 4:*

☐ นานๆ ครั้ง	☐ ปีละไม่เกิน 4 ครั้ง	☐ 2-3 เดือนครั้ง
☐ เดือนละครั้ง	☐ 2-3 ครั้ง/เดือน	

- ดื่มประจำ
- สัปดาห์ละครั้ง 2-3 ครั้ง/สัปดาห์ 4-5 ครั้ง/สัปดาห์
- ทุกวัน/เกือบทุกวัน

3. ท่านเริ่มดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นประจำตั้งแต่เมื่อไร (เฉพาะผู้ที่ดื่มประจำ)

- ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย
- มหาวิทยาลัย (ชั้นปีที่ 1) มหาวิทยาลัย (ชั้นปีที่ 2 ขึ้นไป)

4. สถานที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นประจำ (เลือกเพียงประเภทเดียว)

- ดื่มในสถานบันเทิง (ตอบได้ไม่เกิน 2 แห่ง):
- ผับ/เรค บาร์ ร้านอาหาร
- ร้านจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบมีที่นั่ง

เพราะเหตุใด.....

ดื่มในที่พักอาศัย (ตอบได้ไม่เกิน 2 แห่ง) – *ตอบด้านล่างแล้วข้ามไปข้อ 8:*

- หอพักตนเอง หอพัก/บ้านคนอื่น บ้านพักส่วนตัว

เพราะเหตุใด.....

5. ท่านดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แต่ละประเภทหรือไม่ บ่อยหรือไม่เพียงใด ใครแนะนำให้ดื่มเป็นครั้งแรก

(ความถี่: 4 = เป็นประจำ, 3 = บางครั้ง, 2 = เฉพาะครั้งสำคัญ, 1 = เคยดื่ม แต่แทบจะไม่ดื่ม)

(ใครแนะนำให้ดื่มเป็นครั้งแรก: 1 = เพื่อนสนิท, 2 = เพื่อนในคณะ/สาขา, 3 = คนรัก/แฟน, 4 = รุ่นพี่, 5 = รุ่นน้อง, 6 = คนรู้จักอื่นๆ, 7 = ครอบครัว, 8 = ทดลองเอง, 9 = อื่นๆ (ระบุ))

- เหล้าพื้นบ้าน/เหล้าเถื่อน ความถี่.....ใครแนะนำให้ดื่มเป็นครั้งแรก.....
- เหล้าขาว ความถี่.....ใครแนะนำให้ดื่มเป็นครั้งแรก.....
- เหล้ายาดอง ความถี่.....ใครแนะนำให้ดื่มเป็นครั้งแรก.....
- เหล้าผสมมิกเซอร์/วิสกี ความถี่.....ใครแนะนำให้ดื่มเป็นครั้งแรก.....
- เหล้าปั่น ความถี่.....ใครแนะนำให้ดื่มเป็นครั้งแรก.....
- ค็อกเทล/ไวน์คูลเลอร์ ความถี่.....ใครแนะนำให้ดื่มเป็นครั้งแรก.....
- ไวน์ ความถี่.....ใครแนะนำให้ดื่มเป็นครั้งแรก.....
- เบียร์ ความถี่.....ใครแนะนำให้ดื่มเป็นครั้งแรก.....
- อื่นๆ (ระบุ)..... ความถี่.....ใครแนะนำให้ดื่มเป็นครั้งแรก.....

6. ที่พักอาศัยของท่านอยู่ห่างจากสถานบันเทิงที่ท่านเดินทางไปประจำเป็นระยะทางประมาณกี่กิโลเมตร

- ไม่เกิน 1 กิโลเมตร 1-2 กิโลเมตร 3-5 กิโลเมตร
- 6-10 กิโลเมตร 11-20 กิโลเมตร มากกว่า 20 กิโลเมตร

7. ที่พักอาศัยของท่านอยู่ห่างจากสถานบันเทิงที่ท่านเดินทางไปประจำเป็นระยะเวลากี่นาที/ชั่วโมง

- ไม่เกิน 5 นาที 5-15 นาที 16-30 นาที
 31-60 นาที มากกว่า 60 นาที

8. สถานบันเทิงที่ท่านนิยมไปอยู่บริเวณย่านใด

- ถ.นิมมานเหมินท์ ถ.คันคลองชลประทาน ถ.อภัยภูธร
 แม่เหิยะ ในคูเมืองเชียงใหม่ อื่นๆ (ระบุ).....

9. ในกรณีที่ต้องเดินทางออกจากที่พักอาศัยของตนเอง ท่านใช้วิธีการเดินทางใดเป็นประจำ

- เดินทางเอง: เดินเท้า/จักรยาน จักรยานยนต์ส่วนตัว
 รถยนต์ส่วนตัว ขนส่งมวลชน
 คนอื่นมารับ: จักรยานยนต์ส่วนตัว รถยนต์ส่วนตัว

10. ท่านเดินทางกลับที่พักอาศัยของท่านอย่างไร

- เดินทางเอง: เดินเท้า/จักรยาน จักรยานยนต์ส่วนตัว
 รถยนต์ส่วนตัว ขนส่งมวลชน
 คนอื่นมารับ: จักรยานยนต์ส่วนตัว รถยนต์ส่วนตัว

11. ระหว่างเดินทางกลับ ผู้ขับขี่ยานพาหนะโดยปกติเป็นใคร มีอาการมึนเมาหรือไม่

- ตนเอง มีอาการมึนเมาหรือไม่ ไม่เมา มึนเมาเล็กน้อย มึนเมามาก
 คนอื่น มีอาการมึนเมาหรือไม่ ไม่เมา มึนเมาเล็กน้อย มึนเมามาก
 แล้วแต่สถานการณ์ แต่เป็นใครก็ได้
 แล้วแต่สถานการณ์ โดยผู้ขับขี่ต้องไม่เมาเท่านั้น

12. เหตุใดจึงต้องการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานบันเทิงหรือในที่ที่พักอาศัย (ตอบได้ไม่เกิน 2 ข้อ)

- เพื่อเข้าสังคม/ได้รับการยอมรับ เพื่อผ่อนคลายความเครียด
 เพื่อสังสรรค์กับเพื่อน/คนรู้จัก ความอยากรู้อยากลองส่วนตัว
 เป็นค่านิยมของวัยรุ่นทั่วไป เพื่อหาเพื่อนใหม่

13. ใครเป็นคนชักนำให้ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บ่อยที่สุด (ตอบได้ไม่เกิน 3 ข้อ)

1) ในสถานบันเทิง

- เพื่อนสนิท เพื่อนในคณะ/สาขา คนรัก/แฟน
 รุ่นพี่ รุ่นน้อง คนรู้จักอื่นๆ
 ครอบครัว ตนเอง อื่นๆ (ระบุ).....

2) ในที่พักอาศัย

☐ เพื่อนสนิท	☐ เพื่อนในคณะ/สาขา	☐ คนรัก/แฟน
☐ รุ่นพี่	☐ รุ่นน้อง	☐ คนรู้จักอื่นๆ
☐ ครอบครัว	☐ ตนเอง	☐ อื่นๆ (ระบุ).....

14. รูปแบบการดื่มของท่านโดยปกติในสถานที่ต่างๆ เป็นอย่างไร

- 1) ในสถานบันเทิง ดื่มเล็กน้อย ดื่มจนหน้าเริ่มแดง/แดง
 ดื่มจนเริ่มรู้สึกเมา ดื่มเม้าหัวราน้ำ

ทำไมจึงต้องดื่มในระดับดังกล่าว.....

- 2) ในที่พักอาศัย ดื่มเล็กน้อย ดื่มจนหน้าเริ่มแดง/แดง
 ดื่มจนเริ่มรู้สึกเมา ดื่มเม้าหัวราน้ำ

ทำไมจึงต้องดื่มในระดับดังกล่าว.....

15. กิจกรรมที่ทำระหว่างสังสรรค์/ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นประจำ (ตอบได้ไม่เกิน 3 ตัวเลือก)

☐ รับประทานอาหารตามมืออาหารปกติ	☐ พูดคุยเรื่องทั่วไป
☐ พูดคุยเรื่องกิจกรรม/การเรียน/ทำงาน	☐ ปรับทุกข์/ปรึกษาปัญหาชีวิต
☐ แลกเบอร์โทรศัพท์/ไลน์/เฟซบุ๊กกับคนรู้จักใหม่ๆ	☐ เล่นเกมในวงเหล้า
☐ ทำความรู้จักกับคนอื่นๆ ในสถานบันเทิง	☐ เล่นการพนัน

16. กิจกรรมที่ทำทันทีภายหลังจากการสังสรรค์/ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (ตอบได้ไม่เกิน 2 ตัวเลือก)

☐ รับประทานอาหาร	☐ ไปเที่ยวต่อในสถานที่อื่นๆ
☐ เดินทางกลับที่พักตนเอง/เพื่อน/คนรัก/แฟน/ญาติ	☐ เล่นการพนัน
☐ เดินทางไปยังที่พัก/ข้างแรมกับคนอื่น	☐ อื่นๆ (ระบุ).....

17. ค่าใช้จ่ายในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แต่ละครั้งโดยเฉลี่ย

1) ในสถานบันเทิง

☐ ไม่เสียค่าใช้จ่าย	☐ ไม่เกิน 100 บาท	☐ 101-200 บาท
☐ 201-350 บาท	☐ 351-500 บาท	☐ มากกว่า 500 บาท

2) ในที่พักอาศัย

☐ ไม่เสียค่าใช้จ่าย	☐ ไม่เกิน 100 บาท	☐ 101-200 บาท
☐ 201-350 บาท	☐ 351-500 บาท	☐ มากกว่า 500 บาท

18. ใครบ้างที่ร่วมดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กับท่านเป็นประจำ (ตอบได้ไม่เกิน 3 บุคคล) และทำที่ที่ปฏิบัติต่อตัวท่านเป็นประจำเป็นอย่างไร

บุคคล	ผู้ชาย			ผู้หญิง			เพศที่สาม		
	ปกติ	คุกคาม ด้วย วาจา	คุกคาม ด้วย การ กระทำ	ปกติ	คุกคาม ด้วย วาจา	คุกคาม ด้วย การ กระทำ	ปกติ	คุกคาม ด้วย วาจา	คุกคาม ด้วย การ กระทำ
เพื่อนสนิท									
เพื่อนในคณะ/สาขา									
คนรัก/แฟน									
รุ่นพี่									
รุ่นน้อง									
คนรู้จักอื่นๆ									
ครอบครัว									
อื่นๆ (ระบุ).....									

อธิบายเพิ่มเติม.....

19. ท่านเคยผ่านกิจกรรม/การรับน้องของคณะ/สาขาที่มีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือไม่

- เคย ไม่เคย – ข้ามไปข้อ 21

20. ถ้าเคยในข้อ 19) กิจกรรม/การรับน้องในคณะ/สาขาของท่านบังคับให้ท่านดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือไม่

- บังคับโดยไม่สามารถปฏิเสธได้ ชักชวนเกมบังคับ
 ชักชวน แต่ขึ้นอยู่กับความสมัครใจ ไม่เคยบังคับใดๆ

21. นอกเหนือจากกิจกรรม/การรับน้องในคณะ/สาขาของท่าน การเข้าร่วมดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กับคนในคณะ/สาขาของท่านขึ้นอยู่กับสาเหตุอะไรได้บ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- การดื่มเพื่อวางแผนกิจกรรม/การรับน้องของคณะ/สาขา
- การจัดเลี้ยงนอกสถานที่หรือเลี้ยงต้อนรับของคณะ/สาขา เช่น งาน Goodbye Senior
- การเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของสังคมในคณะ/สาขา
- การท่องเที่ยวนอกสถานที่ที่เป็นหมู่คณะ
- การสังสรรค์ทั่วไปตามสถานบันเทิง/สถานที่จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นหมู่คณะ

22. ท่านคิดว่า ถ้าท่านไม่เข้าร่วมดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กับรุ่นพี่/รุ่นน้อง/เพื่อนในคณะ/สาขาวิชา จะมีผลกระทบทางสังคมต่อท่านในทิศทางใดหรือไม่

- มี ในทิศทางใดบ้าง (ตอบได้ไม่เกิน 3 ข้อ)
 - ไม่มีเพื่อนคบ
 - รุ่นพี่/รุ่นน้อง ไม่ยอมรับ
 - เข้าถึงกิจกรรมได้ยากขึ้น
 - ถูกกีดกันทางการเรียน
 - ถูกกีดกันออกจากคณะ/สาขา
 - ขาดความช่วยเหลือเมื่อยามเดือดร้อน
 - อื่นๆ (ระบุ).....
- ไม่มี

23. ท่านคิดว่าการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นเรื่องปกติของนักศึกษามหาวิทยาลัยหรือไม่ เพราะเหตุใด

- ปกติ เพราะ.....
- ผิดปกติ เพราะ.....
- ไม่มีความคิดเห็น

24. ท่านเห็นด้วยกับคำกล่าวต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด

(ค่าคะแนน: 5 = เห็นด้วยมาก, 4 = เห็นด้วย, 3 = เฉยๆ, 2 = ไม่ค่อยเห็นด้วย, 1 = ไม่เห็นด้วยเลย)

- 1) “ใครๆ ก็กินเหล้ากัน ใครไม่กินสิ แปลก” ค่าคะแนน.....
- 2) “เป็นผู้หญิงก็กินเหล้าได้ ไม่เห็นจะต้องแคร์อะไร” ค่าคะแนน.....
- 3) “เป็นนักศึกษามหาวิทยาลัย โตแล้ว กินเหล้าได้” ค่าคะแนน.....
- 4) “กินเหล้า = หาเพื่อนใหม่” ค่าคะแนน.....
- 5) “ถ้าไม่เข้าร้านเหล้า ชาตินี้ก็ไม่มีแฟนนะคะ” ค่าคะแนน.....
- 6) “จะมีรุ่นพี่-รุ่นน้องได้ ต้องกินเหล้าเท่านั้นแหละ” ค่าคะแนน.....
- 7) “ใครไม่กินเหล้า ไม่ใจเลยอะ เพื่อนกันแท้ๆ” ค่าคะแนน.....
- 8) “กินเหล้าก็เงินของฉัน ไม่ได้ขอใครกินค่ะ” ค่าคะแนน.....

- 9) “กินเหล้าเองได้ ก็รับผิดชอบชีวิตตัวเองได้ คนอื่นอย่างยุ่ง” ค่าคะแนน.....
- 10) “มากินเหล้า ต้องเมาอย่างเดี๋ยวกะ ไม่เมาไม่นับ” ค่าคะแนน.....

ส่วนที่ 4 งบประมาณเวลา

1. ตารางเวลาในวันที่มีเรียน

- 1) ท่านมีเรียน.....วันต่อสัปดาห์
- 2) ในวันที่มีเรียน ท่านทำอะไรบ้าง

(1 = เวลานอน, 2 = ธุระส่วนตัว, 3 = เรียน, 4 = ทำงาน/กิจกรรม, 5 = ทำการบ้าน/อ่านหนังสือ, 6 = พักผ่อน/เที่ยว, 7 = ดื่มเหล้า/เที่ยวกลางคืน)

เวลา (น.)	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	1	2	3	4	5	
กิจกรรม																									

2. ตารางเวลาในวันที่ไม่มีเรียน

- 1) ท่านมีวันว่างจากการเรียน.....วันต่อสัปดาห์
- 2) ในวันที่ว่างจากการเรียน โดยปกติท่านทำอะไรบ้าง

(1 = เวลานอน, 2 = ธุระส่วนตัว, 3 = เรียน, 4 = ทำงาน/กิจกรรม, 5 = ทำการบ้าน/อ่านหนังสือ, 6 = พักผ่อน/เที่ยว, 7 = ดื่มเหล้า/เที่ยวกลางคืน)

เวลา (น.)	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	1	2	3	4	5	
กิจกรรม																									

3. การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีผลต่องบประมาณเวลาของท่านในด้านใดมากที่สุด เพราะเหตุใด (ตอบได้ไม่เกิน 3 ด้าน)

- เวลานอน เพราะ.....
- เวลาทำธุระส่วนตัว เพราะ.....
- เวลาเรียน เพราะ.....
- เวลาทำงาน/กิจกรรม เพราะ.....
- เวลาทำการบ้าน/อ่านหนังสือ เพราะ.....
- เวลาพักผ่อน/เที่ยว เพราะ.....

4. ท่านเคยแก้ไขปัญหาเรื่องงบประมาณเวลาที่ผิดเพี้ยนไปจากปกติหรือไม่

- เคย ไม่เคย-ข้ามไปส่วนที่ 5

5. ท่านจะแก้ไขปัญหาเรื่องงบประมาณเวลาที่เกิดขึ้นในข้อ 3 ได้อย่างไร เพื่อให้ไม่ให้เกิดกระทบต่อการดำเนินงาน
กิจกรรมประจำวันของท่าน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- เพิ่มเวลา
- นอน ทำธุระส่วนตัว เรียน
- ทำงาน/กิจกรรม ทำการบ้าน/อ่านหนังสือ พักผ่อน/เที่ยว
- ดื่มเหล้า/เที่ยวกลางคืน
- ลดเวลา
- นอน ทำธุระส่วนตัว เรียน
- ทำงาน/กิจกรรม ทำการบ้าน/อ่านหนังสือ พักผ่อน/เที่ยว
- ดื่มเหล้า/เที่ยวกลางคืน

6. จงเรียงลำดับความสำคัญกิจกรรมประจำวันของท่านตามลำดับความสำคัญ

(1 = สำคัญมากที่สุด → 7 = สำคัญน้อยที่สุด)

- นอน ทำธุระส่วนตัว เรียน
- ทำงาน/กิจกรรม ทำการบ้าน/อ่านหนังสือ พักผ่อน/เที่ยว
- ดื่มเหล้า/เที่ยวกลางคืน

ส่วนที่ 5 ผลกระทบด้านต่างๆ

1. ผลกระทบด้านการเรียน

1) ผลการเรียน (คะแนนสอบ/เกรดเฉลี่ย) ล่าสุดของท่านเป็นที่พึงพอใจหรือไม่

- พึงพอใจมาก พึงพอใจ ไม่แน่ใจ
- ไม่พึงพอใจ ไม่พึงพอใจมาก

2) ผลการเรียนเฉลี่ยในภาคเรียนล่าสุด.....ผลการเรียนเฉลี่ยสะสม.....

3) แนวโน้มผลการเรียนของท่านที่ผ่านมาตั้งแต่ชั้นปีที่ 1 จนถึงปัจจุบัน เป็นอย่างไร (เฉพาะนักศึกษา
ชั้นปีที่ 2 ขึ้นไป)

- ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง ดีขึ้นเล็กน้อย เหมือนเดิม
- ขึ้นๆ ลงๆ แย่ลงเล็กน้อย แย่ลงอย่างต่อเนื่อง
- รอพินิจ/เสี่ยงต่อการผันสภาพ

4) ท่านประสบปัญหาใดบ้างที่กระทบต่อการเรียนของท่านในปัจจุบัน (ตอบได้ไม่เกิน 3 ข้อ)

☐ ตื่นไม่ทัน/ไม่ตื่นไปเรียน	☐ ฟังการบรรยายในชั้นเรียนไม่รู้เรื่อง
☐ ไม่อ่านหนังสือ/ทบทวนบทเรียน	☐ ไม่ทำงานส่งอาจารย์
☐ ไม่มีสมาธิในการเรียน	☐ ไม่รู้จะเรียนไปทำไม
☐ ขาดเป้าหมายในชีวิต	☐ มีคนชักชวนหนีเรียน
☐ สังสรรค์/เที่ยวกลางคืนบ่อยเกินไป	☐ อื่นๆ (ระบุ).....

5) ท่านคิดว่าพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของท่านมีผลกระทบต่อการเรียนมากน้อยเพียงใด

- มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด
- อย่างไร.....

2. ผลกระทบด้านสังคม: การสังสรรค์/ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ของท่านและ

คนรอบตัวท่านอย่างไร

1) ความสัมพันธ์กับเพื่อนและคนสนิท

☐ ได้รับการยอมรับ/สนิทมากขึ้น	☐ ช่วยเหลือและพึ่งพาซึ่งกันและกันมากขึ้น
☐ ไม่มีอะไรเปลี่ยนแปลง	☐ ถูกเอารัดเอาเปรียบมากขึ้น
☐ ขัดแย้ง/ทะเลาะกันบ่อยขึ้น	☐ ถูกกีดกัน/รังเกียจ

อย่างไร.....

2) ความสัมพันธ์กับคนรัก/แฟน

☐ ได้รับการยอมรับ/สนิทมากขึ้น	☐ ช่วยเหลือและพึ่งพาซึ่งกันและกันมากขึ้น
☐ ไม่มีอะไรเปลี่ยนแปลง	☐ ถูกเอารัดเอาเปรียบมากขึ้น
☐ ขัดแย้ง/ทะเลาะกันบ่อยขึ้น	☐ ถูกกีดกัน/รังเกียจ

อย่างไร.....

3) ความสัมพันธ์กับรุ่นพี่/รุ่นน้อง

☐ ได้รับการยอมรับ/สนิทมากขึ้น	☐ ช่วยเหลือและพึ่งพาซึ่งกันและกันมากขึ้น
☐ ไม่มีอะไรเปลี่ยนแปลง	☐ ถูกเอารัดเอาเปรียบมากขึ้น
☐ ขัดแย้ง/ทะเลาะกันบ่อยขึ้น	☐ ถูกกีดกัน/รังเกียจ

อย่างไร.....

4) ความสัมพันธ์กับคนรู้จักอื่นๆ

☐ ได้รับการยอมรับ/สนิทมากขึ้น	☐ ช่วยเหลือและพึ่งพาซึ่งกันและกันมากขึ้น
☐ ไม่มีอะไรเปลี่ยนแปลง	☐ ถูกเอารัดเอาเปรียบมากขึ้น
☐ ขัดแย้ง/ทะเลาะกันบ่อยขึ้น	☐ ถูกกีดกัน/รังเกียจ

อย่างไร.....

5) ความสัมพันธ์กับครอบครัว

☐ ได้รับการยอมรับ/สนิทมากขึ้น	☐ ช่วยเหลือและพึ่งพาซึ่งกันและกันมากขึ้น
☐ ไม่มีอะไรเปลี่ยนแปลง	☐ ถูกเอารัดเอาเปรียบมากขึ้น
☐ ขัดแย้ง/ทะเลาะกันบ่อยขึ้น	☐ ถูกกีดกัน/รังเกียจ

อย่างไร.....

3. ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ

1) ปัจจุบันท่านมีหนี้สินที่มาจาก การสมัคร/ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือไม่

☐ มี และยังใช้คืนไม่หมด	☐ เคยมี แต่ใช้คืนหมดแล้ว	☐ ไม่เคย – <i>ข้ามไปข้อ 4</i>

2) จำนวนหนี้สินที่กำลังมี/เคยมีโดยประมาณ

☐ ไม่เกิน 100 บาท	☐ 101-500 บาท	☐ 501-1,000 บาท
☐ 1,001-2,500 บาท	☐ 2,501-5,000 บาท	☐ มากกว่า 5,000 บาท

3) คนที่ท่านไปขอกู้ยืมเงินเป็นใครบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ เพื่อนสนิท	☐ เพื่อนในคณะ/สาขา	☐ คนรัก/แฟน
☐ รุ่นพี่	☐ รุ่นน้อง	☐ คนรู้จักอื่นๆ
☐ ครอบครัว	☐ อื่นๆ (ระบุ).....	

4) การสมัคร/ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ส่งผลกระทบต่อการใช้เงินในด้านใดมากที่สุด

☐ การเรียน	☐ ค่าครองชีพทั่วไป	☐ ค่าท่องเที่ยว/ซื้อสินค้า
☐ อื่นๆ (ระบุ).....		

5) ท่านจำเป็นต้องหารายได้เสริมเพิ่มเติมหรือไม่ ด้วยวิธีใด

☐ จำเป็น: ทำอะไร	☐ ทำงานล่วงเวลา
	☐ รับงานเสริม
	☐ ช่วยครอบครัวทำงาน
☐ ไม่จำเป็น – <i>ข้ามไปข้อ 4</i>	

6) ท่านหารายได้เสริมเพื่อวัตถุประสงค์ใด

☐ จ่ายค่าเทอม	☐ จ่ายค่านั่งเรือ/เอกสาร/อุปกรณ์ประกอบการเรียน
☐ ใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน	☐ ซื้อสินค้าที่อยากได้
☐ ไปเที่ยว	☐ ไปสังสรรค์/ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
☐ อื่นๆ (ระบุ).....	

4. ผลกระทบด้านสุขภาพ

1) ปัญหาสุขภาพที่ท่านเคยพบเจอจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ นอนไม่หลับ	☐ โรคกระเพาะ/อาหารไม่ย่อย
☐ ปวดหัวรุนแรง	☐ โรคประจำตัวอื่นๆ กำเริบ (โรค.....)
☐ ช็อกกะทันหัน	☐ เครียด/วิตกกังวล
☐ ซึมเศร้า	☐ บาดเจ็บเล็กน้อย เช่น หกล้ม กระแทก
☐ อุบัติเหตุขนาดเล็ก	☐ อุบัติเหตุขนาดใหญ่
☐ โรคเรื้อรัง (เช่น โรคตับ)	☐ อื่นๆ (ระบุ).....

2) ท่านเคยได้รับผลกระทบด้านสุขภาพจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ด้านใดบ่อยและรุนแรงที่สุด

☐ นอนไม่หลับ	☐ โรคกระเพาะ/อาหารไม่ย่อย
☐ ปวดหัวรุนแรง	☐ โรคประจำตัวอื่นๆ กำเริบ (โรค.....)
☐ ช็อกกะทันหัน	☐ เครียด/วิตกกังวล
☐ ซึมเศร้า	☐ บาดเจ็บเล็กน้อย เช่น หกล้ม กระแทก
☐ อุบัติเหตุขนาดเล็ก	☐ อุบัติเหตุขนาดใหญ่
☐ โรคเรื้อรัง (เช่น โรคตับ)	☐ อื่นๆ (ระบุ).....

3) ปัญหาด้านสุขภาพต่างๆ เคยกำลังส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิตอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ ไปเรียนไม่ได้ชั่วคราว	☐ พักการเรียนระยะยาว
☐ เดินทางไปที่ต่างๆ ลำบาก	☐ เสียค่าใช้จ่ายมากขึ้น
☐ ต้องนอนรักษาตัวในโรงพยาบาล	☐ มีปัญหาเกี่ยวกับเพื่อน/คนรัก
☐ มีปัญหาเกี่ยวกับครอบครัว	☐ เสียค่าใช้จ่ายมากขึ้น

4) ท่านเคยมีความคิดจะเลิกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือไม่

☐ คิดอยู่ตลอดเวลา	☐ คิดอยู่ในบางครั้ง	☐ แทบจะไม่เคยคิด	☐ ไม่เคยคิด

5) เหตุใดท่านจะตัดสินใจดังเช่นในข้อ 4) (ตอบได้ไม่เกิน 3 ข้อ)

☐ การเรียนตกต่ำ	☐ เจ็บป่วยบ่อย ทำให้ใช้ชีวิตลำบาก
☐ เกิดปัญหาทางจิตต่อเนื่อง	☐ ไม่มีเงินใช้
☐ ครอบครัวขัดสน/ยากลำบาก	☐ เกิดปัญหาด้านสัมพันธภาพกับบุคคลรอบตัว
☐ อยากให้คนอื่นยอมรับ	☐ ผลกระทบยังไม่เกิดกับตนเองอย่างชัดเจน

6) ท่านเคยเข้ารับการบำบัดเพื่อเลิกดื่มแอลกอฮอล์หรือไม่

- เคย ไม่เคย – *ข้ามไปส่วนที่ 6*

7) ใครแนะนำให้ท่านเข้ารับการบำบัดเพื่อเลิกดื่มแอลกอฮอล์

☐ เพื่อนสนิท	☐ เพื่อนในคณะ/สาขา	☐ คนรัก/แฟน
☐ รุ่นพี่	☐ รุ่นน้อง	☐ คนรู้จักอื่นๆ
☐ ครอบครัว	☐ อาจารย์	☐ เจ้าหน้าที่พัฒนาคุณภาพนักศึกษา
☐ ตนเอง	☐ อื่นๆ (ระบุ).....	

8) ท่านเข้ารับการบำบัดเพื่อเลิกดื่มแอลกอฮอล์ที่ไหน

☐ โรงพยาบาล	☐ คลินิก	☐ สถานบำบัดเอกชน
☐ วัด/ศาสนสถาน	☐ อื่นๆ (ระบุ).....	

9) ผลลัพธ์ที่ได้จากการบำบัดเพื่อเลิกดื่มแอลกอฮอล์เป็นอย่างไร

- ดื่มมากขึ้น ดื่มเท่าเดิม ดื่มน้อยลง กำลังจะเลิกดื่ม

ส่วนที่ 6 ข้อเสนอแนะต่อการแก้ไขปัญหาการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

1. ถ้ามหาวิทยาลัยจัดโครงการบำบัด/ลด ละ เลิก การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในกลุ่มนักศึกษาคงเห็นด้วยหรือไม่ เพราะเหตุใด เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย

เพราะ.....

2. ใคร/หน่วยงานใดควรมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากที่สุด (ตอบได้ไม่เกิน 3 ข้อ)

☐ เพื่อน	☐ คนรัก/แฟน	☐ รุ่นพี่/รุ่นน้อง
☐ คนรู้จักอื่นๆ	☐ ครอบครัว	☐ อาจารย์
☐ เจ้าหน้าที่/หน่วยงานพัฒนาคุณภาพนักศึกษา	☐ ตนเอง	
☐ สถานพยาบาล/หน่วยงานสาธารณสุข	☐ ผู้ประกอบการสถานบันเทิง	
☐ ผู้ประกอบการที่จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	☐ องค์กรเอกชน/หน่วยงานพัฒนาสังคม	
☐ อื่นๆ (ระบุ).....		

3. ท่านจะเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างไรบ้าง

- 1).....
- 2).....
- 3).....

-----ขอขอบคุณอย่างสูงที่เสียสละเวลาให้ข้อมูลแก่โครงการวิจัย-----

ภาคผนวก ข

แบบนำสัมภาษณ์กลุ่มเชิงลึกต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
(ได้รับการพิจารณาจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยแล้ว)

แบบนำสัมภาษณ์ต่อบุคลากรฝ่ายพัฒนาคุณภาพนักศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย

โครงการวิจัย เรื่อง “พื้นที่และเวลา” ในการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
ของนักศึกษาหญิงในมหาวิทยาลัยในจังหวัดเชียงใหม่

คำชี้แจง: จงตอบคำถามในแต่ละข้อตามความเข้าใจของท่าน ข้อมูลที่ได้ในครั้งนี้จะนำไปใช้เพื่อศึกษาวิจัย และเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาคือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทางโครงการฯ จะไม่นำข้อมูลส่วนตัวใดๆ ในแบบสอบถามนี้ไปเผยแพร่แก่สาธารณะทั้งสิ้น

จากข้อมูลและ/หรือสถิติในช่วงเวลา พ.ศ. 2555 – 2559

1. มีนักศึกษากลุ่มใดจัดกิจกรรมนักศึกษาที่มีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือไม่ โดยอาจแบ่งได้เป็น
 - a. คณะ/สาขาวิชา
 - b. ชมรมนักศึกษาจังหวัด/ภาคต่างๆ
 - c. ชมรมต่างๆ ในระดับมหาวิทยาลัย

โดยขอให้ท่านอธิบายตามข้อมูลที่ท่านได้รับมาว่า กิจกรรมดังกล่าวเกิดขึ้นเป็นกิจกรรมเกี่ยวกับอะไร กิจกรรมจัดที่ไหน จัดบ่อยแค่ไหน ใครเข้าร่วมบ้าง ใครริเริ่มให้มีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ใครเป็นผู้ชักชวน/บังคับ และใครเป็นผู้ถูกชักชวน/บังคับให้ร่วมดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

2. ท่านเคยได้รับรายงานหรือสติดินักศึกษาเพศหญิงที่มีปัญหาจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องบ้างหรือไม่ ถ้ามี นักศึกษาเพศหญิงกลุ่มดังกล่าว
 - a. กระจายตัวอยู่คณะ/สาขาวิชาใดบ้าง
 - b. ชั้นปี/อายุประมาณเท่าใด

- c. สาเหตุอะไรที่ทำให้นักศึกษามีปัญหาจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (สาเหตุส่วนตัว ครอบครัว สังคมในมหาวิทยาลัย การรับน้อง กิจกรรมต่างๆ ฯลฯ)
 - d. ได้รับผลกระทบอย่างไรบ้างในด้านการเรียน สังคม เศรษฐกิจ และสุขภาพ
3. จากเหตุการณ์/กิจกรรมที่เคยเกิดขึ้นในอดีตจนกระทั่งถึงปัจจุบัน รวมไปถึงปัญหาที่เกิดขึ้นจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษาเพศหญิงข้างต้น มหาวิทยาลัยมีแนวทางในการลงโทษ แก้ไขปัญหา บำบัดรักษา หรือเยียวยาหรือไม่ อย่างไร
 4. มหาวิทยาลัยได้มีการประสานงานกับคณะ/สาขาวิชา ชมรมนักศึกษาต่างๆ และหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ในการจัดการเกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และกิจกรรมนักศึกษาในรูปแบบใดบ้าง
 5. แนวทางในข้อที่ 3-4 มีผลดี-ผลเสียอย่างไร แนวทางดังกล่าวมีประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหา มากน้อยเพียงใด เพราะเหตุใด
 6. มหาวิทยาลัยมีการกำหนดทิศทางและแนวนโยบายของมหาวิทยาลัย เกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในอนาคตอย่างไร โดยเฉพาะในด้านการจัดกิจกรรมของนักศึกษาที่สัมพันธ์กับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
 7. ใครควรมีบทบาทสำคัญที่สุดในการจัดการเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมของนักศึกษาที่สัมพันธ์กับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
 8. ท่านคิดว่า มหาวิทยาลัยควรให้ความสำคัญกับนโยบายที่เกี่ยวข้องการดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษาหญิงเป็นพิเศษหรือไม่ ถ้าควรดำเนินการ นโยบายควรมีรูปแบบลักษณะอย่างไร

แบบนำสัมภาษณ์กลุ่ม
สำหรับบุคลากรฝ่ายพัฒนาคุณภาพนักศึกษาระดับคณะ/สาขาวิชา
และตัวแทนสโมสรนักศึกษาระดับคณะ/สาขาวิชา
โครงการวิจัย เรื่อง “พื้นที่และเวลา” ในการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
ของนักศึกษาหญิงในมหาวิทยาลัยในจังหวัดเชียงใหม่

คำชี้แจง: จงตอบคำถามในแต่ละข้อตามความเข้าใจของท่านและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง โดยผู้วิจัยจะเปิดโอกาสให้ท่านได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันในกลุ่ม ข้อมูลที่ได้ในครั้งนี้นำไปใช้เพื่อศึกษาวิจัยและเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาคือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทางโครงการฯ จะไม่นำข้อมูลส่วนตัวใดๆ ในแบบสอบถามนี้ไปเผยแพร่แก่สาธารณะทั้งสิ้น

จากข้อมูลและ/หรือสถิติในช่วงเวลา พ.ศ. 2555 – 2559

1. มีนักศึกษาในคณะ/สาขาวิชาของท่านจัดกิจกรรมนักศึกษาที่มีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือไม่ ถ้ามีขอให้ท่านอธิบายตามข้อมูลตามความเป็นจริงว่า กิจกรรมดังกล่าวเกิดขึ้นเป็นกิจกรรมเกี่ยวกับอะไร กิจกรรมจัดที่ไหน จัดบ่อยแค่ไหน ใครเข้าร่วมบ้าง ใครริเริ่มให้มีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ใครเป็นผู้ชักชวน/บังคับ และใครเป็นผู้ถูกชักชวน/บังคับให้ร่วมดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
2. กิจกรรมดังกล่าวเป็นกิจกรรมที่ได้รับอนุญาตอย่างเป็นทางการจากมหาวิทยาลัยหรือไม่
3. ถ้าในอดีตที่ผ่านมา คณะ/สาขาวิชาของท่านเคยมีประวัติการจัดกิจกรรมนักศึกษาที่มีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ท่านคิดว่ารูปแบบกิจกรรมที่จัดขึ้นดังกล่าว สามารถอ้างได้ว่าเป็นกลไกในการสานสัมพันธ์ระหว่างรุ่นพี่-รุ่นน้องเป็นหลักหรือไม่ เพราะเหตุใด
4. ถ้านักศึกษาเพศหญิงเข้าร่วมในกิจกรรมดังกล่าว ท่านสังเกตได้หรือไม่ว่านักศึกษาเพศหญิงได้รับผลกระทบจากกิจกรรมดังกล่าวในทิศทางใดบ้าง (การเรียน สังคม เศรษฐกิจ และสุขภาพ)
5. นอกเหนือจากการจัดกิจกรรมในคณะ/สาขาวิชา ท่านได้รับรายงานหรือได้รับการปรึกษาจากนักศึกษาหรือเพื่อนของท่าน เกี่ยวกับการดื่มแอลกอฮอล์เพื่อสังสรรค์ในวาระไม่เป็นทางการ (ซึ่งไม่ต้องขอความเห็นชอบในการจัดกิจกรรม) บ้างหรือไม่
 - a. ถ้ามี ขอให้ท่านอธิบายตามข้อมูลตามความเป็นจริงว่า กิจกรรมดังกล่าวเกิดขึ้นเป็นกิจกรรมเกี่ยวกับอะไร กิจกรรมจัดที่ไหน จัดบ่อยแค่ไหน ใครเข้าร่วมบ้าง ใครริเริ่มให้มี

เครื่องดืมแอลกอฮอล์ ใครเป็นผู้ชักชวน/บังคับ และใครเป็นผู้ถูกชักชวน/บังคับให้ร่วมดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์

- b. รูปแบบการสังสรรค์ในวาระไม่เป็นทางการดังกล่าว สามารถอ้างได้ว่าเป็นกลไกในการสานสัมพันธ์ระหว่างรุ่นพี่-รุ่นน้องเป็นหลักหรือไม่ เพราะเหตุใด
6. ถ้านักศึกษารายใดกล่าว (โดยเฉพาะเพศหญิง) ไม่เข้าร่วมกิจกรรมหรือการสังสรรค์ที่มีเครื่องดืมแอลกอฮอล์ ท่านคิดว่านักศึกษาจะได้รับผลกระทบในการเข้าร่วมสานสัมพันธ์ระหว่างรุ่นพี่-รุ่นน้องในคณะ/สาขาวิชาหรือไม่
7. ในมุมมองของท่าน กิจกรรมนักศึกษาจำเป็นต้องมีเครื่องดืมแอลกอฮอล์หรือไม่ เพราะอะไร
8. ท่านเคยได้รับรายงาน สถิตินักศึกษา รวมไปถึงการปรึกษาอย่างไม่เป็นทางการ จากนักศึกษาเพศหญิงที่มีปัญหาจากการดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์บ้างหรือไม่ ถ้ามี นักศึกษาเพศหญิงกลุ่มดังกล่าว
 - a. ชั้นปี/อายุประมาณเท่าใด
 - b. สาเหตุอะไรที่ทำให้ศึกษามีปัญหาจากการดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ (สาเหตุส่วนตัว ครอบครัว สังคมในมหาวิทยาลัย การรับน้อง กิจกรรมต่างๆ ฯลฯ)
 - c. ได้รับผลกระทบอย่างไรบ้างในด้านการเรียน สังคม เศรษฐกิจ และสุขภาพ
9. จากเหตุการณ์/กิจกรรมที่เคยเกิดขึ้นในอดีตจนกระทั่งถึงปัจจุบัน รวมไปถึงปัญหาที่เกิดขึ้นจากการดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ของนักศึกษาเพศหญิงข้างต้น หน่วยงานในระดับคณะ/สาขาวิชา มีแนวทางในการลงโทษ แก้ไขปัญหา บำบัดรักษา หรือเยียวยาหรือไม่ อย่างไร
10. หน่วยงานในระดับคณะ/สาขาวิชา มีกลไกให้สโมสรนักศึกษาดำเนินการป้องกันและลดผลกระทบจากการดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์อันเกิดจากกิจกรรมนักศึกษาและการสังสรรค์ที่เกี่ยวข้องกับระบบสังคมของนักศึกษาด้วยตนเองหรือไม่ อย่างไร
11. สโมสรศึกษามีบทบาทหรือแนวทางในการชักจูงให้นักศึกษาด้วยกันเองให้ปรับเปลี่ยนรูปแบบกิจกรรมที่มีเครื่องดืมแอลกอฮอล์หรือไม่ อย่างไร
12. สโมสรศึกษาจัดโครงการที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหา บำบัดรักษา หรือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากการดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์หรือไม่ ถ้าเคยดำเนินการ ใครเป็นกลุ่มเป้าหมายหลัก รูปแบบกิจกรรมเป็นอย่างไร
13. แนวทางในข้อที่ 9-12 มีผลดี-ผลเสียอย่างไร แนวทางดังกล่าวมีประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหา มากน้อยเพียงใด เพราะเหตุใด
14. คณะ/สาขาวิชา มีการกำหนดทิศทางและแนวนโยบายเกี่ยวกับการดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ในอนาคตอย่างไร โดยเฉพาะในด้านการจัดกิจกรรมของนักศึกษาที่สัมพันธ์กับการดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ ทั้งที่เป็นนโยบายของหน่วยงาน และนโยบายของนักศึกษา

15. ใครควรมีบทบาทสำคัญที่สุดในการจัดการเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมของนักศึกษาที่สัมพันธ์กับการ
ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
16. ท่านคิดว่า คณะ/สาขาวิชาควรให้ความสำคัญกับนโยบายที่เกี่ยวข้องการดื่มแอลกอฮอล์ของ
นักศึกษาหญิงเป็นพิเศษหรือไม่ ถ้าควรดำเนินการ นโยบายควรมีรูปแบบลักษณะอย่างไร

ภาคผนวก ค

เอกสารอนุมัติจริยธรรมการวิจัย

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สุขภาพ

โทร ๓๖๑๔๘ ต่อ ๓๖๐

ที่ ศธ ๖๕๙๓(๒๕)/ ๐๕๕๕

วันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๖๐

เรื่อง ผลการพิจารณาของคณะกรรมการพิทักษ์สิทธิ์สวัสดิภาพและป้องกันภัยอันตรายในการวิจัยกับมนุษย์

เรียน อาจารย์เฝ้าไทย สีนอำพล

ภาควิชาภูมิศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ตามที่ท่าน ได้เสนอขอพิจารณาการปรับปรุงแก้ไขและชี้แจงเพิ่มเติมโครงการวิจัยตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการฯ (หนังสือผลพิจารณาของคณะกรรมการฯ ที่ ศธ ๖๕๙๓(๒๕)/๐๓/๙๖ ลงวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๖๐) ของโครงการวิจัย “พื้นที่และเวลาในการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยในจังหวัดเชียงใหม่(“Time and Space” for the Accessibility of Alcoholic Beverages of University Student in Chiang Mai Province) **แก้ไขชื่อเป็น** “พื้นที่และเวลาในการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษาหญิงในมหาวิทยาลัยในจังหวัดเชียงใหม่(“Time and Space” for Alcoholic Beverages Accessibility of Female Students of a University in Chiang Mai Province)” (รหัสโครงการวิจัย: 20/59) ตามรายละเอียดบันทึกข้อความภาควิชาภูมิศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ ที่ ศธ ๖๕๙๓(๑๘)๒.๑/๑๔๐ ลงวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๖๐ นั้น

คณะกรรมการฯ ได้พิจารณาแล้วมีมติเห็นชอบการปรับปรุงแก้ไขโครงการวิจัยและเห็นชอบให้ดำเนินการวิจัยได้ ตั้งแต่วันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๖๐ ถึงวันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๖๑ ทั้งนี้ได้ออกเอกสารรับรองโครงการวิจัยฉบับภาษาไทยและภาษาอังกฤษแนบมาพร้อมนี้

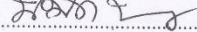
จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และโปรดแจ้งให้ผู้เกี่ยวข้องได้รับทราบ เพื่อพิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไปด้วย จักขอบคุณยิ่ง

(รองศาสตราจารย์ ดร.นิมิตร มรกต)

ประธานคณะกรรมการพิทักษ์สิทธิ์สวัสดิภาพและป้องกันภัยอันตรายในการวิจัยกับมนุษย์

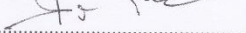
สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สุขภาพ

รายการเอกสาร	ฉบับที่/วันที่
4. เอกสารชี้แจงข้อมูลแก่ผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย (ฉบับที่ 2) สำหรับตัวแทนบุคลากรด้านการพัฒนาคุณภาพนักศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย คณะ และสาขาวิชา (ฉบับภาษาไทย)	3.0/3 มีนาคม 2560
5. เอกสารชี้แจงข้อมูลแก่ผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย (ฉบับที่ 3) สำหรับตัวแทนของสโมสรนักศึกษาในระดับคณะและ/หรือสาขาวิชา(ฉบับภาษาไทย)	3.0/3 มีนาคม 2560
6. หนังสือแสดงความยินยอมการเข้าร่วมโครงการวิจัย (ฉบับภาษาไทย)	4.0/28 มีนาคม 2560
7. แบบนำสัมภาษณ์ต่อบุคลากรฝ่ายพัฒนาคุณภาพนักศึกษา ระดับมหาวิทยาลัย (ฉบับภาษาไทย)	3.0/3 มีนาคม 2560
8. แบบสอบถาม (ฉบับภาษาไทย)	2.0/27 ธันวาคม 2559

(ลงชื่อ).....

(รองศาสตราจารย์ ดร.นิมิตร มรกต)

ประธานคณะกรรมการพิทักษ์สิทธิ์สวัสดิภาพและป้องกันภัยอันตรายในการวิจัยกับมนุษย์

(ลงชื่อ).....

(ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์สุวัฒน์ จริยาเลิศศักดิ์)

ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ใบตอบรับ
สำนักงานจริยธรรมการวิจัย
สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
โทรศัพท์ 0-5393-6148 ต่อ 360 โทรสาร 0-5393-6086

วันที่ 29 มีนาคม 2560

เรื่อง ตอบรับหนังสือจากโครงการวิจัย
เรียน หัวหน้าโครงการวิจัย
อ้างถึง หนังสือโครงการวิจัย ที่ ศธ 6593(18)2.1/140 ลงวันที่ 28 มีนาคม 2560
เลขที่รับเอกสาร 097 ลงวันที่ 29 มีนาคม 2560

คณะกรรมการพิทักษ์สิทธิ์สวัสดิภาพและป้องกันภัยอันตรายในการวิจัยกับมนุษย์สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้รับเอกสารเพื่อเสนอขอพิจารณา

- 1.ขอรับการรับรองเชิงจริยธรรมโครงการวิจัยใหม่
- 2. การรายงานเหตุการณ์ไม่พึงประสงค์
- 3. การขอปรับปรุงแก้ไขโครงการวิจัย/เอกสารโครงการวิจัย เล็กน้อย
- 4. การปรับปรุงแก้ไขและชี้แจงเพิ่มเติมโครงการวิจัย ตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการ
- 5. การขอปรับปรุงแก้ไขโครงการวิจัย/เอกสารโครงการวิจัย
- 6. รายงานความก้าวหน้า/ขอขยายระยะเวลาการดำเนินการ ของโครงการวิจัย
- 7. รายงานความก้าวหน้าเรื่องความปลอดภัยของยา
- 8. รายงานการสิ้นสุดโครงการวิจัย
- 9. รายงานการไม่ปฏิบัติตาม/ฝ่าฝืนตามข้อกำหนด ของโครงการวิจัย
- 10. การพิจารณาอื่นๆ

จากโครงการวิจัย “พื้นที่และเวลาในการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยในจังหวัดเชียงใหม่ (“Time and Space” for the Accessibility of Alcoholic Beverages of University Student in Chiang Mai Province) **แก้ไขชื่อเป็น** “พื้นที่และเวลาในการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษาหญิงในมหาวิทยาลัยในจังหวัดเชียงใหม่ (“Time and Space” for Alcoholic Beverages Accessibility of Female Students of a University in Chiang Mai Province)” เรียบร้อยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อทราบ

ลงชื่อผู้รับหนังสือ จุฬารัตน์ ชีระพันธ์
(นางสาวจุฬารัตน์ ชีระพันธ์)
ตำแหน่ง เจ้าหน้าที่สำนักงานจริยธรรมการวิจัย

ใบตอบรับ

จาก 1 ถึง 1

No 18/2017

CERTIFICATE OF ETHICAL CLEARANCE

**Human Experimentation Committee
Research Institute for Health Sciences (RIHES)
Chiang Mai University, Chiang Mai, Thailand**

Title of Project or Study: "Time and Space" for Alcoholic Beverages Accessibility of Female
Students of a University in Chiang Mai Province
(Project No. 20/59)

Principal Investigator: Mr.Phaothai Sin-ampol

Participating Institution: Department of Geography Faculty of Social Sciences Chiang Mai
University

Approved by the RIHES Human Experimentation Committee on **11 April 2017**

Date of Expiry: **10 April 2018**

List of Approved Documents:

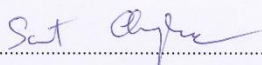
Documents	Version/Date
1. Full Research Protocol (Thai Version)	3.0/3 March 2017
2. Summary of Protocol (Thai Version)	3.0/3 March 2017
3. Research Subject Information Sheet (#1) for Female Students of a University 18 years old (Thai Version)	4.0/28 March 2017

Documents	Version/Date
4. Research Subject Information Sheet (#2) for representatives of student quality development personnels at University, faculty and department level (Thai Version)	3.0/3 March 2017
5. Research Subject Information Sheet (#3) for representatives of student association at faculty and/or department level (Thai Version)	3.0/3 March 2017
6. Informed Consent Form for study enrollment (Thai Version)	4.0/28 March 2017
7. Interview Guidelines for personnels of student quality development department (Thai Version)	3.0/3 March 2017
8. Questionnaire (Thai Version)	2.0/27 December 2016

Signature of the Chairman of the Committee :

(Nimit Morakote, Ph.D.)

Chairman of the Committee

Countersigned :

(Suwat Chariyalertsak, M.D., Dr.P.H.)

Director, RIHES, Chiang Mai University

NOTE:

1. Please submit progress report at least once per year.
2. If an extension of the approval period is required, a request must be submitted to the HEC approximately three months prior to the expiry date.
3. Amendments to the research design, patient information sheet or informed consent form must be reviewed and approved by the Committee before commencement unless the changes are urgent safety issue of participants.
4. Investigators must notify the HEC promptly if there is any new information/event that may affect the benefit/risk ratio of participants.
5. Any protocol deviation must be reported to the HEC.
6. A final report must be submitted within 3 months when the project has been completed or the approval has been expired.
7. The investigator should promptly report to the ethical review committee for Human Experimentation Committee all adverse drug reactions (ADRs) that are both serious and unexpected.

เอกสารเลขที่ 18/2560

เอกสารรับรองโครงการศึกษาวิจัยในมนุษย์

โดย

คณะกรรมการพิทักษ์สิทธิ์สวัสดิภาพและป้องกันภัยอันตรายในการวิจัยกับมนุษย์

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ขอรับรองว่า

โครงการวิจัย: พื้นที่และเวลาในการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษาหญิงในมหาวิทยาลัยใน
จังหวัดเชียงใหม่
(รหัสโครงการวิจัย : 20/59)

หัวหน้าโครงการวิจัย : อาจารย์เผ่าไทย สิมอำพล

สังกัด : ภาควิชาภูมิศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ได้รับการพิจารณาโครงการแล้ว เห็นว่าไม่ขัดต่อสิทธิสวัสดิภาพและก่อให้เกิดภัยอันตรายแก่ผู้
ถูกวิจัยแต่ประการใด

จึงเห็นสมควรให้ดำเนินการวิจัยในขอบข่ายของโครงการที่เสนอได้ ณ วันที่ 11 เมษายน
2560 เอกสารรับรองฉบับนี้ใช้ได้ถึงวันที่ 10 เมษายน 2561

รายการเอกสารที่รับรอง มีดังนี้

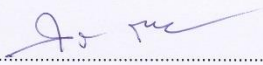
รายการเอกสาร	ฉบับที่/วันที่
1. โครงร่างการวิจัยฉบับสมบูรณ์ (ฉบับภาษาไทย)	3.0/3 มีนาคม 2560
2. แบบเสนอโครงร่างการวิจัย (ฉบับภาษาไทย)	3.0/3 มีนาคม 2560
3. เอกสารชี้แจงข้อมูลแก่ผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย (ฉบับที่1) สำหรับนักศึกษาหญิงระดับปริญญาตรีที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปี ขึ้นไป(ฉบับภาษาไทย)	4.0/28 มีนาคม 2560

รายการเอกสาร	ฉบับที่/วันที่
4. เอกสารชี้แจงข้อมูลแก่ผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย (ฉบับที่ 2) สำหรับตัวแทนบุคลากรด้านการพัฒนาคุณภาพนักศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย คณะ และสาขาวิชา (ฉบับภาษาไทย)	3.0/3 มีนาคม 2560
5. เอกสารชี้แจงข้อมูลแก่ผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย (ฉบับที่ 3) สำหรับตัวแทนของสโมสรนักศึกษาในระดับคณะและ/หรือสาขาวิชา(ฉบับภาษาไทย)	3.0/3 มีนาคม 2560
6. หนังสือแสดงความยินยอมการเข้าร่วมโครงการวิจัย (ฉบับภาษาไทย)	4.0/28 มีนาคม 2560
7. แบบนำสัมภาษณ์ต่อบุคลากรฝ่ายพัฒนาคุณภาพนักศึกษา ระดับมหาวิทยาลัย (ฉบับภาษาไทย)	3.0/3 มีนาคม 2560.
8. แบบสอบถาม (ฉบับภาษาไทย)	2.0/27 ธันวาคม 2559

(ลงชื่อ).....

(รองศาสตราจารย์ ดร.นิมิตร มรกต)

ประธานคณะกรรมการพิทักษ์สิทธิ์สวัสดิภาพและป้องกันภัยอันตรายในการวิจัยกับมนุษย์

(ลงชื่อ).....

(ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์สุวัฒน์ จริยาเลิศศักดิ์)

ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

การปฏิบัติหลังการรับรอง

1. โปรดส่งรายงานความก้าวหน้าของการวิจัยอย่างน้อยปีละครั้ง
2. ต้องขออนุมัติขยายเวลาก่อนเอกสารรับรองโครงการวิจัยสิ้นสุดอายุประมาณ 3 เดือน หากจะดำเนินการวิจัยต่อ
3. หากจะแก้ไขเปลี่ยนแปลงในข้อมูลผู้ป่วยหรือใบยินยอมหรือโครงการวิจัย ต้องขออนุมัติก่อน เว้นแต่ว่าเป็นเรื่องเร่งด่วนเพื่อสวัสดิภาพของอาสาสมัคร
4. หากมีข้อมูลใหม่หรือเหตุการณ์ใดๆ ที่อาจมีผลต่ออัตราส่วนระหว่างผลประโยชน์/ความเสี่ยงของการศึกษาวิจัย ให้รายงานต่อคณะกรรมการโดยรีบด่วน
5. การเบี่ยงเบนฝ่าฝืนโครงการวิจัย ต้องแจ้งคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยทุกครั้ง
6. โปรดส่งรายงานการสิ้นสุดโครงการวิจัยภายใน 3 เดือน หลังจากโครงการวิจัยเสร็จสิ้นลงแล้ว หรือเอกสารรับรองโครงการวิจัยสิ้นสุดลง
7. หากเกิดเหตุการณ์ไม่พึงประสงค์ adverse drug reactions ที่ร้ายแรงและไม่คาดคิดต้องรายงานให้คณะกรรมการฯ ทราบทันที